

Andragoški center Republike Slovenije
Slovenian Institute for Adult Education

ANALIZA USPOSOBLJENIH IZVAJALCEV NEKATERIH JAVNIH PROGRAMOV V IZOBRAŽEVANJU ODRASLIH

**ANDRAGOŠKI CENTER SLOVENIJE
Ljubljana, 2012**

ANALIZA USPOSOBLJENIH IZVAJALCEV NEKATERIH JAVNIH PROGRAMOV V IZOBRAŽEVANJU ODRASLIH

Nosilec naloge: Andragoški center Slovenije

Vodja naloge: mag. Zdenka Birman Forjanič

Avtorice: mag. Zdenka Birman Forjanič, Alenka Jurič Rajh, Sonja Klemenčič, Špela Lenič, dr. Tanja Možina, Jasmina Orešnik Cunja, Karmen Rajar

Pri izpeljavi študije je sodelovala še: Neda Đorđević

Jezikovni pregled: besedilo ni lektorirano.

Kraj in čas izdaje: Ljubljana 2012

Izpeljavo študije je omogočilo Ministrstvo izobraževanje, znanost, kulturo in šport

KAZALO

1	UVOD.....	6
2	METODOLOGIJA	9
3	PREDSTAVITEV REZULTATOV.....	14
	3.1 TEMELJNO USPOSABLJANJE VODIJ IN MENTORJEV ŠTUDIJSKIH KROŽKOV	14
3.1.1	PROGRAM TEMELJNEGA USPOSABLJANJA MENTORJEV ŠTUDIJSKIH KROŽKOV	17
3.1.2	PROGRAM TEMELJNEGA USPOSABLJANJA MENTORJEV IN VODIJ ŠTUDIJSKIH KROŽKOV »BEREMO Z MANCO KOŠIR«	36
3.1.3	PROGRAM USPOSABLJANJA ZA MENTORJE ŠTUDIJSKIH KROŽKOV, KI SPODBUJAJO UČENJE TUJIH JEZIKOV PRI MARGINALNIH SKUPINAH.....	48
	3.2 TEMELJNO USPOSABLJANJE ZA UČITELJE, KI IZVAJAJO PROGRAME USPOSABLJANJA ZA ŽIVLJENJSKO USPEŠNOST (PROGRAMI UŽU)	62
3.2.1	TEMELJNO USPOSABLJANJE UČITELJEV ZA IZPELJAVO PROGRAMA UŽU BEREMO IN PIŠEMO SKUPAJ (UŽU-BIPS).....	67
3.2.2	TEMELJNO USPOSABLJANJE UČITELJEV ZA IZPELJAVO PROGRAMA UŽU MOST DO IZOBRAZBE (UŽU-MI).....	77
3.2.3	TEMELJNO USPOSABLJANJE UČITELJEV ZA IZPELJAVO PROGRAMA UŽU IZZIVI PODEŽELJA (UŽU-IP)	85
3.2.4	TEMELJNO USPOSABLJANJE UČITELJEV ZA IZPELJAVO PROGRAMA UŽU MOJE DELOVNO MESTO (UŽU-MDM).....	92
3.2.5	TEMELJNO USPOSABLJANJE UČITELJEV ZA IZPELJAVO PROGRAMA UŽU MOJ KORAK (UŽU-MK).....	99
3.2.6	TEMELJNO USPOSABLJANJE UČITELJEV ZA IZPELJAVO PROGRAMA UŽU RAZGIBAJMO ŽIVLJENJE Z UČENJEM (UŽU-RŽU).....	107
3.2.7	SKUPNE UGOTOVITVE ZA PREDSTAVLJENE PROGRAME USPOSABLJANJA UČITELJEV UŽU	113
	3.3 TEMELJNO USPOSABLJANJE VODIJ IN SVETOVALCEV V SVETOVALNIH SREDIŠČIH ISIO.....	123
3.3.1	PROGRAM TEMELJNEGA USPOSABLJANJA ZA VZPOSTAVITEV SVETOVALNEGA SREDIŠČA ZA IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH V IZBRANEM OKOLJU/REGIJI	125
3.3.2	PROGRAM TEMELJNEGA USPOSABLJANJA VODIJ IN SVETOVALCEV V SVETOVALNIH SREDIŠČIH ISIO	130
3.3.3	SKUPNE UGOTOVITVE ZA PREDSTAVLJENE PROGRAME TEMELJNEGA USPOSABLJANJA VODIJ IN SVETOVALCEV V SVETOVALNIH SREDIŠČIH ISIO	135
	3.4 TEMELJNI PROGRAM USPOSABLJANJA ZA MENTORJE V PROGRAMU PROJEKTNO UČENJE ZA MLAJŠE ODRASLE (PUM).....	137
	3.5 TEMELJNO USPOSABLJANJE ZA STROKOVNE DELAVCE V SREDIŠČIH ZA SAMOSTOJNO UČENJE	153
3.5.1	PROGRAM TEMELJNEGA USPOSABLJANJA UVODNI SEMINAR O POSTAVITVI IN VODENJU SREDIŠČA ZA SAMOSTOJNO UČENJE.....	158

3.5.2	PROGRAM TEMELJNEGA USPOSABLJANJA SVETOVANJE IN MENTORSTVO PRI ORGANIZIRANEM SAMOSTOJNEM UČENJU.....	176
3.6	TEMELJNO USPOSABLJANJE ZA VODJE IN ČLANE SKUPIN ZA KAKOVOST TER SVETOVALCE ZA KAKOVOST V IZOBRAŽEVANJU ODRASLIH.....	190
3.6.1	TEMELJNO USPOSABLJANJE ZA UPORABO MODELA ZA PRESOJANJE IN RAZVIJANJE KAKOVOSTI POKI	192
3.6.2	PROGRAM USPOSABLJANJA SVETOVALCEV ZA RAZVOJ KAKOVOSTI V IZOBRAŽEVANJU ODRASLIH.....	214
4	VIRI IN LITERATURA.....	233
5	KAZALI PREGLEDNIC IN SLIK	242
	5.1 KAZALO PREGLEDNIC	242
	5.2 KAZALO SLIK.....	245
6	PRILOGE	249

SEZNAM UPORABLJENIH KRATIC

Kratika	Pomen
ACS	Andragoški center Slovenije
CMO	program Center za mlajše odrasle
CVŽU	Center vseživljenjskega učenja
IKT	informacijsko-komunikacijska tehnologija
ISIO	Informacijsko svetovalno središče za odrasle
MIZKŠ	Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport
OECD	The Organisation for Economic Co-operation and Development
OSU	projekt Organizirano samostojno učenje
POKI	projekt Ponudimo odraslim kakovostno izobraževanje
PUM	program Projektno učenje za mlajše odrasle
RS	Republika Slovenija
SSU	Središče za samostojno učenje
ŠK	študijski krožki
ŠK BMK	študijski krožki »Beremo z Manco Košir«
TVŽU	Točka vseživljenjskega učenja

1 UVOD

Usposabljanje in spopolnjevanje izobraževalcev odraslih sodi že od vsega začetka med eno izmed temeljnih dejavnosti Andragoškega centra Slovenije (ACS). Z različnimi programi usposabljanja in spopolnjevanja omogočamo strokovnjakom, ki izvajajo izobraževanje odraslih v praksi, da si lahko pridobijo ali poglobijo tisto andragoško znanje in spretnosti, ki jih potrebujejo za načrtovanje in vodenje učnih procesov v skupinah odraslih udeležencev, ves čas pa skrbimo tudi za usposabljanje in spopolnjevanje strokovnjakov, ki sodelujejo pri izpeljavi in uveljavljanju razvojnih projektov ACS v izobraževalno prakso.

Razvojna dejavnost je bila namreč na ACS vse od njegove ustanovitve vedno tesno povezana z razvojem in usposabljanjem izobraževalcev odraslih, ki bodo novosti uvajali v prakso. V obdobju od 1991 do 2011, gre za obdobje dvajsetih let, je ACS v prakso izobraževanja odraslih vpeljal številne izobraževalne programe oz. nove pristope, v katere se lahko vključujejo odrasli, ko potrebujejo novo znanje in usposobljenost na različnih področjih njihovega življenja in dela. Hkrati pa smo v tem času razvili različne infrastrukturne dejavnosti, ki so odraslim v podporo pri njihovem izobraževanju in učenju oz. so v podporo izobraževalnim organizacijam pri zagotavljanju kakovosti dejavnosti, ki jo izvajajo.

Sodelavci, ki smo na ACS-ju te dejavnosti razvijali, smo se zavedali, da gre za novosti, ki jih doslej v Sloveniji nismo imeli, izobraževalci odraslih v praksi jih niso poznali in za njihovo izpeljavo niso bili usposobljeni. Koncept razvojnega dela, ki smo ga vse od ustanovitve ACS razvijali skupaj z razvojnim delom na posameznih vsebinskih področjih, je zato v vseh navedenih primerih predvidel, da mora razvojno delo kot enega temeljnih elementov vključevati tudi **razvoj programov usposabljanja in spopolnjevanja osebja, ki bodo v praksi izvajali programe ter izpeljevali različne infrastrukturne dejavnosti v podporo učenju odraslih**. To se nam je zdelo še posebej pomembno zato, ker je bilo treba izobraževalce odraslih usposobiti za opravljanje **posebnih vlog**, kot so:

- vodja in mentor študijskih krožkov,
- učitelj v programih pismenosti,
- mentor v programu Projektno učenje za mlade (PUM),
- vodja in svetovalec v svetovalnih središčih ISIO,
- vodja in mentor v središčih za samostojno učenje (SSU),
- vodja in član skupine za kakovost,
- svetovalec za razvoj kakovosti izobraževanja odraslih.

Značilnost takega temeljnega usposabljanja, namenjenega pripravam za opravljanje posebnih vlog izobraževalcev odraslih, se najbolj zrcali v tem, da se v te programe povečini (ne pa v vseh primerih) vključujejo tisti, ki že imajo formalno pedagoško-andragoško izobrazbo. Pri njih ne gre za pridobivanje temeljnega andragoškega znanja, pač pa za znanje, povezano z zgoraj opisanimi posebnimi vlogami.

Sočasno s posameznimi izpeljavami programov temeljnega usposabljanja in spopolnjevanja za tovrstne posebne vloge smo na ACS izvajali tudi redne spremljave in občasne evalvacije o dejavnosti usposabljanja in spopolnjevanja, namenjene predvsem pridobivanju informacij o zadovoljstvu udeležencev v teh programih ter potrebnih izboljšavah.

Po dvajsetih letih izvajanja te dejavnosti pa smo presodili, da je predvsem za namene strateškega načrtovanja nadaljnega razvoja spopolnjevanja izobraževalcev odraslih v podporo razvojnim projektom in infrastrukturnim dejavnostim izobraževanja odraslih čas, da opravimo celovito in sistematično analizo tega dela naše dejavnosti. Takšna analiza nam je namreč omogočila, da smo na enak način in hkrati zajeli različne programe temeljnega usposabljanja izobraževalcev odraslih.

Študijo smo izpeljali v okviru naloge: ***Analiza števila usposobljenih izvajalcev nekaterih programov v javnem omrežju izobraževanja odraslih.*** Pri tem naj pojasnimo, da naloga zajema programe, ki v formalnem smislu (po zakonodaji) niso javnoveljavni, čeprav je skoraj v vseh primerih tako ali drugače opredeljeno, da jih morajo tisti, ki želijo izvajati opisane razvojne ali infrastrukturne dejavnosti, uspešno zaključiti. Hkrati pa je potrebno, da ne bi prišlo do napačnega razumevanja, pojasniti tudi to, da se pojem »javno omrežje izobraževanja odraslih« v nalogi uporablja v širšem pomenu. Gre za različne izvajalce izobraževanja odraslih (javne zavode, zasebne izobraževalne organizacije, gospodarske in storitvene organizacije ipd.), ki niso javnoveljavne organizacije za izobraževanje odraslih, pač pa izvajajo javnoveljavne programe oz. infrastrukturne dejavnosti in tako sestavljajo javno omrežje izobraževanja odraslih. Naloga je dvoletna:

- V prvem delu, ki ga predstavljamo v tej študiji, smo želeli ugotoviti, koliko izobraževalcev odraslih smo v vseh teh letih usposobili v izbranih programih temeljnega usposabljanja, katere vrste izobraževalnih organizacij so udeležence pošiljale na usposabljanje in iz katerih slovenskih regij. V tokratno analizo nismo zajeli spopolnjevanja za opisane razvojne ali infrastrukturne dejavnosti.
- V drugem delu študije, ki jo bomo izpeljali v naslednjem letu, pa bomo proučili, ali vsi ti strokovnjaki, ki smo jih usposobili, danes še opravljajo delo, za katero so se usposobili. Ugotavljali bomo razloge za morebitno fluktuacijo izobraževalcev odraslih iz obravnavanih programov in dejavnosti.

V analizo smo vključili usposabljanje v **programih temeljnega usposabljanja izobraževalcev odraslih za izvajanje naslednjih vrst izobraževalnih programov oz. pristopov k učenju odraslih:**

- študijske krožke,
- programe pismenosti – in sicer programe Usposabljanja za življenjsko uspešnost,
- program Projektno učenje za mlade (PUM).

Vključili smo tudi usposabljanje po **programih temeljnega usposabljanja izobraževalcev odraslih za izvajanje naslednjih infrastrukturnih dejavnosti:**

- svetovalna središča ISIO,
- središča za samostojno učenje (SSU),
- dejavnosti za vpeljavo samoevalvacije v izobraževalne organizacije za odrasle ter svetovalno delo za razvoj kakovosti.

Podrobneje bomo o vseh teh razvojnih dejavnostih, predvsem pa o programih temeljnega usposabljanja izobraževalcev odraslih, ki smo jih razvili v podporo njihovem izvajanju, spregovorili kasneje, ko bomo analizirali posamezne vsebinske sklope.

Analiza je pripravljena tako, da vsakega izmed obravnavanih programov usposabljanja najprej na kratko predstavimo. Pri tem nas je zanimal razvoj programa skozi različna časovna obdobja, njegovi glavni cilji in ciljna skupina ter pogoji za dokončanje programa. V nadaljevanju nato prikazujemo izvedbe posameznih programov po letih in številu udeležencev, ki so uspešno zaključili usposabljanje. Zanimalo nas je tudi, iz katerih vrst organizacij so prihajali udeleženci in iz katerih slovenskih regij. Glavne ugotovitve, ki smo jih pridobili z opravljeno analizo, smo zapisali pri vsakem programu posebej, nato pa smo ugotovitve strnili še v posebnem poglavju, kjer smo oblikovali tudi predloge za nadaljnji razvoj spopolnjevanja izobraževalcev odraslih v podporo razvojnim in infrastrukturnim dejavnostim.

Z opravljeno analizo smo pridobili dragocene podatke, ki nam bodo lahko v pomoč pri nadaljnjem delu. Kot smo že omenili, se namreč naloga nadaljuje v letu 2013, ko bomo zaradi potreb nadaljnjega razvoja modelov strokovnega usposabljanja in spopolnjevanja izobraževalcev odraslih proučili še obseg fluktuacije v posameznih programih, analizirali razloge zanjo in na koncu predlagali tudi ukrepe, ki bodo lahko pripomogli k njenemu zmanjšanju.

Ob tej priložnosti se zahvaljujemo Ministrstvu za izobraževanje, znanost, kulturo in šport, ki nam je omogočilo izpeljavo analize.

Zahvaljujemo se tudi sodelavcem Andragoškega centra Slovenije, vodjem razvojnih projektov ter nosilcem temeljnih usposabljanj, ki so nam bili pripravljene posredovati dodatne informacije, pomembne za osvetlitev okoliščin, v katerih so se obravnavani programi razvijali in izvajali ter razjasniti marsikatero odprto vprašanje, s katerim smo se pri analizi podatkov soočili. Upamo, da bodo rezultati analize tudi vam v pomoč pri nadaljnjem razvojnem delu.

2 METODOLOGIJA

Temeljni namen prve faze študije je bil:

- analizirati **število usposobljenih izobraževalcev odraslih** po programih temeljnega usposabljanja za izvajanje nekaterih izobraževalnih programov in infrastrukturnih dejavnosti v javnem omrežju izobraževanja odraslih.

Število usposobljenih smo v nadaljevanju analizirali še glede na:

- **vrsto izobraževalne organizacije**, ki je udeležence poslala na temeljno usposabljanje ter
- **regijsko razmeščenost usposobljenih izobraževalcev odraslih**, upoštevajoč, regijo¹, v kateri deluje izobraževalna organizacija, ki je udeležence poslala na usposabljanje.

Preden smo se lotili tovrstne analize, pa smo morali opraviti še naslednje:

- identificirati in analizirati ter predstaviti temeljne razvojne mejnike programov temeljnega usposabljanja, ki so predmet analize,
- identificirati in analizirati podatke o vseh dosedanjih izvedbah obravnavanih programov temeljnega usposabljanja.

Časovno obdobje, ki smo ga zajeli v analizo

V analizo smo vključili udeležence, ki so se usposobili v obravnavanih programih temeljnega usposabljanja v letih od 1993 do 2012. Glede začetnega obdobja velja pri tem povedati, da je to pri različnih programih različno, saj so se glede na časovno obdobje, ko so se v prakso izobraževanja odraslih vpeljevali različni programi oz. infrastrukturne dejavnosti, sočasno z njimi razvijali tudi programi temeljnega usposabljanja izobraževalcev odraslih za izvajanje teh dejavnosti. Nekateri od izobraževalnih programov in infrastrukturnih dejavnosti so zaživel že kmalu po ustanovitvi ACS v začetku devetdesetih let, drugi so nastajali kasneje. Končni časovni mejnik, ko smo v analizo še zajeli usposobljene udeležence po programih temeljnega usposabljanja, pa je 30. junij 2012. Ob tem velja omeniti, da so v drugi polovici leta 2012 še potekala nekatera usposabljanja v programih, ki so predmet naše analize, vendar v času priprave študije še niso bila končana, tako da še ni bilo mogoče zajeti v analizo.

Pojasniti velja še, da smo za leto usposobljenosti vzeli tisto leto, ki je na potrdilu zapisano kot datum izdaje potrdila. Zato se lahko pojavijo nekatera neskladja med

¹ Za razmestitev v regije smo uporabili metodologijo Statističnega urada RS, ki Slovenijo razdeli na 12 statističnih regij in sicer: Pomurska regija, Podravska regija, Koroška regija, Savinjska regija, Zasavska regija, Spodnjeposavska regija, Jugovzhodna Slovenija, Osrednjeslovenska regija, Gorenjska regija, Notranjsko-kraška regija, Goriška regija, Obalno-kraška regija.

podatki o izvedbah in podatki o usposobljenih osebah. Pojavljata se lahko dve vrsti neskladij: prvič, če je usposabljanje potekalo preko dveh let (npr. november 2004 – februar 2005), so usposobljeni dobili potrdilo v drugem letu. Drug primer neskladij pa se pojavi takrat, ko so posamezniki kasneje, kot je bil predviden termin usposabljanja, opravili vse obveznosti (npr. usposabljanje se je zaključilo novembra 2006, udeleženec pa je svoje obveznosti opravil v začetku leta 2007, zato je dobil potrdilo v letu 2007). Za tak prikaz smo se odločili zato, ker nas v tej analizi ne zanima, kdaj se je kdo usposabljal, pač pa to, kdaj je postal usposobljen in kdaj je s tem pridobil pravico do izvajanja programa oz. dejavnosti.

Programi temeljnega usposabljanja izobraževalcev odraslih, ki jih izvaja ACS in smo jih vključili v analizo

Programi temeljnega usposabljanja izobraževalcev odraslih, ki so bili predmet analize, so naslednji:

Preglednica 1: Programi temeljnega usposabljanja izobraževalcev odraslih, ki so predmet analize

PODROČJE	PROGRAMI TEMELJNEGA USPOSABLJANJA²	VLOGE, ZA KATERE SE USPOSABLJAJO UDELEŽENCI V PROGRAMU
ŠTUDIJSKI KROŽKI	1. Program temeljnega usposabljanja vodij in mentorjev študijskih krožkov	- vodja študijskega krožka
	2. Program temeljnega usposabljanja vodij in mentorjev študijskih krožkov Beremo z Manco Košir (BMK)	- mentor študijskega krožka
	3. Program usposabljanja za mentorje študijskih krožkov v okviru projekta Allegro	
	4. Program usposabljanja za mentorje študijskih krožkov v okviru projekta Vivace	
PISMENOST	5. Program temeljnega usposabljanja za učitelje v programu usposabljanja za življenjsko uspešnost Most do izobrazbe (UŽU-MI)	- učitelj v programu UŽU-MI
	6. Program temeljnega usposabljanja za učitelje v programu usposabljanja za življenjsko uspešnost Beremo in pišemo skupaj (UŽU-BIPS)	- učitelj v i programu UŽU-BIPS
	7. Program temeljnega usposabljanja za učitelje v programu usposabljanja za življenjsko uspešnost Izzivi podeželja (UŽU-IP)	- učitelj v izobraževalnem programu UŽU-IP
	8. Program temeljnega usposabljanja za učitelje v programu usposabljanja za življenjsko uspešnost Moje delovno mesto (UŽU-MDM)	- učitelj v programu UŽU-MDM
	9. Program temeljnega usposabljanja za učitelje v programu usposabljanja za življenjsko uspešnost Moj korak (UŽU-MK)	- učitelj v programu UŽU-MK

² Poimenovanje programov se je z leti spreminjalo, v skladu s prenovami programov, v preglednici navajamo aktualna poimenovanja programov.

PODROČJE	PROGRAMI TEMELJNEGA USPOSABLJANJA ³	VLOGE, ZA KATERE SE USPOSABLJAJO UDELEŽENCI V PROGRAMU
PISMENOST <i>(nadaljevanje)</i>	10. Program temeljnega usposabljanja za učitelje v programu usposabljanja za življenjsko uspešnost Razgibajmo življenje z učenjem (UŽU-RŽU)	- učitelj v programu UŽU-RŽU
PROJEKTNO UČENJE ZA MLADE	11. Temeljni program usposabljanja za mentorje v programu projektno učenje za mlajše odrasle (PUM)	- mentor v programu PUM
SVETOVANJE	12. Program temeljnega usposabljanja vodij in svetovalcev v svetovalnih središčih ISIO	- vodja svetovalnega središča ISIO - svetovalec v svetovalnem središču ISIO
SREDIŠČA ZA SAMOSTOJNO UČENJE	13. Program temeljnega usposabljanja Uvodni seminar o postavitvi in vodenju središča za samostojno učenje	- vodja središča za samostojno učenje
	14. Program temeljnega usposabljanja Svetovanje in mentorstvo pri organiziranem samostojnem učenju	- svetovalec/mentor v središču za samostojno učenje
KAKOVOST	15. Program temeljnega usposabljanja za vpeljavo modela za presojanje in razvijanje kakovosti POKI	- vodja skupine za kakovost - član skupine za kakovost
	16. Program temeljnega usposabljanja svetovalcev za razvoj kakovosti v izobraževanju odraslih	- svetovalec za kakovost

Vsebinski sklopi

Izhajajoč iz temeljnega namena in ciljev analize smo opredelili naslednje vsebinske sklope in identificirali spremenljivke za analizo usposobljenih v posameznem programu:

Preglednica 2: Temeljni vsebinski sklopi in spremenljivke

	VSEBINSKI SKLOP	SPREMENLJIVKE
1	RAZVOJNI MEJNIKI IN ZNAČILNOSTI PROGRAMA	- ime programa - različice poimenovanja programa - leto nastanka - leto posodobitve programa - obseg ur v programu po posodobitvi - izvedbe v letih - obseg ur pri posamezni izvedbi programa - način vključevanja v program - cilji programa - ciljna skupina

³ Poimenovanje programov se je z leti spreminjalo, v skladu s prenovami programov, v preglednici navajamo aktualna poimenovanja programov.

	VSEBINSKI SKLOP	SPREMENLJIVKE
		- pogoji za dokončanje programa
2	POSAMEZNE IZPELJAVE PROGRAMA	- začetek izpeljave - konec izpeljave
		- skupen obseg izvedenih ur usposabljanja
3	ŠTEVILO USPOSOBLJENIH V PROGRAMU	- število usposobljenih v programu po letih
		- skupno število usposobljenih v programu v vseh letih
4	USPOSOBLJENI PO VRSTI ORGANIZACIJE	- število usposobljenih glede na vrsto organizacije, ki je udeležence poslala na usposabljanje
5	REGIJSKA RAZMEŠČENOST USPOSOBLJENIH V PROGRAMU	- število usposobljenih glede na regijo, v kateri deluje izobraževalna organizacija, ki je udeležence poslala na usposabljanje

Metode, uporabljene pri zbiranju in analizi podatkov

Podatke, ki smo jih potrebovali za analizo, smo v večini pridobili s pomočjo metode analize dokumentacije. Ker gre pri uporabi te metode za sistematičen postopek, ki nam omogoča, da v evalvaciji pridobivamo, interpretiramo in ovrednotimo podatke in informacije, pridobljene iz različnih pisnih, lahko pa tudi drugih virov, se je metoda izkazala kot ustrezna za uporabo v namene naše analize. Izhajajoč iz temeljnega namena študijesmo, kot smo pokazali že zgoraj, pri posameznem vsebinskem sklopu opredelili osnovne spremenljivke, ki so nam služile pri analizi posameznih baz podatkov.

Viri podatkov

Vrste virov podatkov, ki smo jih uporabili pri analizi, lahko razdelimo na dva temeljna sklopa:

1. VIRI PODATKOV O PROGRAMIH TEMELJNEGA USPOSOBLJANJA, NJIHOVIH TEMELJNIH RAZVOJNIH MEJNIKI IN ZNAČILNOSTIH:

- programi temeljnega usposabljanja izobraževalcev odraslih, ki so bili predmet analize,
- izobraževalni programi, za katere izpeljavo se usposabljujejo udeleženci v programih temeljnega usposabljanja izobraževalcev odraslih, ki so predmet analize,
- strokovna literatura, v kateri je predstavljen razvoj obravnavanih programov temeljnega usposabljanja ter njihove značilnosti,
- evalvacijske študije, ki so bile opravljene v prejšnjih letih in so zajele obravnavane programe usposabljanja,
- podatki državne statistike,
- drugo (navedeno pri posameznih programih oz. dejavnosti).

2. VIRI PODATKOV O IZVEDBAH IZOBRAŽEVALNIH PROGRAMOV IN ZNAČILNOSTIH UDELEŽENCEV:

- urniki usposabljanja in liste prisotnosti,
- izdana potrdila udeležencem, ki so uspešno zaključili usposabljanje v programih temeljnega usposabljanja,
- pravila o potrdilih, ki jih izdaja ACS,
- letna poročila o delu ACS,
- pravilniki, ki urejajo izdajanje potrdil o usposabljanju strokovnim delavcem v vzgoji in izobraževanju ter pravilniki o napredovanju zaposlenih v vzgoji in izobraževanju,
- drugo (navedeno pri posameznih programih oz. dejavnosti).

Natančneje so viri podatkov, ki so bili uporabljeni pri pripravi analize, predstavljeni v poglavju Literatura in viri.

Izpeljava zbiranja podatkov in analiza

Faza zbiranja in čiščenja podatkov ter priprav baz podatkov za analizo je potekala v obdobju od februarja do junija 2012. V obdobju od julija do decembra 2012 pa je potekala analiza podatkov, njihova interpretacija ter priprava poročila.

3 PREDSTAVITEV REZULTATOV

V nadaljevanju predstavljamo rezultate analize. Predstavljamo jih po naslednjih poglavjih oz. vsebinskih sklopih:

- temeljno usposabljanje za vodje in mentorje študijskih krožkov (ŠK),
- temeljno usposabljanje za učitelje, ki izvajajo programe Usposabljanja za življenjsko uspešnost (UŽU),
- temeljno usposabljanje vodij in svetovalcev v svetovalnih središčih ISIO,
- temeljno usposabljanje za mentorje v programu Projektno učenje za mlajše odrasle (PUM),
- temeljno usposabljanje za vodje in mentorje v središčih za samostojno učenje (SSU),
- temeljno usposabljanje za izvajanje dejavnosti presojanja in razvijanja kakovosti v izobraževalnih organizacijah za odrasle (POKI, SVK).

Vsak vsebinski sklop je strukturiran na naslednji način:

- uvod v poglavje, s kratko predstavitvijo vsebinskega področja, v katerega se umeščajo programi temeljnega usposabljanja, ki so predmet analize,
- predstavitev programa temeljnega usposabljanja,
- izvedbe programa,
- število usposobljenih v programu,
- usposobljeni po vrsti organizacije,
- usposobljeni glede na regijo, iz katere je izobraževalna organizacija, ki jih je poslala na usposabljanje,
- ugotovitve.

Pri vsebinskih sklopih, ki zajemajo večje število programov usposabljanja, je vsak program predstavljen posebej po zgornji strukturi, ob koncu poglavja pa sledi še skupni pregled rezultatov za usposobljene po vseh zajetih programih in skupni zaključki.

3.1 TEMELJNO USPOSABLJANJE VODIJ IN MENTORJEV ŠTUDIJSKIH KROŽKOV

V tem poglavju predstavljamo **analizo temeljnega usposabljanja za vodje in mentorje študijskih krožkov**.

Študijski krožki so bili vpeljani v slovenski prostor v začetku devetdesetih let, ko je ACS z različnimi prijemi spodbujal razvoj neformalnega učenja odraslih, ki je bilo takrat pri nas precej zapostavljeno. Eden izmed takih prijemov je bilo tudi načrtno uvajanje neformalnega učenja v podobnih oblikah kot so študijski krožki, že dolgo uveljavljeni v skandinavskih državah. Slovenija se je v tistem času spopadala z izrazito neugodno izobrazbeno strukturo prebivalstva, kar je bila njena razvojna ovira. S študijskimi krožki je ACS želel širiti kulturo učenja tudi v skupinah prebivalcev, ki so imeli slabšo motivacijo za učenje pa tudi manjšo dostopnost do izobraževalnih možnosti. Izkazalo se je, da je predvideval pravilno: študijski krožki so

se razmeroma hitro uveljavili po celi Sloveniji in še danes z dokaj množično udeležbo odraslega prebivalstva kažejo, da so bili pravi odgovor na potrebe po neformalnem učenju.

Udeleženci krožka sami določajo, kaj se bodo učili, kje in kako, sami načrtujejo način dela v njem in se učijo toliko časa in tako poglobljeno, kakor si sami želijo. Z demokratično menjavo znanja, spretnosti in izkušenj udeleženci spodbujajo svojo intelektualno rast, vzpostavljajo in krepijo vezi med ljudmi ter pomembno pripomorejo tudi k bolj kakovostnemu življenju v svojem okolju. To, kar je slovenska dimenzija študijskih krožkov, je spodbuda udeležencem, da se s svojim učenjem na različne načine aktivno vključijo v razvoj lokalnega okolja, v katerem delujejo: v ta namen si zastavijo akcijske cilje, ki so lahko enkratne narave (npr. predavanje, nastop, kulturni dogodek ipd. za vse prebivalstvo določenega območja). Lahko pa krožek svojo dejavnost ponavlja in razvija večkrat; v nekaterih primerih so krožki prerasli v društva, zadruge ipd. – skratka, imajo dolgoročen vpliv na razvoj določenega okolja.

Taka narava študijskih krožkov je narekovala, da sta se v njih oz. ob njih oblikovali dve posebni vlogi, to sta **vodja študijskih krožkov** in **mentor študijskega krožka**. Vodja študijskih krožkov naj bi bil nekakšen razvojni spodbujevalec nastajanja študijskih krožkov v nekem lokalnem okolju: proučuje lokalne razmere, potrebe po neformalnem učenju, animira in koordinira mentorje študijskih krožkov, lahko pa tudi sam vodi kakšen študijski krožek. Mentor študijskega krožka pa je oseba, ki animira ljudi za učenje ob določeni temi, koordinira delo krožka, pri čemer pa ni nujno strokovnjak za določeno temo, saj študijski krožek nima učitelja, pač pa to vlogo opravlja zdaj eden, zdaj drugi član študijskega krožka.

Da bi se ti vlogi lahko uveljavili, je ACS že pred začetkom delovanja prvih študijskih krožkov razvil posebne programe usposabljanja za eno in/ali drugo vlogo. Temeljni program, ki se je z določenimi dopolnitvami oz. spremembami obdržal vse do danes, je bil namenjen sočasnemu usposabljanju vodij in mentorjev študijskih krožkov. Kasneje se je program v skladu s potrebami prilagajal potrebam po usposabljanju posebnih ciljnih skupin.

Predmet analize v tem poročilu so tako naslednji **programi usposabljanja mentorjev in vodij študijskih krožkov:**

- Program temeljnega usposabljanja vodij in mentorjev študijskih krožkov,
- Program temeljnega usposabljanja vodij in mentorjev študijskih krožkov »Beremo z Manco Košir«,
- Program usposabljanja za mentorje študijskih krožkov v okviru projekta ALLEGRO,
- Program usposabljanja za mentorje študijskih krožkov v okviru projekta VIVACE.

Ker gre pri zadnjih dveh programih za projekta, ki sta vsebinsko enaka (VIVACE je nadaljevanje projekta ALLEGRO), smo v poročilu ta dva programa združili v skupno

poglavje in ga poimenovali »Programi usposabljanja za mentorje študijskih krožkov, ki spodbujajo učenje tujih jezikov v marginalnih skupinah«.

Poglavja, ki sledijo, predstavljajo temeljne značilnosti teh programov, podatke o njihovih izvedbah ter analizo usposobljenih glede na naslednje postavke: leto usposabljanja, vrsta organizacije, ki je napotila osebe na usposabljanje in regijska razmeščenost usposobljenih vodij in mentorjev študijskih krožkov, pri čemer je mišljena regijska razporeditev organizacij, ki so na usposabljanje napotile kandidate, ki so kasneje uspešno opravili usposabljanje.

3.1.1 PROGRAM TEMELJNEGA USPOSABLJANJA MENTORJEV ŠTUDIJSKIH KROŽKOV

PREDSTAVITEV PROGRAMA

Program temeljnega usposabljanja mentorjev študijskih krožkov, ki ga poznamo danes, se je razvil iz Programa temeljnega usposabljanja vodij in mentorjev študijskih krožkov. Ta program je nastal v začetku 90. let, njegov poglavitni namen je bil **usposabljanje vodij in mentorjev študijskih krožkov**. Vodje študijskih krožkov naj bi bili, kot smo že omenili v uvodu, tisti, ki bi v lokalnem okolju proučevali potrebe po neformalnem učenju oz. po delovanju študijskih krožkov in ki bi bili tudi nekakšni koordinatorji med različnimi krožki v nekem lokalnem okolju. Sami bi lahko tudi izvajali kakšen študijski krožek. *»Vodja študijskih krožkov ni nujno tudi udeleženec študijskega krožka, lahko pa je, če to želi. To osebo določi organizacija/ustanova, ki začne sodelovati pri projektu. Za svojo vlogo se usposablja po posebnem programu, je pa prenašalec informacij med vodstvom projekta na nacionalni ravni in študijskimi krožki, usklajuje delo med različnimi študijskimi krožki, ki potekajo v sklopu določene organizacije, pomaga in svetuje mentorjem, ureja denarna zadeve, sodeluje pri animaciji in organizaciji dela.«* (Mijoč 1992 v Klemenčič 1995, str. 19).

Mentorji študijskih krožkov naj bi koordinirali delo študijskega krožka, še prej pa animirali prebivalce za udeležbo v študijskem krožku z določeno vsebino. *»Mentor je dober organizator ter sposoben povzemanj in izražati mnenja članov celotne skupine ... Prihodnji mentorji se morajo tudi seznaniti z metodami in načini dela v študijskih krožkih, poznati morajo tudi temeljne administrativne naloge mentorja... Mentor pripravi okvirni predlog načrta dela študijskega krožka, predlog stroškov, vodi evidenco, skrbi za evalvacijo.«* (prav tam, str. 18-19).

Če nekoliko poenostavimo, je mentor tisti, ki izvaja študijske krožke, vodja pa bolj koordinator študijskih krožkov v neki regiji oziroma lahko tudi v organizaciji, kjer izvajajo več različnih študijskih krožkov, zato je tudi število mentorjev toliko višje kot vodij, saj je potreba po njih večja.

Namen usposabljanja po tem programu je torej bil, da kandidate usposobi za ti dve vlogi. Program je bil zastavljen tako, da so se eni in drugi usposabljali skupaj, saj so sestavljavci programa presodili, da morajo tako eni kot drugi poznati vlogo in naloge obeh akterjev študijskih krožkov. Razlika se je vzpostavila šele na koncu: program je predvideval preskus usposobljenosti v obliki seminarske naloge, pri čemer so kandidati za vodje študijskih krožkov morali dokazati, da znajo proučevati lokalne razmere, potrebe po neformalnem izobraževanju in vire, ki bi bili lahko v pomoč študijskim krožkom pri njihovem delovanju. Kandidati za mentorje pa so morali s seminarsko nalogo dokazati, da so sposobni artikulirati neko temo kot učno temo v študijskem krožku, da znajo pripraviti izvedbeni načrt za tak krožek in poiskati primerne vire za njegovo delovanje.

Po uspešno ocenjeni seminarski nalogi so kandidati prejeli **potrdilo o uspešno opravljenem usposabljanju in usposobljenosti za vodjo ali mentorja študijskih krožkov.**

Medtem, ko se je vloga mentorjev študijskih krožkov dobro uveljavila v praksi, pa je bilo z vlogo vodje študijskih krožkov nekaj več težav. V prvih letih delovanja študijskih krožkov se je sicer postopno uveljavljala, kasneje pa se je nekako »izpraznila«, tudi zato, ker tisti, ki so v kasnejših letih razvijali strokovno doktrino študijskih krožkov, te vloge niso razvijali in krepili. Temu se je prilagodilo (ali pa je bil to vzrok) tudi usposabljanje: postopoma ni bilo več govora o usposabljanju vodij in mentorjev študijskih krožkov, pač pa le še o usposabljanju mentorjev študijskih krožkov. Tako se tudi program, veljaven v letu 2012, imenuje Program temeljnega usposabljanja mentorjev študijskih krožkov, pri čemer izhaja iz prvotnega programa z nekaterimi spremembami in, kot že rečeno, s skrčenim poimenovanjem.

Omeniti pa je treba še dve spremembi programa, ki pa sta bolj izvedbene, kot vsebinske narave. Proti koncu 90. let, ko so se študijski krožki dodobra uveljavili v praksi, je zanimanje za usposabljanje vodij in mentorjev strmo naraščalo – tako zelo, da je na ACS-ju nastal problem, ker nismo uspeli usposabljati vseh zainteresiranih. Zato je bila sprejeta odločitev, da bi vodje in mentorje usposabljali v obliki študija na daljavo. V ta namen je bil pripravljen multimedijski komplet, ki je vseboval učbenik, vodila za samostojno učenje, avdio in video posnetke. Program je bil na ta način izveden večkrat: kandidati so se srečali na uvodnem in zaključnem srečanju, vmes pa so se samoizobraževali s pomočjo multimedijskega kompleta; na voljo pa so imeli tudi mentorsko pomoč.

To pa je bil tudi zametek današnje različice izvedbe programa, ki poteka v obliki e-učenja preko spleta. Kandidatom za mentorje so na voljo učna gradiva v e-učilnicah in mentorska pomoč.

Program temeljnega usposabljanja mentorjev študijskih krožkov in njegov razvoj na kratko predstavljamo v spodnji preglednici, bolj podrobne podatke o programu pa so na voljo na spodnji povezavi:

http://izobrazevanje.acs.si/programoteka_as/razvojni/sk/index.php?nid=5910&id=523.

Preglednica 3: Podatki o Programu temeljnega usposabljanja mentorjev študijskih krožkov

Ime programa:	Program temeljnega usposabljanja mentorjev študijskih krožkov
Različice poimenovanja programa ⁴ :	Usposabljanje mentorjev študijskih krožkov
	Program izobraževanja mentorjev študijskih krožkov
Leto nastanka:	1993
Posodobitve programa:	1993 ⁵ , 1997, 2001, 2002, 2010, 2011
Obseg programa:	48 ur (1993-2011); 62 ur (2012)
Izvedbe v letih:	1993, 1994, 1995, 1996, 1997, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2008, 2009/2010 (nov-jan), 2011, 2012
Način vključevanja:	ACS je pred vsako izvedbo programa objavil javno povabilo kandidatom v svojem glasilu Novičke in v pismu direktorjem različnih izobraževalnih organizacij. V zadnjih letih je mogoča prijava s pomočjo prijavnice, objavljene na spletu: http://sk.acs.si/uploads/media/prijavnica_v_usposabljanje.pdf .
Cilji programa:	Cilj programa je, da se udeleženci usposobijo za samostojno mentorsko delo v študijskem krožku. V ta namen: <ul style="list-style-type: none"> - se seznanijo s pojmom študijski krožek, - spoznajo andragoški cikel, - se naučijo načrtovanja ciljev študijskih krožkov, - spoznajo mogoče oblike animacije za delo v študijskih krožkih, - se naučijo, kako izbrati teme študijskega krožka, - spoznajo organizacijo dela v študijskem krožku, - spoznajo metode dela v študijskem krožku, - spoznajo vire in učne pripomočke, - spoznajo postopek ocenjevanja uspešnosti študijskega krožka, - se seznanijo z odnosi med sodelujočimi v študijskem krožku, - spoznajo organizacijo in delovanje projekta študijski krožki.
Ciljna skupina:	Ciljna skupina so radovedni in skupinske dinamike željni udeleženci, ki želijo spoznati, preizkusiti in voditi učenje v študijskih krožkih ter si tako razširiti obzorje, kakovostno izpolniti prosti čas in prispevati k spremembi svojega okolja. Glede na delovni položaj je mogoče pričakovati, da so to osebe, ki imajo: <ul style="list-style-type: none"> - različne ravni in smeri izobrazbe, pri čemer je minimalna zahtevana izobrazba srednješolska, - različne izkušnje z izobraževanjem odraslih, vendar večinoma niso začetniki.

⁴ V preglednico smo zapisali različice poimenovanja programa, ki so navedene v papirnih zapisih programa. Poleg teh se na potrdilih o uspešno opravljenem usposabljanju pojavljajo še naslednja poimenovanja: *Program usposabljanja za vodje in mentorje študijskih krožkov*, *Usposabljanje za vodje in mentorje študijskih krožkov*, *Temeljno usposabljanje mentorjev*, *Usposabljanje vodij in mentorjev študijskih krožkov*, *Usposabljanje vodij in mentorjev študijskih krožkov na daljavo*, *Temeljno usposabljanje za vodje in mentorje študijskih krožkov*. Pri tem ni šlo za vsebinske različice programa, pač pa zgolj za različno poimenovanje programa tako v razpisih izvedb kot v izdanih potrdilih.

⁵ Program, kakor je bil razvit leta 1993, ni bil nikoli izveden, pač pa je bil že pri prvi izvedbi iz 60 ur skrajšan na 48 ur, kar se je obdržalo mnogo let. Šlo je za črtanje praktičnega nastopa vodij in mentorjev, medtem ko ostale vsebine niso bile spremenjene do leta 1997.

	<p>Poleg tega morajo imeti kandidati izkušnje pri delu z ljudmi, po možnosti v izobraževanju odraslih.</p> <p>Prednost imajo osebe iz okolij s šibko ponudbo izobraževanja (odraslih) in tisti, ki izkazujejo referenčne kompetence za vodenje učenja glede na kazalnike: raznolikost lastnih učnih izkušenj, vpetost v civilnodružbeno dejavnost v smislu aktivnega državljanstva, odzivnost in ocene zadovoljstva, če gre za izobraževalno delo, zmožnost pridobivanja pogojev za delo drugih, na primer stiki z ustanovami, pridobljeni projekti, priporočila ipd.</p>
<p>Pogoji za dokončanje programa:</p>	<p>Pogoji za dokončanje programa so:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vsaj osemdesetodstotna udeležba na delavnicah, - pozitivna ocena e-mentorja, ki jo sestavi iz prisotnosti v e-učilnici in kakovosti odzivov v njej, - oddaja in sprejemljivost seminarske naloge s predpisano strukturo.

Viri: Program temeljnega usposabljanja mentorjev študijskih krožkov, 2011, ACS; Izdana potrdila o usposobljenosti po Programu temeljnega usposabljanja mentorjev (in vodij) študijskih krožkov, arhiv izdanih potrdil ACS

IZVEDBE PROGRAMA

Spodnja preglednica prikazuje podatke o posameznih izvedbah programa. Pri vsaki izvedbi programa smo zapisali začetek in konec posamezne izvedbe ter skupni obseg ur usposabljanja.

Potrebno pa je opozoriti, da se je program sprva izvajal predvsem v obliki predavanj in delavnic, znanje pa je udeleženec dokazal z ustrezno seminarsko nalogo. Taka izvedba programa je mogoča tudi danes in jo imenujemo »klasična izvedba«. Od leta 1999 dalje pa se program izvaja tudi na daljavo. Program usposabljanja na daljavo poteka po enakih vsebinah, razlikuje se le v izvedbi. Udeleženci v programu na daljavo začnejo usposabljanje s skupnim uvodnim srečanjem, nato poteka samostojno učenje (s pomočjo posebnega multimedijskega gradiva ali z e-učnimi gradivi preko spletne učilnice). Med samostojnim učenjem so možne individualne konzultacije, ki se jih posameznik lahko poslužuje ali pa tudi ne. Na koncu se usposabljanje zaključi s preizkusom znanja in skupnim zaključnim srečanjem (povzeto po: Program temeljnega usposabljanja mentorjev študijskih krožkov 2011 in Klemenčič 1995). Zaradi takšne oblike izvedbe programa ponekod ni bilo možno določiti začetka in konca izvedbe programa, saj je bila izvedba programa odvisna od posameznika, ki se je usposabljal, zato smo v takšnih primerih navedli le leto usposabljanja. Prav tako v takšnih primerih ni bilo možno zapisati skupnega obsega izvedenih ur usposabljanja, zato smo tam, kjer to ni bilo mogoče, zapisali: *'Samostojno učenje s pomočjo multimedijskega gradiva'* ali v novejših programih: *'Program je potekal kot kombinacija praktičnih vaj in učenja na daljavo v spletnem učnem okolju'*.

Preglednica 4: Podatki o izvedbah Programa temeljnega usposabljanja mentorjev študijskih krožkov

Ime programa: Program temeljnega usposabljanja mentorjev študijskih krožkov (in njegove razvojne različice od leta 1993 dalje)			
IZVEDBE PROGRAMA	ZAČETEK IZVEDBE	KONEC IZVEDBE	SKUPNI OBSEG IZVEDENIH UR USPOSABLJANJA
1. IZVEDBA ⁶	6. 5. 1993	11. 6. 1993	48 ur
2. IZVEDBA ⁷	15. 6. 1993	17. 9. 1993	48 ur
3. IZVEDBA	23. 5. 1994	10. 6. 1994	48 ur
4. IZVEDBA	10. 3. 1995	19. 3. 1995	48 ur
5. IZVEDBA	15. 5. 1995	31. 5. 1995	60 ur (mentorji) ⁸ 48 ur (vodje)
6. IZVEDBA	4. 9. 1995	13. 9. 1995	48 ur
7. IZVEDBA	11. 3. 1996	25. 3. 1996	48 ur
8. IZVEDBA	2. 9. 1997	17. 9. 1997	48 ur
9. IZVEDBA	9. 2. 1999	18. 2. 1999	48 ur
10. IZVEDBA	7. 4. 1999	7. 5. 1999	48 ur
11. IZVEDBA	2000		Samostojno učenje s pomočjo multimedijskega gradiva
12. IZVEDBA	26. 9. 2001	26. 10. 2001	48 ur
13. IZVEDBA	2001		Samostojno učenje s pomočjo multimedijskega gradiva
14. IZVEDBA	2002		Samostojno učenje s pomočjo multimedijskega gradiva
15. IZVEDBA	19. 11. 2002	3. 3. 2003	Samostojno učenje s pomočjo multimedijskega gradiva
16. IZVEDBA	5. 9. 2003	21. 11. 2003	48 ur
17. IZVEDBA	20. 2. 2004	10. 5. 2004	Samostojno učenje s pomočjo multimedijskega gradiva
18. IZVEDBA	5. 4. 2005	22. 6. 2005	48 ur
19. IZVEDBA	18. 9. 2006	13. 11. 2006	Program potekal kot kombinacija praktičnih vaj in učenja na daljavo v spletnem učnem okolju
20. IZVEDBA	11. 4. 2008	6. 6. 2008	Program potekal kot kombinacija praktičnih vaj in učenja na daljavo v spletnem učnem okolju

⁶ Ta izvedba je bila izpeljana samo za vodje študijskih krožkov.

⁷ Ta izvedba je bila izpeljana samo za mentorje študijskih krožkov.

⁸ Pri tej izvedbi so imeli mentorji in vodje različen program, zato se je tudi obseg ur razlikoval.

IZVEDBE PROGRAMA	ZAČETEK IZVEDBE	KONEC IZVEDBE	SKUPNI OBSEG IZVEDENIH UR USPOSABLJANJA
21. IZVEDBA	9. 11. 2009	20. 1. 2010	Program potekal kot kombinacija praktičnih vaj in učenja na daljavo v spletnem učnem okolju
22. IZVEDBA	10. 1. 2011	21. 3. 2011	Program potekal kot kombinacija praktičnih vaj in učenja na daljavo v spletnem učnem okolju
23. IZVEDBA	16. 1. 2012	12. 3. 2012	62 ur

Viri: Izdana potrdila o usposobljenosti po Programu temeljnega usposabljanja mentorjev (in vodij) študijskih krožkov, arhiv izdanih potrdil ACS; Liste prisotnosti nekaterih izvedb temeljnega usposabljanja mentorjev (in vodij) študijskih krožkov, arhiv ACS; Poročila o delu Andragoškega centra Slovenije, interno gradivo ACS

Kot je razvidno iz preglednice, je bilo v dvajsetih letih triindvajset izvedb, kar je v povprečju nekaj več kot ena izvedba letno. Dejansko pa beležimo nekaj več izvedb, tudi brez prekinitev v posameznem letu, na začetku izvajanja projekta Študijski krožki, kar je razumljivo, saj je bilo takrat treba usposobiti največ vodij in mentorjev, da so lahko pričeli z delom v različnih slovenskih okoljih. Program prvič, po začetnem zaporedju, ni bil izveden leta 1998, nato pa še leta 2007. Na podlagi tega lahko ocenimo, da je bilo usposabljanje vodij in mentorjev študijskih krožkov kontinuirano zagotovljeno skozi vsa opazovana leta, drugo pa je seveda vprašanje, ali je bilo za vse, ki so bili zanj zainteresirani (posamezniki ali organizacije), zagotovljenih dovolj mest za usposabljanje.

ŠTEVILO USPOSABLJENIH V PROGRAMU

Program temeljnega usposabljanja vodij in mentorjev študijskih krožkov poteka že od leta 1993. Kot že povedano v uvodu, se je pri tem programu možno usposobiti za mentorja ali vodjo študijskih krožkov. Z nekaj vmesnimi posodobitvami je bil program izveden 23-krat, vsega skupaj pa je bilo usposobljenih 635 oseb, od tega 513 mentorjev in 122 vodij študijskih krožkov. Že zgoraj pa smo pojasnili, da je tako razlikovanje mogoče samo v prvih letih usposabljanja, kasneje pa se vodje niso več usposabljali.

Preglednica 5: Usposobljeni mentorji in vodje študijskih krožkov v Programu temeljnega usposabljanja mentorjev študijskih krožkov po letih

LETO	Število usposobljenih mentorjev	Število usposobljenih vodij	Število usposobljenih mentorjev in vodij skupaj
Leto 1993	42	19	61
Leto 1994	35	17	52
Leto 1995	75	16	91
Leto 1996	59	24	83
Leto 1997	26	3	29
Leto 1998	3	0	3
Leto 1999	35	11	46
Leto 2000	19	6	25
Leto 2001	5	1	6
Leto 2002	52	13	65
Leto 2003	27	2	29
Leto 2004	23	5	28
Leto 2005	9	4	13
Leto 2006	0	1	1
Leto 2007	18	0	18
Leto 2008	23	0	23
Leto 2010	23	0	23
Leto 2011	19	0	19
Leto 2012	20	0	20
Skupaj	513	122	635

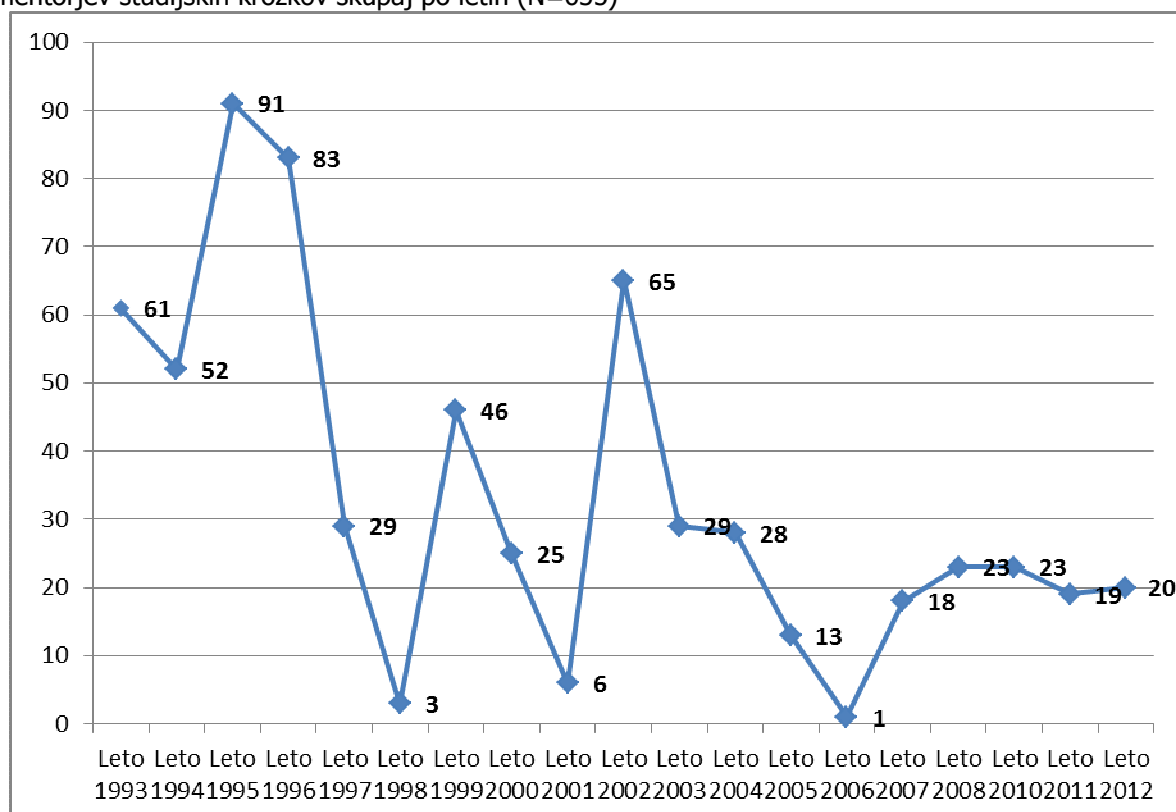
Vir: Izdana potrdila o usposobljenosti po Programu temeljnega usposabljanja mentorjev (in vodij) študijskih krožkov, arhiv izdanih potrdil ACS

Bralca pa je potrebno opozoriti še na to, da v zgornji preglednici posebej prikazujemo, koliko je bilo v določenem obdobju usposobljenih mentorjev in koliko vodij.

Zgornja preglednica in spodnja slika prikazujeta število udeležencev glede na leto, v katerem so posamezniki postali usposobljeni. Pri tem je potrebno poudariti, da smo za leto usposobljenosti vzeli tisto leto, ki je na potrdilu zapisano kot datum izdaje potrdila. Zato se lahko pojavijo nekatera neskladja med podatki o izvedbah in podatki o usposobljenih osebah. Pojavljata se dve vrsti takšnih neskladij: prvič, če je usposabljanje potekalo preko dveh let (npr. november 2004 – februar 2005), so usposobljeni dobili potrdilo v drugem letu (npr. glede na zgornji primer bi bilo to leta 2005), drug primer neskladij pa se pojavi takrat, ko so posamezniki kasneje, kot je bil predviden termin usposabljanja opravili vse obveznosti (npr. usposabljanje se je zaključilo novembra 2006, udeleženec pa je svoje obveznosti opravil v začetku leta 2007, zato je dobil potrdilo v letu 2007). Za tak prikaz smo se odločili zato, ker nas v tej analizi ne zanima, kdaj se je kdo usposabljal, pač pa to, kdaj je postal usposobljen in kdaj je s tem pridobil pravico do izvajanja študijskih krožkov.

Podatki kažejo, da je bilo največ usposobljenih leta 1995 (95) in leta 1996 (83), najmanj pa leta 2006 (1). Vendar pa je pri tem potrebno pojasniti, da v letu 2006 nismo izvedli usposabljanja in je posameznik, ki je v tem letu dobil potrdilo za vodjo študijskih krožkov, pred tem že bil usposobljen za mentorja študijskih krožkov. V tem primeru mu ni bilo potrebno opraviti celotnega usposabljanja še enkrat, ampak je bilo potrebno izkazati samo drugačno znanje na zaključnem preizkusu (pripraviti dodatno seminarsko nalogo skladno z usposabljanjem za vodje). O tem smo govorili že pri predstavitvi programa, ko smo razložili, da je usposabljanje za mentorja in vodjo enako, razlikuje se le v zaključni nalogi. Naslednje najmanjše število usposobljenih je bilo v letu 1998 (3), v tem letu prav tako ni bilo izvedenega usposabljanja, kar pomeni, da so se ti trije usposabljali prejšnja leta. Torej lahko rečemo, da je zares relevantno upoštevati kot leto z najmanjšim številom usposobljenih leto 2001, ko je bilo usposobljenih 6 oseb. Vendar pa tudi tu lahko dodamo, da jih je bilo že v naslednjem letu usposobljenih 65. Do tako velikega števila ne pride zaradi porasta usposabljanj, ampak iz drugega razloga. Leta 2002 je namreč zaključilo usposabljanje veliko tistih, ki so ga začeli v letu 2001. Od 65 mentorjev in vodij, ki so v letu 2002 prejeli potrdilo, se jih je 28 usposabljalo že konec leta 2001.

Slika 1: Usposobljeni mentorji in vodje študijskih krožkov v Programu temeljnega usposabljanja mentorjev študijskih krožkov skupaj po letih (N=635)

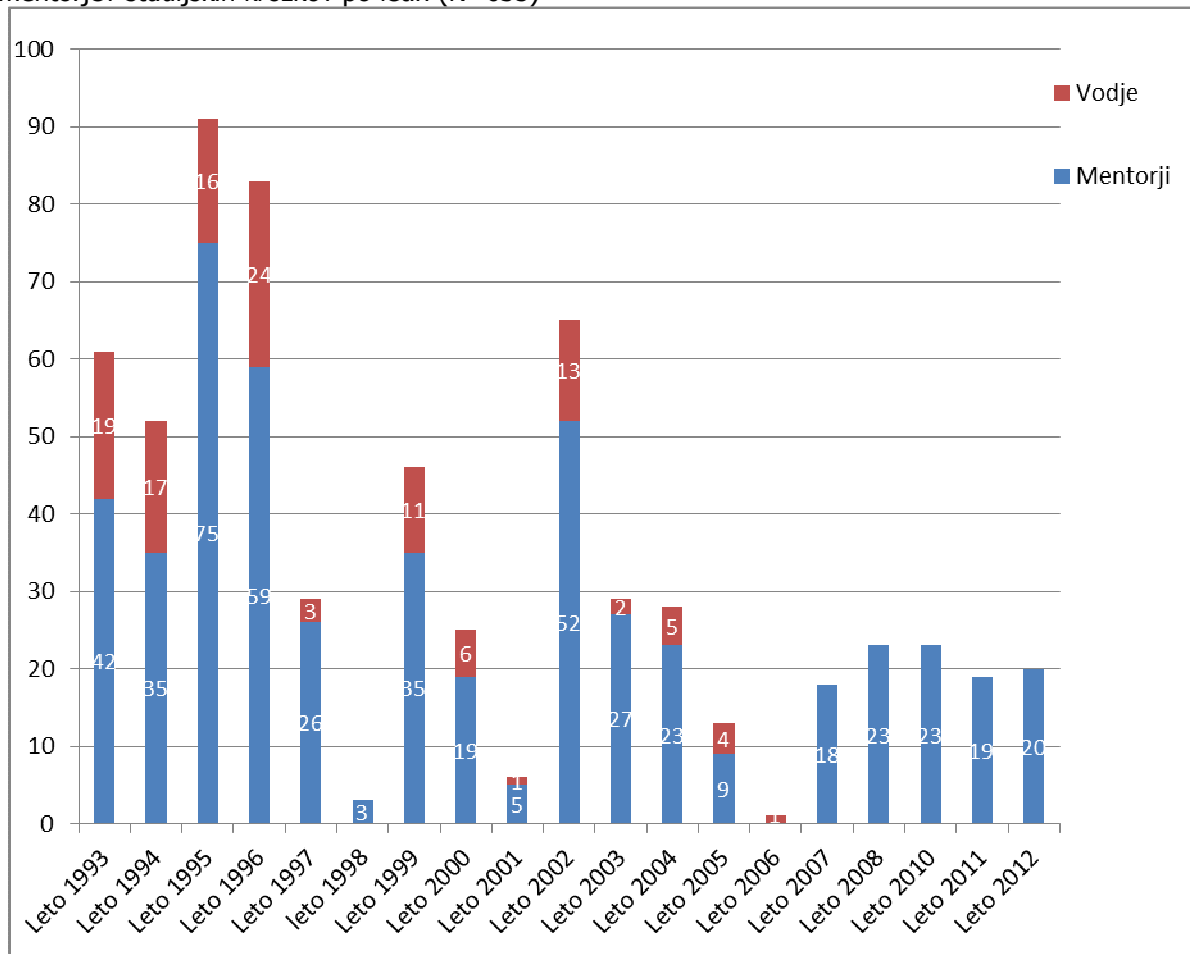
Vir: Izdana potrdila o usposobljenosti po Programu temeljnega usposabljanja mentorjev (in vodij) študijskih krožkov, arhiv izdanih potrdil ACS

Kot vidimo, je bilo v 90. letih usposobljenih več mentorjev in vodij študijskih krožkov kot kasneje. Za upad števila usposobljenih sta možna dva razloga. Prvič, da se je z leti zapolnila potreba po mentorjih in vodjih študijskih krožkov in je šlo le bolj za

spopolnjevanje v primerih, ko že usposobljeni mentorji iz teh ali onih razlogov niso več izvajali študijskih krožkov in drugič, da se študijski krožki po letu 2000 izvajajo manj kot v 90. letih. Za potrditev katerekoli od teh domnev bi bila seveda potrebna dodatna analiza, saj tega samo iz teh podatkov ni mogoče razbrati.

Usposobljene smo razdelili tudi glede na naziv, ki so si ga pridobili. Kot že rečeno, si je tekom usposabljanja možno pridobiti naziv **mentor študijskih krožkov** ali **vodja študijskih krožkov**.

Slika 2: Usposobljeni mentorji in vodje študijskih krožkov v Programu temeljnega usposabljanja mentorjev študijskih krožkov po letih (N=635)

Vir: Izdana potrdila o usposobljenosti po Programu temeljnega usposabljanja mentorjev (in vodij) študijskih krožkov, arhiv izdanih potrdil ACS

Zgornja slika prikazuje razporeditev usposobljenih mentorjev in vodij glede na leto, v katerem so se usposobili. V letih 1993 do 1996 je bilo število usposobljenih vodij veliko (med 16 in 24 letno), medtem ko v naslednjih letih to število močno pade (med 1 in 6 usposobljenih) - izstopata le leto 1999, ko je bilo usposobljenih 11 vodij in leto 2002, ko je bilo usposobljenih 13 vodij. Podoben trend se kaže tudi med mentorji, kjer se jih je prav tako v 90. ih letih usposobilo več kot po letu 2000.

Povedali pa smo že, da se v zadnjih letih (po letu 2006) vodje študijskih krožkov ne usposabljujejo več. Prav iz razloga, da vloge vodje študijskih krožkov ni več, tudi ni mogoče ocenjevati, ali je razmerje med številom usposobljenih vodij in mentorjev

primerno. Z nadaljnjo analizo bi bilo zanimivo ugotoviti, ali so z usahnitvijo vloge vodje mentorjev študijskih krožkov usposobljeni vodje prenehali z delom v projektu, ali pa so postali mentorji študijskih krožkov, kar jim je usposobljenost tudi omogočala, saj bi bil sicer vložek javnega denarja v njihovo usposabljanje vsaj z vidika vzdrževanja in širjenja omrežja neformalnega učenja zamen.

Brez nadaljnjih analiz je tudi zelo težko dati oceno, kaj pomeni število usposobljenih mentorjev in vodij študijskih krožkov z vidika potreb – ali jih je dovolj ali premalo in če jih je premalo, koliko premalo? Če bi sklepali zgolj računsko, potem bi lahko izračunali, da imamo glede na število usposobljenih (635) kadrovske baze za izvedbo najmanj 635 študijskih krožkov letno, kar bi omogočalo neformalno učenje v tej obliki učenja 7620 prebivalcem Slovenije (po predpostavki, da naj bi bilo v študijskem krožku do 12 oseb), kar po približnem izračunu znaša 0,5 odstotka prebivalstva Slovenije v starosti nad 24 let. To bi bilo nekako zadovoljivo število, ker verjetno večjih potreb ob še drugih oblikah neformalnega izobraževanja niti ni. Toda – to je samo izračun, ki pa ne upošteva fluktuacije kadra (izguba zanimanja za to delo, selitve, smrti itd.), možnosti za izvajanje študijskih krožkov (primerne organizacije, ki so voljne organizirati študijske krožke, denarna sredstva, drugi pogoji) ipd. Če bi želeli natančneje ugotoviti, kakšne potrebe po dodatnem usposabljanju mentorjev študijskih krožkov obstajajo, bi morali preveriti vsaj to, koliko od usposobljenih vodij in mentorjev študijskih krožkov je še dejavnih in koliko bi jih bilo dejavnih, če bi imeli za delo zagotovljene pogoje.

USPOSABLJENI PO VRSTI ORGANIZACIJE

Usposobljene smo analizirali tudi po vrsti organizacije, ki jih je napotila na usposabljanje z namenom, da bi kasneje v njenem imenu izvajali študijske krožke v lokalnem okolju te organizacije. Organizacije smo kategorizirali v naslednje skupine: ljudska univerza, osnovna šola, srednja šola in šolski center, zasebna izobraževalna organizacija, druge izobraževalne organizacije (fakultete, vrtci, univerze za tretje življenjsko obdobje, ipd.), knjižnica, gospodarske in storitvene organizacije (industrijski obrati, trgovine, turistične agencije, dom upokojencev, ipd.), kulturno društvo/zveza in podobne organizacije, kmetijsko gozdarski zavod/združenje in podobne organizacije, mladinsko društvo/združenje/zveza in podobne organizacije, zdravstvene in invalidske organizacije/društva/zveze ipd. ter skupino drugo (centri za socialno delo, sindikati, ministrstva, zbornice, razvojne agencije in ostali)⁹. Za natančnejši pregled delitve organizacij glej prilogo I.

⁹ Skupine organizacij smo oblikovali po sorodnosti, pa tudi po tem, koliko organizacij določene vrste je sodelovalo v projektu. Če je bilo posamezne vrste organizacij zelo malo, smo jo bili prisiljeni uvrstiti v sorodno skupino; še posebej pa je zelo raznolika skupina »drugo«, kjer so združene organizacije, ki si niso zelo sorodne, a je zastopana le ena ali nekaj več, tako da nismo mogli oblikovati posebne skupine.

Preglednica 6: Usposobljeni mentorji in vodje študijskih krožkov v Programu temeljnega usposabljanja mentorjev študijskih krožkov, glede na vrsto organizacije, preko katere so se usposabljali

VRSTA ORGANIZACIJE	ŠTEVILO USPOSOBLJENIH
Ljudska univerza	147
Zasebna izobraževalna organizacija	100
Ni podatka	91
Drugo	83
Kulturno društvo/zveza ipd. organizacija	38
Zdravstvene in invalidske organizacije/društva/zveze ipd.	36
Kmetijsko gozdarski zavod/združenje ipd. organizacija	31
Gospodarske in storitvene organizacije	21
Knjižnica	20
Mladinsko društvo/združenje/zveza ipd. organizacija	19
Srednja šola in šolski center	19
Druge izobraževalne organizacije	18
Osnovna šola	12
Skupaj	635

Vir: Izdana potrdila o usposobljenosti po Programu temeljnega usposabljanja mentorjev (in vodij) študijskih krožkov, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije; Interna dokumentacija projekta Študijski krožki, ACS

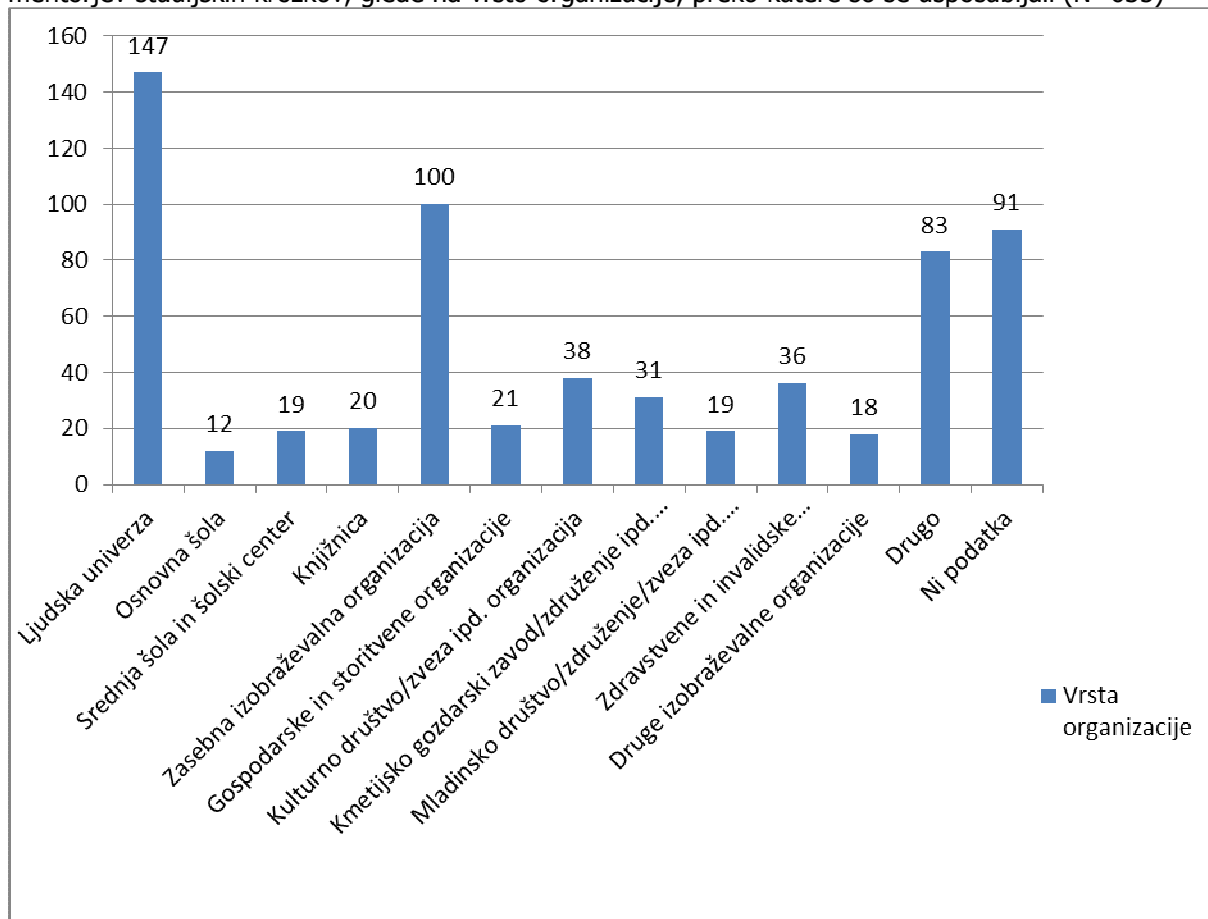
Zgornja preglednica prikazuje število usposobljenih glede na organizacijo. Največ udeležencev (147) je iz ljudskih univerz, sledijo tisti, ki smo jih uvrstili v kategorijo zasebne izobraževalne organizacije (100), nato tisti iz kategorije drugo (83), precej manj je udeležencev iz kulturnih društev/zvez ipd. organizacij (38), zdravstvenih in invalidskih organizacij/društev/zvez ipd. (36), kmetijsko gozdarskih zavodov/združenj ipd. organizacij (31). Najmanj pa je udeležencev iz gospodarskih in storitvenih organizacij (21), knjižnic (20), mladinskih društev/združenj/zvez ipd. organizacij (19), srednjih šol in šolskih centrov (19), drugih izobraževalnih organizacij (18) in osnovnih šol (12). Velika pa je tudi skupina »ni podatka« - v tem primeru gre povečini za usposobljene mentorje, ki jih na usposabljanje ni napotila nobena organizacija, pač pa so prišli na lastno željo.

Podatki dajejo pričakovano sliko: razumljivo je, da so bile za razvoj neformalnega izobraževanja najbolj zainteresirane ljudske univerze, ki so nekakšna andragoška središča v svojih lokalnih okoljih. To vlogo so opravile zelo dobro in so v marsičem zaslužne, da je ta oblika neformalnega izobraževanja zaživela in se tudi ohranila do danes. Zanimivo pa je, da so skoraj podobno vlogo imele zasebne izobraževalne organizacije, ki so po naravi bolj profitno usmerjene; neformalno učenje, med njimi tudi študijski krožki, pa je daleč od kovanja kakšnih posebnih dobičkov. Tu lahko opazujemo dve vrsti teh organizacij: nekaj takih, ki so svoje »time« usposobile, a kaj kmalu dejavnost opustile, ker denarja ni bilo (dovolj) in druge, ki so v okoljih, kjer ni ljudskih univerz, deloma prevzemale njihovo vlogo izobraževalnega animatorja v lokalnem okolju. Pa še tretjo vrsto takih organizacij bi našli: temeljna dejavnost, ki jo

izvajajo, je obsežnejša in povezana z večjimi denarnimi sredstvi, študijski krožki pa ostajajo pri njih nekaj »za dušo«, kot smo jih večkrat slišali govoriti.

Na spodnji sliki si lahko ogledamo še grafični prikaz udeležencev glede na vrsto organizacije.

Slika 3: Usposobljeni mentorji in vodje študijskih krožkov v Programu temeljnega usposabljanja mentorjev študijskih krožkov, glede na vrsto organizacije, preko katere so se usposabljali (N=635)

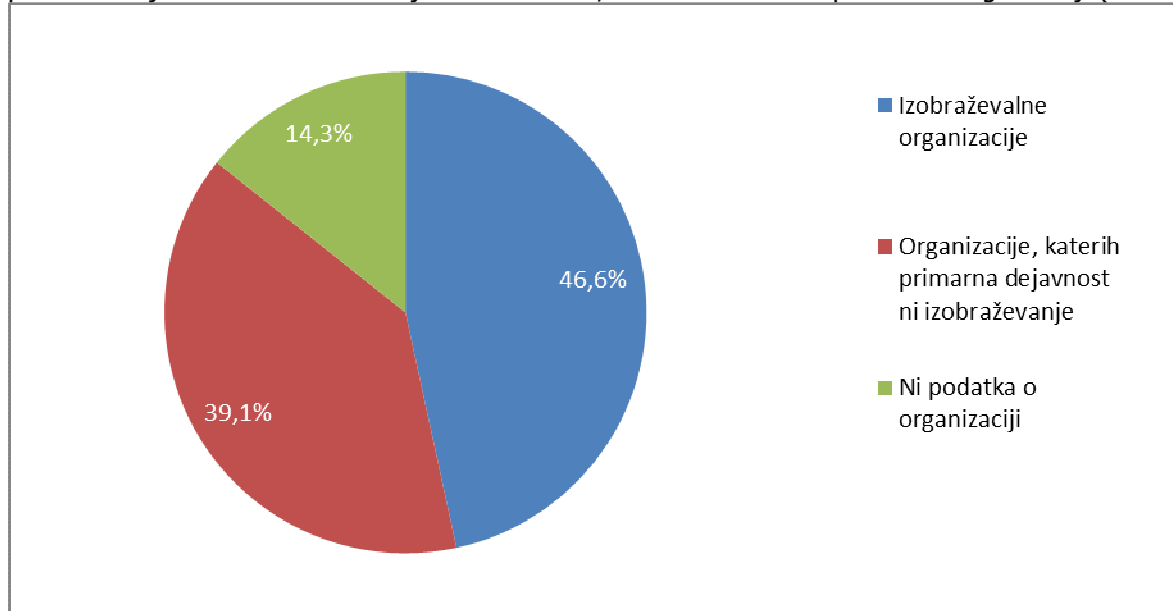
Vir: Izdana potrdila o usposobljenosti po Programu temeljnega usposabljanja mentorjev (in vodij) študijskih krožkov, arhiv izdanih potrdil ACS; Interna dokumentacija projekta Študijski krožki, ACS

Kot vidimo, je razpršenost organizacij, glede na njihovo dejavnost, velika.

Da bi dobili še drug vidik obravnavanih podatkov, smo organizacije razdelili še na **izobraževalne organizacije** (ljudske univerze, osnovne šole, srednje šole in šolske centre, zasebne izobraževalne organizacije ter druge izobraževalne organizacije) in **tiste organizacije, katerih primarna dejavnost ni izobraževanje** (knjižnice, gospodarske in storitvene organizacije, kulturna društva/zveze ipd. organizacije, kmetijsko gozdarske zavode/združenja ipd. organizacije, mladinska društva/združenja/zveze ipd. organizacije, zdravstvene in invalidske organizacije/društva/zveze ipd. ter organizacije v kategoriji drugo). Seveda pa smo kot posebno skupino obravnavali tiste, ki so uvrščeni v skupino »ni podatka« - torej tiste, ki jih na usposabljanje ni napotila nobena organizacija, o čemer smo že govorili.

Če pogledamo spodnjo sliko, vidimo, da je delež v skupini izobraževalnih in neizobraževalnih organizacij približno enak.

Slika 4: Delež usposobljenih v Programu temeljnega usposabljanja mentorjev študijskih krožkov, ki prihajajo iz izobraževalnih organizacij, delež tistih usposobljenih, ki prihajajo iz organizacij, katerih primarna dejavnost ni izobraževanje in delež tistih, za katere nimamo podatka o organizaciji (N=544)

Vir: Izdana potrdila o usposobljenosti po Programu temeljnega usposabljanja mentorjev (in vodij) študijskih krožkov, arhiv izdanih potrdil ACS; Interna dokumentacija projekta Študijski krožki, ACS

Slika kaže tisto, kar je bilo pričakovano že od samega začetka izvajanja projekta Študijski krožki. Že takrat se je namreč predvidevalo, da se bodo študijski krožki zaradi svoje neformalne narave, razmeroma nezahtevnih pogojev za delovanje in tudi zaradi razmeroma malo denarnih sredstev, ki jih potrebujejo, širili ne samo preko izobraževalne dejavnosti, pač pa tudi drugje. Tako se je tudi zgodilo: kot je razvidno iz prejšnje preglednice, so za izvajanje študijskih krožkov v precejšnji meri zainteresirane kulturne organizacije, ki pogostokrat prav s študijskimi krožki dopolnjujejo svojo primarno dejavnost (npr. muzeji, galerije, kulturna društva ipd.), pa tudi organizacije, ki imajo del svojega poslanstva opredeljenega tudi kot prosvetljevanje, usposabljanje prebivalstva (zdravstvene organizacije, gozdarstvo ipd.). Zelo zanimivo in hkrati pohvalno pa je dejstvo, da so študijske krožke kot del svoje dejavnosti kmalu začele izvajati tudi organizacije, namenjene ljudem, ki imajo sicer težji dostop do izobraževanja (npr. organizacije za delo z ljudmi s poškodbami možganov, druge invalidske organizacije ipd.).

Glede na vse te podatke se zdi razmerje med usposobljenimi vodji in mentorji v izobraževalnih in neizobraževalnih organizacijah zelo primerno, seveda pa tako v eni kot drugi skupini obstaja še precej možnosti za razvoj študijskih krožkov, s tem pa tudi po usposabljanju dodatnih mentorjev.

USPOSABLJENI GLEDE NA REGIJSKO RAZMEŠČENOST

Spodnja preglednica prikazuje usposobljene vodje in mentorje študijskih krožkov glede na regijo. Za razmestitev udeležencev v regije smo vzeli metodologijo

Statističnega urada RS, ki Slovenijo razdeli na 12 statističnih regij (razvidno iz preglednice). Dodali smo še kategorijo drugo, kamor smo uvrstili udeležence iz tujine. Potrebno pa je še pojasniti, da smo regijo posameznika izbrali glede na organizacijo, ki ga je napotila na usposabljanje. Tiste udeležence, za katere pa nimamo podatka o organizaciji, oziroma tiste, ki se niso usposabljali v okviru organizacije, smo uvrstili glede na njihov domači naslov oziroma poštni naslov za pošiljanje potrdila o usposobljenosti. Za nekatere v analizo vključene osebe nismo imeli ne podatka o organizaciji, preko katere so se usposabljali, in ne njihovega domačega naslova, zato smo jih uvrstili v posebno kategorijo, ki smo jo poimenovali 'Ni podatka o regiji'.

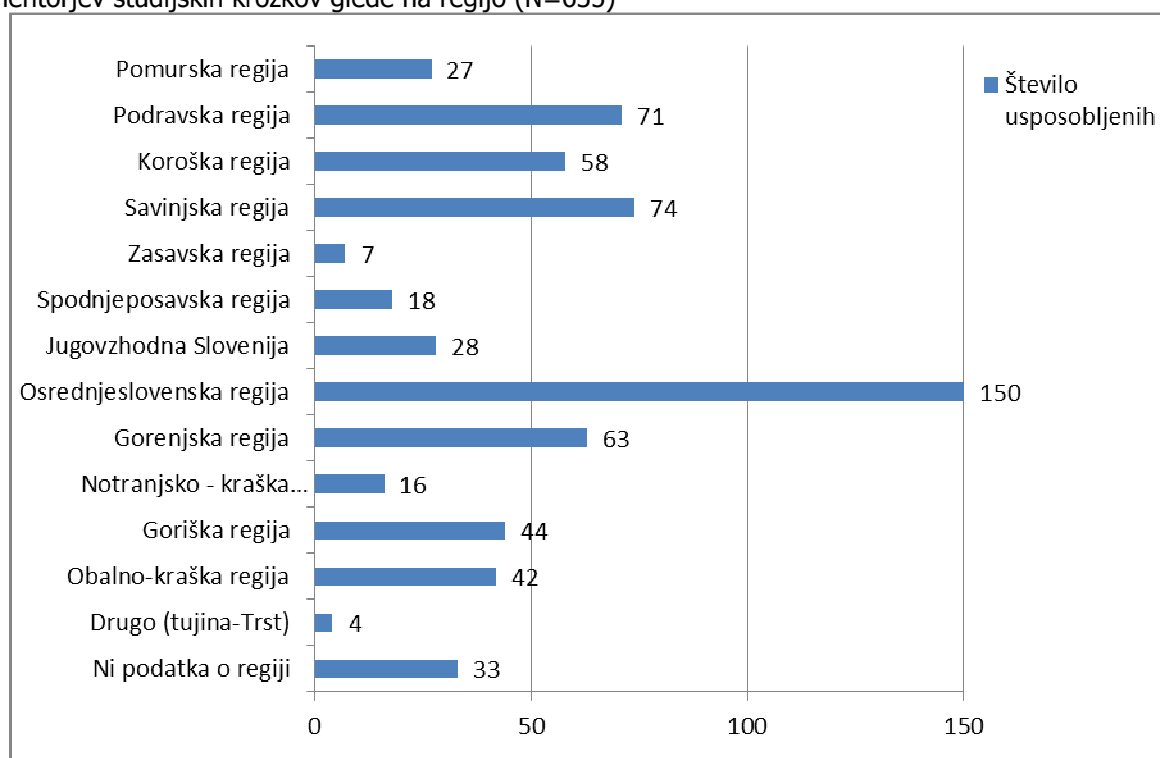
Preglednica 7: Usposobljeni mentorji in vodje študijskih krožkov v Programu temeljnega usposabljanja mentorjev študijskih krožkov in število prebivalcev glede na regijo

Regija	Število usposobljenih	Število prebivalcev v regiji
Osrednjeslovenska regija	150	531.811
Savinjska regija	74	260.039
Podravska regija	71	322.949
Gorenjska regija	63	203.192
Koroška regija	58	72.713
Goriška regija	44	119.126
Obalno-kraška regija	42	110.743
Ni podatka o regiji	33	/
Jugovzhodna Slovenija	28	142.408
Pomurska regija	27	119.349
Spodnjeposavska regija	18	70.192
Notranjsko - kraška regija	16	52.256
Zasavska regija	7	44.483
Drugo (tujina-Trst)	4	/
Skupaj	635	2.049.261

Vir: Izdana potrdila o usposobljenosti po Programu temeljnega usposabljanja mentorjev (in vodij) študijskih krožkov, arhiv izdanih potrdil ACS; Interna dokumentacija projekta Študijski krožki, ACS; Slovenske regije v številkah 2012, Ljubljana: Urad RS za statistiko. Podatki se nanašajo na 1.7.2012, zajemajo pa vse prebivalstvo, torej tudi otroke in mladostnike, ki sicer niso predvideni kot udeleženci študijskih krožkov.

Kot je razvidno iz zgornje preglednice in spodnjega grafičnega prikaza, so udeleženci prihajali iz vseh slovenskih regij (poleg tega so bili še 4 usposobljeni iz tujine – vsi iz Trsta). Največje število usposobljenih (150) ima Osrednjeslovenska, najmanj pa Zasavska regija (7).

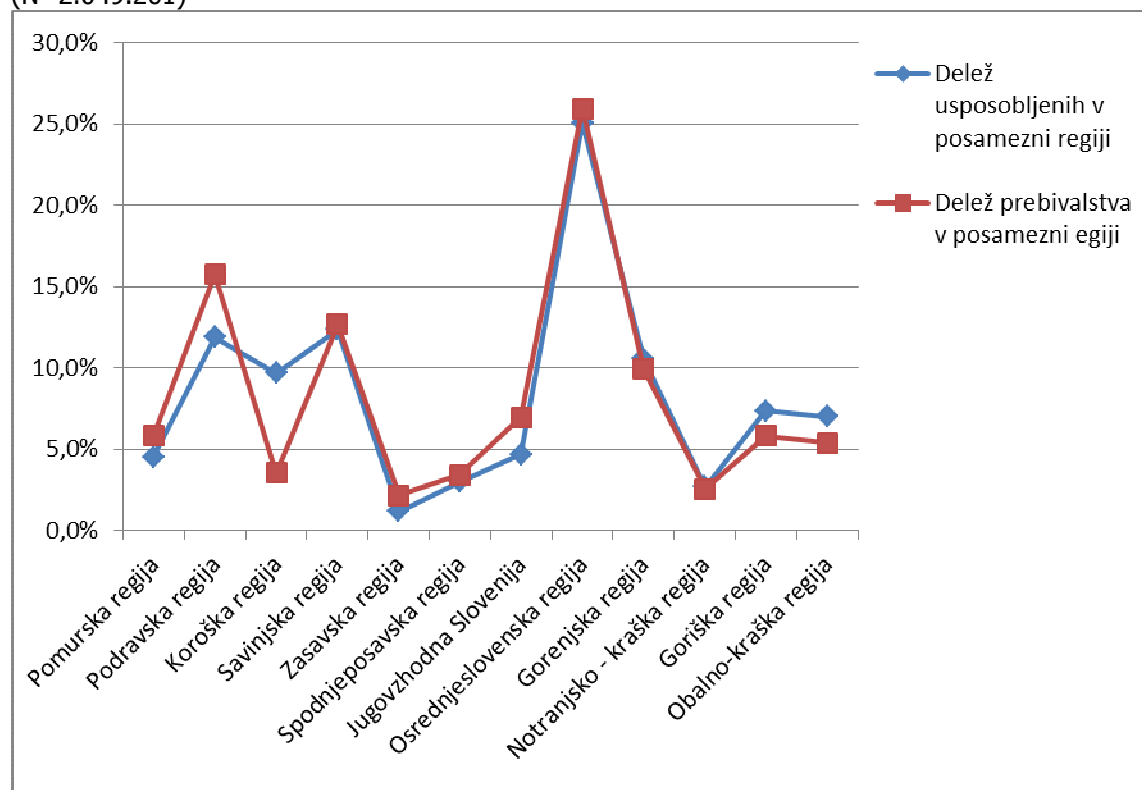
Slika 5: Usposobljeni mentorji in vodje študijskih krožkov v Programu temeljnega usposabljanja mentorjev študijskih krožkov glede na regijo (N=635)

Vir: Izdana potrdila o usposobljenosti po Programu temeljnega usposabljanja mentorjev (in vodij) študijskih krožkov, arhiv izdanih potrdil ACS; Interna dokumentacija projekta Študijski krožki, ACS; Slovenske regije v številkah 2012, Ljubljana: Urad RS za statistiko. Podatki se nanašajo na 1.7.2012, zajemajo pa vse prebivalstvo, torej tudi otroke in mladostnike, ki sicer niso predvideni kot udeleženci študijskih krožkov.

Spodnja slika prikazuje delež usposobljenih glede na regijo v primerjavi z deležem prebivalstva v regiji glede na celotno prebivalstvo Slovenije. Kot vidimo, je razporejenost usposobljenih razmeroma skladna z velikostjo populacije v posamezni regiji. Iz slike je razbrati nekaj odstopanj (pri Koroški, Goriški in Obalno-kraški regiji, kjer je delež usposobljenih večji od deleža prebivalstva v regijah, primerjalno na druge regije, in pri Jugovzhodni Sloveniji in Podravski regiji, kjer pa je število usposobljenih manjše od deleža prebivalstva v regiji, zopet primerjalno na druge regije).

Slika 6: Delež usposobljenih mentorjev in vodij študijskih krožkov v Programu temeljnega usposabljanja mentorjev študijskih krožkov (N=602) in delež prebivalstva glede na regijo¹⁰ (N=2.049.261)

Vir: Izdana potrdila o usposobljenosti po Programu temeljnega usposabljanja mentorjev (in vodij) študijskih krožkov, arhiv izdanih potrdil ACS; Interna dokumentacija projekta Študijski krožki, ACS; Slovenske regije v številkah 2012, Ljubljana: Urad RS za statistiko. Podatki se nanašajo na 1.7.2012, zajemajo pa vse prebivalstvo, torej tudi otroke in mladostnike, ki sicer niso predvideni kot udeleženci študijskih krožkov.

UGOTOVITVE

Program temeljnega usposabljanja mentorjev študijskih krožkov, kakor se imenuje danes, se je oblikoval v 90. letih. Njegov pglavitni namen je usposabljanje tistih, ki načrtujejo, organizirajo in izpeljujejo študijske krožke v okviru različnih izobraževalnih in neizobraževalnih organizacij.

Analizo smo usmerili na štiri področja, preko katerih smo želeli:

- predstaviti program usposabljanja in njegove izvedbe,
- ugotoviti, koliko vodij in mentorjev študijskih krožkov smo usposobili v letih od prve izvedbe (leta 1993) do danes (v analizo smo vključili usposobljene, ki so se usposobili do 30. junija 2012),
- ugotoviti, katere vrste organizacij so na usposabljanje napotile tiste, ki so kasneje uspešno zaključili usposabljanje in
- ugotoviti, kakšna je regijska razmeščenost usposobljenih vodij in mentorjev študijskih krožkov.

¹⁰ Tisti mentorji in vodje, katerih podatka o regiji nismo uspeli pridobiti, v tem delu analize niso zajeti.

A. Predstavitev programa in njegovih izvedb

Program usposabljanja vodij in mentorjev študijskih krožkov se je oblikoval in bil prvič izveden leta 1993. Do leta 2012 je bil program 48-urni, leta 2012 pa je bil prenovljen in je sedaj 62 urni. Delne preнове je program doživljal v tem obdobju sicer večkrat: prilagajal se je potrebam časa in različnim tipom udeležencev (organizatorji izobraževanja in strokovni delavci v izobraževalnih organizacijah, zaposleni v drugih javnih zavodih, nosilci javnih del, predstavniki nevladnih organizacij, sindikalisti idr.). Kljub temu so bile vsebine vseskozi podobne: načela delovanja študijskih krožkov, metode dela v njih, animacija, organizacija dela ter nekaj temeljnega andragoškega znanja. Program je v začetnih letih omogočal usposabljanje za mentorja ali vodjo študijskih krožkov, ker sta bili ti dve vlogi tudi opredeljeni pri delovanju študijskih krožkov. *»Program je enak za vodje in mentorje študijskih krožkov, vendar je pri vodjih večja pozornost namenjena vprašanjem vodenja in usklajevanja dela ter razvijanju študijskih krožkov v lokalnem okolju, pri mentorjih pa metodam dela in oblikovanju skupin.«* (Klemenčič 1995, str. 13). V zadnjih letih se je vloga vodje študijskih krožkov postopoma ukinjala, s tem pa je tudi prenehala potreba po njihovem usposabljanju. To pa ni bistveno vplivalo na samo vsebino programa usposabljanja, le iz njegovega naziva je bilo črtano poimenovanje »usposabljanje vodij«.

Beležimo pa razlike v načinu izvedbe programa. Prvotno se je usposabljanje v celoti odvijalo v organiziranih skupinah s pomočjo predavanj in delavnic. Od leta 1999 dalje pa se program izvaja tudi na daljavo. Udeleženci v programu na daljavo začnejo usposabljanje s skupnim uvodnim srečanjem, nato poteka samostojno učenje (s pomočjo posebnega multimedijskega gradiva ali e-gradiva preko spletne učilnice). Med samostojnim učenjem so možne individualne konzultacije, ki se jih posameznik lahko poslužuje ali pa tudi ne. Na koncu se usposabljanje zaključi s skupnim zaključnim srečanjem in seminarsko nalogo.

Program je bil od leta 1993 do leta 2012 izveden 23 krat, kar je v povprečju nekaj več kot ena izvedba letno. Dejansko pa beležimo nekaj več izvedb na začetku izvajanja projekta Študijski krožki, kar je razumljivo, saj je bilo takrat treba usposobiti največ vodij in mentorjev. Program prvič po začetnem zaporedju ni bil izveden leta 1998, nato pa še leta 2007. Na podlagi tega lahko ocenimo, da **je bilo usposabljanje vodij in mentorjev študijskih krožkov zagotovljeno kontinuirano skozi vsa opazovana leta.**

B. Število usposobljenih mentorjev

Vsega skupaj je bilo v programu usposobljenih 635 ljudi, pri čemer jih je bilo v 90. letih več kot po letu 2000, kar je tudi pričakovano, saj je bilo potrebno ob začetku uvajanja projekta Študijski krožki zagotoviti več usposobljenih vodij in mentorjev študijskih krožkov, da je bilo mogoče študijske krožke začeti izvajati po vsej Sloveniji.

Tekom usposabljanja so si posamezniki lahko pridobili dva naziva, in sicer **mentor študijskih krožkov** in **vodja študijskih krožkov**. Vodje študijskih krožkov naj bi

bili, kot smo že omenili v uvodu, tisti, ki bi v lokalnem okolju proučevali potrebe po neformalnem učenju oz. po delovanju študijskih krožkov in ki bi bili tudi nekakšni koordinatorji med različnimi krožki v nekem lokalnem okolju. Sami bi lahko tudi izvajali kakšen študijski krožek. Mentorji študijskih krožkov pa naj bi koordinirali delo študijskega krožka, še prej pa animirali prebivalce za udeležbo v študijskem krožku z določeno vsebino. Če nekoliko poenostavimo, je mentor tisti, ki izvaja študijske krožke, vodja pa bolj koordinator študijskih krožkov v neki regiji oziroma lahko tudi v organizaciji, kjer izvajajo več različnih študijskih krožkov, zato je tudi število mentorjev toliko višje kot vodij, saj je potreba po njih večja.

Vsega skupaj se je usposobilo 122 vodij in 513 mentorjev študijskih krožkov. V pričujoči analizi smo ugotovili, da je brez nadaljnjih analiz zelo težko dati oceno, kaj pomeni število usposobljenih mentorjev in vodij študijskih krožkov z vidika potreb – ali jih je dovolj ali premalo in če jih je premalo, koliko premalo? Če bi sklepali zgolj računsko, potem bi lahko izračunali, da imamo glede na število usposobljenih (635) kadrovske baze za izvedbo najmanj 635 študijskih krožkov letno, kar bi omogočalo neformalno učenje v tej obliki učenja 7620 prebivalcem Slovenije (po predpostavki, da naj bi bilo v študijskem krožku do 12 oseb), kar po približnem izračunu znaša 0,5 odstotka prebivalstva Slovenije v starosti nad 24 let. To bi bilo nekako zadovoljivo število, ker verjetno večjih potreb ob še drugih oblikah neformalnega izobraževanja niti ni. Toda – to je samo izračun, ki pa ne upošteva fluktuacije kadra (izguba zanimanja za to delo, selitve, smrti itd.), možnosti za izvajanje študijskih krožkov (primerne organizacije, ki so voljne organizirati študijske krožke, denarna sredstva, drugi pogoji) ipd. Če bi želeli natančneje ugotoviti, kakšne potrebe po dodatnem usposabljanju mentorjev študijskih krožkov obstajajo, **bi morali preveriti vsaj to, koliko od usposobljenih vodij in mentorjev študijskih krožkov je še dejavnih in koliko bi jih bilo dejavnih, če bi imeli za delo zagotovljene pogoje.**

C. Usposobljeni glede na vrsto organizacije, ki jih je napotila na usposabljanje

Nadalje smo analizirali udeležence glede na organizacijo, ki jih je napotila na usposabljanje. Podatki so pokazali, da je razpršenost organizacij, glede na njihovo dejavnost, velika, in sicer so se usposobili posamezniki iz ljudskih univerz, osnovnih, srednjih šol in šolskih centrov, zasebnih izobraževalnih organizacij, drugih izobraževalnih organizacij (kot so vrtci, fakultete, ipd.), knjižnic, gospodarskih in storitvenih organizacij (s področja trgovine, industrije, turizma, ipd.), kulturnih organizacij, kmetijsko gozdarskih organizacij, mladinskih organizacij, zdravstvenih in invalidskih organizacij, sindikatov, centrov za socialno delo in številnih drugih. Največ usposobljenih vodij in mentorjev študijskih krožkov (147) je iz ljudskih univerz, najmanj pa iz osnovnih šol (12). Podatki dajejo pričakovano sliko: razumljivo je, da so bile za razvoj neformalnega izobraževanja najbolj zainteresirane ljudske univerze, ki so nekakšna andragoška središča v svojih lokalnih okoljih. To vlogo so opravile zelo dobro in so v marsičem zaslužne, da je ta oblika neformalnega izobraževanja zaživela in se tudi ohranila do danes. Zanimivo pa je, da so skoraj podobno vlogo imele zasebne izobraževalne organizacije.

Ko smo primerjali, kakšno je število usposobljenih vodij in mentorjev študijskih krožkov pri izobraževalnih organizacijah in tistih organizacijah, katerih primarna dejavnost ni izobraževanje, smo dobili podatek, da je delež v skupini izobraževalnih in neizobraževalnih organizacij približno enak. To je bilo pričakovano že od samega začetka izvajanja projekta Študijski krožki. Že takrat se je namreč predvidevalo, da se bodo študijski krožki zaradi svoje neformalne narave, razmeroma nezahtevnih pogojev za delovanje in tudi zaradi razmeroma malo denarnih sredstev, ki jih potrebujejo, širili ne samo preko izobraževalne dejavnosti, pač pa tudi drugje. Za izvajanje študijskih krožkov so razmeroma zelo zainteresirane kulturne organizacije, ki pogostokrat prav s študijskimi krožki dopolnjujejo svojo primarno dejavnost (npr. muzeji, galerije, kulturna društva ipd.), pa tudi organizacije, ki imajo del svojega poslanstva opredeljenega tudi kot prosvetljevanje, usposabljanje prebivalstva (zdravstvene organizacije, gozdarstvo ipd.). Zelo zanimivo in hkrati pohvalno pa je tudi dejstvo, da so študijske krožke kot del svoje dejavnosti kmalu začele izvajati organizacije, namenjene ljudem, ki imajo sicer težji dostop do izobraževanja (npr. organizacije za delo z ljudmi s poškodbami možganov, druge invalidske organizacije ipd.). Glede na vse te podatke, se zdi **razmerje med usposobljenimi vodji in mentorji v izobraževalnih in neizobraževalnih organizacijah zelo primerno**, seveda pa tako v eni kot drugi skupini obstaja še precej možnosti za razvoj študijskih krožkov, s tem pa tudi po usposabljanju dodatnih mentorjev.

D. Udeleženci glede na regijsko razmeščenost

Udeležence smo razvrstili tudi glede na regijo. Rezultati so pokazali, da imamo usposobljene v vseh slovenskih regijah, pa tudi v zamejstvu (Trst). Največje število usposobljenih (150) ima Osrednjeslovenska, najmanj pa Zasavska regija (7).

Primerjali smo še delež usposobljenih glede na regijo v primerjavi z deležem prebivalstva v regiji glede na celotno prebivalstvo Slovenije. Pokazalo se je, da je razporejenost usposobljenih med regijami razmeroma skladna z velikostjo populacije v posamezni regiji. Ugotovili smo tudi nekaj odstopanj. Tako je v Koroški, Goriški in Obalno-kraški regiji delež usposobljenih, primerjalno na število usposobljenih v drugih regijah, večji od deleža prebivalstva, zopet primerjalno na število prebivalstva po drugih regijah. Obratno pa je v Jugovzhodni Sloveniji in Podravski regiji, kjer pa je število usposobljenih, primerjalno na število usposobljenih v drugih regijah, manjše od deleža prebivalstva v regiji – primerjalno z drugimi regijami. Poenostavljeno bi rekli, da imajo v Koroški, Goriški in Obalno-kraški regiji nekoliko boljši standard glede števila usposobljenih kot na splošno v drugih regijah, v Jugovzhodni Sloveniji in Podravski regiji pa nekoliko slabši. Na splošno pa lahko ugotovimo, da imamo 1 mentorja študijskih krožkov na 3000 do 4500 prebivalcev.

3.1.2 PROGRAM TEMELJNEGA USPOSABLJANJA MENTORJEV IN VODIJ ŠTUDIJSKIH KROŽKOV »BEREMO Z MANCO KOŠIR«

PREDSTAVITEV PROGRAMA

Leta 1999 je dr. Manca Košir, univerzitetna profesorica in publicistka, dala pobudo, da bi začeli izvajati študijske krožke, ki bi se ukvarjali s širjenjem bralne kulture med odraslimi. To naj bi bil tudi eden izmed ukrepov za izboljšanje ravni pismenosti odraslih, saj je bilo to obdobje po objavi izsledkov mednarodne raziskave o pismenosti odraslih za Slovenijo (International Adult Literacy Survey), ki smo jo na Andragoškem centru Slovenije izpeljali pod okriljem OECD leta 1998, in je povzročila pravi šok, saj so bili tako rezultati bralne kot drugih pismenosti zelo slabi.

Po zgledu že uveljavljenih študijskih krožkov je bila sprejeta odločitev, da se k sodelovanju povabi skupino ljudi, ki bi bili animatorji in mentorji v takih študijskih krožkih, predhodno pa bi jih za to delo usposobili. Ker se je dotedanje usposabljanje vodij in mentorjev študijskih krožkov izkazalo za primerno, je bila sprejeta odločitev, da bi bila glavnina usposabljanja enaka kot za druge mentorje, dodali bi le še nekaj posebnih vsebin, povezanih z bralno kulturo in bralno pismenostjo. Iz teh razlogov program tudi ni bil zapisan kot poseben program, pač pa je šlo le za izvedbeno različico programa usposabljanja za mentorje študijskih krožkov. Seminarska naloga, ki so jo morali pripraviti udeleženci, pa je bila usmerjena predvsem v vprašanja bralne pismenosti in bralne kulture. Vsebina usposabljanja je bila naslednja:

Preglednica 8: Prikaz vsebin Programa temeljnega usposabljanja vodij in mentorjev študijskih krožkov ter Programa temeljnega usposabljanja mentorjev in vodij študijskih krožkov »Beremo z Manco Košir«

TEME IZ TEMELJNEGA PROGRAMA ZA USPOSABLJANJE VODIJ IN MENTORJEV ŠTUDIJSKIH KROŽKOV	POSEBNE TEME ZA DELO V ŠTUDIJSKIH KROŽKIH »BEREMO Z MANCO KOŠIR«
Kaj je študijski krožek	Knjižnica – prost vstop do bralnih virov in informacij
Načrtovanje ciljev študijskih krožkov	Študijski krožki »Beremo z Manco Košir«
Pomen sporazumevanja v izobraževanju	Bralna sposobnost in procesi branja
Animacija za delo v študijskem krožku	Kulturna animacija
Metode dela v študijskem krožku	Ustvarjalno branje
Prvo srečanje študijskega krožka	Razvoj bralnih spretnosti
Organizacija in delovanje projekta Študijski krožki	Delo v Študijskih krožkih »Beremo z Manco Košir«
Kako ocenjujemo uspešnost študijskega krožka	Podobnosti in razlike med delom učitelja in mentorja za branje
Medsebojni odnosi v študijskem krožku	Bralno društvo
Izbor virov za delovanje študijskega krožka	

Vir: Program temeljnega usposabljanja mentorjev študijskih krožkov, 2011, ACS; Izdana potrdila o usposobljenosti po programu Temeljno usposabljanje mentorjev in vodij študijskih krožkov »Beremo z Manco Košir«, arhiv izdanih potrdil ACS; Interna dokumentacija projekta Študijski krožki »Beremo z Manco Košir«, ACS

Vsebina usposabljanja se je z leti nekoliko spreminjala, zato je potrebno opozoriti, da niso bile vse v razpredelnici prikazane teme prisotne v vseh izvedbah, od izvedbe do izvedbe se je izbor tem nekoliko razlikoval.

Tako je bilo na primer med **temami**, ki smo jih uvrstili med tiste iz **temeljnega programa za usposabljanje vodij in mentorjev študijskih krožkov**, prvih sedem tem izvedenih le v prvi izvedbi leta 1999 (*Kaj je študijski krožek, Načrtovanje ciljev študijskih krožkov, Pomen sporazumevanja v izobraževanju, Animacija za delo v študijskem krožku, Metode dela v študijskem krožku, Prvo srečanje študijskega krožka, Organizacija in delovanje projekta Študijski krožki*) zastopanih v vseh izvedbah, ostale (*Kako ocenjujemo uspešnost študijskega krožka, Medsebojni odnosi v študijskem krožku, Izbor virov za delovanje študijskega krožka*).

Pri **temah**, ki so **posebne za delo v študijskih krožkih »Beremo z Manco Košir«** (v nadaljevanju ŠK BMK), pa so vedno prisotne prve tri iz preglednice (*Knjižnica – prost vstop do bralnih virov in informacij, Študijski krožki »Beremo z Manco Košir«, Bralna sposobnost in procesi branja*). Ostale se pojavljajo le v izvedbah od leta 2000 dalje. Do tega pride, ker je od leta 2000 dalje nekoliko več tem (in ur) namenjenih vsebinam bralne pismenosti in bralne kulture. Leta 1999 je bilo 38 ur namenjenih temam temeljnega usposabljanja in 10 ur temam bralne pismenosti in bralne kulture, medtem ko po letu 2000 število ur, namenjenih temeljnim temam znaša 26 ur, tistih, namenjenih bralni pismenosti in bralni kulturi, pa je bilo 22.

Tako zasnovana vsebina usposabljanja, predvsem pa seminarska naloga, s katero so kandidati morali dokazati sposobnost za organizacijo in vodenje ŠK BMK, je bila tudi razlog, da tisti, ki so uspešno zaključili to usposabljanje, niso imeli priznane usposobljenosti za izvajanje drugih študijskih krožkov, ŠK BMK pa niso mogli izvajati niti tisti mentorji, ki so se že usposobili v temeljnem programu.

Program temeljnega usposabljanja vodij in mentorjev študijskih krožkov »Beremo z Manco Košir« se je začel izvajati leta 1999.

Preglednica 9: Podatki o Programu temeljnega usposabljanja mentorjev in vodij študijskih krožkov »Beremo z Manco Košir«

Ime programa: ¹¹	Program temeljnega usposabljanja mentorjev in vodij študijskih krožkov »Beremo z Manco Košir«
Različice poimenovanja programa:	/
Leto nastanka:	1999
Posodobitve programa:	/
Obseg programa:	48 ur
Izvedbe v letih:	1999, 2000, 2001, 2004, 2005, 2006
Način vključevanja:	ACS je k sodelovanju vabil tako posameznike kot organizacije z javno objavljenim razpisom in osebnimi vabili. Formalno pa je bila prijava možna le preko neke izobraževalne ali neizobraževalne organizacije in le izjemoma kot posameznik.
Cilji programa:	<p>Cilj programa je kandidate usposobiti za samostojno načrtovanje študijskega krožka, ki se bo ukvarjal z bralno kulturo, izvesti animacijo med prebivalstvom za vključevanje v tak krožek, organizirati delo takega krožka, ga koordinirati ves čas njegovega delovanja. Udeleženci usposabljanja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - se seznanijo s pojmom študijski krožek, - spoznajo andragoški cikel, - se naučijo načrtovanja ciljev študijskih krožkov, - spoznajo mogoče oblike animacije za delo v študijskih krožkih, - se naučijo, kako izbrati teme študijskega krožka, - spoznajo organizacijo dela v študijskem krožku, - spoznajo metode dela v študijskem krožku, - spoznajo vire in učne pripomočke, - spoznajo postopek ocenjevanja uspešnosti študijskega krožka, - se seznanijo z odnosi med sodelujočimi v študijskem krožku, - spoznajo organizacijo in delovanje projekta študijski krožki, - se seznanijo z dostopom do bralnih virov in informacij v knjižnici, - spoznajo ustvarjalno branje, - spoznajo, kako poteka razvoj bralnih spretnosti, - se seznanijo z bralno sposobnostjo in procesi branja, - spoznajo značilnosti študijskih krožkov »Beremo z Manco Košir« se seznanijo z delom v njih.

¹¹ Program ni bil nikoli formalno zapisan, zato tudi ni njegovega enoznačnega poimenovanja. Ta različica poimenovanja (ponekod se pojavi tudi: *Temeljno usposabljanje za vodje in mentorje študijskih krožkov "Beremo z Manco Košir"*) se uporablja na potrdilih o uspešno opravljenem usposabljanju, izdanih od leta 2005 dalje, pred tem pa sta se uporabljali naslednji poimenovanji: *Program usposabljanja za vodje in mentorje študijskih krožkov bralne kulture* in *Program usposabljanja za mentorje študijskih krožkov bralne kulture*. S poimenovanjem je še ena zadrega: v imenu programa, ki se je pogosto navajal, so navedeni tudi vodje, čeprav se pri bralnih študijskih krožkih BMK vloga vodje ni nikoli načrtovala, niti izvajala v praksi.

Ciljna skupina:	Ciljna skupina usposabljanja so ljudje, ki imajo posebno veselje do branja, ki želijo izkušnjo branja deliti z drugimi in ki želijo za branje navdušiti tudi druge. Tako kot pri drugih študijskih krožkih posebnih drugih pogojev ni, edina omejitev je vsaj srednješolska izobrazba.
Pogoji za dokončanje programa:	Pogoji za dokončanje programa so: <ul style="list-style-type: none"> - vsaj osemdesetodstotna udeležba na delavnicah, - ocena e-mentorja, ki jo sestavi iz prisotnosti v e-učilnici in kakovosti odzivov v njej, - oddaja in sprejemljivost seminarske naloge s predpisano strukturo.

Vir: Program temeljnega usposabljanja mentorjev študijskih krožkov, 2011, ACS; Izdana potrdila o usposobljenosti po programu Temeljno usposabljanje mentorjev in vodij študijskih krožkov »Beremo z Manco Košir«, arhiv izdanih potrdil ACS; Interna dokumentacija projekta Študijski krožki »Beremo z Manco Košir«, ACS

IZVEDBE PROGRAMA

Spodnja preglednica prikazuje podatke o posamezni izvedbi programa. Pri vsaki izvedbi programa smo zapisali začetek in konec posamezne izvedbe ter skupni obseg ur usposabljanja. Potrebno pa je opozoriti, da se je v tem programu, prav tako kot v temeljnem usposabljanju za mentorje in vodje študijskih krožkov, možno usposabljati tudi na daljavo. Udeleženci v programu na daljavo začnejo usposabljanje s skupnim uvodnim srečanjem, nato poteka samostojno učenje s pomočjo posebnega multimedijskega gradiva ali pa e-gradiva v e-učilnicah, med samostojnim učenjem pa so možne individualne konzultacije, ki se jih posameznik lahko poslužuje ali pa tudi ne. Zaradi takšne oblike izvedbe programa ni bilo možno določiti skupnega obsega izvedenih ur usposabljanja za te primere, zato smo pri takšnih primerih v preglednici zapisali: *'Program potekal kot kombinacija praktičnih vaj in učenja na daljavo'*.

Preglednica 10: Podatki o izvedbah Programa temeljnega usposabljanja mentorjev študijskih krožkov »Beremo z Manco Košir«

Ime programa: Program usposabljanja mentorjev študijskih krožkov »Beremo z Manco Košir«			
IZVEDBE PROGRAMA	ZAČETEK IZVEDBE	KONEC IZVEDBE	SKUPNI OBSEG IZVEDENIH UR USPOSABLJANJA
1. IZVEDBA	5. 11. 1999	23. 11. 1999	48 ur
2. IZVEDBA	6. 11. 2000	24. 11. 2000	48 ur
3. IZVEDBA	23. 4. 2001	18. 5. 2001	48 ur
4. IZVEDBA	20. 2. 2004	10. 5. 2004	Program potekal kot kombinacija praktičnih vaj in učenja na daljavo.
5. IZVEDBA	5. 4. 2005	22. 6. 2005	Program potekal kot kombinacija praktičnih vaj in učenja na daljavo.
6. IZVEDBA	18. 9. 2006	13. 11. 2006	Program potekal kot kombinacija praktičnih vaj in učenja na daljavo.

Vir: Izdana potrdila o usposobljenosti po programu Temeljno usposabljanje mentorjev in vodij študijskih krožkov »Beremo z Manco Košir«, arhiv izdanih potrdil ACS

Kot je razvidno, se je tudi pri študijskih krožkih »Beremo z Manco Košir« dogajalo isto kot pri drugih študijskih krožkih – v začetni fazi izvajanja projekta je bilo usposabljanje bolj intenzivno, vsako leto (1999, 2000, 2001), kasneje le na nekaj let. Začetno intenzivnejše usposabljanje je, kot smo že zapisali, potrebno, da projekt sploh lahko zaživi v praksi. Morali smo imeti dovolj mentorjev iz različnih okolij, da smo lahko pričeli z izvajanjem bralnih študijskih krožkov. Kasneje pa je dodatno usposabljanje zahtevala predvsem želja po širitvi teh krožkov še v druga okolja, v nekaterih primerih pa je šlo tudi za nadomeščanje mentorjev, ki so prenehali z delom. Zanimivo pa je, da je opazno neke vrste ciklično usposabljanje: če smo ugotovili, da je v začetku usposabljanje potekalo v zaporednih treh letih, se je isto zgodilo tudi leta 2004, saj je usposabljanje nato potekalo še leta 2005 in 2006. Odtlej ni bilo nobenega organiziranega skupinskega¹² usposabljanja, kar ni najboljši podatek za aktivno vzdrževanje kadrovske baze za izvajanje teh krožkov. To dejstvo je verjetno povezano s samim projektom študijskih krožkov »Beremo z Manco Košir« – zdi se, da je v zadnjih letih nekako izgubil razvojni naboj, zaradi česar, seveda, tudi ni bilo potreb po usposabljanju.

ŠTEVILO USPOSOBLJENIH V PROGRAMU

V programu temeljnega usposabljanja mentorjev in vodij študijskih krožkov »Beremo z Manco Košir« se je v osmih letih (od leta 1999 do leta 2011) usposobilo 75 mentorjev in 1 vodja.

Preglednica 11: Usposobljeni mentorji in vodje¹³ študijskih krožkov v Programu temeljnega usposabljanja mentorjev in vodij študijskih krožkov »Beremo z Manco Košir« glede na leto izvedbe programa

LETO	ŠTEVILO USPOSOBLJENIH
Leto 2000	17
Leto 2001	31
Leto 2002	1
Leto 2004	11
Leto 2005	5
Leto 2006	9
Leto 2010	1
Leto 2011	1
Skupaj	76

Vir: Izdana potrdila o usposobljenosti po programu Temeljno usposabljanje mentorjev in vodij študijskih krožkov »Beremo z Manco Košir«, arhiv izdanih potrdil ACS

Zgornja preglednica prikazuje število usposobljenih po letih. Za leto usposobljenosti smo vzeli tisto leto, ki je na potrdilu zapisano kot datum izdaje potrdila. Kot vidimo,

¹² Kot bomo videli v nadaljevanju, pri prikazu usposobljenih po letih, sta se individualno usposobila še dva mentorja, eden v letu 2010 in drugi leta 2011.

¹³ Čeprav je program primarno namenjen usposabljanju mentorjev, pa se je v letu 2005 usposobil tudi 1 vodja. Ker je to edini usposobljen vodja študijskih krožkov »Beremo z Manco Košir« in ker kot vodja lahko opravlja tudi delo mentorja, smo se odločili, da podatkov o številu vodij in mentorjev ne prikazujemo ločeno.

je bilo največ usposobljenih v letu 2001 (32), sledi leto 2000 (17), nato 2004 (11), 2006 (9) in 2005 (5). Nimamo pa nobenega usposobljenega leta 1999, kljub temu, da smo takrat program usposabljanja mentorjev izvajali. Do tega pride v primerih, ko je bilo usposabljanje izvedeno konec enega leta, potrdila pa so bila nato izdana v začetku drugega leta. Zato je tudi toliko več usposobljenih v letih 2000 in 2001.

Naslednje, kar je potrebno razložiti, pa so tista leta, ki imajo samo enega usposobljenega. V letu 2002 je eden od tistih, ki so se usposabljali leta 2001, vse obveznosti za zaključek naredil šele v letu 2002. V letih 2010 in 2011 pa gre za primer, ko imata dve osebi že potrdilo o usposobljenosti za mentorja študijskih krožkov po programu Temeljnega usposabljanja za vodje in mentorje študijskih krožkov, z dodatnim terenskim delom in dodatno seminarsko nalogo pa sta se usposobili še za mentorja študijskih krožkov »Beremo z Manco Košir«.

Navkljub nekaterim izjemam, ki smo jih razložili zgoraj, lahko rečemo, da število usposobljenih z leti pada. Razlog za to je lahko podoben kot pri usposabljanju drugih mentorjev študijskih krožkov. Deloma je vzrok v tem, da smo z leti zapolnili potrebo po mentorjih teh študijskih krožkov, deloma pa se sami študijski krožki »Beremo z Manco Košir« danes izvajajo manj kot v prejšnjih letih. Vprašanje, zakaj je tako, je vprašanje, ki zadeva strategijo razvoja študijskih krožkov v Sloveniji, kar pa presega tematiko te analize. Na splošno namreč lahko ugotovimo, da je število usposobljenih mentorjev razmeroma majhno, še zlasti če upoštevamo, da bi bilo glede na ugotovitve raziskave o pismenosti odraslih prebivalcev Slovenije večje število mentorjev in s tem več študijskih krožkov »Beremo z Manco Košir« vsekakor dobrodošlo. Ker tudi v tem primeru nimamo podatka, ali so vsi usposobljeni mentorji še aktivni, predvidevamo pa lahko, da prav vsi ne delujejo več, je o kakšnem večjem vplivu teh krožkov v slovenskem merilu težko govoriti, čeprav pa ne dvomimo, da so pustili sled tam, kjer delujejo zelo zavzeti in aktivni mentorji.

USPOSOBLJENI PO VRSTI ORGANIZACIJE

Spodnja preglednica prikazuje razporeditev posameznikov glede na organizacijo, ki jih je napotila na usposabljanje. Zaradi medsebojne primerljivosti udeležencev iz različnih izvedb usposabljanja v okviru projektov študijskih krožkov smo tudi v tem primeru uporabili enako klasifikacijo kot pri programu temeljnega usposabljanja za mentorje študijskih krožkov: ljudska univerza, osnovna šola, srednja šola in šolski center, zasebna izobraževalna organizacija, druge izobraževalne organizacije (fakultete, vrtci, univerze za tretje življenjsko obdobje, ipd.), knjižnica, gospodarske in storitvene organizacije (industrijski obrati, trgovine, turistične agencije, dom upokojencev, ipd.), kulturno društvo/zveza in podobne organizacije, kmetijsko gozdarski zavod/združenje in podobne organizacije, mladinsko društvo/združenje/zveza in podobne organizacije, zdravstvene in invalidske organizacije/društva/zveze ipd. ter skupino drugo (centri za socialno delo, sindikati, ministrstva, zbornice, razvojne agencije in ostali)¹⁴. Za natančnejši pregled delitve organizacij glej prilogo I.

¹⁴ Skupine organizacij smo oblikovali po sorodnosti, pa tudi po tem, koliko organizacij določene vrste je sodelovalo v projektu. Če je bilo posamezne vrste organizacij zelo malo, smo jo bili prisiljeni uvrstiti v sorodno skupino; še posebej pa zelo raznolika izgleda skupina »drugo«, kjer so združene organizacije, ki si niso zelo sorodne, a je zastopana le ena ali nekaj več, tako da nismo mogli oblikovati posebne skupine.

Preglednica 12: Usposobljeni mentorji in vodje študijskih krožkov v Programu temeljnega usposabljanja mentorjev in vodij študijskih krožkov »Beremo z Manco Košir« glede na vrsto organizacije, preko katere so se usposabljali

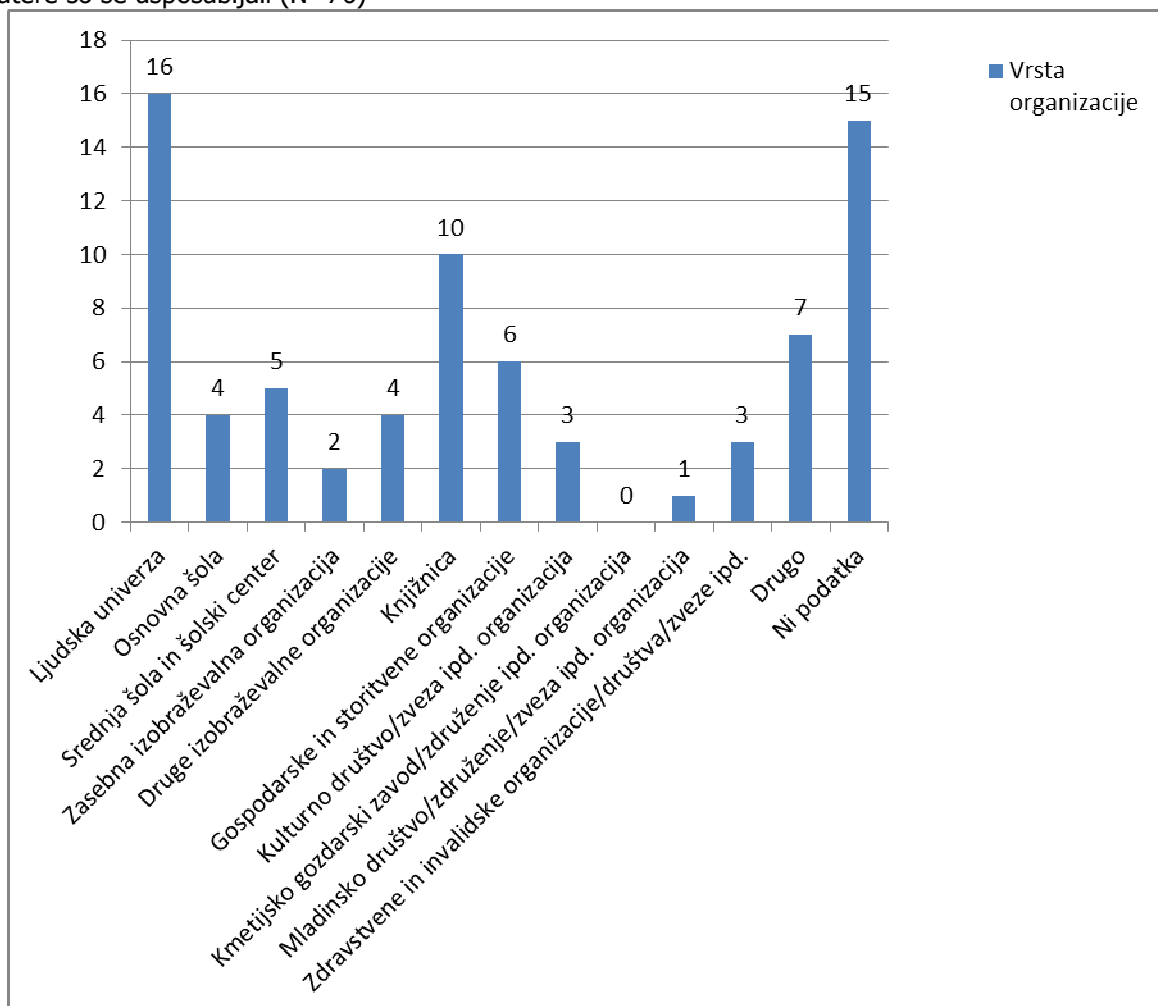
VRSTA ORGANIZACIJE	ŠTEVILO USPOSOBLJENIH
Ljudska univerza	16
Ni podatka	15
Knjižnica	10
Drugo	7
Gospodarske in storitvene organizacije	6
Srednja šola in šolski center	5
Osnovna šola	4
Druge izobraževalne organizacije	4
Kulturno društvo/zveza ipd. organizacije	3
Zdravstvene in invalidske organizacije/ društva/zveze ipd.	3
Zasebna izobraževalna organizacija	2
Mladinsko društvo/združenje/zveza ipd. organizacije	1
Skupaj	76

Vir: Izdana potrdila o usposobljenosti po programu Temeljno usposabljanje mentorjev in vodij študijskih krožkov »Beremo z Manco Košir«, arhiv izdanih potrdil ACS; Interna dokumentacija projekta Študijski krožki »Beremo z Manco Košir«, ACS

Kot vidimo, je največ usposobljenih iz ljudskih univerz (16) in knjižnic (10). Čeprav na splošno ne moremo govoriti, da je v teh organizacijah veliko usposobljenih mentorjev, pa je pričakovano, da jih je med vsemi usposobljenimi največ prav v teh organizacijah. Na ljudskih univerzah zato, kot smo že navajali, da so le-te nekakšna andragoška središča v svojih okoljih in je zato razumljivo, da se jim zdi pomembno razvijati tudi tovrstne študijske krožke. Bralni študijski krožki pa so tudi nekakšna logična dopolnitev delovanja splošnoizobraževalnih knjižnic. V ostalih kategorijah je usposobljenih manj. Pričakovali bi, da bi bilo vsaj malo več usposobljenih mentorjev tudi v drugih kulturnih organizacijah, a temu ni tako. Skoraj petina usposobljenih mentorjev (15) pa je takih, da zanje ne vemo, iz katere organizacije so oz. so se usposabljanja udeležili kot posamezniki, brez napotila kakšne organizacije.

Razporeditev usposobljenih smo na spodnji sliki prikazali tudi grafično.

Slika 7: Usposobljeni mentorji in vodje študijskih krožkov v Programu temeljnega usposabljanja mentorjev in vodij študijskih krožkov »Beremo z Manco Košir« glede na vrsto organizacije, preko katere so se usposabljali (N=76)

Vir: Izdana potrdila o usposobljenosti po programu Temeljno usposabljanje mentorjev in vodij študijskih krožkov »Beremo z Manco Košir«, arhiv izdanih potrdil ACS; Interna dokumentacija projekta Študijski krožki »Beremo z Manco Košir«, ACS

USPOSOBLJENI GLEDE NA REGIJSKO RAZMEŠČENOST

Tako kot v primeru študijskih krožkov, smo usposobljene mentorje študijskih krožkov »Beremo z Manco Košir« razvrstili tudi glede na regijo. Pojasnili smo že, da smo za razmestitev udeležencev po regijah uporabili metodologijo Statističnega urada RS, ki Slovenijo razdeli na 12 statističnih regij (razvidno iz preglednice). Potrebno pa je še pojasniti, da smo regijo posameznika izbrali glede na organizacijo, ki ga je napotila na usposabljanje. Tiste udeležence, za katere nimamo podatka o organizaciji, oziroma tiste, ki se niso usposabljali v okviru organizacije, smo uvrstili glede na njihov domači naslov oziroma poštni naslov za pošiljanje potrdila o usposobljenosti. Klub temu za dva usposobljena nismo uspeli pridobiti podatka o regiji, zato smo jih uvrstili v kategorijo *'Ni podatka o regiji'*.

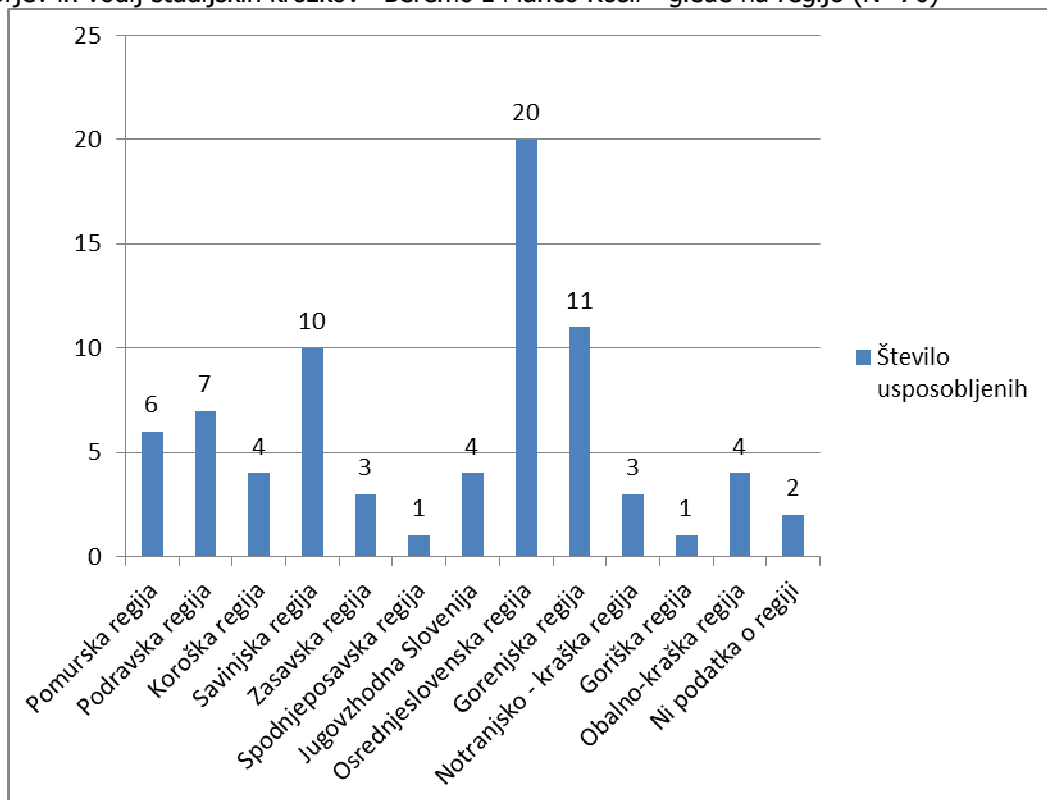
Preglednica 13: Usposobljeni mentorji in vodje študijskih krožkov v Programu temeljnega usposabljanja mentorjev in vodij študijskih krožkov »Beremo z Manco Košir« glede na regijo

Regija	Število usposobljenih
Osrednjeslovenska regija	20
Gorenjska regija	11
Savinjska regija	10
Podravska regija	7
Pomurska regija	6
Koroška regija	4
Jugovzhodna Slovenija	4
Obalno-kraška regija	4
Zasavska regija	3
Notranjsko - kraška regija	3
Ni podatka o regiji	2
Spodnjeposavska regija	1
Goriška regija	1
Skupaj	76

Vir: Izdana potrdila o usposobljenosti po programu Temeljno usposabljanje mentorjev in vodij študijskih krožkov »Beremo z Manco Košir«, arhiv izdanih potrdil ACS; Interna dokumentacija projekta Študijski krožki »Beremo z Manco Košir«, ACS

Zgornja preglednica in spodnja slika prikazujeta regijsko razmeščenost usposobljenih v programu. Največ jih je iz Osrednjeslovenske regije (20), najmanj pa iz Spodnjeposavske (1) in Goriške regije (1).

Slika 8: Usposobljeni mentorji in vodje študijskih krožkov v Programu temeljnega usposabljanja mentorjev in vodij študijskih krožkov »Beremo z Manco Košir« glede na regijo (N=76)

Vir: Izdana potrdila o usposobljenosti po programu Temeljno usposabljanje mentorjev in vodij študijskih krožkov »Beremo z Manco Košir«, arhiv izdanih potrdil ACS; Interna dokumentacija projekta Študijski krožki »Beremo z Manco Košir«, ACS

Če prikazane podatke ovrednotimo, potem z gotovostjo lahko trdimo, da je usposobljenih mentorjev za izvajanje študijskih krožkov »Beremo z Manco Košir« komaj dovolj v Osrednjeslovenski, Gorenjski, Savinjski, Podravski in Pomurski regiji, medtem ko jih je v ostalih tako malo, da kakšnega resnejšega razvoja teh študijskih krožkov ni mogoče pričakovati.

UGOTOVITVE

Ugotovitve smo, podobno kot pri temeljnih usposabljanjih za mentorje in vodje študijskih krožkov, združili v naslednje sklope:

Predstavitev programa in njegovih izvedb ter število usposobljenih mentorjev

Program temeljnega usposabljanja mentorjev in vodij študijskih krožkov »Beremo z Manco Košir« se je oblikoval leta 1999 (takrat pod imenom Program usposabljanja za mentorje študijskih krožkov bralne kulture). Pri tem ne gre za bistveno drugačen program kot je temeljni program usposabljanja mentorjev študijskih krožkov, pač pa so bile k temu programu dodane nekatere vsebine, povezane z bralno pismenostjo in bralno kulturo. Program tudi ni bil zapisan kot poseben program v pisni obliki – dopolnitve so razvidne zgolj iz urnikov izvedb programa. Program obsega 48 ur.

Od leta 1999 je bil program usposabljanja mentorjev študijskih krožkov »Beremo z Manco Košir« izveden šestkrat. Tudi pri tem programu se je dogajalo podobno kot pri drugih študijskih krožkih – v začetni fazi izvajanja projekta je bilo usposabljanje bolj intenzivno, vsako leto (1999, 2000, 2001), kasneje le na nekaj let. Začetno intenzivnejše usposabljanje je, kot smo že zapisali, potrebno, da projekt sploh lahko zaživi v praksi. Morali smo imeti dovolj mentorjev iz različnih okolij, da smo lahko pričeli z izvajanjem bralnih študijskih krožkov. Zanimivo pa je, da je opazno neke vrste ciklično usposabljanje: če smo ugotovili, da je v začetku usposabljanje potekalo v zaporednih treh letih, se je isto zgodilo tudi leta 2004, saj je usposabljanje nato potekalo še leta 2005 in 2006. Od tu naprej ni bilo nobenega organiziranega skupinskega usposabljanja, kar ni najboljši podatek za aktivno vzdrževanje kadrovske baze za izvajanje teh krožkov. To dejstvo je verjetno povezano s samim projektom študijskih krožkov »Beremo z Manco Košir« – zdi se, da je v zadnjih letih nekako izgubil razvojni naboj, zaradi česar tudi ni bilo potreb po usposabljanju.

Vsega skupaj je bilo v programu usposobljenih 75 mentorjev in 1 vodja.

Usposobljeni glede na vrsto organizacije, ki jih je napotila na usposabljanje

Analiza usposobljenih po organizacijah je pokazala, da je največ usposobljenih iz ljudskih univerz (16) in knjižnic (10). Čeprav na splošno ne moremo govoriti, da je v

teh organizacijah veliko usposobljenih mentorjev, pa je pričakovano, da jih je med vsemi usposobljenimi največ prav v teh organizacijah. Na ljudskih univerzah zato, kot smo že navajali, da so le-te nekakšna andragoška središča v svojih okoljih in je zato razumljivo, da se jim zdi pomembno razvijati tudi tovrstne študijske krožke. Bralni študijski krožki pa so tudi nekakšna logična dopolnitev delovanja splošnoizobraževalnih knjižnic. V ostalih kategorijah je usposobljenih manj. Pričakovali bi, da bi bilo vsaj malo več usposobljenih mentorjev tudi v drugih kulturnih organizacijah, a temu ni tako.

Usposobljeni glede na regijsko razmeščenost

Udeležence smo razvrstili tudi glede na regijo. Rezultati so pokazali, da imamo po nekaj usposobljenih v vseh slovenskih regijah, največ jih je iz Osrednjeslovenske (20), najmanj pa iz Spodnjeposavske (1) in Goriške regije (1). Če prikazane podatke ovrednotimo, lahko z gotovostjo trdimo, da je usposobljenih mentorjev za izvajanje študijskih krožkov »Beremo z Manco Košir« komaj dovolj v Osrednjeslovenski, Gorenjski, Savinjski, Podravski in Pomurski regiji, medtem ko jih je v ostalih tako malo, da kakšnega resnejšega razvoja teh študijskih krožkov ni mogoče pričakovati.

3.1.3 PROGRAM USPOSABLJANJA ZA MENTORJE ŠTUDIJSKIH KROŽKOV, KI SPODBUJAJO UČENJE TUJIH JEZIKOV PRI MARGINALNIH SKUPINAH

PREDSTAVITEV PROGRAMA

Andragoški center Slovenije je v letih 2004/2005 in 2009 izvajal dva mednarodna projekta, ki sta bila namenjena razvijanju jezikovnih spretnosti v tujih jezikih za tiste, ki jim je sicer tako izobraževanje manj dostopno ali pa zanj nimajo razvitega interesa. Šlo je za projekt ALLEGRO, ki se je nato nadaljeval pod spremenjenim imenom VIVACE. Ciljna publika dejavnosti v projektih so bili odrasli s posebnimi potrebami. Odločitev ACS je bila, da bo kot ena izmed metod za učenje tujih jezikov v okviru teh dveh projektov tudi učenje v študijskih krožkih. Zato je bilo potrebno usposobiti primerno število mentorjev, ki naj bi vodili te študijske krožke. Njihovo usposabljanje je potekalo po podobnem programu kot usposabljanje drugih mentorjev študijskih krožkov, dodane pa so bile vsebine, povezane z metodiko poučevanja tujih jezikov in posebnosti pri delu z opredeljenimi ciljnim skupinami. Vsebina usposabljanja je bila tako naslednja:

Preglednica 14: Prikaz vsebin usposabljanja Programa usposabljanja za mentorje študijskih krožkov, ki spodbujajo učenje tujih jezikov pri marginalnih skupinah

TEME IZ TEMELJNEGA PROGRAMA ZA USPOSABLJANJE VODIJ IN MENTORJEV ŠTUDIJSKIH KROŽKOV	POSEBNE TEME ZA DELO V ŠTUDIJSKIH KROŽKIH V OKVIRU PROJEKTOV ALLEGRO IN VIVACE
Kaj je študijski krožek	Kako se učimo tujega jezika
Načrtovanje ciljev in ocenjevanje uspešnosti študijskih krožkov	Razvoj medkulturne sporazumevalne sposobnosti
Pomen sporazumevanja v izobraževanju	Splošno o projektu ALLEGRO/VIVACE
Animacija za delo v študijskem krožku	Administrativne in finančne zadeve pri projektu ALLEGRO/VIVACE
Metode dela v študijskem krožku	Diseminacija in promocija projekta
Prvo srečanje študijskega krožka	
Medsebojni odnosi v študijskem krožku	
Organizacija in delovanje projekta Študijski krožki	
Nova pojmovanja o učenju in andragoški cikel	

Vir: Program temeljnega usposabljanja mentorjev študijskih krožkov, 2011, ACS; Izdana potrdila o usposobljenosti po programu Usposabljanje za mentorje študijskih krožkov v okviru projekta ALLEGRO in Usposabljanje za mentorje študijskih krožkov v okviru projekta VIVACE, arhiv izdanih potrdil ACS

Ker je torej šlo le za delno prilagoditev programa, ta program ni bil posebej zapisan kot program, pač pa je nastal le kot izvedbena različica. Ker pa je vseeno šlo za različno ciljno usposabljanje (učenje tujih jezikov v študijskih krožkih), podatke o izvedbah takega usposabljanja predstavljamo v tem posebnem poglavju. Treba je povedati še to, da so bile izvedbene različice programa pripravljene za potrebe omenjenih projektov in je z zaključkom teh projektov tudi konec usposabljanja teh mentorjev. Obseg usposobljenih pa vseeno prikazujemo v tej analizi, saj gre za

mentorje, ki so usposobljeni in bi jih lahko v primernih okoliščinah še vključevali v izvajanje študijskih krožkov.

Preglednica 15: Podatki o Programu usposabljanja za mentorje študijskih krožkov v okviru projektov ALLEGRO in VIVACE

Ime programa:	Program usposabljanja za mentorje študijskih krožkov v okviru projekta ALLEGRO¹⁵
Različice poimenovanja programa:	Program usposabljanja za mentorje študijskih krožkov v okviru projekta VIVACE ¹⁶
Leto nastanka:	2004
Posodobitve programa:	2009 (Ne gre za pravo posodobitev, pač pa za prireditve za potrebe novega projekta VIVACE.)
Obseg programa:	48
Izvedbe v letih:	2004/2005 in 2009
Način vključevanja:	Organizacije, ki se ukvarjajo z marginalnimi skupinami v družbi (invalidi, duševni bolniki, zaporniki, ipd.), so se prijavile na usposabljanje, ki ga je izvajal ACS v okviru projektov ALLEGRO in VIVACE. Izbrane organizacije so nato same določile posameznike, ki se bodo usposabljali.
Cilji programa:	Udeleženci: <ul style="list-style-type: none"> - spoznajo metode dela v študijskem krožku, - spoznajo andragoški cikel, - se naučijo načrtovanja ciljev študijskih krožkov, - spoznajo postopek ocenjevanja uspešnosti študijskega krožka, - spoznajo mogoče oblike animacije za delo v študijskih krožkih, - spoznajo kako organizirati prvo srečanje študijskih krožkov, - se seznanijo s tem kaj so študijski krožki, - spoznajo pomen sporazumevanjem v izobraževanju, - se seznanijo, kako se učimo tujega jezika, - spoznajo razvoj medkulturne sporazumevalne sposobnosti, - spoznajo organizacijo in delovanje projekta študijski krožki, - se seznanijo s projektom ALLEGRO ali VIVACE.
Ciljna skupina:	Ciljna skupina so posamezniki, ki bi želeli približati učenje tujih jezikov marginalnim skupinam v družbi (osebe s posebnimi potrebami, zaporniki, ...) s pomočjo študijskih krožkov. To so osebe, ki želijo spoznati, preizkusiti in voditi učenje v študijskih krožkih ter si tako razširiti obzorje in prispevati k spremembi svojega okolja. Glede na delovni položaj je mogoče pričakovati, da so to osebe, ki imajo različne ravni in smeri izobrazbe, različne izkušnje z izobraževanjem odraslih, vendar večinoma niso začetniki.
Pogoji za dokončanje programa:	Pogoji za dokončanje programa so: <ul style="list-style-type: none"> - vsaj osemdesetodstotna udeležba na delavnicah, - pozitivna ocena e-mentorja, ki jo sestavi iz prisotnosti v e-učilnici in kakovosti odzivov v njej, - oddaja in sprejemljivost seminarske naloge s predpisano strukturo.

¹⁵ Ne gre za poseben program, pač pa le za izvedbeno različico programa usposabljanja mentorjev študijskih krožkov.

¹⁶ Ne gre za poseben program, pač pa le za izvedbeno različico programa usposabljanja mentorjev študijskih krožkov.

Vir: Program temeljnega usposabljanja mentorjev študijskih krožkov, 2011, ACS; Izdana potrdila o usposobljenosti po programu Usposabljanje za mentorje študijskih krožkov v okviru projekta ALLEGRO in Usposabljanje za mentorje študijskih krožkov v okviru projekta VIVACE, arhiv izdanih potrdil ACS

IZVEDBE PROGRAMA

Izvedba programa je potekala na dva načina: kot kombinacija praktičnih vaj in učenja na daljavo po multimedijem učnem gradivu ali kot »klasično« izobraževanje v predavalnici.

Preglednica 16: Podatki o izvedbah Programa usposabljanja za mentorje študijskih krožkov v okviru projektov ALLEGRO in VIVACE

Ime programa:	Program usposabljanja za mentorje študijskih krožkov v okviru projektov ALLEGRO in VIVACE		
IZVEDBE PROGRAMA	ZAČETEK IZVEDBE	KONEC IZVEDBE	SKUPNI OBSEG IZVEDENIH UR USPOSABLJANJA
1. IZVEDBA	29. 11. 2004	26. 01. 2005	48 ur
2. IZVEDBA	12. 01. 2009	05. 03. 2009	48 ur

Vir: Izdana potrdila o usposobljenosti po programu Usposabljanje za mentorje študijskih krožkov v okviru projekta ALLEGRO in Usposabljanje za mentorje študijskih krožkov v okviru projekta VIVACE, arhiv izdanih potrdil ACS

Število izvedb in čas izvajanja usposabljanja je bil prilagojen potrebam obeh projektov.

ŠTEVILO USPOSABLJENIH V PROGRAMU

V programu usposabljanja za mentorje študijskih krožkov v okviru projekta ALLEGRO se je usposobilo 14 mentorjev, in sicer vsi v letu 2005. Od teh 14 se jih je 12 usposobilo na seminarju, 2 pa sta se usposobila na daljavo.

V programu usposabljanja za mentorje študijskih krožkov v okviru projekta VIVACE se je usposobilo 8 mentorjev in sicer vsi v letu 2009.

Skupaj se je tako za izvajanje študijskih krožkov, ki spodbujajo učenje tujih jezikov pri marginalnih skupinah, usposobilo **22 mentorjev**.

USPOSABLJENI PO VRSTI ORGANIZACIJE

Usposobljene smo analizirali tudi po vrsti organizacije, iz katere posamezniki prihajajo.

V projektu ALLEGRO je bilo največ (7) usposobljenih iz zaporov, 4 so iz zavodov za osebe s posebnimi potrebami (invalidi, slepi in slabovidni), med usposobljenimi pa sta še 2 iz srednje šole in 1 iz ljudske univerze.

V projektu VIVACE pa se je usposobilo 8 mentorjev, od tega je 1 iz zasebne izobraževalne organizacije, 3 študenti - invalidi, 1 iz Ministrstva za obrambo RS, 1 iz

Društva za novosti v duševnem zdravju (Društvo ALTRA), 1 iz Zavoda za varstvo in rehabilitacijo po poškodbi glave (Zavod Korak) in 1, ki se ni izobraževal preko organizacije.

USPOSOBLJENI GLEDE NA REGIJSKO RAZMEŠČENOST ORGANIZACIJ

Spodnja preglednica prikazuje usposobljene mentorje in vodje študijskih krožkov glede na regijo.

Preglednica 17: Usposobljeni mentorji študijskih krožkov v Programu usposabljanja za mentorje študijskih krožkov v okviru projektov ALLEGRO IN VIVACE glede na regijo

Regija	Število usposobljenih v projektu ALLEGRO	Število usposobljenih v projektu VIVACE	Skupno število usposobljenih
Pomurska regija	0	0	0
Podravska regija	2	1	3
Koroška regija	0	0	0
Savinjska regija	3	0	3
Zasavska regija	0	0	0
Spodnjeposavska regija	1	0	1
Jugovzhodna Slovenija	2	0	2
Osrednjeslovenska regija	5	3	8
Gorenjska regija	0	2	2
Notranjsko - kraška regija	0	0	0
Goriška regija	0	0	0
Obalno-kraška regija	1	0	1
Ni podatka o regiji	0	2	2
Skupaj	14	8	22

Vir: Izdana potrdila o usposobljenosti po programu Usposabljanje za mentorje študijskih krožkov v okviru projekta ALLEGRO in Usposabljanje za mentorje študijskih krožkov v okviru projekta VIVACE, arhiv izdanih potrdil ACS; Interna dokumentacija projekta ALLEGRO, ACS; Interna dokumentacija projekta VIVACE, ACS

Kar zadeva regijsko razpršenost, le-ta v tem programu ni velika. V projektu ALLEGRO jih je od 14 usposobljenih 5 iz Osrednjeslovenske regije, 3 iz Savinjske regije, po 2 iz Podravske regije in Jugovzhodne Slovenije, ter po 1 iz Spodnjeposavske in Obalno-kraške regije.

V projektu VIVACE pa 3 prihajajo iz Osrednjeslovenske regije, 2 iz Gorenjske regije in 1 iz Podravske regija. Za 2 udeležence nimamo podatkov o regiji.

UGOTOVITVE

V tem poglavju smo analizirali usposabljanji za mentorje študijskih krožkov, ki sta potekali v okviru mednarodnih projektov ALLEGRO in VIVACE. Glavni namen projekta ALLEGRO je bil približati učenje tujih jezikov marginalnim skupinam v družbi (osebam s posebnimi potrebami, zapornikom, ipd.), zato je bilo tudi usposabljanje za mentorje

študijskih krožkov temu prilagojeno. Projekt se je nadaljeval leta 2009 v mednarodnem projektu VIVACE.

Ugotovitve predstavljamo za oba projekta skupaj, saj sta vsebinsko identična in ni bilo smiselno, da ju ločujemo. Iz analize obeh programov usposabljanja lahko sklenemo naslednje:

Predstavitev programa in njegovih izvedb ter število usposobljenih mentorjev

Program usposabljanja mentorjev študijskih krožkov za učenje tujih jezikov oseb iz marginalnih družbenih skupin se je oblikoval kot različica temeljnega programa usposabljanja mentorjev študijskih krožkov in je bil izveden prvič v letih 2004/2005 v okviru projekta ALLEGRO. Z enakimi vsebinami se je program ponovno izvedel leta 2009 v okviru projekta VIVACE. Program ni bil nikoli zapisan; potekal je po enakih vsebinah kot program temeljnega usposabljanja za mentorje in vodje študijskih krožkov z nekaj dodanimi vsebinami za poučevanje tujih jezikov. Program je obsegal 48 ur.

Vsega skupaj se je v programu usposobilo 22 mentorjev. Število izvedb usposabljanja in čas izvedb, pa tudi število usposobljenih so bili prilagojeni potrebam obeh projektov.

Usposobljeni glede na vrsto organizacije, preko katere so se usposabljali

Ker je bil program namenjen poučevanju tujih jezikov za osebe iz marginalnih skupin, so bili udeleženci usposabljanja za mentorje poleg »običajnih« andragoških delavcev tudi tisti, ki so po izobrazbi in poklicu specializirani za delo s takimi skupinami. Tako so usposobljeni zaposleni v zaporih, prevzgojnih domovih, zavodih za invalide ipd., nekaj pa jih je tudi z ljudskih univerz. Tudi v tem primeru je zastopanost organizacij odvisna od potreb obeh projektov, ki jima je bilo usposabljanje namenjeno.

Usposobljeni glede na regijsko razmeščenost

Udeležence smo razvrstili tudi glede na regijo. Rezultati so pokazali, da so usposobljeni prihajali iz različnih slovenskih regij, vendar pa je pri tem vredno opozoriti na to, da regijska razmeščenost v tem primeru ni bila posebej pomembna, ker je šlo za usposabljanje, povezano s potrebami projektov ALLEGRO in VIVACE, katerih cilj pa je bil predvsem usmerjenost v izbrane sodelujoče organizacije in izbrane ciljne skupine. Seveda pa ne kaže pozabiti na dejstvo, da imamo v nekaterih regijah usposobljene mentorje za delo z marginalnimi skupinami v študijskih krožkih, še zlasti zato, ker sta oba projekta že zaključena in bi tako njihovo usposobljenost lahko uporabili v kakšne druge namene. Izkušnje z usposabljanjem mentorjev študijskih krožkov za delo z marginalnimi skupinami pa bi lahko prenesli tudi v druga okolja, saj so te skupine zastopane prav v vseh slovenskih regijah in bi bilo prav, da se jim bolj odpirajo možnosti za učenje. Izvedeni študijski krožki so pokazali prav to, saj so bili celo nagrajeni z evropsko nagrado (več v Kucler 2004 in Novak 2007).

SKUPNI PREGLED USPOSABLJANJA ZA MENTORJE IN VODJE ŠTUDIJSKIH KROŽKOV V RAZLIČNIH PROJEKTIH

V tem poglavju predstavljamo **skupni povzetek analize usposabljanja za vodje in mentorje študijskih krožkov**.

Predmet analize v tem poročilu je usposabljanje mentorjev in vodij študijskih krožkov na ACS¹⁷ vse od začetka uvajanja te oblike neformalnega učenja v Sloveniji:

- usposabljanje v projektu Študijski krožki po programu temeljnega usposabljanja mentorjev študijskih krožkov,
- usposabljanje po programu usposabljanja mentorjev študijskih krožkov »Beremo z Manco Košir«,
- usposabljanje v projektu ALLEGRO po programu usposabljanja za mentorje študijskih krožkov v okviru tega projekta;
- usposabljanje v projektu VIVACE po programu usposabljanja za mentorje študijskih krožkov v okviru tega projekta.

Spodnja preglednica prikazuje nekaj temeljnih podatkov o programih usposabljanja vodij in mentorjev študijskih krožkov ter njihovih izvedbah.

Preglednica 18: Podatki programov usposabljanja mentorjev in vodij študijskih krožkov

Program usposabljanja	Leto nastanka	Trajanje programa (v pedagoških urah) ¹⁸	Število izvedb
Program temeljnega usposabljanja mentorjev in vodij študijskih krožkov	1993	62 ¹⁹	23
Program temeljnega usposabljanja mentorjev in vodij študijskih krožkov »Beremo z Manco Košir«	1999	48	6
Program usposabljanja za mentorje študijskih krožkov v okviru projekta ALLEGRO	2004	48	1
Program usposabljanja za mentorje študijskih krožkov v okviru projekta VIVACE	2009	48	1

Vir: Program temeljnega usposabljanja mentorjev študijskih krožkov, 2011, ACS; Izdana potrdila o usposobljenosti po Programu temeljno usposabljanje mentorjev (in vodij) študijskih krožkov, programu Temeljno usposabljanje mentorjev in vodij študijskih krožkov »Beremo z Manco Košir«, Usposabljanje za mentorje študijskih krožkov v okviru projekta ALLEGRO in Usposabljanje za mentorje študijskih krožkov v okviru projekta VIVACE, arhiv izdanih potrdil ACS

¹⁷ Poleg ACS podobno obliko učenja, a z nekaterimi drugimi konceptualnimi pristopi, sistematično in množično razvija tudi Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje – prav tako jih poimenuje študijski krožki. Ti in morebiti še kakšna podobna oblika neformalnega učenja pri drugih izvajalcih niso zajeti v analizo. Analiza zajema samo študijske krožke, ki se razvijajo pod okriljem Andragoškega centra Slovenije.

¹⁸ Trajanje je določeno glede na zadnjo posodobitev programa.

¹⁹ Program je bil prenovljen v letu 2011 in takrat je bil tudi podaljšán na 62 ur. Vsa prejšnja leta pa je program zajemal 48 ur.

Čeprav smo v analizi in tudi v zgornji preglednici prikazali štiri različne programe usposabljanja mentorjev študijskih krožkov, pa je treba ponoviti, kar smo že zapisali: pri programih usposabljanja mentorjev študijskih krožkov »Beremo z Manco Košir«, programu usposabljanja za mentorje študijskih krožkov v okviru projekta ALLEGRO in programu usposabljanja za mentorje študijskih krožkov v okviru projekta VIVACE, ne gre za prave, samostojne programe, pač pa le za različice temeljnega programa usposabljanja mentorjev študijskih krožkov. Večina vsebin teh programov je bila namreč identična temeljnemu programu, vsem pa so bile dodane določene vsebine, povezane s posebno vlogo, ki naj bi jo opravljali študijski krožki v okviru posameznih projektov. Pri krožkih »Beremo z Manco Košir« je bila to bralna kultura in bralna pismenost, pri ostalih dveh projektih pa učenje tujih jezikov v marginalnih skupinah odraslih kot so invalidi, ljudje z drugimi ovirami, zaporniki itd. ter pristopi za delo s takimi skupinami. Da ne gre za posebne programe, kaže tudi to, da nikoli niso bili zapisani po metodologiji za zapis izobraževalnih programov v izobraževanju odraslih, za razliko od temeljnega programa usposabljanja mentorjev študijskih krožkov, ki je bil tako zapisan v prvotni različici kot tudi po prenovi. Vsebine tega usposabljanja so zato razvidne zgolj iz urnikov usposabljanja. Ko v zgornji preglednici navajamo letnice nastanka programa, gre v opisanih primerih v resnici za leto prve izvedbe tako prilagojene različice programa, kar lahko le pogojno opredelimo tudi kot leto nastanka programa.

Zakaj pa podatke vseeno prikazujemo ločeno? Ker je v zadnjih treh primerih šlo za posebne projekte, temu pa so bile deloma prilagojene tudi vsebine usposabljanja, so si tako usposobljeni mentorji pridobili usposobljenost zgolj za delo v študijskih krožkih v okviru teh projektov, ne pa tudi v temeljnem projektu Študijski krožki. In obratno – tudi usposobljeni vodje in mentorji v okviru temeljnega projekta Študijski krožki niso mogli brez dodatnega usposabljanja delati v ostalih projektih, saj niso bili usposobljeni za delo v »specializiranih« študijskih krožkih. Zato števila usposobljenih po različnih programih ne moremo kar preprosto seštevati.

ŠTEVILO USPOSOBLJENIH V PROGAMIH

Spodnja preglednica prikazuje število udeležencev po posameznih programih glede na leto, v katerem so posamezniki postali usposobljeni. Za leto usposobljenosti smo vzeli tisto leto, ki je na potrdilu zapisano kot datum izdaje potrdila.

Preglednica 19: Usposobljeni mentorji in vodje študijskih krožkov po letih

LETO	ŠTEVILO USPOSABLJENIH ²⁰ (VODIJ IN) ²¹ MENTORJEV ŠTUDIJSKIH KROŽKOV			
	Projekt Študijski krožki	Projekt Študijski krožki »Beremo z Manco Košir«	Projekt ALLEGRO	Projekt VIVACE
1993	61			
1994	52			
1995	91			
1996	83			
1997	29			
	3 (leta 1998)			
1999	46			
2000	25	17		
2001	6	31		
2002	65	1		
2003	29	0		
2004	28	11		
2005	13	5	14	
2006	1	9		
	0 (leta 2007)	0		
2008	18	0		
2009	23	0		8
2010	23	1		
2011	19	1		
2012 ²²	20	0		
SKUPAJ	635	76	14	8

Vir: Izdana potrdila o usposobljenosti po Programu temeljno usposabljanje mentorjev (in vodij) študijskih krožkov, programu Temeljno usposabljanje mentorjev in vodij študijskih krožkov »Beremo z Manco Košir«, Usposabljanje za mentorje študijskih krožkov v okviru projekta ALLEGRO in Usposabljanje za mentorje študijskih krožkov v okviru projekta VIVACE, arhiv izdanih potrdil ACS

Kot je razvidno iz zgornje preglednice, se je program za delo mentorjev in vodij v projektu Študijski krožki (temeljni program) začel izvajati leta 1993 in se izvaja še danes. Prva različica tega program (usposabljanje za delo v projektu Študijski krožki »Beremo z Manco Košir«) se začne izvajati konec leta 1999, prve usposobljene pa

²⁰ Povedali smo že, da se podatki o letu izvajanja posameznega programa in številu usposobljenih ne ujemajo vedno. Podatek za leto usposabljanja je naveden glede na dejansko izvedbo, število usposobljenih v določenem letu pa prikazuje število tistih, ki so v tem letu pridobili potrdilo o usposobljenosti. Ker so nekateri pridobili potrdilo leto ali več let kasneje, kot so se usposabljali, se podatki o izvedenem usposabljanju in usposobljenih ne ujemajo. Prav tako je nekdo lahko postal usposobljen v letu, ko sicer ni bilo nobene izvedbe programa.

²¹ Vodje študijskih krožkov pozna samo projekt Študijski krožki, zato so vodje zajeti samo pri njem. Usposabljali so se do leta 2006, potem pa je njihova vloga zamrla. Ker imajo tudi vodje pravico do izvajanja študijskih krožkov, smo jih v tej preglednici prišteli številu mentorjev, v analizi pa prikazujemo za njih ločene podatke.

²² Analiza zajema samo obdobje do 30. 6. 2012.

smo dobili leta 2000. Naslednji različici programa sta se izvajali leta 2005 (v okviru projekta ALLEGRO) in 2009 (v okviru projekta VIVACE).

Usposabljanje za (vodje) in mentorje je tako potekalo skoraj v vseh letih od leta začetka izvajanja pa do danes, edini leti, ko ni bilo nobenega usposabljanja, ne v temeljnem programu in ne v njegovih različicah, sta leti 1998 in 2007.

Ugotavljamo, da je bilo usposabljanje vodij in mentorjev študijskih krožkov zagotovljeno kontinuirano skozi vsa opazovana leta, tako da je bila zagotovljeno primerno število usposobljenih mentorjev, ki so lahko širili dejavnost v zelo različna okolja po celi Sloveniji. Ocenjujemo, da je tak primer lahko zgled, kako usposabljanje spremlja in podpira delovanje nekega razvojnega projekta. Posebej kaže izpostaviti tudi primere, ko se je na podlagi temeljnega programa razvilo več specializiranih različic, ki so omogočile, da se je ta način učenja odraslih razvijal tudi v primerih, ko so bili cilji in namen usposabljanja posebni, specifični. Ta analiza pa ni bila namenjena oceni, kakšne so potrebe po dodatnem razvoju študijskih krožkov, da bi lahko z gotovostjo dali oceno, ali je bilo za vse, ki so bili za tako obliko učenja zainteresirani (posamezniki ali organizacije), zagotovljenih dovolj mest za usposabljanje. Za kaj takega bi bilo potrebno natančneje proučevati izobraževalne potrebe v različnih lokalnih okoljih in dejavnostih.

V vseh različicah programa je bilo skupaj usposobljenih 733 vodij in mentorjev študijskih krožkov, od tega se jih je glavnina (635) usposobila za delo v projektu Študijski krožki, 76 za delo v projektu Študijski krožki »Beremo z Manco Košir«, 14 za delo v projektu ALLEGRO in 8 v projektu VIVACE.

Čeprav gre v vseh projektih za vodje in mentorje študijskih krožkov, pa je treba ponovno opozoriti, da tisti, ki so se usposobili v enem izmed naštetih projektov, niso mogli ali ne morejo delati kot mentorji v drugem projektu. Iz teh razlogov lahko število usposobljenih gledamo le po posameznih projektih. Ugotovili pa smo, da je v vseh drugih primerih usposabljanje mentorjev izhajalo iz temeljnega programa usposabljanja mentorjev v projektu Študijski krožki – večina vsebin je bilo enakih, dodajale so se le nekatere specifične vsebine. To pa pomeni, da bi v primeru, če bi bilo to potrebno, lahko s krajšim spopolnjevanjem usposobili mentorje iz enega projekta za delo v drugem.

Opazili smo tudi, da je bilo usposabljanje v posameznih projektih, zlasti tistih, ki so večletni, v začetnih letih delovanja projekta intenzivnejše, kasneje pa se je nekoliko »umirilo«. To je tudi pričakovano, saj je razumljivo, da so v projektih v začetnih letih usposabljali več mentorjev, da je lahko projekt sploh zaživel in se širil v različna okolja. Ugotovili smo, da ta trditev najbolj drži za projekt Študijski krožki, medtem ko v projektu »Beremo z Manco Košir« beležimo zelo velik upad usposabljanj po letu 2006. Upad usposobljenih v tem programu ni zaželen, še zlasti če upoštevamo, da bi bilo glede na ugotovitve raziskave o pismenosti odraslih prebivalcev Slovenije večje število mentorjev in s tem študijskih krožkov »Beremo z Manco Košir« vsekakor dobrodošlo. Za ostala dva projekta, ALLEGRO in VIVACE, pa je bilo usposabljanje izvedeno zgolj za potrebe teh dveh projektov, ki sta trajala približno po dve leti - ko

sta bila projekta končana, je prenehala tudi potreba po usposabljanju mentorjev študijskih krožkov.

Na splošno pa lahko ugotovimo, da je bilo usposabljanje vodij in mentorjev študijskih krožkov v okviru projekta Študijski krožki zagotovljeno kontinuirano skozi vsa opazovana leta, v projektu študijski krožki »Beremo z Manco Košir« pa je opazno neke vrste ciklično usposabljanje: če smo ugotovili, da je v začetku usposabljanje potekalo v zaporednih treh letih (1999 do 2001), se je isto zgodilo tudi leta 2004, saj je usposabljanje nato potekalo še leta 2005 in 2006, potem pa usposabljanja praktično ni več (gre le za bolj posamične primere).

Glede na podatke, ki jih imamo, splošne ocene o tem, ali je zagotovljeno zadostno število mentorjev in vodij v vseh projektih, ne moremo dati. Če bi želeli natančneje ugotoviti, kakšne so potrebe po dodatnem usposabljanju mentorjev in vodij študijskih krožkov, bi morali preveriti vsaj to, koliko od usposobljenih vodij in mentorjev študijskih krožkov je še dejavnih in koliko bi jih bilo dejavnih, če bi imeli za delo zagotovljene pogoje, da bi lahko nato na podlagi različnih predvidevanj o potrebah po razvoju študijskih krožkov ocenjevali, koliko usposabljanja je še potrebno.

USPOSOBLJENI PO VRSTI ORGANIZACIJE

Usposobljene smo analizirali tudi po vrsti organizacije, ki jih je napotila na usposabljanje z namenom, da bi kasneje v njenem imenu izvajali študijske krožke v lokalnem okolju te organizacije. Organizacije smo kategorizirali v naslednje skupine: ljudska univerza, osnovna šola, srednja šola in šolski center, zasebna izobraževalna organizacija, druge izobraževalne organizacije (fakultete, vrtci, univerze za tretje življenjsko obdobje, ipd.), knjižnica, gospodarske in storitvene organizacije (industrijski obrati, trgovine, turistične agencije, dom upokojencev, ipd.), kulturno društvo/zveza in podobne organizacije, kmetijsko gozdarski zavod/združenje in podobne organizacije, mladinsko društvo/združenje/zveza in podobne organizacije, zdravstvene in invalidske organizacije/društva/zveze ipd. ter skupino drugo (centri za socialno delo, sindikati, ministrstva, zbornice, razvojne agencije in ostali)²³.

Za natančnejši pregled delitve organizacij glej prilogo I.

²³ Skupine organizacij smo oblikovali po sorodnosti, pa tudi po tem, koliko organizacij določene vrste je sodelovalo v projektu. Če je bilo posamezne vrste organizacij zelo malo, smo jo bili prisiljeni uvrstiti v sorodno skupino; še posebej pa je zelo raznolika skupina »drugo«, kjer so združene organizacije, ki si niso zelo sorodne, a je zastopana le ena ali nekaj več, tako da nismo mogli oblikovati posebne skupine.

Preglednica 20: Usposobljeni mentorji in vodje študijskih krožkov glede na vrsto organizacije, preko katere so se usposabljali

VRSTA ORGANIZACIJE	ŠTEVILO USPOSOBLJENIH (VODIJ IN) ²⁴ MENTORJEV ŠTUDIJSKIH KROŽKOV			
	Projekt Študijski krožki	Projekt Študijski krožki »Beremo z Manco Košir«	Projekt ALLEGRO	Projekt VIVACE
Ljudska univerza	147	16	1	0
Zasebna izobraževalna organizacija	100	2	0	1
Ni podatka	91	15	0	0
Drugo	83	7	7	2
Kulturno društvo/zveza ipd. organizacije	38	3	0	0
Zdravstvene in invalidske organizacije/društva/zveze ipd.	36	3	4	5
Kmetijsko gozdarski zavod/združenje ipd. organizacije	31	0	0	0
Gospodarske in storitvene organizacije	21	6	0	0
Knjižnica	20	10	0	0
Mladinsko društvo/združenje/zveza ipd. organizacije	19	1	0	5
Srednja šola in šolski center	19	5	2	0
Druge izobraževalne organizacije	18	4	0	0
Osnovna šola	12	4	0	0
SKUPAJ	635	76	14	8

Vir: Izdana potrdila o usposobljenosti po Programu temeljno usposabljanje mentorjev (in vodij) študijskih krožkov, programu Temeljno usposabljanje mentorjev in vodij študijskih krožkov »Beremo z Manco Košir«, Usposabljanje za mentorje študijskih krožkov v okviru projekta ALLEGRO in Usposabljanje za mentorje študijskih krožkov v okviru projekta VIVACE, arhiv izdanih potrdil ACS; Interna dokumentacija projekta Študijski krožki, projekta Študijski krožki »Beremo z Manco Košir«, projekta ALLEGRO in projekta VIVACE, ACS

Največ udeležencev v temeljnem programu usposabljanja mentorjev študijskih krožkov in programu usposabljanja za potrebe projekta »Beremo z Manco Košir« je iz ljudskih univerz. Podatki dajejo pričakovano sliko: razumljivo je, da so bile za razvoj neformalnega izobraževanja najbolj zainteresirane ljudske univerze, ki so nekakšna andragoška središča v svojih lokalnih okoljih. To vlogo so opravile zelo dobro in so v

²⁴ Vodje študijskih krožkov pozna samo projekt Študijski krožki, zato so vodje zajeti samo pri njem. Ker imajo tudi vodje pravico do izvajanja študijskih krožkov, smo lahko število vodij prišteli številu mentorjev.

marsičem zaslužne, da je ta oblika neformalnega izobraževanja zaživela in se tudi ohranila do danes. Zanimivo pa je, da so skoraj podobno vlogo imele zasebne izobraževalne organizacije, ki so po naravi bolj profitno usmerjene; neformalno učenje, med njimi tudi študijski krožki, pa je daleč od kovanja kakšnih posebnih dobičkov. Tu lahko opazujemo dve vrsti teh organizacij: nekaj takih, ki so svoje »time« usposobile, a kaj kmalu dejavnost opustile, ker denarja ni bilo (dovolj) in druge, ki so v okoljih, kjer ni ljudskih univerz, deloma povzemale njihovo vlogo izobraževalnega animatorja v lokalnem okolju.

Da bi osvetlili še drug vidik obravnavanih podatkov, smo organizacije razdelili še na **izobraževalne organizacije** (ljudske univerze, osnovne šole, srednje šole in šolske centre, zasebne izobraževalne organizacije ter druge izobraževalne organizacije) in **tiste organizacije, katerih primarna dejavnost ni izobraževanje** (knjižnice, gospodarske in storitvene organizacije, kulturna društva/zveze ipd. organizacije, kmetijsko gozdarske zavode/združenja ipd. organizacije, mladinska društva /združenja/ zveze ipd. organizacije, zdravstvene in invalidske organizacije/društva/ zveze ipd. ter organizacije v kategoriji drugo). Seveda pa smo kot posebno skupino obravnavali tiste, ki so uvrščeni v skupino »ni podatka« - torej tiste, ki jih na usposabljanje ni napotila nobena organizacija.

Ugotovili smo, kar je bilo pričakovano že od samega začetka izvajanja projekta Študijski krožki. Že takrat se je namreč predvidevalo, da se bodo študijski krožki zaradi svoje neformalne narave, razmeroma nezahtevnih pogojev za delovanje in tudi zaradi razmeroma malo denarnih sredstev, ki jih potrebujejo, širili ne samo preko izobraževalne dejavnosti, pač pa tudi drugje. Tako se je tudi zgodilo: za izvajanje študijskih krožkov so razmeroma zelo zainteresirane kulturne organizacije, ki pogostokrat prav s študijskimi krožki dopolnjujejo svojo primarno dejavnost (npr. muzeji, galerije, kulturna društva ipd.), pa tudi organizacije, ki imajo del svojega poslanstva opredeljenega kot prosvetljevanje, usposabljanje prebivalstva (zdravstvene organizacije, gozdarstvo ipd.). Pri projektu »Beremo z Manco Košir« je bila vključitev kulturnih organizacij še posebej pričakovana – v skladu s pričakovanji so se odzvale knjižnice, malo manj pa druge kulturne organizacije. Zelo zanimivo in hkrati pohvalno pa je tudi dejstvo, da so študijske krožke kot del svoje dejavnosti dokaj kmalu začele izvajati organizacije, namenjene ljudem, ki imajo sicer težji dostop do izobraževanja (npr. organizacije za delo z ljudmi s poškodbami možganov, druge invalidske organizacije ipd.).

Pri projektih ALLEGRO in VIVACE je bil cilj uvajanja študijskih krožkov zelo specifičen, saj je bilo predvideno, da se bodo v študijskih krožkih jezikovno usposabljele osebe, ki prihajajo iz marginalnih skupin. Posledično je bila temu prilagojena tudi ciljna skupina udeležencev usposabljanja za mentorje študijskih krožkov - usposobljeni so bili iz organizacij, kot so zapori, prevzgojni domovi, zavodi za invalide ipd.

USPOSOBLJENI GLEDE NA REGIJSKO RAZMEŠČENOST

Usposobljene smo razvrstili tudi glede na regijo. Za razmestitev udeležencev v regije smo vzeli metodologijo Statističnega urada RS, ki Slovenijo razdeli na 12 statističnih regij (razvidno iz preglednice). Dodali smo še kategorijo drugo, kamor smo uvrstili

udeležence iz tujine. Potrebno pa je še pojasniti, da smo regijo posameznika izbrali glede na organizacijo, ki ga je napotila na usposabljanje. Tiste udeležence, za katere pa nimamo podatka o organizaciji, oziroma tiste, ki se niso usposabljali v okviru organizacije, smo uvrstili glede na njihov domači naslov oziroma poštni naslov za pošiljanje potrdila o usposobljenosti. Za nekatere v analizo vključene osebe nismo imeli ne podatka o organizaciji, preko katere so se usposabljali, in ne njihovega domačega naslova, zato smo jih uvrstili v posebno kategorijo, ki smo jo poimenovali 'Ni podatka o regiji'.

Preglednica 21: Usposobljeni mentorji in vodje študijskih krožkov glede na regijo

REGIJA	ŠTEVILO USPOSOBLJENIH (VODIJ IN)²⁵ MENTORJEV ŠTUDIJSKIH KROŽKOV			
	Projekt Študijski krožki	Projekt Študijski krožki »Beremo z Manco Košir«	Projekt ALLEGRO	Projekt VIVACE
Osrednjeslovenska regija	150	20	5	3
Savinjska regija	74	10	3	0
Podravska regija	71	7	2	1
Gorenjska regija	63	11	0	2
Koroška regija	58	4	0	0
Goriška regija	44	1	0	0
Obalno-kraška regija	42	4	1	0
Ni podatka o regiji	33	2	0	2
Jugovzhodna Slovenija	28	4	2	0
Pomurska regija	27	6	0	0
Spodnjeposavska regija	18	1	1	0
Notranjsko - kraška regija	16	3	0	0
Zasavska regija	7	3	0	0
Drugo (tujina-Trst)	4	0	0	0
Skupaj	635	76	14	8

Vir: Izdana potrdila o usposobljenosti po Programu temeljno usposabljanje mentorjev (in vodij) študijskih krožkov, programu Temeljno usposabljanje mentorjev in vodij študijskih krožkov »Beremo z Manco Košir«, Usposabljanje za mentorje študijskih krožkov v okviru projekta ALLEGRO in Usposabljanje za mentorje študijskih krožkov v okviru projekta VIVACE, arhiv izdanih potrdil ACS; Interna dokumentacija projekta Študijski krožki, projekta Študijski krožki »Beremo z Manco Košir«, projekta ALLEGRO in projekta VIVACE, ACS

Zgornja preglednica prikazuje usposobljene vodje in mentorje študijskih krožkov glede na regijo. Rezultati so pokazali, da imamo usposobljene mentorje študijskih krožkov in študijskih krožkov »Beremo z Manco Košir« v vseh slovenskih regijah. Največ usposobljenih mentorjev v obeh projektih je iz Osrednjeslovenske regije (150 oz. 20 usposobljenih), toda primerjava obeh projektov kaže na pomembne razlike: če pri projektu Študijski krožki lahko govorimo o tem, da je vsaj minimalno število

²⁵ Vodje študijskih krožkov pozna samo projekt Študijski krožki, zato so vodje zajeti samo pri njem. Ker imajo tudi vodje pravico do izvajanja študijskih krožkov, smo lahko število vodij prišteli številu mentorjev.

mentorjev zagotovljenih tudi v ostalih regijah, temu ni tako v primeru projekta »Beremo z Manco Košir«. Usposobljenih mentorjev za izvajanje študijskih krožkov »Beremo z Manco Košir« je komaj dovolj v Osrednjeslovenski, Gorenjski, Savinjski, Podravski in Pomurski regiji, medtem ko jih je v ostalih tako malo, da kakšnega resnejšega razvoja teh študijskih krožkov ni mogoče pričakovati.

Mentorjev študijskih krožkov, ki spodbujajo učenje tujih jezikov pri marginalnih skupinah (v projektih ALLEGRO in VIVACE), nimamo v vseh regijah. To je razumljivo, saj v tem primeru ni šlo za projekta, ki naj bi zaobjela vse regije v Sloveniji, pač pa sta bila tudi geografsko bolj zamejena.

3.2 TEMELJNO USPOSABLJANJE ZA UČITELJE, KI IZVAJAJO PROGRAME USPOSABLJANJA ZA ŽIVLJENJSKO USPEŠNOST (PROGRAMI UŽU)

O PISMENOSTI ODRASLIH

Programi temeljnega usposabljanja izobraževalcev odraslih, ki jih obravnavamo v tem sklopu, se umeščajo v vsebinsko področje, ki se ukvarja s **pismenostjo odraslih**. Gre za eno ključnih področij razvoja izobraževanja odraslih, s katerim se ACS ukvarja vse od svoje ustanovitve, začetkom tega razvoja pa lahko sledimo še nazaj, v čas pred ustanovitvijo ACS-ja.

V Sloveniji smo postali pozorni na pismenost odraslih šele v začetku devetdesetih let, ko so posamezni strokovnjaki v izobraževanju odraslih začeli opozarjati na problem t.i. funkcionalne nepismenosti odraslih v industrijsko razvitih deželah. V okviru projekta Funkcionalna pismenost odraslih je bila leta 1992 imenovana skupina strokovnjakov in raziskovalcev za pripravo operativne opredelitve funkcionalne pismenosti, ki je soglašala s tole oznako: »*Funkcionalna pismenost pomeni, da ima posameznik tisto temeljno znanje in spretnosti, ki so potrebni za uspešno delovanje v življenju in zajema potrebe delovnega, družbenega in osebnega razvoja.*« Nacionalna strategija za razvoj pismenosti (Nacionalna strategija za razvoj pismenosti 2006) opredeljuje pismenost kot trajno razvijajočo se zmožnost posameznikov, da uporabijo družbeno dogovorjene sisteme simbolov za sprejemanje, razumevanje, tvorjenje in uporabo besedil za življenje v družini, šoli, na delovnem mestu in v družbi. Poleg branja, pisanja in računanja, ki veljajo za temeljne zmožnosti pismenosti, se danes poudarja tudi pomen drugih zmožnosti (npr. poslušanje) in novih pismenosti, kot so informacijska, digitalna, medijska in druge, ki so pomembne za uspešno delovanje v družbi (prav tam, 2006).

V prej omenjenem projektu je sodelovala tudi Zveza ljudskih univerz Slovenije s svojimi članicami, v okviru samega projekta pa je nastal prvi program za zviševanje funkcionalne pismenosti odraslih, poimenovan **Usposabljanje za življenjsko uspešnost (krajše UŽU)** (Možina E. 2011). Ob programu UŽU je bil **na ACS oblikovan prvi program usposabljanja učiteljev**. Obsegal je od 80 do 100 ur usposabljanja. Učni načrt usposabljanja je zajemal: značilnosti odraslih udeležencev, andragoški cikel, metode učenja in poučevanja, sporazumevanje ter računanje (prav tam 2011).

Za nadaljnji razvoj izobraževanja za pismenost v Sloveniji je najpomembnejša nacionalna raziskava pismenosti odraslih, ki je potekala od leta 1997 do 2000 pod okriljem OECD. Nacionalna raziskava pismenosti je potrdila, da v Sloveniji še vedno ni rešen problem pismenosti. V Sloveniji se je na testu pismenosti na prvi dve najnižji ravni (od skupaj petih) uvrstilo od 65 do 77% odstotkov odraslih, starih od 16 do 65 let, v skupini 20 razvitih držav članic OECD se je Slovenija po pismenosti prebivalstva umestila na samo dno. Podrobnejša analiza je pokazala, da so nekatere skupine odraslih ranljivejše z vidika pismenosti: to so bili predvsem odrasli, ki so končali manj

kot srednjo šolo, med njimi pa so bili zaposleni na manj zahtevnih delovnih mestih, brezposelni, mlajši odrasli, prebivalci podeželja, starejši, odrasli s posebnimi potrebami, migranti (prav tam).

O PROGRAMIH USPOSABLJANJA ZA ŽIVLJENJSKO USPEŠNOST

Na podlagi izsledkov raziskave Temeljno znanje in spretnosti mladih, brezposelnih in staršev šolskih otrok sta bila oblikovana program družinske pismenosti **Usposabljanje za življenjsko uspešnost Beremo in pišemo skupaj** (UŽU-BIPS), ter program **Usposabljanje za življenjsko uspešnost Most do izobrazbe** (UŽU-MI) za odrasle, ki želijo obnoviti znanje in spretnosti za vnovično udeležbo v izobraževanju. V sklopu analize Pismenost odraslih s posebnimi potrebami v letu 2005 so nastale podlage za pripravo izobraževalnega programa **Usposabljanje za življenjsko uspešnost Moj korak** (UŽU-MK). Na podlagi ugotovitev o značilnostih in potrebah ciljne skupine manj izobraženih in brezposelnih prebivalcev podeželja v raziskavi Pismenost odraslih na podeželju (2006) je nastal program **Usposabljanje za življenjsko uspešnost Izzivi podeželja** (UŽU-IP). Izsledki iz raziskave Delovno mesto kot dejavnik razvoja pismenosti (2005) so bili podlaga za razvoj programa **Usposabljanje za življenjsko uspešnost Jaz in Moje delovno mesto** (UŽU-MDM). Kot zadnja sta bila leta 2007 pripravljena program za razvoj pismenosti starejših **Razgibajmo življenje z učenjem (UŽU-RŽU)** in program **Usposabljanje za življenjsko uspešnost Branje za znanje in branje za zabavo** (UŽU-BZZ) za zgodnje spodbujanje pismenosti v družini, oba prav tako temeljita na izsledkih raziskave pismenosti odraslih (prav tam).

Izobraževalni programi UŽU (Usposabljanje za življenjsko uspešnost) so javno veljavni in splošno izobraževalni programi, ki so namenjeni zviševanju ravni pismenosti odraslih. V programe se vključujejo manj izobraženi odrasli, za katere je nacionalna raziskava pismenosti (IALS – International Adult Literacy Survey, 1998) pokazala, da so zaradi izobrazbenih primanjkljajev in posledično primanjkljajev v temeljnih znanjih in zmožnostih, najbolj ranljivi (Možina E. idr., 2010).

O PROGRAMIH TEMELJNEGA USPOSABLJANJA ZA UČITELJE

Ob sistematičnem delu pri razvoju novih izobraževalnih programov, utemeljenem na izsledkih raziskav, so sodelavci, ki so na ACS te programe razvijali, ves čas posebno pozornost namenjali tudi razvoju programov temeljnega usposabljanja učiteljev, ki bodo te programe izvajali v praksi. Le ustrezno usposabljanje učiteljev za izvajanje programov UŽU je namreč lahko omogočilo, da so se skupaj z novimi UŽU programi, v prakso izobraževanja odraslih vpeljevali tudi številni novi prijemi kurikularnega načrtovanja in izvajanja programov. To je bilo in je še danes ključno, če želimo zares udejanjati cilje, opredeljene v teh programih in udeležence opremiti s strategijami, ki jim omogočajo zviševanje ravni pismenosti, posledično temu pa bolj učinkovito in ustvarjalno delovanje v družini, šoli, na delovnem mestu, v družbi.

Poudariti namreč velja, da programi UŽU že vse od devetdesetih let v prakso izobraževanja odraslih vnašajo številne novosti. Že prvi program Usposabljanja za življenjsko uspešnost, ki je bil razvit v devetdesetih letih, bi lahko poimenovali za

avantgardnega. Bil je prvi javnoveljavni program, ki je določal npr., da lahko sporazumevanje in računanje poučujejo neslavisti in nematematiki, napredovanje udeležencev ni bilo merjeno z ocenami, temveč po posebni metodi spremljanja osebnega napredovanja, programu je bil dodeljen status modula, ki je bil priznan kot splošnoizobraževalni del programov poklicnega usposabljanja USO (programi za poklicno usposabljanje po izpolnjeni osnovnošolski obveznosti), idr.

Najpomembnejše značilnosti programov, ki so bili razviti po letu 2000, pa so: odprti učni načrt, povezovanje med področji, dejavno sodelovanje udeležencev pri izpeljevanju programa. Za doseganje standardov je priporočena metoda dela učni projekt, ki združuje vsa temeljna načela za izpeljavo programa (npr. na udeleženca osredinjen proces, individualizacija izobraževanja, povezanost vsebin z življenjskim in delovnim okoljem udeleženca, povezovanje z ustanovami, pomembnimi za udeležence v lokalnem okolju, izbirnost, prostovoljno vključevanje) (Možina E. idr. 2010).

Programi temeljnega usposabljanja učiteljev za izvajanje programov UŽU le-te opremljajo s spoznanji o značilnostih, položaju in potrebah ciljne skupine, s principi spodbujanja udeležencev za dejavno načrtovanje izobraževanja in učenja itd.

V našo analizo smo vključili naslednje programe temeljnega usposabljanja učiteljev za izvajanje programov UŽU:

- program temeljnega usposabljanja za učitelje v programu Usposabljanja za življenjsko uspešnost Beremo in pišemo skupaj (UŽU-BIPS)
- program temeljnega usposabljanja za učitelje v programu Usposabljanje za življenjsko uspešnost Most do izobrazbe (UŽU-MI)
- program temeljnega usposabljanja za učitelje v programu Usposabljanje za življenjsko uspešnost Izzivi podeželja (UŽU-IP)
- program temeljnega usposabljanja za učitelje v programu Usposabljanje za življenjsko uspešnost Moje delovno mesto (UŽU-MDM)
- program temeljnega usposabljanja za učitelje v programu Usposabljanje za življenjsko uspešnost Moj korak (UŽU-MK)
- program temeljnega usposabljanja za učitelje v programu Usposabljanje za življenjsko uspešnost Razgibajmo življenje z učenjem (UŽU-RŽU)

Gre za programe temeljnega usposabljanja učiteljev v programih UŽU, ki jih je pripravil Andragoški center Slovenije in sodijo v področje stalnega strokovnega spopolnjevanja učiteljev v vzgoji in izobraževanju. Po sklepu Programskega sveta za nadaljnje izobraževanje in usposabljanje strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju (z dne 25. 5. 2006) pa sodijo programi temeljnega usposabljanja UŽU med programe izobraževanja v mrežah (3. člen).²⁶

Programi so bili pripravljene z namenom, da učitelje usposobijo za izvajanje posameznega programa UŽU predvsem na področju razvoja pismenosti odraslih, ki jih študijski dodiplomski programi pedagoških in drugih ustreznih fakultet ne

²⁶ Pravilnik o nadaljnjem izobraževanju in usposabljanju strokovnih delavcev v VIZ, Uradni list RS, št. št. 64/2004, s sprotnimi dopolnitvami

pokrivajo. S temi programi je Andragoški center Slovenije vrsto let zapolnjeval praznine na področju pedagoškega in andragoškega usposabljanja učiteljev v Sloveniji.

Temeljno usposabljanje obsega organizirani splošni del usposabljanja, ki je enak za vse programe UŽU in organizirani posebni del ali do-usposabljanje, ki se razlikuje od programa do programa. Od učiteljev se pričakuje tudi samostojno delo, in sicer priprava in predstavitev I. dela izvedbenega načrta, priprava II. dela izvedbenega načrta ter samostojni študij priporočene literature in gradiva.

Ker so vsebine splošnega dela usposabljanja enake pri vseh programih UŽU, jih navajamo na tem mestu, ob analizi posameznega programa za učitelje UŽU pa se bomo osredotočili na posebnosti posameznega programa. Vsebine splošnega dela usposabljanja v programih UŽU obsegajo Uvod v usposabljanje ter naslednje vsebine za razvoj zmožnosti učiteljev UŽU:

- pismenost kot družbeni kulturni pojav,
- motivacija manj izobraženih odraslih za izobraževanje,
- učenje v učnih projektih v programih UŽU,
- priprava osebnega izobraževalnega načrta v UŽU,
- učenje odraslih, medosebni odnosi in dinamika v učni skupini, vloga učitelja v programih za razvoj pismenosti (Možina E., idr. 2010).

Poleg tega kandidati za učitelje UŽU v usposabljanju razvijajo zmožnosti za:

- uporabo IKT v programih za razvoj pismenosti odraslih,
- spodbujanje in urjenje pisnih spretnosti,
- spodbujanje in urjenje bralnih spretnosti,
- spodbujanje in urjenje računskih spretnosti,
- usposabljanje za aktivno državljanstvo,
- spodbujanje in urjenje govornih spretnost (prav tam, 2010).

Čeprav so usposabljanja potekala že v devetdesetih letih, naša analiza vključuje podatke o izpeljanih izvedbah temeljnega usposabljanja učiteljev za izvajanje programov UŽU od leta 2002 naprej. Kot smo pokazali zgoraj, sta bila namreč tako prvi program UŽU, kakor tudi program usposabljanja učiteljev za izpeljavo tega programa, ki sta bila razvita v devetdesetih letih, v skladu z ugotovitvami Nacionalne raziskave pismenosti odraslih po letu 2000 prenovljena.²⁷ Zato so se morali tudi vsi tisti udeleženci, ki so usposabljanje zaključili pred letom 2000, ponovno vključiti v izobraževanje. Ker nas v analizi zanima število usposobljenih učiteljev za izvajanje programov UŽU, vseh tistih učiteljev, ki so se za izvajanje teh programov usposobili pred letom 2000, v našo analizo namreč ne moremo šteti, saj jih ne moremo vključiti med usposobljene učitelje za izvajanje prenovljenih oz. novih programov UŽU.

²⁷ Programi so bili prenovljeni v skladu z novo konceptualno zasnovo razvoja programov pismenosti za odrasle. Nova konceptualna zasnova je izhajala iz rezultatov že omenjenih raziskav, ki so pokazale potrebo po razvoju novih programov pismenosti za različne ciljne skupine.

V nadaljevanju v samostojnem sklopu predstavljamo rezultate analize za vsakega izmed naštetih programov temeljnega usposabljanja za učitelje UŽU, ob koncu poglavja pa prikazujemo še sintezni pregled podatkov in ugotovitev.

3.2.1 TEMELJNO USPOSABLJANJE UČITELJEV ZA IZPELJAVO PROGRAMA UŽU BEREMO IN PIŠEMO SKUPAJ (UŽU-BIPS)

PREDSTAVITEV PROGRAMA

V Programu temeljnega usposabljanja učiteljev za izvajanje programa UŽU Beremo in pišemo skupaj (v nadaljevanju Program usposabljanja za učitelje UŽU-BIPS) se učitelji seznanijo s temeljnimi značilnostmi programa UŽU-BIPS in se usposobijo za njegovo izpeljavo.

Program Usposabljanja za življenjsko uspešnost – Beremo in pišemo skupaj (UŽU-BIPS) je 75 urni program družinske pismenosti, namenjen manj izobraženim staršem, ki imajo otroke v prvi triadi devetletke. V programu pa ob starših dejavno sodelujejo tudi otroci. Starši so motivirani za pomoč svojim otrokom pri delu v šoli, a mnogokrat ne vedo kako, posredi je lahko pomanjkljivo obvladanje šolskih spretnosti in učnih metod/tehnika, pomanjkljiva splošna poučenost in zastarelo znanje, obremenjenost z delovnimi in družinskimi obveznostmi in pomanjkanje prostega časa. Cilj programa je razvijanje temeljnih spretnosti na ravni, ki ustreza potrebam staršev v vsakdanjem življenju družine in za pomoč otroku pri opismenjevanju. Področja, na katerih se krepijo znanja in spretnosti, so: temeljno znanje in spretnosti (branje, pisanje računanje, govorno sporazumevanje, družinsko učenje), socialne spretnosti, vseživljenjsko učenje in aktivno državljanstvo (Možina E. idr., 2010).

Udeleženci v Programu temeljnega usposabljanja za učitelje UŽU-BIPS se s pomočjo temeljnega usposabljanja v splošnem delu spoznajo s tematikami, ki so skupne vsem programom usposabljanja učiteljev UŽU in smo jih navedli že v uvodu v poglavje. V posebnem delu programa oz. dousposabljanju pa osvojijo posebnosti, ki so značilne za delo s ciljno skupino v programu UŽU-BIPS. Specifika v programu temeljnega usposabljanja za učitelje UŽU-BIPS glede na druge UŽU programe temeljnega usposabljanja učiteljev pa je ta, da se kandidati za učitelje seznanijo z ustreznimi pristopi pri spodbujanju družinskih dejavnosti, povezanih s pismenostjo. Pri usposabljanju sodelujejo strokovnjaki s področja otroške in mladinske literature in knjižničarstva, psihologi in svetovalci pri zgodnjem razvoju pismenosti (prav tam, 2010). Kandidati za učitelje UŽU BIPS se usposabljaajo za pomoč staršem pri spoznavanju načinov spodbujanja in motiviranja otroka za šolsko delo, razvijanje sodelovalnega učenja, hkrati pa starši osvežujejo tudi lastno znanje, ki jim pomaga pri reševanju vsakodnevnih problemov.

Razvoj Programa temeljnega usposabljanja učiteljev UŽU-BIPS, cilje, ciljno skupino in pogoje za dokončanje programa na kratko predstavljamo v spodnji preglednici.

Preglednica 22: Podatki o Programu temeljnega usposabljanja za učitelje v programu Usposabljanje za življenjsko uspešnost Beremo in pišemo skupaj – UŽU BIPS

Ime programa:	Program temeljnega usposabljanja za učitelje v programu Usposabljanje za življenjsko uspešnost Beremo in pišemo skupaj – UŽU BIPS			
Različice poimenovanja programa:	/			
Leto nastanka:	2002			
Posodobitev programa:	2011			
Obseg programa po posodobitvi:	82 ur			
Izvedbe v letih:	2003	2004	2005	2006
Obseg programa:	118 ur	118 ur	118 ur	118 ur
Način vključevanja:	Organizacije, ki se vključujejo preko javnega razpisa za sofinanciranje izobraževalnih programov UŽU, posredujejo udeležence, ki se bodo usposabljali v programu.			
Cilji programa:	Učitelji med usposabljanjem spoznavajo posebnosti in načine dela s starši in otroci, ki imajo različne primanjkljaje na področju pismenosti. Spoznajo program UŽU-BIPS ter osnovne značilnosti njegove izpeljave.			
Ciljna skupina:	Program je namenjen strokovnjakom družboslovnih študijskih smeri z univerzitetno izobrazbo, ki so pedagoško in andragoško usposobljeni, imajo opravljen strokovni izpit, s svojim delom in lastnim učenjem pa podpirajo idejo vseživljenjskega učenja.			
Pogoji za dokončanje programa:	Pogoji za dokončanje programa so: <ul style="list-style-type: none"> - pozitivno ocenjen izvedbeni načrt (seminarska naloga), ki ga kandidat pripravi ob koncu, - opravljene hospitacije v skupini udeležencev, - ugodno mnenje o sodelovanju kandidata med potekom izobraževalnega programa, - navzočnost pri vsaj osemdesetih odstotkih ur izobraževanja v skupini v okviru programa za učitelje. 			

Vir: Program temeljnega usposabljanja za učitelje v programu Usposabljanje za življenjsko uspešnost Beremo in pišemo skupaj UŽU-BIPS, 2011, Andragoški center Slovenije, interna dokumentacija programa UŽU-BIPS

IZVEDBE PROGRAMA

V spodnji preglednici prikazujemo izvedbe programa usposabljanja za učitelje UŽU-BIPS po letih, obsegu izpeljanih ur programa in številu usposobljenih učiteljev.

Preglednica 23: Podatki o izvedbah programa temeljnega usposabljanja učiteljev v programu UŽU-BIPS

Ime programa:	Program temeljnega usposabljanja za učiteljev v programu Usposabljanja za življenjsko uspešnost Beremo in pišemo skupaj – UŽU BIPS		
IZVEDBE PROGRAMA	ZAČETEK IZVEDBE	KONEC IZVEDBE	SKUPEN OBSEG IZVEDENIH UR USPOSOBLJANJA
1. IZVEDBA	10.12.2002	27.3.2003	118 ur
2. IZVEDBA	8.10.2004	18.12.2004	122 ur
3. IZVEDBA	14.1.2005	25.3.2005	122 ur
4. IZVEDBA	17.2.2006	12.5.2006	118 ur

Vir: Izdana potrdila o usposobljenosti po programu temeljnega usposabljanja učiteljev za izvajanje programov UŽU, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije, interna dokumentacija programa UŽU-BIPS

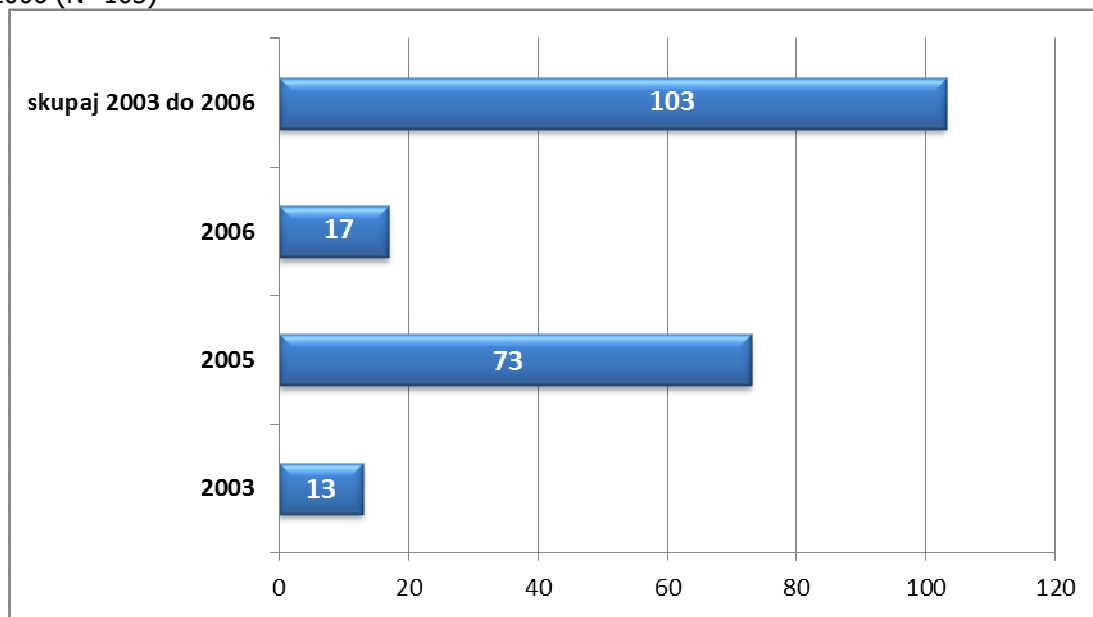
V obdobju, ki je predmet analize, so bila izpeljana štiri usposabljanja za učitelje v programu UŽU BIPS. Temeljni program usposabljanja je trajal 118 ur, s takim obsegom ur sta bili izpeljani prva in četrta izvedba programa.

V letih 2004 in 2005 je bilo usposabljanje učiteljev nekoliko daljše in je trajalo 122 ur zato, ker je bilo potrebno posamezne vsebine programa in s tem povezano število ur usposabljanja v programu prilagoditi konkretnim ciljnim skupinam in številu učiteljev, ki so se takrat usposabljanja udeležili. Ob tem velja upoštevati, da je bilo področje družinske pismenosti v tistem obdobju novo in da še ni bilo veliko zgledov dobre prakse.

ŠTEVILO USPOSOBLJENIH V PROGRAMU

V spodnji sliki prikazujemo število usposobljenih učiteljev v Programu usposabljanja učiteljev UŽU-BIPS po posameznih letih in skupaj.

Slika 9: Usposobljeni učitelji v Programu temeljnega usposabljanja za učitelje UŽU BIPS v letih 2003 do 2006 (N=103)

Vir: Izdana potrdila o usposobljenosti po programu temeljnega usposabljanja učiteljev za izvajanje programov UŽU, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije

Kot lahko vidimo iz podatkov, smo v letih 2003 do 2006 skupaj usposobili 103 učitelje za izvajanje programa UŽU-BIPS, največ udeležencev se je usposobilo v letu 2005. Pri tem je potrebno poudariti, da smo za leto usposobljenosti vzeli tisto leto, ki je na potrdilu zapisano kot leto izdaje potrdila. Tako so bila udeležencem, ki so usposabljanje zaključili decembra 2004, potrdila izdana v letu 2005, ker so šele takrat izpolnili vse obveznosti, ki jih določa program. Zato je podatek, da smo v letu 2005 usposobili tako veliko število učiteljev za izvajanje programa UŽU-BIPS, razumljiv.

V tistem času pa je izšel tudi razpis takratnega Ministrstva za šolstvo, znanost in šport in Evropskega socialnega sklada, na podlagi katerega so bile izbrane izobraževalne organizacije za izvajanje programa UŽU-BIPS. Razpis je omogočil širitev mreže izvajalcev programa. Glede na to, da program lahko izvajajo samo učitelji, ki imajo opravljeno temeljno usposabljanje za učitelja UŽU-BIPS, ki ga izvaja ACS, so izbrane izobraževalne organizacije na usposabljanje poslale večje število učiteljev, tako da je bilo izobraževanje v tem letu izpeljano vzporedno v dveh skupinah. Naslednji javni razpis za sofinanciranje izvajanja programov UŽU je bil objavljen šele v letu 2008, takrat so bili izbrani izvajalci za izvajanje UŽU programov, med njimi je bil tudi program UŽU-BIPS za obdobje od 2008 do 2010. Vendar v tem obdobju ni bilo novih izvedb temeljnih usposabljanj za učitelje UŽU-BIPS, ker so lahko izobraževalne organizacije potrebe po učiteljih pokrile z že usposobljenimi učitelji.

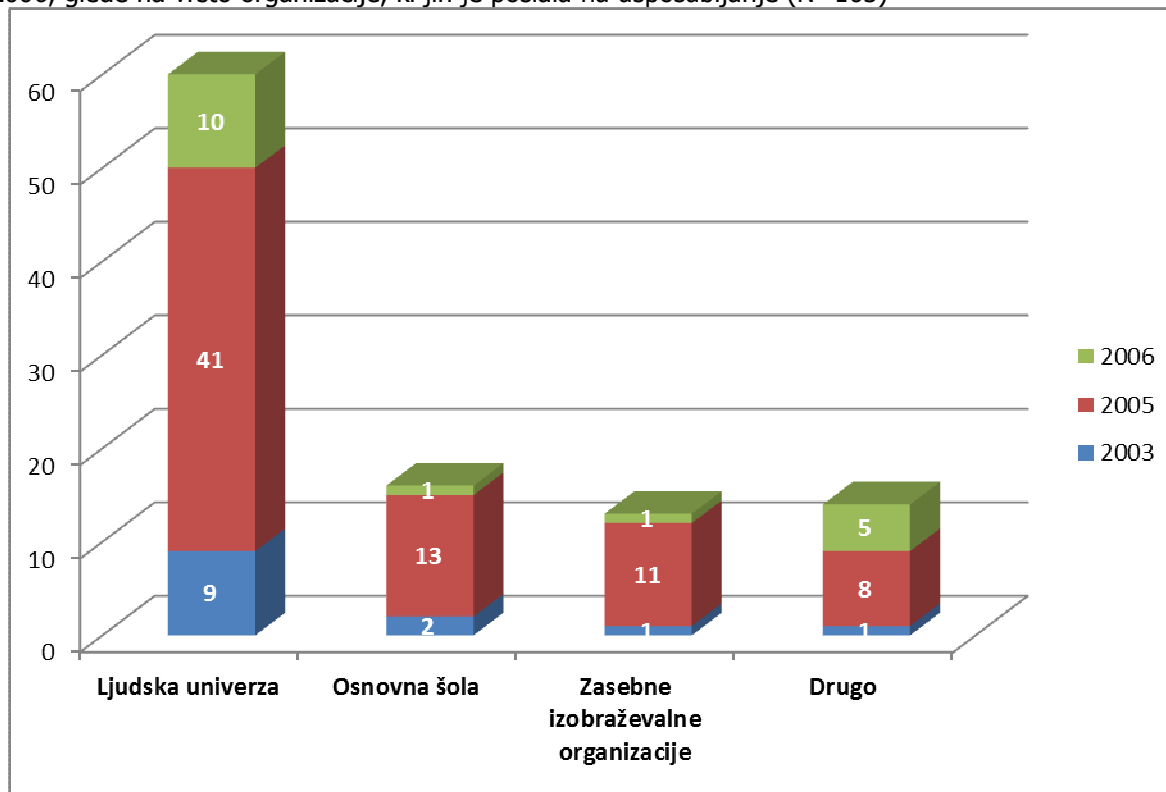
Z novim javnim razpisom ministrstva v letu 2010 in številom izbranih izvajalcev za izvajanje programa UŽU-BIPS, so se pokazale nove potrebe po temeljnem usposabljanju učiteljev za izvajanje programa UŽU-BIPS, zato je ACS izpeljal novo izvedbo temeljnega usposabljanja v letu 2012. V usposabljanje se je tokrat vključilo 29 kandidatov za učitelje UŽU-BIPS. Ker usposabljanje v času priprave študije še ni

bilo zaključeno, v skupni zajem usposobljenih učiteljev UŽU-BIPS, ki jih predstavljamo v tem sklopu, še nismo mogli zajeti tudi te izvedbe in števila usposobljenih učiteljev.

USPOSOBLJENI PO VRSTI ORGANIZACIJE

Usposobljene učitelje smo v nadaljevanju analizirali tudi po vrsti organizacij, ki so jih pošiljale na usposabljanje.

Slika 10: Usposobljeni učitelji v Programu temeljnega usposabljanja za učitelje UŽU-BIPS v letih 2003-2006, glede na vrsto organizacije, ki jih je poslala na usposabljanje (N=103)

Vir: Izdana potrdila o usposobljenosti po programu temeljnega usposabljanja učiteljev za izvajanje programov UŽU, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije, interna dokumentacija programa UŽU-BIPS

Iz podatkov lahko razberemo, da so v vseh štirih izvedbah usposabljanja s skoraj 60 odstotki prevladovali učitelji iz ljudskih univerz, učitelji iz osnovnih šol, zasebnih ter drugih organizacij²⁸, pa so bili zastopani v približno enakem odstotku.

Ker so prav ljudske univerze ter nekatere zasebne in druge izobraževalne organizacije tiste, ki so najbolj razvile doktrino dela z ranljivimi skupinami in se dobro usposobile za vodenje projektov, financiranih tudi s pomočjo sredstev Evropskih socialnih skladov, pridobljeni podatek ne preseneča.

Ljudskim univerzam lahko predstavljajo tovrstni programi dopolnitev in popestritev lastne izobraževalne ponudbe, zasebne in druge organizacije pa tudi želijo biti

²⁸ Druge organizacije so bile: Center za korekcijo sluha in govora, Primorski družbeni center Koper - središče Rotunda, Razvojna agencija Sinergija, Andragoški center Slovenije in Posoški razvojni center

seznanjene z novostmi, saj lahko samo na ta način prispevajo k razvoju področja izobraževanja odraslih. Tako vsebinsko, kot tudi administrativno, so vse omenjene organizacije dobro usposobljene in redno kandidirajo na razpisih Ministrstva za izobraževanje, znanost, kulturo in šport.

Posebno pozornost pa velja nameniti podatku, da je bilo izmed vseh usposobljenih učiteljev, 15,5 % takšnih, ki so jih na usposabljanje poslale osnovne šole. Ob tem podatku se spomnimo, da je program UŽU-BIPS namenjen manj izobraženim staršem, ki imajo otroke v prvi triadi devetletke. Hkrati pa tudi na to, da je bil program UŽU-BIPS razvit na predpostavki, da se z zviševanjem ravni pismenosti staršev ustvarjajo boljše možnosti za šolanje njihovih otrok. Program UŽU-BIPS je s tega vidika prav gotovo zanimiv tudi ali predvsem za osnovne šole. Zato lahko najprej ocenimo kot pozitivno, da so učitelje na usposabljanje za izvajanje teh programov pošiljale tudi osnovne šole. Da je bilo takšnih učiteljev le 15,5%, pa je podatek, ki nam da misliti. Z vidika vsebine programa UŽU-BIPS bi namreč pričakovali, da bo zanimanje osnovnih šol za njegovo izvajanje večje.

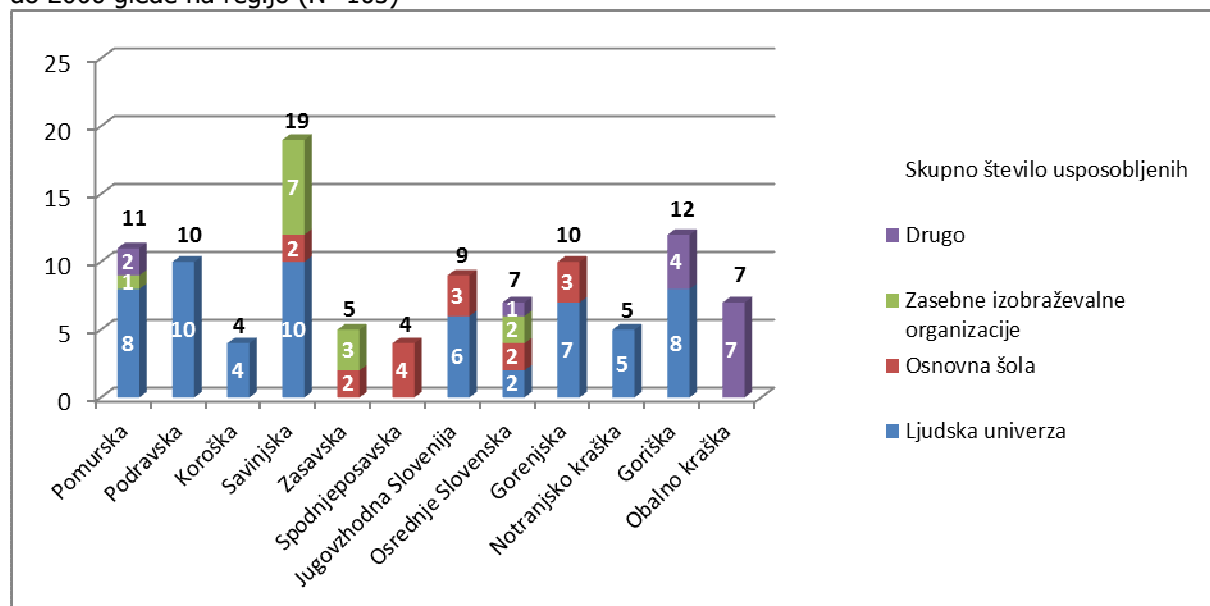
USPOSABLJENI GLEDE NA REGIJSKO RAZMEŠČENOST

V nadaljevanju smo analizirali še, iz katerih regij so bile izobraževalne organizacije, ki so pošiljale udeležence na usposabljanje. Preden si ogledamo podatke, je potrebno povedati, da je ministrstvo z javnimi razpisi merila za izbor izvajalcev opredelilo na način, da bi se zagotovil enakomeren razvoj omrežja izvajalcev programa UŽU-BIPS v vseh slovenskih regijah²⁹. Ob interpretaciji podatkov je potrebno imeti v mislih tudi, da so podatki nacionalne raziskave pismenosti pokazali na velik odstotek odraslih z nizkimi pisnimi spretnostmi na območju celotne Slovenije. Večji delež od povprečja pa se je pokazal v tistih regijah, ki imajo slabšo izobrazbeno strukturo od povprečja ter nižji BDP. Po oceni raziskovalcev bi morali zagotoviti odraslim iz skupin z izrazito nizko pismenostjo dostop do izobraževalnih programov s področja pismenosti v vseh slovenskih regijah.

Iz pridobljenih podatkov je razvidno, da so bile, glede na regijsko razmeščenost, v izvedbe programa usposabljanja za učitelje UŽU-BIPS vključene vse slovenske regije.

²⁹ To velja za vse programe pismenosti, ki jih predstavljamo v nadaljevanju.

Slika 11: Usposobljeni učitelji v Programu temeljnega usposabljanja za učitelje UŽU-BIPS v letih 2003 do 2006 glede na regijo (N=103)

Vir: Izdana potrdila o usposobljenosti po programu temeljnega usposabljanja učiteljev za izvajanje programov UŽU, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije, interna dokumentacija programa UŽU-BIPS

S številom usposobljenih učiteljev je bila v obravnavanem obdobju najbolj pokrita Savinjska regija, dobro pa so bile zastopane tudi Goriška, Pomurska, Podravska in Gorenjska regija. Po manjšem številu usposobljenih učiteljev (5 ali manj) izstopajo Notranjsko kraška regija, Spodnjeoposavska in Koroška regija.

Savinjska regija je po podatkih statističnega urada Slovenije³⁰ geografsko zelo raznolika, podjetja v regiji pa predstavljajo dobro desetino vseh slovenskih podjetij in ustvarijo tudi desetino prihodkov vseh podjetij v državi. Z dobrimi 260.000 prebivalci ima nadpovprečno število študentov na 1000 prebivalcev, kar za razvoj regije predstavlja dober izobrazbeni potencial. Izobrazbena struktura v regiji je na splošno zelo ugodna, v začetku leta 2011 je imela skoraj petina prebivalcev višješolsko izobrazbo. Zato lahko sklepamo, da so prebivalci Savinjske regije zelo dejavni, čutijo potrebo po nenehnem izobraževanju in se zato v večji meri kot ostale slovenske regije, vključujejo v različne programe usposabljanja in spopolnjevanja.

Čeprav se Goriška in Podravska regija, ki sta bili s številom usposobljenih učiteljev tudi dobro udeleženi v programih UŽU-BIPS, razlikujeta glede na velikost regije, predvsem pa glede na število prebivalcev (Podravska regija jih ima kar dobrih 320.000, kar je trikrat več kot Goriška regija), pa imata nekaj skupnih značilnosti. Gre za regiji z dokaj visokim BDP-jem in z večjim številom študentov glede na število prebivalcev, kar kaže na to, da dajejo izobraževanju velik pomen. Ko pogledamo število izobraževalnih organizacij v posamezni regiji, ugotovimo, da jih ima Podravska regija kar 26, Goriška pa samo 12, vendar je podatek glede na število prebivalcev razumljiv.

³⁰ Dostopno na <http://www.stat.si/doc/pub/REGIJE-2012.pdf>

Za dve regiji, Notranjsko-kraško in Spodnjeposavsko, iz katerih je bilo v programe usposabljanja UŽU-BIPS vključenih najmanj učiteljev, je značilno, da gre za najmanjši slovenski regiji. Notranjsko-kraška regija je po gostoti prebivalstva celo najredkeje naseljena slovenska regija, ki pa se lahko pohvali z najvišjim odstotkom zaposlenih mladih, izstopa pa tudi po številčnosti delovnih migrantov. Gre za gospodarsko šibkejšo občino, z nizkim BDP-jem in samo 4 izobraževalnimi organizacijami.

Enako število izobraževalnih organizacij ima tudi Spodnjeposavska regija, sicer regija z največ štipendisti in dobro prometno dostopnostjo. Manjše število izobraževalnih organizacij bi lahko vplivalo na to, da omenjeni regiji v programe UŽU-BIPS nista vključevali večjega števila učiteljev, saj v regiji deluje samo 1 oz. 2 ljudski univerzi.

Koroška regija, ki je bila v omenjenem programu s številom usposobljenih učiteljev najslabše pokrita regija, je sicer regija z ugodnim BDP-jem, vendar z zelo slabimi prometnimi povezavami, kar lahko udeležencem predstavlja tudi oviro za udeležbo na usposabljanjih.

Izpostaviti pa moramo še najbolj razvito in najgosteje naseljeno regijo v Sloveniji - Osrednje slovensko regijo. Gre za regijo z najvišjo izobrazbeno strukturo, z močno razvito razvojno raziskovalno dejavnostjo, kar pripomore tudi k zaposlovanju prebivalstva, zato je iz zaposlitvenega vidika pomembna tudi za ostale regije. Ima 52 izobraževalnih organizacij, od tega več kot polovico poklicnih, strokovnih in srednjih šol ter gimnazij, za katere pa smo že ugotovili, da doslej niso pokazale večjega zanimanja za izvajanje programa UŽU-BIPS.

UGOTOVITVE

Ob koncu povzemamo ključne ugotovitve analize.

- Program UŽU-BIPS je program družinske pismenosti, ki je namenjen izboljševanju pismenosti in razvijanju bralne kulture pri starših, ima pa vpliv na vse družinske člane. Vanj se vključujejo starši otrok, ki obiskujejo nižje razrede osnovne šole in pričakujejo, da bodo dobili znanja o tem, kako pomagati otroku pri različnih nalogah, predvsem jim primanjkuje znanj na področju strategij učenja, pisanja in komunikacijskih veščin.
- Analiza je pokazala, da je bilo hkrati z razvojem programa UŽU-BIPS opravljeno sistematično in načrtno delo pri usposabljanju strokovnih kadrov za vlogo učitelja v programu UŽU-BIPS. Za te namene je bil razvit Program temeljnega usposabljanja učiteljev za izvajanje programa UŽU-BIPS.
- Kandidati za učitelje UŽU-BIPS si z vključitvijo v program pridobijo znanja o pomenu družine za razvoj pismenosti, spoznanja o značilnostih ciljne skupine, o problematiki pismenosti in strategijah za dvigovanje ravni pismenosti pri manj izobraženih starših, posledično temu pa tudi pri njihovih otrocih. Usposobijo se za uporabo metod dela s starši in otroci. Seznanijo se s pomenom in načini sodelovanja z osnovnimi šolami in drugimi institucijami pri izvajanju programa.

Dobro usposobljeni in motivirani učitelji lahko s svojim delom veliko doprinesejo na področju družinske pismenosti.

- V letih od 2003 do 2006 so bile izpeljane štiri izvedbe temeljnega usposabljanja učiteljev UŽU-BIPS.
- Skupaj so se v tem obdobju za izvajanje programa UŽU-BIPS usposobili 103 učitelji.³¹
- Usposobljene učitelje za izvajanje programa UŽU-BIPS imamo v vseh slovenskih regijah, izstopa Savinjska regija, najmanj usposobljenih učiteljev pa prihaja iz Spodnjeposavske regije.
- Ugotovimo lahko, da je na izvedbe usposabljanj in na število učiteljev, ki so jih izobraževalne organizacije pošiljale na usposabljanje, močno vplivala časovna dinamika javnih razpisov za sofinanciranje izobraževalnih programov UŽU-BIPS. V obdobjih, ko so bili objavljeni novi razpisi, so se povečale potrebe po usposobljenih učiteljih UŽU in ko je bilo to mogoče, so temu sledile tudi izvedbe novih temeljnih usposabljanj zanje, ki jih je izpeljeval ACS.
- Omeniti pa velja, da iz izobraževalnih organizacij sporočajo o problematiki fluktuacije učiteljev UŽU. Glede na to, da so bila obdobja med enim in drugim javnim razpisom, ki je omogočil sofinanciranje izpeljave UŽU programov dolga, vloga učitelja UŽU pa ni poklicna, so iz izobraževalnih organizacij sporočali, da se številni učitelji potem, ko so bili programi UŽU po daljšem obdobju spet razpisani, nišo več odločali za poučevanje v njih. To velja tudi za učitelje v programu UŽU-BIPS. Ali so daljša obdobja med javnimi razpisi res lahko eden izmed razlogov za fluktuacijo učiteljev UŽU, bomo ugotavljali v drugem delu študije, ki jo bomo izvajali v naslednjem letu.
- Največ, skoraj 60 odstotkov učiteljev UŽU-BIPS, so na usposabljanja poslale ljudske univerze.
- Izmed vseh usposobljenih učiteljev jih je bilo le 15,5 % takšnih, ki so jih na usposabljanje poslale osnovne šole. Program UŽU-BIPS doslej ni bil zanimiv za srednje poklicne in strokovne šole in višje šole ter gimnazije.
- S strateškega vidika nadaljnjega umeščanja programa UŽU-BIPS v različne vrste izobraževalnih organizacij, bi veljalo v prihodnje spodbuditi večje sodelovanje med izobraževalnimi organizacijami, ki program izvajajo (npr. sodelovanje med ljudskimi univerzami in osnovnimi šolami). Za prihodnost bi bil program morebiti še posebej zanimiv za tiste regije, v katerih dosežki osnovnošolcev v višjih triadah osnovne šole kažejo večja razhajanja glede na druge regije. V zadnjem obdobju sta se s slabšimi dosežki soočili predvsem Pomurska in Podravska regija (Letno poročilo o izvedbi nacionalnega preverjanja znanja 2011/2012). Ko gre za

³¹ V letu 2012, v obdobju, ki ni več predmet te analize, je bila izpeljana še ena izvedba programa, v kateri se je usposobilo novih 29 učiteljev UŽU-BIPS.

osnovnošolce, ki imajo različne učne težave, kot npr. težave pri razvijanju bralnih, pisnih, matematičnih zmožnosti ipd., hkrati pa so to otroci manj izobraženih staršev, bi bil lahko program UŽU-BIPS eden izmed možnih ukrepov za krepitev zmožnosti staršev, da lahko pomagajo svojim otrokom pri premagovanju učnih težav, posledično temu pa krepitvi pismenosti otrok ter dvigovanju njihovih izobraževalnih dosežkov.

- Izhajajoč iz ocene, da s številom usposobljenih učiteljev lahko zagotovimo izvajanje razpisanih programov, ne moremo pa v celoti zadostiti vsem tistim potrebam, s katerimi se srečujejo starši in otroci v vsakdanjem življenju na področju pismenosti, bi širitev programa UŽU-BIPS v osnovne šole, šole in domove, ki izobražujejo otroke s posebnimi potrebami in druge vrste izobraževalnih organizacij, prinesla nove potrebe po usposabljanju učiteljev za izvajanje teh programov. Za izvajanje teh usposabljanj bi bilo potrebno zagotoviti kadrovske in finančne pogoje.

3.2.2 TEMELJNO USPOSABLJANJE UČITELJEV ZA IZPELJAVO PROGRAMA UŽU MOST DO IZOBRAZBE (UŽU-MI)

PREDSTAVITEV PROGRAMA

V Programu temeljnega usposabljanja učiteljev za izvajanje programa UŽU Most do izobrazbe (v nadaljevanju Program temeljnega usposabljanja za učitelje UŽU-MI) se učitelji seznanijo s temeljnimi značilnostmi programa UŽU-MI in se usposobijo za njegovo izpeljavo.

Preden spregovorimo o ključnih značilnostih programa temeljnega usposabljanja učiteljev, na kratko predstavljamo **program Usposabljanja za življenjsko uspešnost – Most do izobrazbe (UŽU-MI)**. Gre za 120-urni javno veljavni in splošno izobraževalni program namenjen odraslim z manj kot 10 leti šolanja, ki so že vključeni, ali se šele nameravajo vključiti v nadaljnje formalno izobraževanje. V procesu izobraževanja so temeljne spretnosti, povezane s pismenostjo, ključnega pomena za ustvarjanje vsebin in za izkazovanje pridobljenega znanja, navsezadnje pa tudi za uspešnost na zahtevnejšem delovnem mestu. Posebna pozornost v programu UŽU-MI je posvečena spoznavanju učnih metod, kar udeležencem omogoča lažje in učinkovitejše obvladovanje učne snovi pri nadaljevanju šolanja. Cilj programa je omogočiti, da bi posamezniki, ki se vključujejo v nadaljnje formalno strokovno izobraževanje obnovili ali pridobili temeljno znanje in spretnosti, ki jim omogoča lažje obvladovanje nove učne snovi. Ti cilji zajemajo pridobivanje temeljnega znanja in spretnosti, socialnih spretnosti, usposabljanje za vseživljenjsko učenje in aktivno državljanstvo (Možina E. idr. 2010).

Kandidati za učitelje v **Programu temeljnega usposabljanja učiteljev UŽU MI** se v splošnem delu spoznajo s tematikami, ki so skupne vsem programom usposabljanja učiteljev UŽU in smo jih navedli v uvodu v poglavje. V posebnem delu programa oz. dousposabljanju pa osvojijo posebnosti, ki so značilne za delo s ciljno skupino v programu UŽU-MI. V ospredju so predvsem razvoj in utrjevanje bralnih in učnih strategij, spopolnjevanje manjkajočih znanj, svetovanje odraslim za izobraževanje in učenje (prav tam 2010).

Razvoj programa temeljnega usposabljanja za učitelje UŽU-MI, cilje, ciljno skupino in pogoje za dokončanje programa na kratko predstavljamo v spodnji preglednici.

Preglednica 24: Podatki o Programu temeljnega usposabljanja za učitelje UŽU-MI

Ime programa:	Program temeljnega usposabljanja za učitelje v programu Usposabljanja za življenjsko uspešnost Most do izobrazbe (UŽU-MI)
Različice poimenovanja programa:	/
Leto nastanka:	2002
Posodobitev programa:	2011

Obseg programa po posodobitvi:	82 ur			
Izvedbe v letih:	2003	2004	2005	2006
Obseg programa:	118 ur	118 ur	118 ur	118 ur
Način vključevanja:	Organizacije, ki se vključujejo preko javnega razpisa pristojnega ministrstva za sofinanciranje izvajanja programov UŽU, posredujejo udeležence, ki se bodo usposabljali v programu.			
Cilji programa:	Učitelji se usposobijo za delo s ciljno skupino odraslih, ki se želijo ponovno vključiti v formalno izobraževanje po daljši prekinitev šolanja. Spoznajo didaktične strategije, metode in tehnike, s katerimi bodo odraslim lahko pomagali pri krepitvi temeljnih zmožnosti s področja pismenosti.			
Ciljna skupina:	Program je namenjen strokovnjakom družboslovnih študijskih smeri z univerzitetno izobrazbo, ki so pedagoško in andragoško usposobljeni in imajo opravljen strokovni izpit. Imeti morajo tudi ustrezen motiv in izkušnje s poučevanjem, svetovanjem ali drugim delom z manj izobraženimi odraslimi.			
Pogoji za dokončanje programa:	Pogoji za dokončanje programa so: <ul style="list-style-type: none"> - pozitivno ocenjen izvedbeni načrt (seminarska naloga), ki ga kandidat pripravi ob koncu, - opravljene hospitacije v skupini udeležencev, - ugodno mnenje o sodelovanju kandidata med potekom izobraževalnega programa, - navzočnost pri vsaj osemdesetih odstotkih ur izobraževanja v skupini v okviru programa za učitelje. 			

Vir: Program temeljnega usposabljanja za učitelje v programu Usposabljanje za življenjsko uspešnost Most do izobrazbe - UŽU-MI, 2011, Andragoški center Slovenije; interna dokumentacija programa UŽU-MI

IZVEDBE PROGRAMA

V nadaljevanju predstavljamo izvedbe programa temeljnega usposabljanja učiteljev UŽU-MI po letih, obsegu izpeljanih ur in številu usposobljenih učiteljev.

Preglednica 25: Podatki o izvedbah Programa temeljnega usposabljanja za učitelje UŽU-MI

Ime programa:	Program temeljnega usposabljanja za učitelje v programu Usposabljanje za življenjsko uspešnost Most do izobrazbe (UŽU-MI)			
IZVEDBE PROGRAMA	ZAČETEK IZVEDBE	KONEC IZVEDBE	SKUPEN IZVEDENIH UR USPOSABLJANJA	OBSEG
1. IZVEDBA	10.12.2002	27.3.2003	118 ur	
2. IZVEDBA	8.10.2004	18.12.2004	116 ur	
3. IZVEDBA	14.1.2005	25.3.2005	116 ur	
4. IZVEDBA	17.2.2006	12.5.2006	112 ur	

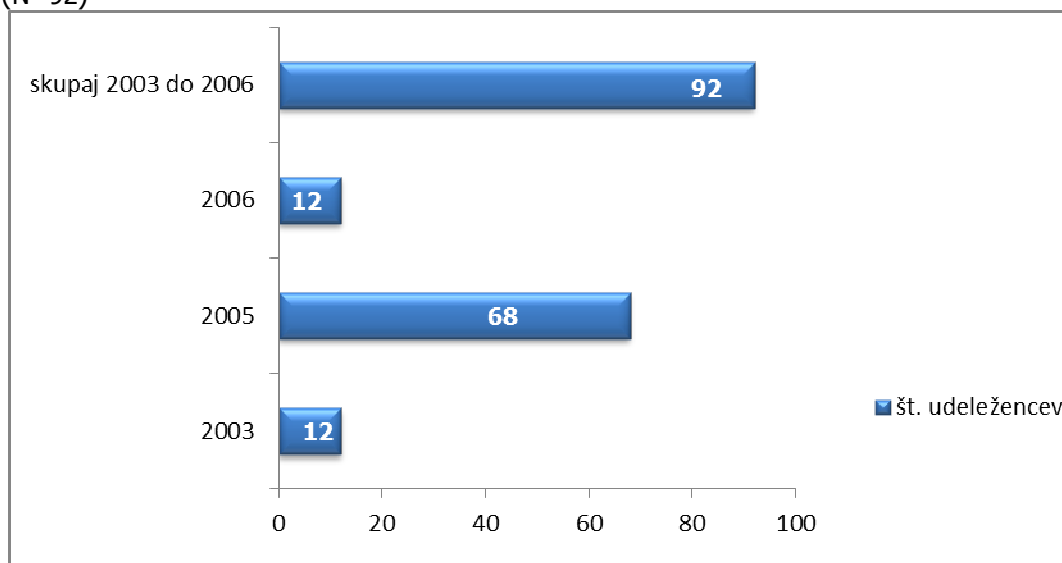
Vir: Izdana potrdila o usposobljenosti po programu temeljnega usposabljanja učiteljev za izvajanje programov UŽU, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije, interna dokumentacija programa UŽU-MI

Kot lahko vidimo iz zgornje preglednice, smo v obdobju, ki smo ga zajeli z analizo, izpeljali štiri usposabljanja učiteljev za izvajanje programa UŽU MI. Program temeljnega usposabljanja je v zajetem obdobju trajal 118 ur, s takim obsegom ur je bila izpeljana samo prva izvedba programa. V naslednjih izvedbah je bil program po obsegu ur nekoliko krajši predvsem zato, ker so bile posamezne vsebine programa prilagojene konkretnim ciljnim skupinam in številu učiteljev, ki so se usposabljanja udeležili. Kot je razvidno iz preglednice, je usposabljanje trajalo od 112 do 116 ur.

ŠTEVILO USPOSABLJENIH V PROGRAMU

Spodnja slika prikazuje število usposobljenih učiteljev v Programu temeljnega usposabljanja UŽU-MI po posameznih letih in skupaj.

Slika 12: Usposobljeni učitelji v Programu temeljnega usposabljanja za učitelje UŽU-MI v letih 2003 do 2006 (N=92)

Vir: Izdana potrdila o usposobljenosti po programu temeljnega usposabljanja učiteljev za izvajanje programov UŽU, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije, interna dokumentacija programa UŽU-MI

Skupaj smo v obdobju 2003 do 2006 za izvajanje programa UŽU-MI usposobili 92 učiteljev.

Ob tem je potrebno poudariti, da je Andragoški center Slovenije v posameznih izvedbah programa lahko usposobil samo toliko učiteljev, kot je bilo izbranih izvajalcev na razpisu in kolikor smo za posamezne izvedbe usposabljanj pridobili javnih sredstev. Ponovno ugotovimo, da imajo javni razpisi za sofinanciranje izvajanj programov UŽU pomemben vpliv na izvedbe temeljnih usposabljanj učiteljev.

Tako kot pri programu UŽU-BIPS, smo tudi pri programu UŽU-MI za leto usposobljenosti šteli tisto leto, ki je na potrdilu zapisano kot leto izdaje potrdila. Zato so bila udeležencem, ki so usposabljanje zaključili decembra 2004, potrdila izdana v letu 2005, ker so šele takrat izpolnili vse obveznosti, ki jih določa program. Zato tudi podatek, da smo v letu 2005 pridobili tako veliko število usposobljenih učiteljev za izvajanje programa UŽU-MI, ne preseneča.

V istem letu pa je bil objavljen tudi razpis Ministrstva za šolstvo, znanost in šport in Evropskega socialnega sklada, ki je omogočil širitev mreže izvajalcev programa. Izbrane organizacije za izvajanje programa UŽU-MI so na usposabljanje posredovale večje število učiteljev, tako da smo izobraževanje v tem letu izpeljali vzporedno v dveh skupinah.

Naslednji javni razpis za sofinanciranje izvajanja programov UŽU je bil objavljen šele v letu 2008, takrat so bili izbrani izvajalci za izvajanje UŽU programov, med njimi je bil tudi program UŽU-MI za obdobje od 2008 do 2010. Vendar tako, kot smo to ugotovili že pri programu UŽU-BIPS, tudi za temeljno usposabljanje učiteljev za izvajanje programa UŽU-MI velja, da v tem obdobju ni bilo novih izvedb, ker so lahko izobraževalne organizacije potrebe po učiteljih UŽU pokrile z že usposobljenimi učitelji. Kar zadeva usposobljene učitelje, so izobraževalne organizacije, tako kot smo to izpostavili že pri učiteljih UŽU-BIPS, tudi za učitelje UŽU-MI, v vmesnih obdobjih sporočale, da zaradi daljših časovnih obdobj med javnimi razpisi za sofinanciranje izobraževalnih programov UŽU, beležijo fluktuacijo učiteljev.

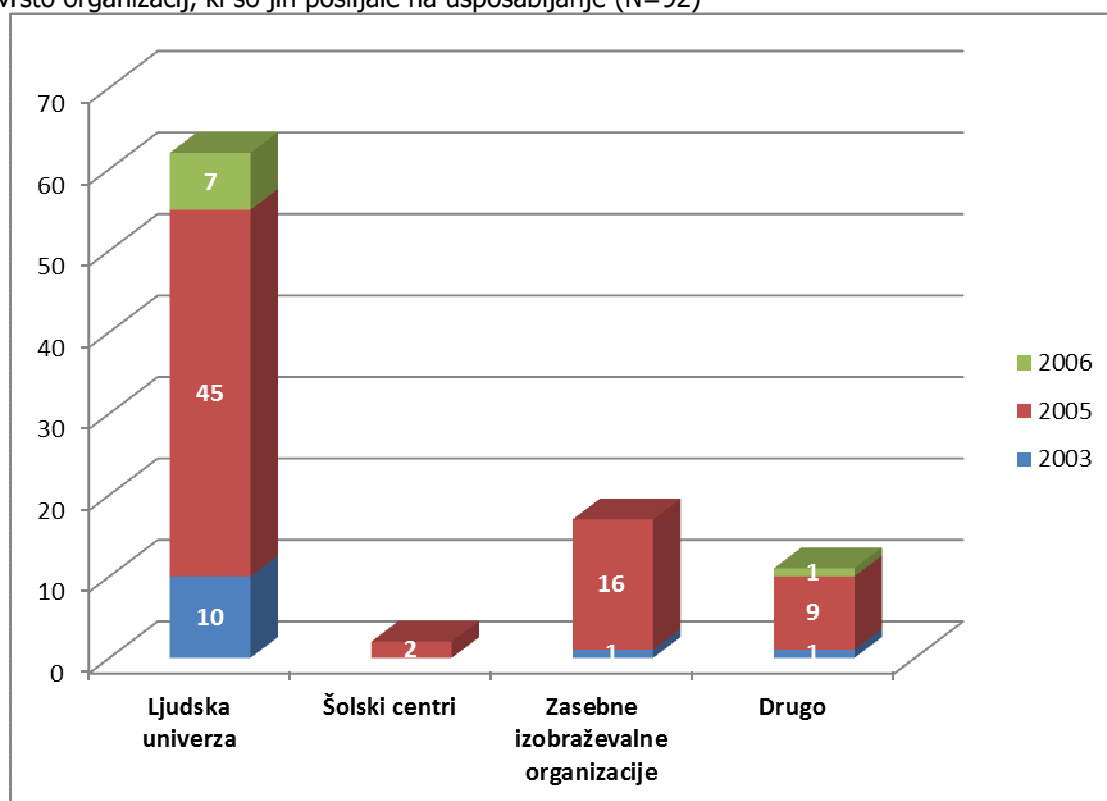
Glede na to, da lahko predpostavimo, da se učitelji UŽU pogosto usposobijo za izvajanje več različnih programov UŽU, se zdi ta podobnost razumljiva. Gre pa zgolj za neformalno pridobljena mnenja in stališča izvajalcev, da bi jih bolj načrtno in sistematično raziskali, bomo, kot že rečeno, fluktuaciji učiteljev UŽU namenili posebno pozornost v drugem delu študije, ki jo bomo izpeljali v letu 2013.

Ker so se po letu 2010 z objavo novega javnega razpisa pokazale nove potrebe po temeljnem usposabljanju učiteljev za izvajanje programa UŽU-MI, je ACS izpeljal novo izvedbo temeljnega usposabljanja v letu 2011. V usposabljanje se je tokrat vključilo 42 kandidatov za učitelje UŽU-MI. Ker je večina vključenih po opravljenem splošnem delu programa UŽU-MI v letu 2011 nadaljevala s posebnim delom usposabljanja ter z dousposabljanji za druge programe UŽU, ta pa v času priprave študije še niso bila zaključena, učitelji pa potrdila o usposobljenosti v tem primeru dobijo, ko opravijo celoten sklop usposabljanj, v skupni zajem usposobljenih učiteljev UŽU-MI, ki jih predstavljamo v tem sklopu, še nismo mogli zajeti tudi te izvedbe in števila usposobljenih učiteljev.

USPOSOBLJENI PO VRSTI ORGANIZACIJE

Število usposobljenih učiteljev v programu temeljnega usposabljanja UŽU-MI nas je zanimalo tudi z vidika vrste organizacij, ki so jih pošiljale na usposabljanje.

Slika 13: Usposobljeni učitelji v Programu temeljnega usposabljanja UŽU-MI v letih 2003-2006, glede na vrsto organizacij, ki so jih pošiljale na usposabljanje (N=92)

Vir: Izdana potrdila o usposobljenosti po programu temeljnega usposabljanja učiteljev za izvajanje programov UŽU, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije, interna dokumentacija programa UŽU-MI

Iz pridobljenih podatkov lahko razberemo, da so v vseh štirih izvedbah usposabljanja z več kot 65 odstotki prevladovali udeleženci, ki so jih na usposabljanje pošiljale ljudske univerze, dobro so bile zastopane tudi zasebne izobraževalne organizacije, delež drugih³² organizacij je bil 12 odstoten. Vključena sta bila samo 2 šolska centra. Že pri programu UŽU-BIPS smo pojasnili, zakaj predvsem ljudske univerze, pa tudi zasebne in druge organizacije, v večji meri vključujejo učitelje v tovrstne programe usposabljanja. Poudarili smo, da gre za organizacije, ki so bolj kot druge razvile doktrino dela z ranljivimi skupinami in se tudi bolje usposobile za vodenje projektov, ki so financirani s pomočjo sredstev Evropskih socialnih skladov.

Vrnimo se na tem mestu k temeljni ciljni skupini, ki ji je namenjen izobraževalni program UŽU-MI. To so odrasli z manj kot 10 leti šolanja, ki se nameravajo ponovno vključiti v izobraževanje, morajo pa za to, da bi bili v izobraževanju uspešni in si pridobili višjo raven izobrazbe, okrepiti svoje zmožnosti s področja pismenosti ter osvežiti oz. na novo osvojiti strategije učenja. In se sedaj ponovno zazrimo v podatke o vrstah organizacij, ki so udeležence pošiljale na izobraževanje za učitelje v programu UŽU-MI. Zastavi se nam vprašanje, kako to, da je med njimi tako majhno število srednjih poklicnih in strokovnih šol oz. šolskih centrov. Predpostavimo namreč lahko, da se bodo odrasli, potem, ko bodo uspešno končali program UŽU-MI, vključili prav v katerega izmed izobraževalnih programov, ki jih izvajajo tovrstne

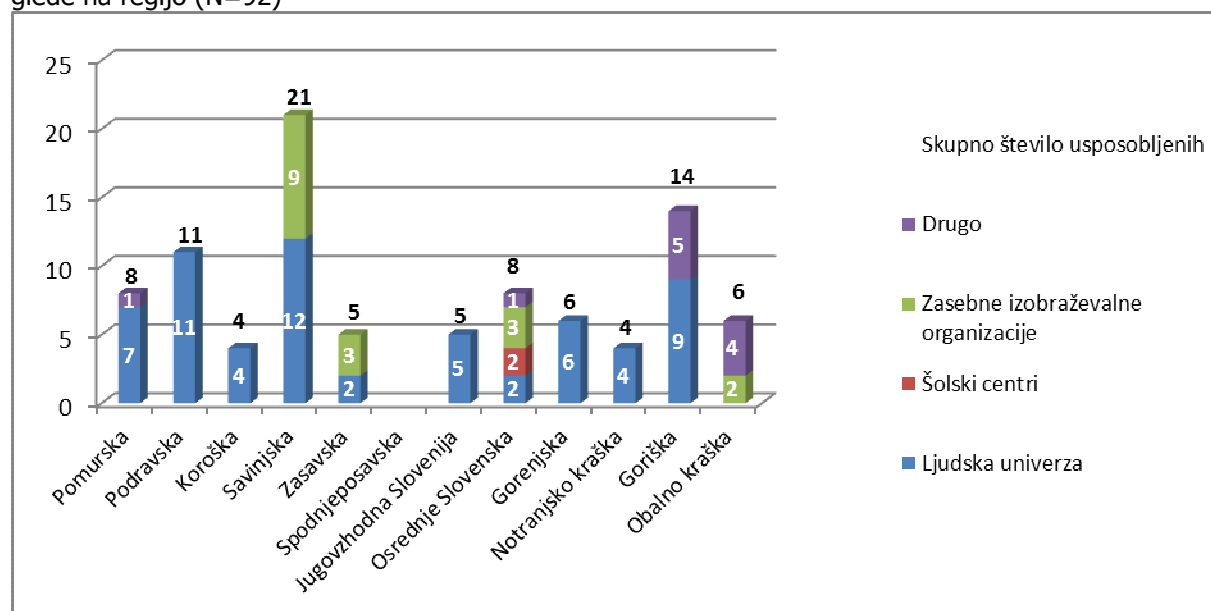
³² Druge izobraževalne organizacije so bile: Center za korekcijo sluha in govora, Razvojna Sinergija, Andragoški center in Posoški razvojni center

izobraževalne organizacije, oz. bi se lahko. Temu lahko dodamo še, da se prav srednje poklicne in strokovne šole soočajo z odraslimi, ki se ponovno vključujejo v izobraževanje, pa so mnogokrat v njem neuspešni zato, ker je od zadnjega obdobja njihovega izobraževanja minilo daljše obdobje, doslej niso razvili učnih strategij, imajo strah pred ponovno vključitvijo v izobraževanje, so nemotivirani za izobraževanje, ponovna vključitev ni njihova izbira pač pa npr. zahteva delodajalcev, spodbuda, ki jo dobijo od svetovalcev na zavodu za zaposlovanje ali pritisk okolja, ki zahteva od posameznika, da si pridobi višje ravni izobrazbe.

USPOSABLJENI GLEDE NA REGIJSKO RAZMEŠČENOST

V nadaljevanju smo analizirali še iz katerih regij so bile izobraževalne organizacije, ki so pošiljale udeležence na usposabljanje.

Slika 14: Usposobljeni učitelji v Programu temeljnega usposabljanja UŽU-MI v letih 2002 do 2006 glede na regijo (N=92)

Vir: Izdana potrdila o usposobljenosti po programu temeljnega usposabljanja učiteljev za izvajanje programov UŽU, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije, interna dokumentacija programa UŽU-MI

Podatki osvetlujejo regionalno pokritost z usposobljenimi učitelji za izvajanje izobraževalnega programa UŽU-MI. Pokažejo, da glede na regijsko razmeščenost s številom usposobljenih učiteljev ponovno izstopa Savinjska regija, sledijo Goriška, Podravska, Pomurska in Osrednje slovenska regija. Gre za regije, ki se glede na statistične podatke po velikosti in gostoti prebivalstva sicer razlikujejo, skupno pa jim je, da imajo vse dokaj visok BDP in s tem posledično tudi bolj ugodno izobrazbeno strukturo prebivalstva. Zanimiv podatek, ki se je pokazal tudi pri programu UŽU-BIPS, je še ta, da se je usposabljanja iz Osrednje slovenske regije, ki velja za najbolj poseljeno regijo, udeležilo samo 8 učiteljev. Glede na število izobraževalnih organizacij v regiji, ima jih namreč kar 52³³, to pomeni, da se je v program usposabljanja UŽU-MI vključilo manj kot 10 odstotkov izobraževalnih organizacij.

³³ Dostopno na http://www.mss.gov.si/fileadmin/mss.gov.si/pageuploads/podrocje/odrasli/Vpis/Razpis_2011_2012.pdf.

Iz podatkov je tudi razvidno, da so bile v program UŽU-MI vključene vse slovenske regije, razen Spodnjeposavske. Glede na cilje programa in ciljno skupino je pomembno, da glede na regijsko razmeščenost programa omogočimo odraslim udeležencem dostop do izobraževanja v vseh slovenskih regijah, še posebej pa v tistih, kjer je izobrazbena struktura prebivalstva nižja.

UGOTOVITVE

Ob koncu povzemamo ključne ugotovitve analize.

- Izobraževalni program UŽU-MI umeščamo med ukrepe, s katerimi želi država pomagati pri zviševanju ravni pismenosti in izobrazbene ravni prebivalstva. Ukrepi so namenjeni pomanjkljivo pismenim, pa tudi manj izobraženim odraslim ljudem, ki se vključujejo v nadaljnje formalno izobraževanje po daljši prekinitvi šolanja. Za to ciljno skupino je značilno, da je zaradi neugodnih izkušenj največkrat manj motivirana ali pa sploh nemotivirana za nadaljnje izobraževanje, čeprav bi ji to lahko pomagalo k večji družbeni mobilnosti in vključenosti (npr. zaposlitvi).
- Analiza je pokazala, da je bilo hkrati z razvojem programa UŽU-MI opravljeno sistematično in načrtno delo pri usposabljanju strokovnih kadrov, za vlogo učitelja v programu UŽU-MI. Za te namene je bil razvit Program temeljnega usposabljanja učiteljev za izvajanje programa UŽU-MI. V programu se udeleženci spoznajo s tematiko pismenosti, predvsem tistimi vidiki, ki jih morajo krepiti pri odraslih, ki so ciljna skupina programa UŽU-MI. Pridobijo znanja in spretnosti za lažje delo s to ciljno skupino.
- V obdobju od 2002 do 2006 smo izpeljali 4 temeljna usposabljanja učiteljev UŽU-MI. Skupaj se je v tem obdobju za izvajanje programa UŽU-MI usposobilo 92 učiteljev.³⁴
- Podatki so pokazali, da jih je 67,4 odstotkov prihajalo iz ljudskih univerz, 18,5 odstotkov iz zasebnih izobraževalnih organizacij, 11,9 odstotkov pa iz drugih izobraževalnih organizacij. Posebej smo komentirali podatek, da sta bila v celotnem obdobju samo 2 učitelja (to je 2,2 odstotka) poslana iz šolskih centrov.
- Podatek o tem, da so največ učiteljev na temeljno usposabljanje za izvajanje programa UŽU-MI poslale ljudske univerze, ne preseneča. Programi UŽU, med njimi tudi program UŽU-MI, so se v zadnjih letih dobro umestili v omrežje ljudskih univerz. Prav te pa so v zadnjih letih veliko vložile v delo z ranljivimi skupinami, delo z njimi predstavlja najbolj imanentno jedro dejavnosti ljudskih univerz.
- Izhajajoč iz zgornjega podatka smo izpostavili vprašanje o tem, kako to, da za izvajanje programa UŽU-MI ni večjega zanimanja v srednjih poklicnih in

³⁴ V letu 2012, v obdobju, ki ni več predmet te analize, je bila izpeljana še ena izvedba programa, v kateri se je usposobilo novih 45 učiteljev UŽU-MI.

strokovnih šolah oz. šolskih centrih. Menimo namreč, da bi moral biti program UŽU-MI glede na ciljno skupino odraslih, ki jo nagovarja in glede na cilje programa UŽU-MI zanimiv tudi za to vrsto izobraževalnih organizacij. Še posebej zato, ker se prav v poklicnem in strokovnem izobraževanju odraslih pogosto srečujemo z odraslimi, ki jim primanjkuje učnih strategij, imajo težave z motivacijo, pogosto je od njihovega zadnjega izobraževanja minilo dolgo obdobje, zato se v izobraževanje vračajo s strahom in negotovostjo. V kolikor k odpravljanju teh težav in ovir ne pristopimo sistematično in dovolj zgodaj, to lahko vodi k večjemu osipu odraslih iz programov formalnega izobraževanja ali drugače povedano, k njihovi manjši uspešnosti in posledično temu slabši učinkovitosti in slabšim rezultatom, ki jih dosegajo izobraževalne organizacije.

- V prihodnje bi bilo potrebno spodbujati sodelovanje med srednjimi šolami (šolskimi centri) in ljudskimi univerzami pri izvajanju programa UŽU-MI. Velja poudariti, da so ljudske univerze za ciljno skupino odraslih, ki se vključujejo v program UŽU-MI, morda ustrežnejše od srednjih šol, če upoštevamo, da so to odrasli, ki so bili v rednem šolanju že neuspešni, oz. je od njihovega šolanja preteklo dalj časa in se s strahom vračajo v izobraževanje. Nekoliko manj »pošolano« ozračje in andragoški pristopi k delu, ki so tradicionalno vraščeni v delo ljudskih univerz, lahko pozitivno vplivajo na njihovo motivacijo in odpravo strahu pred nadaljnjim šolanjem. Srednje šole pa imajo številne strokovnjake, učitelje, ki so neprecenljivi z vidika sodelovanja v programu UŽU-MI. Zato je sodelovanje med tema dvema vrstama izobraževalnih organizacij nujno.
- Glede na regije, iz katerih so bile izobraževalne organizacije, ki so udeležence pošiljale na usposabljanje, je analiza pokazala, da učiteljev na usposabljanje ni poslala nobena organizacija iz Spodnjeposavske regije, da pa imamo največ usposobljenih učiteljev, tako kot pri programu UŽU-BPIS, v Savinjski regiji, najmanj pa v Koroški in Notranjsko kraški regiji.
- Ker udeleženci v programu UŽU-MI pridobijo zelo konkretna znanja o tem, kako poiskati, zbrati in uporabiti različne informacije, se naučijo načrtovati lastno izobraževalno in poklicno pot in spoznajo različne možnosti na trgu dela, kar vse pripomore k temu, da začnejo v večji meri uresničevati tudi svoje osebne izobraževalne cilje, je zelo pomembno, da poskrbimo, da se bo program UŽU-MI izvajal v vseh slovenskih regijah.
- Glede na manjše število usposobljenih učiteljev za izvajanje izobraževalnega programa UŽU-MI v nekaterih regijah se lahko ob morebitni večji fluktuaciji učiteljev iz teh programov zgodi, da bodo oz. so že nekatere regije ostale brez usposobljenih učiteljev. Kot smo že omenili v prejšnjih sklopih, bo zato analizi fluktuacije usposobljenih učiteljev iz programov UŽU namenjeno delo študije, ki jo bomo opravili v prihodnjem letu. Šele takrat bomo lahko dali tudi nekoliko natančnejši odgovor o tem ali imamo za izvajanje programa UŽU v tem obdobju dovolj usposobljenih učiteljev.

3.2.3 TEMELJNO USPOSABLJANJE UČITELJEV ZA IZPELJAVO PROGRAMA UŽU IZZIVI PODEŽELJA (UŽU-IP)

PREDSTAVITEV PROGRAMA

V Programu temeljnega usposabljanja učiteljev za izvajanje programa UŽU Izzivi podeželja (v nadaljevanju Program temeljnega usposabljanja za učitelje UŽU-IP) se učitelji seznanijo s temeljnimi značilnostmi programa UŽU-IP in se usposobijo za njegovo izpeljavo.

V nadaljevanju na kratko predstavljamo **Program usposabljanja za življenjsko uspešnost – Izzivi podeželja (UŽU-IP)**, za izpeljavo katerega se usposabljujejo udeleženci v programu temeljnega usposabljanja za učitelje UŽU-IP. UŽU-IP je 120-urni javno veljavni splošno izobraževalni program, namenjen manj izobraženim prebivalcem podeželja. Spodbuja jih k pridobivanju temeljnih znanj in spretnosti, s katerimi bodo lažje prepoznavali in vrednotili lastne potenciale ter možnost, ki jih omogoča podeželsko okolje za izboljšanje svojega ekonomskega in socialnega položaja. Program odrasle spodbuja k pridobivanju novih znanj za izvajanje dejavnosti na podeželju (bodisi v povezavi z osnovno ali dopolnilno dejavnostjo na kmetiji) (Možina E. idr. 2010). Udeleženci v programu UŽU-IP pridobijo temeljna znanja in spretnosti, povezana s pismenostjo, socialne spretnosti in usposabljanje za vseživljenjsko učenje ter aktivno državljanstvo.

Da bi lahko uspešno izvajali program UŽU-IP, se kandidati za učitelje v Programu temeljnega usposabljanja za učitelje UŽU-IP usposobijo za pomoč odraslim brezposelnim prebivalcem podeželja, da pridobijo temeljno znanje in spretnosti, s katerimi bodo lažje prepoznavali in vrednotili lastne potenciale ter možnosti podeželskega okolja za izvajanje dejavnosti na podeželju, z namenom večje samostojnosti ter izboljšanja svojega ekonomskega in socialnega položaja. Podeželje je vir številnih možnosti, ki predstavljajo izziv in priložnost za njegovo prebivalstvo.

Spodnja tabela prikazuje razvoj programa, cilje in ciljno skupino, ter pogoje za dokončanje programa.

Preglednica 26: Podatki o Programu temeljnega usposabljanja za učitelje UŽU-IP

Ime programa:	Program temeljnega usposabljanja za učitelje v programu Usposabljanja za življenjsko uspešnost Izzivi podeželja (UŽU-IP)	
Različice poimenovanja programa:	/	
Leto nastanka:	2005	
Posodobitev programa:	2011	
Obseg programa po posodobitvi:	82 ur	
Izvedbe v letih:	2006	2009

Obseg programa	124	82
Način vključevanja:	Organizacije, ki se vključujejo preko javnega razpisa ministrstva za sofinanciranje izvajanja programov UŽU, posredujejo udeležence, ki se bodo usposabljali v programu.	
Cilji programa:	Učitelji med usposabljanjem pridobijo tista znanja in spretnosti, s katerimi bodo lažje razumeli in motivirali udeležence za pridobivanje novih znanj za izvajanje dejavnosti na podeželju.	
Ciljna skupina:	Program je namenjen strokovnjakom družboslovnih študijskih smeri z univerzitetno izobrazbo, ki so pedagoško in andragoško usposobljeni in imajo opravljen strokovni izpit. Imeti morajo ustrezen motiv in izkušnje s poučevanjem, svetovanjem ali drugim delom z manj izobraženimi odraslimi, dobro pa morajo poznati tudi lokalno podeželsko okolje in potrebe njihovih prebivalcev.	
Pogoji za dokončanje programa:	Pogoji za dokončanje programa so: <ul style="list-style-type: none"> - pozitivno ocenjen izvedbeni načrt (seminarska naloga), ki ga kandidat pripravi ob koncu, - opravljene hospitacije v skupini udeležencev, - ugodno mnenje o sodelovanju kandidata med potekom izobraževalnega programa, - navzočnost pri vsaj osemdesetih odstotkih ur izobraževanja v skupini v okviru programa za učitelje. 	

Vir: Interna dokumentacija projekta UŽU

IZVEDBE PROGRAMA

Spodnja preglednica prikazuje izvedbe programa temeljnega usposabljanja učiteljev UŽU-IP.

Preglednica 27: Podatki o izvedbah Programa temeljnega usposabljanja za učitelje UŽU-IP

Ime programa:	Program temeljnega usposabljanja za učitelje v programu Usposabljanja za življenjsko uspešnost Izzivi podeželja (UŽU-IP)		
IZVEDBE PROGRAMA	ZAČETEK IZVEDBE	KONEC IZVEDBE	SKUPEN OBSEG IZVEDENIH UR USPOSABLJANJA
1. IZVEDBA	17.2.2006	12.5.2006	124 ur
2. IZVEDBA	1.10.2009	31.12.2009	120 ur

Vir: Izdana potrdila o usposobljenosti po programu temeljnega usposabljanja učiteljev za izvajanje programov UŽU, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Sloveniji

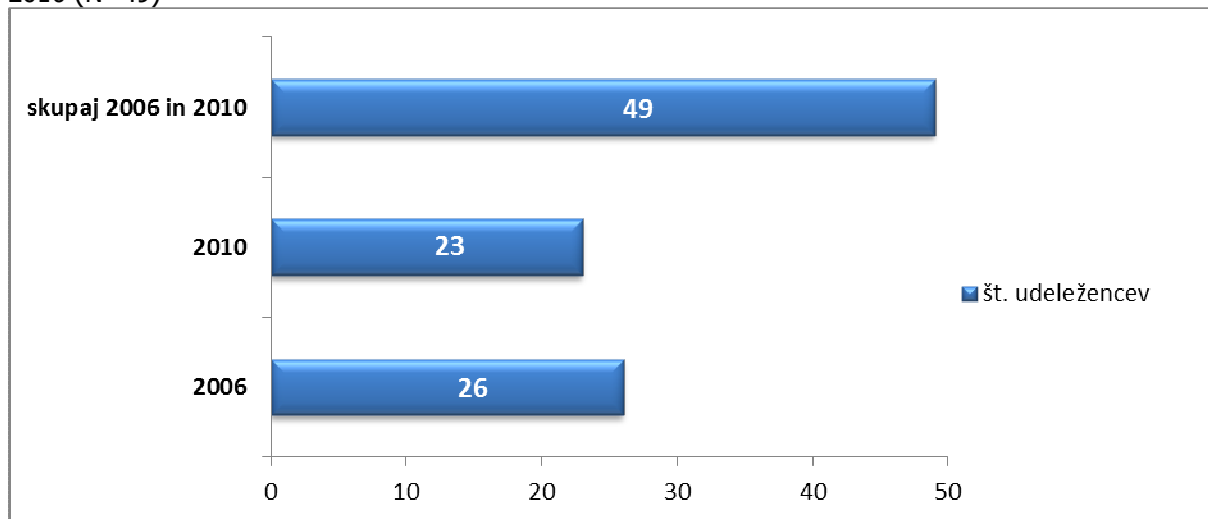
V obdobju, zajetem v analizo, smo izpeljali dve usposabljanji, prvo v letu 2006, drugo pa tri leta kasneje, v letu 2009.

Program je bil v letu 2009 prenovljen, izvedba usposabljanja pa je v tem letu potekala tako, da je bil obvezni del usposabljanja izveden v obsegu 82 ur, v celoten obseg usposabljanja pa so bile vključene še učiteljeve hospitacije in izvedbe nastopov, ki so jih imeli v skupinah odraslih udeležencev. Tako je izvedba programa v celoti trajala 120 ur.

ŠTEVILO USPOSABLJENIH V PROGRAMU

Spodnja slika prikazuje število usposobljenih učiteljev za izvajanje programov UŽU-IP po posameznih letih in skupaj.

Slika 15: Usposobljeni učitelji v Programu temeljnega usposabljanja za učitelje UŽU-IP v letih 2006 in 2010 (N=49)

Vir: Izdana potrdila o usposobljenosti po programu temeljnega usposabljanja učiteljev za izvajanje programov UŽU, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije, interna dokumentacija programa UŽU-IP

Usposabljanja v letih 2006 in 2010 se je skupaj udeležilo 49 učiteljev, velikega odstopanja v številu udeležencev pri posameznih izvedbah ni bilo. Tako kot že pri obeh prej obravnavanih programih, smo tudi pri programu UŽU-IP za leto usposobljenosti šteli tisto leto, ki je na potrdilu zapisano kot leto izdaje potrdila. Zato so bila udeležencem, ki so usposabljanje zaključili decembra 2009, potrdila izdana v letu 2010, saj so takrat izpolnili vse obveznosti, ki jih določa program.

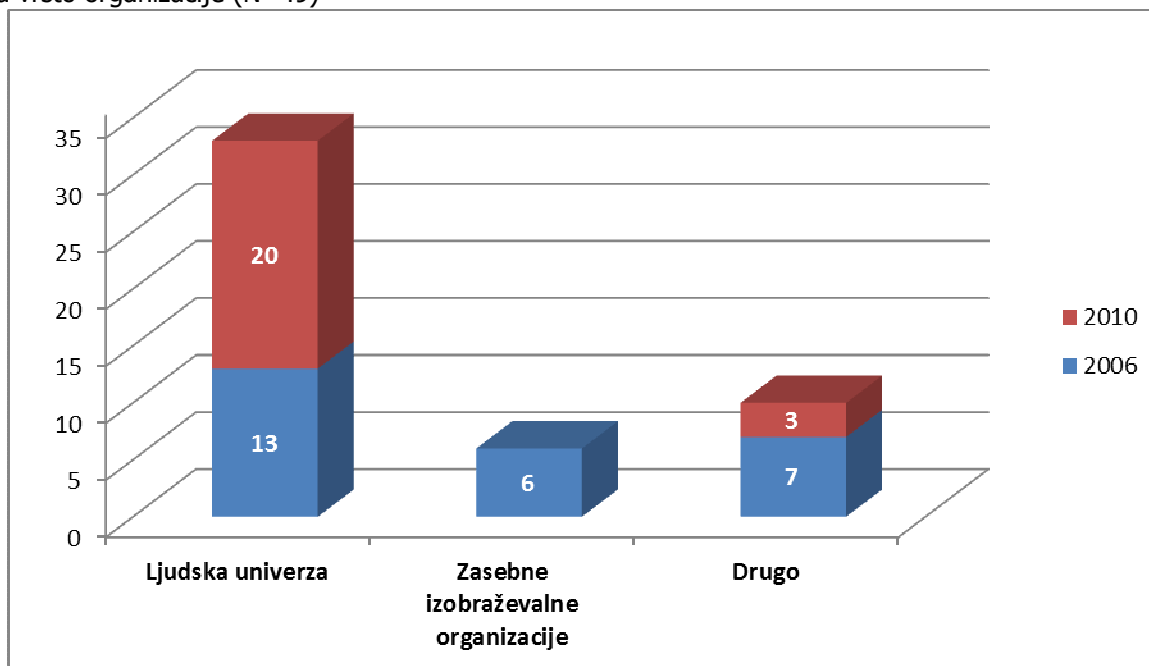
Usposobili smo lahko toliko učiteljev, kolikor je bilo izbranih izvajalcev na razpisu in kolikor nam je bilo za usposabljanje dodeljenih javnih sredstev.

Ker so se po letu 2010 pokazale nove potrebe po temeljnem usposabljanju učiteljev za izvajanje programa UŽU-IP, je ACS izpeljal novo izvedbo temeljnega usposabljanja v letu 2012. V usposabljanje se je tokrat vključilo 20 kandidatov za učitelje UŽU-IP. Ker usposabljanje v času priprave študije še ni bilo zaključeno, v skupni zajem usposobljenih učiteljev UŽU-IP še nismo mogli zajeti tudi usposobljene učitelje v letu 2012.

USPOSABLJENI PO VRSTI ORGANIZACIJE

Število usposobljenih učiteljev za izvajanje programa UŽU-IP nas je zanimalo še z vidika vrste organizacij, ki so jih pošiljale na usposabljanje.

Slika 16: Usposobljeni učitelji v Programu temeljnega usposabljanja UŽU-IP v letih 2006 in 2010 glede na vrsto organizacije (N=49)

Vir: Izdana potrdila o usposobljenosti po programu temeljnega usposabljanja učiteljev za izvajanje programov UŽU, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije, interna dokumentacija programa UŽU-IP

Izvajalske organizacije so bile, tako kot pri vseh programih UŽU, izbrane po kriterijih in merilih, ki jih je določilo Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport. Na podlagi izbora smo nato na ACS iz teh organizacij povabili učitelje, ki so se usposabljali v programu.

Tako so, tako kot pri že doslej analiziranih programih temeljnega usposabljanja za učitelje UŽU, tudi v programu UŽU-IP prevladovali udeleženci iz ljudskih univerz, približno tretjina je bilo drugih³⁵ izobraževalnih organizacij. Med organizacijami, ki so pošiljale udeležence na temeljno usposabljanje za učitelje UŽU-IP, ni bilo poklicnih in strokovnih šol, gimnazij, višjih strokovnih šol.

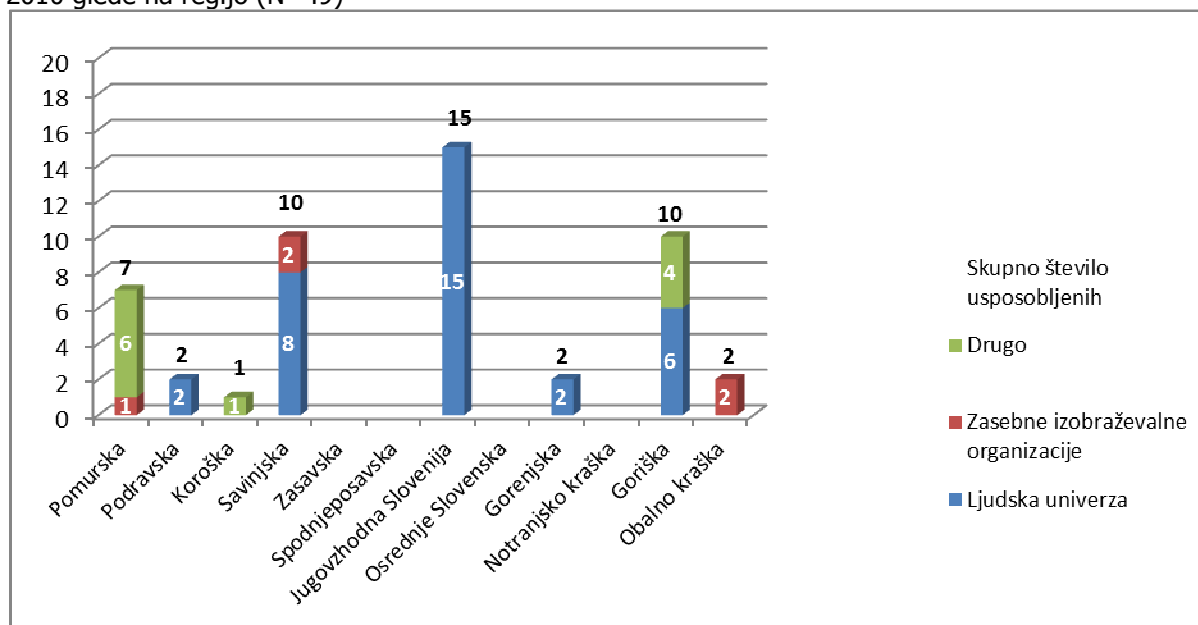
Ljudske univerze so tiste organizacije, ki delujejo širše v lokalnem okolju, ki ga zelo dobro poznajo, zato lahko izobraževanja organizirajo tudi izven sedeža organizacije. Ta način jim omogoča, da se lahko bolj približajo udeležencem in uspešneje izvajajo program.

USPOSOBLJENI GLEDE NA REGIJSKO RAZMEŠČENOST

V nadaljevanju smo analizirali še iz katerih regij so bile izobraževalne organizacije, ki so pošiljale udeležence na usposabljanje.

³⁵ Druge izobraževalne organizacije so bile: Razvojna agencija Sinergija, Podeželsko razvojno jedro-Pomelaj in Posoški razvojni center

Slika 17: Usposobljeni učitelji v Programu temeljnega usposabljanja za učitelje UŽU-IP v letih 2006 in 2010 glede na regijo (N=49)

Vir: Izdana potrdila o usposobljenosti po programu temeljnega usposabljanja učiteljev za izvajanje programov UŽU, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije, interna dokumentacija programa UŽU-IP

Iz zgornje slike vidimo, da je bila glede na regijsko umeščenost izobraževalnih organizacij s številom usposobljenih učiteljev, najbolj pokrita JV Slovenija, sledita Savinjska in Goriška regija, na četrtem mestu pa je Pomurska regija.

JV Slovenija je po površini naša največja statistična regija, z zelo ugodnim BDP-jem. Brezposelnost v regiji je sicer nižja od slovenskega povprečja (v letu 2010 je bilo po podatkih Statističnega urada 6.653 brezposelnih), manj ugodna pa je izobrazbena struktura brezposelnih, saj je imela takrat skoraj polovica teh oseb nižjo stopnjo izobrazbe³⁶.

Regija ima dobro razvito razvojno in raziskovalno dejavnost, ki jo podpirajo gospodarske družbe, predvsem avtomobilska in farmacevtska. Ima tudi dobro prometno in geografsko lego, veliko naravnih znamenitosti in bogato kulturno dediščino, vse to pa so dobre priložnosti za razvoj turizma. Ima 10 izobraževalnih organizacij, od tega 4 ljudske univerze³⁷, ki so učitelje vsa leta aktivno vključevale v usposabljanje.

Iz pridobljenih podatkov pa je razvidno, da v program temeljnega usposabljanja za učitelje UŽU-IP niso bili vključeni učitelji iz kar 4 slovenskih regij in sicer Zasavske, Spodnjeoposavske, Osrednje slovenske in Notranjsko kraške regije.

Glede na OECD-jevo razmestitev urbanih in podeželskih območij³⁸, se nobena slovenska regija ne umešča med urbane regije. Izmed naštetih regij pa sta v

³⁶ Dostopno na <http://www.stat.si/doc/pub/REGIJE-2012.pdf>

³⁷ Dostopno na

http://www.mss.gov.si/fileadmin/mss.gov.si/pageuploads/podrocje/odrasli/Vpis/Razpis_2011_2012.pdf.

³⁸ Ta opredelitev podeželskih in mestnih območij se uporablja za razvrščanje statističnih regij (enote NUTS 3). Edino merilo za določitev podeželskih območij je gostota prebivalstva, vendar na dveh različnih hierarhičnih

pretežno ruralne regije uvrščeni Spodnjeposavska in Notranjsko kraška regija, medtem, ko sta Osrednjeslovenska in Zasavska regija umeščene med zmerno ruralne regije.

Še posebej za regije, ki so razvrščene med pretežno ruralne regije, bi moral biti program UŽU-IP, ki je namenjen manj izobraženim prebivalcem podeželja in jih spodbuja k pridobivanju tistih temeljnih znanj in spretnosti, s katerimi bodo lažje prepoznavali in vrednotili lastne potencialne in možnosti podeželskega okolja, zanimiv. Omeniti namreč velja, da imajo poleg nižje izobrazbe prebivalci podeželja lahko še druge ovire za učenje in izobraževanje kot npr.: slabe izkušnje s šolanjem, pomanjkljive spretnosti v komunikaciji, iskanju in zbiranju informacij, pogosto tudi podcenjujejo pomen splošne izobraženosti, težje se prilagajajo hitrim spremembam, itd. Na vse te ovire odgovarja izobraževalni program UŽU-IP.

Zato bi bilo potrebno v naslednjih letih zagotoviti možnost enakovrednega in s tem pravičnejšega dostopa do vključitve v program udeležencem v vseh slovenskih regijah, hkrati pa moramo za uresničitev tega cilja poskrbeti tudi za zadostno število usposobljenih učiteljev, ki bodo program izvajali.

Pozitivno pa velja oceniti, da se je program UŽU-IP doslej že umestil v naslednje regije, ki po OECD-jevi opredelitvi sodijo med pretežno ruralne regije: Pomurska, Podravska, Koroška, Savinjska, Jugovzhodna Slovenija, Goriška.

UGOTOVITVE

Ob koncu povzemamo ključne ugotovitve analize.

- Tako, kot smo to ugotavljali že za programe UŽU-BIPS in UŽU-MI, je tudi analiza temeljnega usposabljanja učiteljev za izpeljavo programa UŽU-IP pokazala na sistematično in načrtno delo pri usposabljanju strokovnih kadrov za vlogo učitelja v programu UŽU-IP. Za te namene je bil razvit Program temeljnega usposabljanja učiteljev za izvajanje programa UŽU-IP.
- Kandidati za učitelje UŽU-IP si v programu temeljnega usposabljanja za učitelje UŽU-IP poleg znanj, ki si jih pridobijo učitelji v vseh programih UŽU in so povezana s tematiko pismenosti ter osvajanja novih kurikularnih in didaktičnih strategij, ki jih vključujejo programi UŽU, pridobijo še vedenje o značilnostih ciljne

ravnih – na lokalni in regionalni. Na lokalni ravni (LAU 2) so kot podeželske občine opredeljene tiste, ki imajo manj kot 150 preb./ km². Na regionalni ravni (NUTS 3) se prostorske enote razlikujejo po stopnji ruralnosti glede na delež prebivalstva v posamezni regiji, ki živi v podeželskih občinah. Glede na to ločimo tri tipe regij, in sicer naslednje: • pretežno ruralne regije (več kot 50 % prebivalstva posamezne regije živi v podeželskih občinah) • zmerno ruralne regije (delež prebivalstva, živečega v podeželskih občinah, obsega 15–50 % prebivalstva posamezne regije) • pretežno urbane regije (v ruralnih občinah živi manj kot 15 % prebivalstva posamezne regije). Glede na OECD-jevo definicijo podeželskih območij nobena izmed slovenskih statističnih regij (NUTS 3) ne sodi v tip pretežno urbanih regij, to je regij, katerih delež prebivalstva, živečega v ruralnih občinah, obsega manj kot 15 %. Po omenjeni definiciji so slovenske statistične regije razvrščene takole: • Pretežno ruralne regije so: Pomurska, Podravska, Koroška, Savinjska, Spodnjeposavska, Notranjsko-kraška, Goriška, Jugovzhodna Slovenija • Zmerno ruralne regije so: Zasavska, Gorenjska, Obalno-kraška, Osrednjeslovenska.

skupine manj izobraženih prebivalcev podeželja. Seznanijo se z razvojnimi izzivi slovenskega podeželja, položajem manj izobraženih odraslih prebivalcev podeželja na trgu dela, možnostmi in priložnostmi za dopolnilne in podjetniške dejavnosti na podeželju.

- V obdobju 2006-2010 sta bili izpeljani dve temeljni usposabljanji učiteljev UŽU-IP. Skupaj se je v tem obdobju za izvajanje programa UŽU-IP usposobilo 49 učiteljev.³⁹
- Analiza je pokazala, da so skoraj dve tretjini učiteljev na usposabljanje pošiljale ljudske univerze, ostali so prihajali iz drugih in zasebnih izobraževalnih organizacij.
- Glede na regije, v katerih delujejo organizacije, ki so pošiljale učitelje na usposabljanje, je analiza pokazala, da v usposabljanje niso bile vključene organizacije in učitelji kar iz štirih slovenskih regij. Med njimi so tudi takšne, ki se umeščajo med pretežno ruralne regije in bi moral biti za organizacije, ki delujejo v teh regijah, program UŽU-IP zanimiv. V prihodnje bi bilo potrebno poskrbeti še za animiranje izvajalcev v regijah, ki ne izvajajo programa in nimajo usposobljenih učiteljev, da se bo slika na tem področju v naslednjih letih spremenila.

³⁹ V letu 2012, v obdobju, ki ni več predmet te analize, je bila izpeljana še ena izvedba programa, v kateri se je usposobilo novih 20 učiteljev UŽU-IP.

3.2.4 TEMELJNO USPOSABLJANJE UČITELJEV ZA IZPELJAVO PROGRAMA UŽU MOJE DELOVNO MESTO (UŽU-MDM)

PREDSTAVITEV PROGRAMA

V Programu temeljnega usposabljanja učiteljev za izvajanje programa UŽU Moje delovno mesto (v nadaljevanju Program temeljnega usposabljanja za učitelje UŽU-MDM) se učitelji seznanijo s temeljnimi značilnostmi programa UŽU-MDM in se usposobijo za njegovo izpeljavo.

V nadaljevanju na kratko predstavljamo **Program usposabljanja za življenjsko uspešnost – Jaz in moje delovno mesto (UŽU-MDM)**, za izpeljavo katerega se usposabljujejo udeleženci v programu temeljnega usposabljanja za učitelje UŽU-MDM. Program UŽU-MDM je 300-urni javno veljavni splošno izobraževalni program, namenjen ciljni skupini manj izobraženih zaposlenih, ki opravljajo enostavna, manj in srednje zahtevna ter zahtevna dela. Program je prav tako namenjen zaposlenim na delovnih mestih, ki se ukinjajo zaradi spremembe tehnologije in prenosa proizvodnje na območja s cenejšo delovno silo ter zaposlenim, ki želijo pridobiti osnovnošolsko ali poklicno izobrazbo. Skupno jim je to, da imajo praviloma največ 10 let šolanja, da jih delodajalci praviloma ne spodbujajo k učenju, prav tako tudi sami niso motivirani za učenje, saj nimajo primernih informacij in priložnosti, niti zaupanja v izobraževanje kot sredstvo, ki bi lahko izboljšalo njihov poklicni položaj in njihovo bodočnost. Hkrati pa so najbolj prizadeti pri uvajanju tehnoloških in drugih novosti v podjetjih. V programu se pričakujejo predvsem odrasli udeleženci, stari nad 26 let. Namen programa je, da bi pri zaposlenih, ki se vanj vključijo, spodbudili razvoj in nenehno izpopolnjevanje temeljnih zmožnosti za kakovostno opravljanje dela/izpolnjevanje zahtev in nalog na delovnem mestu, ki ga zasedajo kot tudi za samostojno/dejavno opravljanje delovnih nalog in zahtev, ki jih prinaša razvoj dela in delovnega mesta (razvoj tehnologije, organizacijske spremembe, poslovne spremembe). Program jih spodbuja k ustvarjalnemu/inovativnemu in razmišljujočemu opravljanju dela, k nadaljnjemu poklicnemu in osebnostnemu razvoju ter k zviševanju izobrazbene ravni (Možina E. idr. 2010).

Program UŽU Moje delovno mesto odstopa od drugih programov UŽU po dolžini in po zahtevnosti standardov znanja in zmožnosti ter po področjih, ki jih pokriva. V primerjavi z drugimi javnoveljavnimi programi UŽU je področje temeljnih zmožnosti v tem programu zastavljeno bolj specifično, saj je pogosto zaradi različnih konfliktnih interesov večja tudi kompleksnost problemov delovnega mesta in trga delovne sile v primerjavi z družinskim, šolskim okoljem ali podeželjem. Standardi znanja so definirani kot standardi, ki so primerljivi s standardi v formalnem šolskem izobraževanju (prav tam, 2010).

Kandidati za učitelje v Programu **temeljnega usposabljanja za učitelje UŽU-MDM** si poleg tega, da spoznajo značilnosti programa UŽU-MDM in se spoznajo s tematikami, ki so značilne za vse programe UŽU in smo jih prikazali v skupnem uvodu v to poglavje, še posebej usposobijo za pomoč zaposlenim z manj leti šolanja pri spodbujanju razvoja in nenehnemu izpopolnjevanju temeljnih zmožnosti za

kakovostno opravljanje dela/izpolnjevanje zahtev in nalog na delovnem mestu, ki ga zasedajo, kot tudi za samostojno/dejavno opravljanje delovnih nalog in zahtev, ki jih prinaša razvoj dela in delovnega mesta (razvoj tehnologije, organizacijske spremembe, poslovne spremembe). Učitelji se na usposabljanju seznanijo z zbirno mapo in z evidentiranjem pridobljenih znanj in zmožnosti, saj program MDM udeležencem omogoča pridobivanje nekaterih enakovrednih splošnoizobraževalnih znanj v osnovni šoli ter nižjem in srednjem poklicnem izobraževanju (Možina E. idr. 2010). V spodnji tabeli prikazujemo razvoj programa, cilje in ciljno skupino, ter pogoje za dokončanje programa.

Preglednica 28: Podatki o Programu temeljnega usposabljanja učiteljev UŽU-MDM

Ime programa:	Program temeljnega usposabljanja za učitelje v programu Usposabljanja za življenjsko uspešnost Izzivi Moje delovno mesto (UŽU-MDM)	
Različice poimenovanja programa:	/	
Leto nastanka:	2005	
Posodobitev programa:	2009	
Obseg programa po posodobitvi:	82 ur	
Izvedbe v letih:	2006	2009
Obseg programa:	124	82
Način vključevanja:	Organizacije, ki se vključujejo preko javnega razpisa ministrstva za sofinanciranje izvajanja programov UŽU, posredujejo udeležence, ki se bodo usposabljali v programu.	
Cilji programa:	Program usposablja učitelje, da pri posameznikih in skupinah spodbujajo razvoj temeljnih zmožnosti za bolj kakovostno opravljanje dela ter izpolnjevanje zahtev in nalog na svojem delovnem mestu.	
Ciljna skupina:	Program je namenjen strokovnjakom družboslovnih študijskih smeri z univerzitetno izobrazbo, ki so pedagoško in andragoško usposobljeni in imajo opravljen strokovni izpit. Pričakuje se tudi, da poznajo delovno okolje in ciljno skupino zaposlenih.	
Pogoji za dokončanje programa:	Pogoji za dokončanje programa so: <ul style="list-style-type: none"> - pozitivno ocenjen izvedbeni načrt (seminarska naloga), ki ga kandidat pripravi ob koncu, - opravljene hospitacije v skupini udeležencev, - ugodno mnenje o sodelovanju kandidata med potekom izobraževalnega programa, - navzočnost pri vsaj osemdesetih odstotkih ur izobraževanja v skupini v okviru programa za učitelje. 	

Vir: Interna dokumentacija projekta UŽU

IZVEDBE PROGRAMA

V spodnji preglednici prikazujemo izvedbe programa usposabljanja učiteljev UŽU-MDM po letih, obsegu izpeljanih ur in številu usposobljenih učiteljev.

Preglednica 29: Podatki o izvedbah Programa temeljnega usposabljanja za učitelje UŽU-MDM

Ime programa:	Program temeljnega usposabljanja za učitelje v programu Usposabljanja za življenjsko uspešnost Moje delovno mesto (UŽU-MDM)		
IZVEDBE PROGRAMA	ZAČETEK IZVEDBE	KONEC IZVEDBE	SKUPEN OBSEG IZVEDENIH UR USPOSABLJANJA
1. IZVEDBA	17.2.2006	12.5.2006	132 ur
2. IZVEDBA	1.10.2009	31.12.2009	120 ur

Vir: Izdana potrdila o usposobljenosti po programu usposabljanja učiteljev za izvajanje programov UŽU, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Sloveniji, interna dokumentacija programa UŽU-MDM

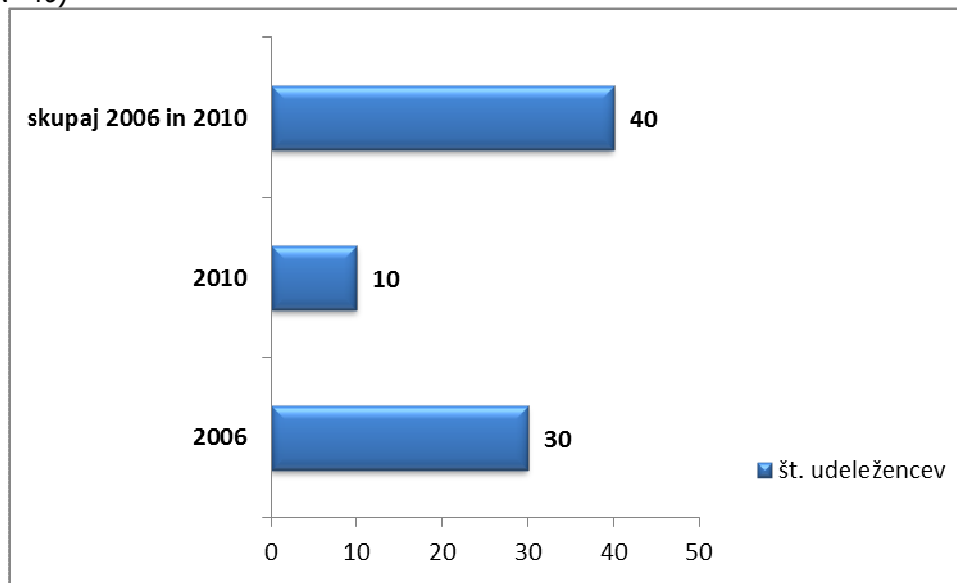
Iz podatkov lahko vidimo, da smo v času poteka analize izpeljali dve usposabljanji, prvo v letu 2006, drugo pa v letu 2009.

Program je bil v letu 2009 prenovljen, izvedba usposabljanja pa je v tem letu potekala tako, da je bil obvezni del usposabljanja izveden v obsegu 82 ur, v celoten obseg usposabljanja pa so bile vključene še učiteljeve hospitacije in izvedbe nastopov v skupinah odraslih udeležencev. Izvedba usposabljanja je zato za udeležence trajala 120 ur.

ŠTEVILO USPOSABLJENIH V PROGRAMU

V nadaljevanju prikazujemo število usposobljenih učiteljev za izvajanje programov UŽU-MDM po posameznih letih in skupaj.

Slika 18: Usposobljeni učitelji v Programu temeljnega usposabljanja za učitelje UŽU-MDM v letih 2006 in 2010 (N=40)

Vir: Izdana potrdila o usposobljenosti po programu usposabljanja učiteljev za izvajanje programov UŽU, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije, interna dokumentacija programa UŽU-MDM

Kot je razvidno iz zgornje slike, smo v obdobju 2006-2010 skupaj usposobili 40 učiteljev za izvajanje izobraževalnega programa UŽU-MDM.

V prvi izvedbi, ki je bila izpeljana v letu 2006, se je usposobilo 30 učiteljev, v drugi izvedbi, ki je potekala od oktobra do decembra 2009, pa še dodatno 10 učiteljev UŽU-MDM. Za leto usposobljenosti smo vzeli tisto leto, ki je na potrdilu zapisano kot leto izdaje potrdila, zato so bila udeležencem, ki so usposabljanje zaključili decembra 2009, potrdila izdana v letu 2010, saj so takrat izpolnili vse obveznosti, ki jih določa program.

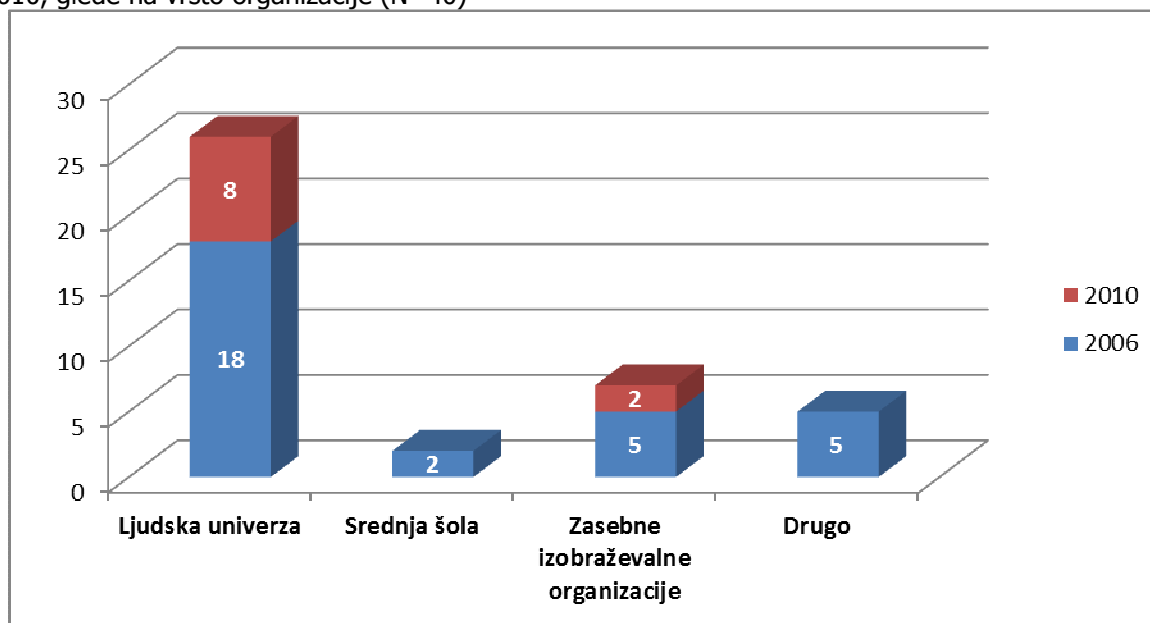
V letu 2006 je imel ACS s strani takratnega Ministrstva za šolstvo in šport za usposabljanje učiteljev in za samo izvajanje programa zagotovljenih več javnih sredstev kot v letu 2009, saj so bile potrebe po usposabljanju učiteljev UŽU-MDM večje.

Ker so se po letu 2010 pokazale nove potrebe po temeljnem usposabljanju učiteljev za izvajanje programa UŽU-MDM, je ACS izpeljal novo izvedbo temeljnega usposabljanja v letu 2012. V usposabljanje se je tokrat vključilo 23 kandidatov za učitelje UŽU-MDM. Ker usposabljanje v času priprave študije še ni bilo zaključeno, v skupni zajem usposobljenih učiteljev UŽU-MDM, ki jih predstavljamo v tem sklopu, še nismo mogli zajeti tudi te izvedbe in števila usposobljenih učiteljev.

USPOSOBLJENI PO VRSTI ORGANIZACIJE

Število usposobljenih učiteljev v programih UŽU-MDM nas je zanimalo še z vidika vrste organizacij, ki so jih pošiljale na usposabljanje.

Slika 19: Usposobljeni učitelji v Programu temeljnega usposabljanja učiteljev UŽU-MDM v letih 2006 in 2010, glede na vrsto organizacije (N=40)

Vir: Izdana potrdila o usposobljenosti po programu usposabljanja učiteljev za izvajanje programov UŽU, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije, interna dokumentacija programa UŽU-MDM

Podatki kažejo, da je bilo v programu temeljnega usposabljanja za učitelje UŽU-MDM skoraj dve tretjini učiteljev iz ljudskih univerz, najmanj jih je bilo iz srednjih šol, zasebne in druge⁴⁰ izobraževalne organizacije pa so bile tudi udeležene v manjšem obsegu.

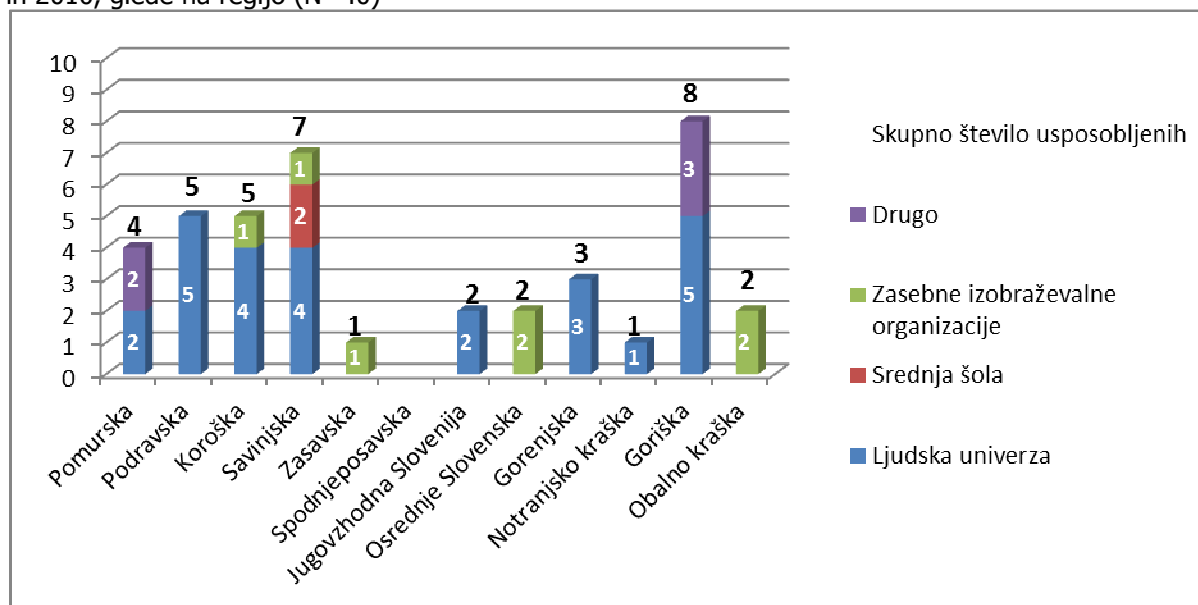
Pokaže se nam podobna slika, kot ji sledimo že ves čas pri analizi različnih programov temeljnega usposabljanja za učitelje UŽU.

USPOSOBLJENI GLEDE NA REGIJSKO RAZMEŠČENOST

V nadaljevanju predstavljamo regijsko razmeščenost programa glede na organizacije, od koder so prihajali učitelji na usposabljanje.

⁴⁰ Druge izobraževalne organizacije so bile: Razvojna agencija Sinergija in Posoški razvojni center

Slika 20: Usposobljeni učitelji v Programu temeljnega usposabljanja za učitelje UŽU-MDM v letih 2006 in 2010, glede na regijo (N=40)

Vir: Izdana potrdila o usposobljenosti po programu temeljnega usposabljanja učiteljev za izvajanje programov UŽU, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije, interna dokumentacija programa UŽU-MDM

Podatki kažejo, da je bila glede na regijsko umeščenost organizacij s številom usposobljenih učiteljev najboljše pokrita Goriška, takoj za njo pa Savinjska regija.

Goriška regija je bila po ustvarjenem BDP-ju v letu 2009 na tretjem mestu⁴¹, ima pa tudi 12 izobraževalnih organizacij, od tega kar 7 ljudskih univerz⁴². Ugotovimo še, da v program usposabljanja niso bile vključene organizacije in učitelji iz Spodnje-posavske regije, iz Koroške, Podravske in Pomurske regije pa so se usposabljanja udeležili v približno enakem številu.

UGOTOVITVE

- Analiza temeljnega usposabljanja učiteljev za izpeljavo programa UŽU-MDM je pokazala na sistematično in načrtno delo pri usposabljanju strokovnih kadrov za vlogo učitelja v programu UŽU-MDM. Za te namene je bil razvit Program temeljnega usposabljanja učiteljev za izvajanje programa UŽU-MDM.
- Kandidati za učitelje UŽU-MDM si v Programu temeljnega usposabljanja za učitelje UŽU-MDM, poleg znanj, ki si jih pridobijo učitelji v vseh programih UŽU in so povezana s tematiko pismenosti ter osvajanja novih kurikularnih in didaktičnih strategij, ki jih vključujejo programi UŽU, pridobijo še vedenje o značilnostih ciljne skupine manj izobraženih zaposlenih na delovnih mestih, ki se ukinjajo, zaradi spremembe tehnologije in prenosa proizvodnje na območja s cenejšo delovno silo ter tistih zaposlenih, ki želijo pridobiti osnovnošolsko ali poklicno izobrazbo.

⁴¹ Dostopno na <http://www.stat.si/doc/pub/REGIJE-2012.pdf>

⁴² Dostopno na

http://www.mss.gov.si/fileadmin/mss.gov.si/pageuploads/podrocje/odrasli/Vpis/Razpis_2011_2012.pdf.

Spoznajo se s tematikami, kot so: delovno mesto kot priložnost za osebni in profesionalni razvoj človeka, priložnosti in poti za izobraževanje in usposabljanje manj izobraženih zaposlenih odraslih, seznanitev s primerom izobraževanja v izobraževalni organizaciji.

- V obdobju 2006-2010 sta bili izpeljani 2 temeljni usposabljanji učiteljev UŽU-MDM. Skupaj se je v tem obdobju za izvajanje programa UŽU-MDM usposobilo 40 učiteljev.⁴³
- Analiza je pokazala, da je skoraj dve tretjini od 40 učiteljev, kolikor smo jih doslej usposobili, prihajalo iz ljudskih univerz, ostali pa iz drugih in zasebnih izobraževalnih organizacij, najmanj učiteljev je bilo iz srednjih šol.
- Glede na regijsko razmeščenost programa smo ugotovili, da se program izvaja v vseh slovenskih regijah, razen Spodnjeposavski, največ usposobljenih učiteljev za izvajanje programa UŽU-MDM pa imamo v Goriški regiji.
- Ker je program namenjen osebam, ki v vsakdanjih življenjskih situacijah potrebujejo pomoč za doseganje večje samostojnosti in socialne vključenosti, za bolj samostojno in bolj kakovostno življenje pa potrebujejo tudi znanja za obvladovanje temeljnih spretnosti, je še posebej pomembno, da se program izvaja v tistih okoljih, kjer je izobrazbena struktura prebivalstva nižja in kjer prihaja do usihanja gospodarskih panog.
- Glede na splošne cilje programa UŽU-MDM, ki med drugim pri posameznikih in skupinah spodbujajo razvoj temeljnih zmožnosti za bolj kakovostno opravljanje del in nalog na delovnih mestih, ki jih zasedajo, je pomembno, da tudi v prihodnje zagotovimo, da bodo imeli dostop do programa udeleženci v vseh slovenskih regijah. V tistih regijah, kjer je analiza pokazala, da imamo za izvajanje programa manjše število usposobljenih učiteljev, pa moramo z naslednjimi usposabljanji poskrbeti, da se bo njihovo število povečalo.

⁴³ V letu 2012, v obdobju, ki ni več predmet te analize, je bila izpeljana še ena izvedba programa, v kateri se je usposobilo novih 23 učiteljev UŽU-MDM.

3.2.5 TEMELJNO USPOSABLJANJE UČITELJEV ZA IZPELJAVO PROGRAMA UŽU MOJ KORAK (UŽU-MK)

PREDSTAVITEV PROGRAMA

V Programu temeljnega usposabljanja učiteljev za izvajanje programa UŽU Moj korak (v nadaljevanju Program temeljnega usposabljanja za učitelje UŽU-MK) se učitelji seznanijo s temeljnimi značilnostmi programa UŽU-MK in se usposobijo za njegovo izpeljavo.

V nadaljevanju na kratko predstavljamo **Program usposabljanja za življenjsko uspešnost – Moj korak (UŽU-MK)**, za izpeljavo katerega se usposabljujejo udeleženci v programu temeljnega usposabljanja za učitelje UŽU-MK. UŽU-MK je 120-urni javno veljavni splošno izobraževalni program, pripravljen za odrasle s posebnimi potrebami. Ciljno skupino predstavljajo osebe, ki v vsakdanjih situacijah potrebujejo pomoč za doseganje večje samostojnosti in socialne vključenosti, za bolj samostojno in bolj kakovostno življenje pa potrebujejo tudi boljše obvladovanje temeljnih spretnosti. V tej ciljni skupini so zajete tudi odrasle osebe s posebnimi potrebami, ki so zaključile ali prekinile izobraževalne programe s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo ali prilagojene izobraževalne programe. To so osebe s primanjkljaji na posameznem področju učenja, osebe z lažjimi motnjami v duševnem razvoju, slepi in slabovidni, gluhi in naglušni, dolgotrajno bolni, osebe z govornimi in jezikovnimi motnjami, gibalno ovirane osebe, ki so bile že v osnovnošolskem in srednješolskem obdobju usmerjene v posebne, zanje prilagojene programe in oblike pomoči. Cilj programa je obnavljanje in pridobivanje temeljnega znanja in spretnosti, kar bi udeležencem omogočalo lažje obvladovanje situacij v vsakdanjem življenju, večjo samostojnost in odgovornost v življenju, vključevanje v različne družbene dejavnosti in dvig samozavesti ter kakovosti življenja. Ti cilji se uresničujejo s pridobivanjem temeljnega znanja in spretnosti, socialnih spretnosti z usposabljanjem za vseživljenjsko učenje in aktivno državljanstvo, skratka s pridobivanjem znanj za čim bolj enakovredno in optimalno vključevanje v okolje (Možina E. idr., 2010).

Kandidati za učitelje v Programu temeljnega usposabljanja za učitelje UŽU-MK se poleg tega, da se seznanjajo s tematiko pismenosti ter usvojijo kurikularne in didaktične strategije za izvedbo programov UŽU, še posebej usposabljujejo za pomoč odraslim s posebnimi potrebami pri obvladovanju situacij v vsakdanjem življenju, za večjo samostojnost in odgovornost, vključevanje v različne družbene dejavnosti ter dvig samozavesti in posledično kakovosti življenja. Pridobivajo veščine, kako usposabljevati odrasle, ki potrebujejo pomoč v vsakdanjih življenjskih okoliščinah - pri nakupih, na banki, pošti, v javnem prometu itn. Učitelji se v programu seznanijo tudi z omrežjem ustanov za ciljno skupino UŽU-MK.

Spodnja tabela prikazuje razvoj programa, cilje, ciljno skupino in pogoje za dokončanje programa.

Preglednica 30: Podatki o Programu temeljnega usposabljanja učiteljev UŽU-MK

Ime programa:	Program temeljnega usposabljanja za učitelje v programu Usposabljanja za življenjsko uspešnost Moj korak (UŽU-MK)	
Različice poimenovanja programa:	/	
Leto nastanka:	2006	
Posodobitev programa:	2009	
Obseg programa po posodobitvi:	82 ur	
Izvedbe v letih:	2006	2009
Obseg programa:	124	82
Način vključevanja:	Organizacije, ki se vključujejo preko javnega razpisa ministrstva, za sofinanciranje izvajanja programov UŽU, posredujejo udeležence, ki se bodo usposabljali v programu.	
Cilji programa:	Na usposabljanju učitelji pridobijo tista temeljna znanja in spretnosti, s katerimi bodo lahko pomagali odraslim s posebnimi potrebami, da bodo postali bolj samostojni in odgovorni pri obvladovanju vsakdanjih življenjskih situacij.	
Ciljna skupina:	Program je namenjen strokovnjakom družboslovnih študijskih smeri z univerzitetno izobrazbo, ki so pedagoško in andragoško usposobljeni in imajo opravljen strokovni izpit. Pričakuje se, da imajo poleg drugih znanj tudi specialna pedagoška znanja.	
Pogoji za dokončanje programa:	<p>Pogoji za dokončanje programa so:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pozitivno ocenjen izvedbeni načrt (seminarska naloga), ki ga kandidat pripravi ob koncu, - opravljene hospitacije v skupini udeležencev, - ugodno mnenje o sodelovanju kandidata med potekom izobraževalnega programa, - navzočnost pri vsaj osemdesetih odstotkih ur izobraževanja v skupini v okviru programa za učitelje. 	

Vir: Interna dokumentacija projekta UŽU

IZVEDBE PROGRAMA

V nadaljevanju prikazujemo izvedbe Programa usposabljanja učiteljev UŽU-MK po letih, obsegu izpeljanih ur in številu usposobljenih učiteljev.

Preglednica 31: Podatki o izvedbah Programa temeljnega usposabljanja učiteljev UŽU-MK

Ime programa:	Program temeljnega usposabljanja za učitelje v programu Usposabljanja za življenjsko uspešnost Moj korak (UŽU-MK)		
IZVEDBE PROGRAMA	ZAČETEK IZVEDBE	KONEC IZVEDBE	SKUPEN OBSEG IZVEDENIH UR USPOSABLJANJA
1. IZVEDBA	17.2.2006	12.5.2006	120 ur
2. IZVEDBA	1.10.2009	31.12.2009	124 ur

Vir: Izdana potrdila o usposobljenosti po programu usposabljanja učiteljev za izvajanje programov UŽU, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije, interna dokumentacija programa UŽU-MK

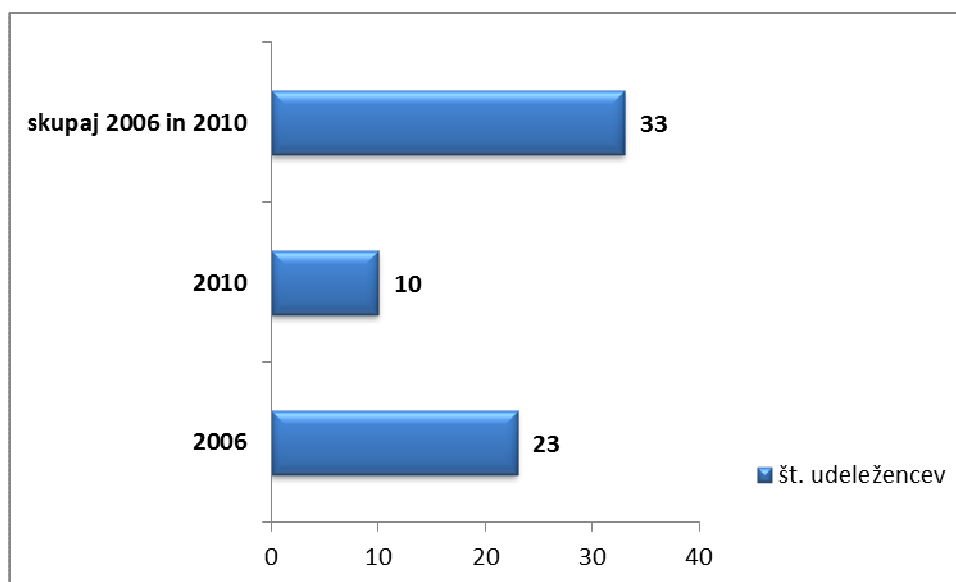
Iz zgornje preglednice ugotovimo, da smo v času poteka analize izpeljali dve usposabljanji, prvo v letu 2006 in drugo v letu 2009.

Program je bil v letu 2009 prenovljen, izvedba usposabljanja pa je v tem letu potekala tako, da je bil obvezni del usposabljanja izveden v obsegu 82 ur, v celoten obseg usposabljanja pa so bile vključene še učiteljeve hospitacije in izvedbe nastopov v skupinah odraslih udeležencev. Izvedba usposabljanja je tako za udeležence skupaj trajala 124 ur.

ŠTEVILO USPOSABLJENIH V PROGRAMU

S spodnjo sliko prikazujemo število usposobljenih učiteljev v programih usposabljanja UŽU-MK po posameznih letih in skupaj.

Slika 21: Usposobljeni učitelji v Programu temeljnega usposabljanja UŽU-MK V letih 2006 in 2010 (N=33)

Vir: Izdana potrdila o usposobljenosti po programu usposabljanja učiteljev za izvajanje programov UŽU, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije, interna dokumentacija programa UŽU-MK

Skupaj je bilo v obdobju od 2006 do 2010 usposobljenih 33 učiteljev za izvajanje programa UŽU-MK.

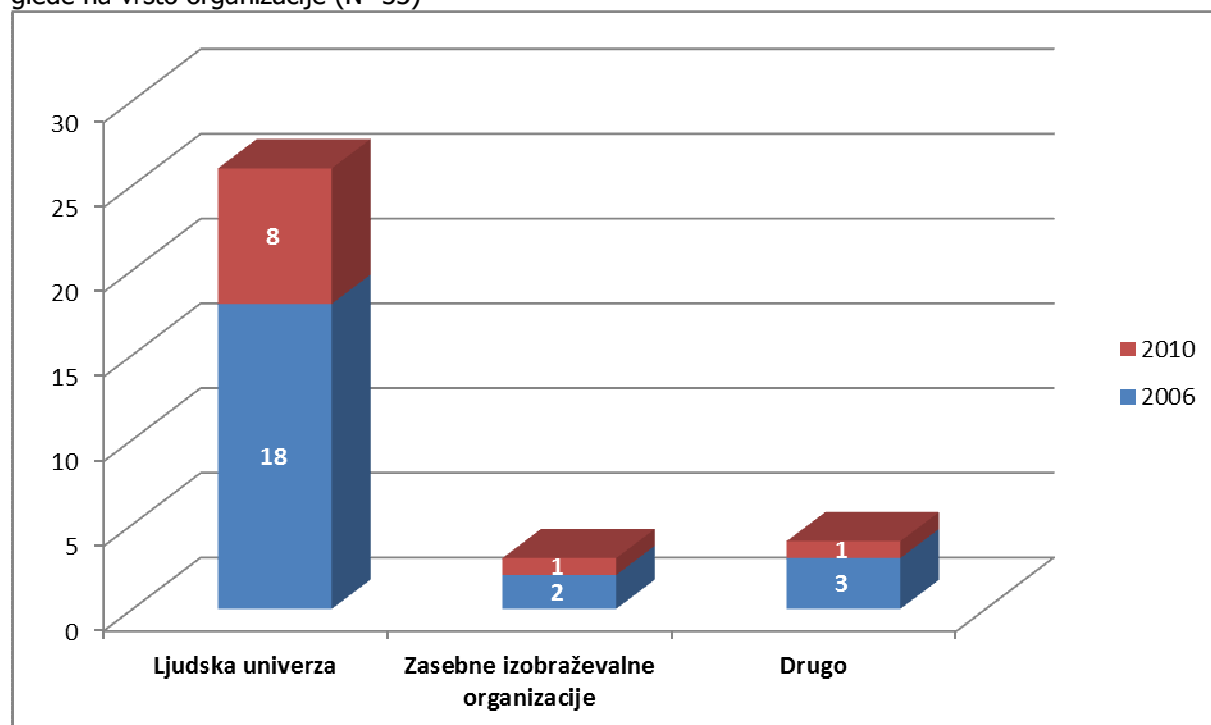
Podatki kažejo, da je bilo največ, 23 učiteljev, vključenih v usposabljanje na prvi izvedbi v letu 2006, v letu 2010 pa se jih je usposobilo še 10. Tako kot pri vseh do sedaj obravnavanih temeljnih programih UŽU, smo tudi pri programu UŽU-MK za leto usposobljenosti šteli tisto leto, ki je na potrdilu zapisano kot leto izdaje potrdila. Zato so bila udeležencem, ki so usposabljanje zaključili decembra 2009, potrdila izdana v letu 2010, saj so takrat izpolnili vse obveznosti, ki jih določa program.

Za usposabljanje in izvajanje programa UŽU-MK je bilo, tako kot pri programu UŽU-MDM, v letu 2006 s strani takratnega Ministrstva za šolstvo in šport namenjenih več javnih sredstev kot kasneje, v letu 2010, zato se je lahko v tistem letu za izvajanje programa usposobilo tudi več učiteljev.

USPOSOBLJENI PO VRSTI ORGANIZACIJE

Število usposobljenih učiteljev v programih usposabljanja učiteljev UŽU-MK nas je zanimalo tudi z vidika vrste organizacij, ki so jih pošiljale na usposabljanje.

Slika 22: Usposobljeni učitelji v Programu temeljnega usposabljanja UŽU-MK v letih 2006 in 2010, glede na vrsto organizacije (N=33)

Vir: Izdana potrdila o usposobljenosti po programu usposabljanja učiteljev za izvajanje programov UŽU, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije, interna dokumentacija programa UŽU-MK

Iz podatkov je razvidno, da je na usposabljanje v program UŽU-MK večina, skoraj 80 odstotkov učiteljev, prihajalo iz ljudskih univerz. Že pri analizi, ki smo jo opravili pri drugih UŽU programih, smo ugotavljali, da ljudske univerze med prioritete ciljne skupine, za katere izvajajo izobraževanja, uvrščajo različne ranljive skupine odraslih. Zato tudi podatek, da je bilo tudi za izvajanje programa UŽU-MK usposobljenih

največ učiteljev iz ljudskih univerz, ni presenetljiv. Nekoliko da misliti le to, da program UŽU-MK med pogoje za njegovo izvajanje uvršča tudi pogoj, da mora biti od dveh učiteljev, ki izvajata program, vsaj en specialni oz. rehabilitacijski pedagog oz. defektolog. Glede na to, da ljudske univerze v večini nimajo svojih zaposlenih učiteljev, večinoma pa med svojimi strokovnimi sodelavci tudi nimajo specialnih pedagogov ipd., se morajo ob izvajanju programov, kot je UŽU-MK, nujno povezati z organizacijami, ki tovrstne specialiste imajo, oz. individualno s takšnimi specialisti, ki jih potem pošljejo na usposabljanje za učitelja UŽU-MK. To verjetno za ljudske univerze ni prav velika težava, saj imajo že tradicionalno vzpostavljene močne partnerske povezave tudi s tovrstnimi organizacijami, društvi, idr.

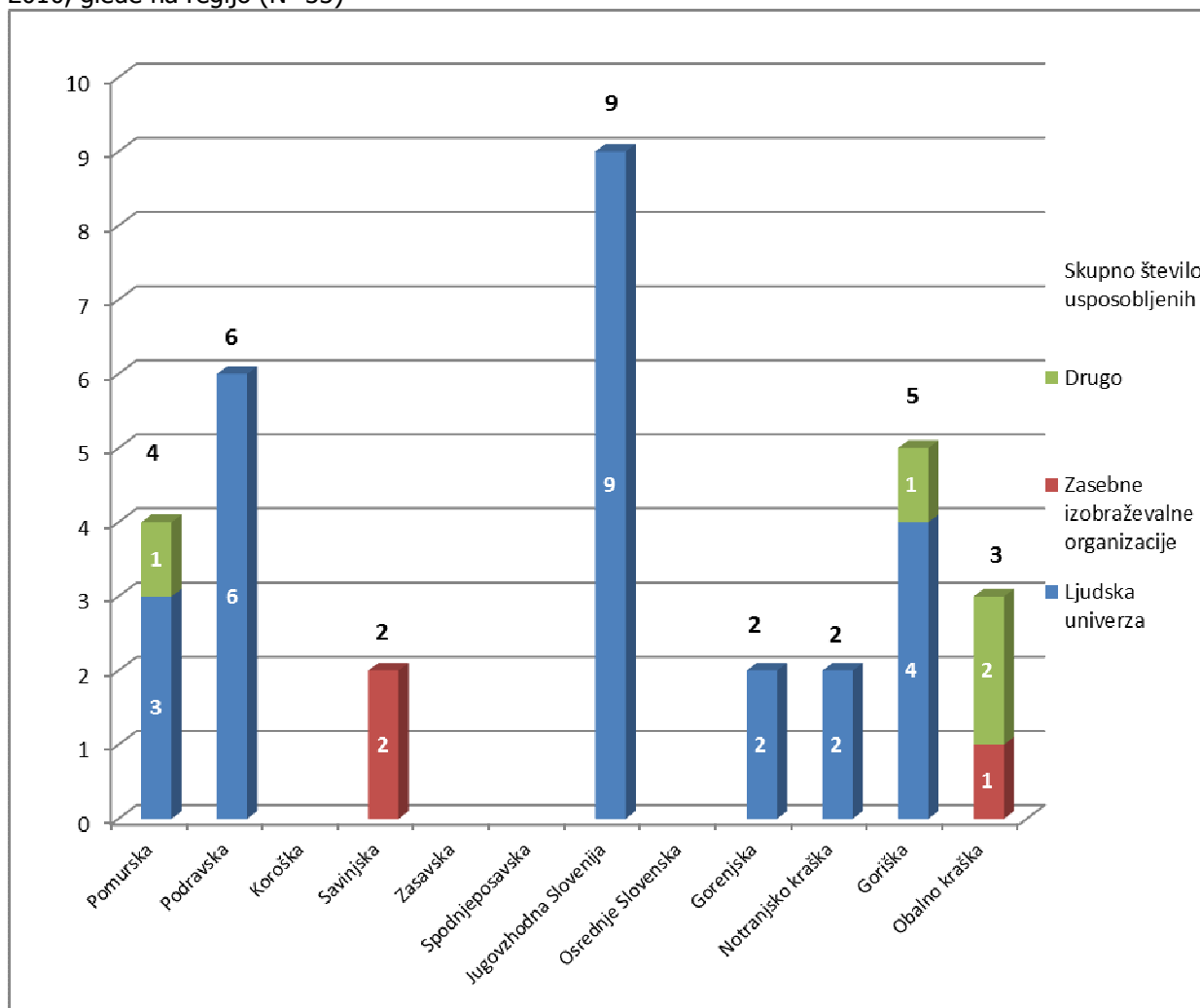
Ugotavljanje, ali pri zagotavljanju tega pogoja vendarle prihaja do kakršnihkoli težav, presega namene te študije, je pa ta segment kadrov in njihove usposobljenosti smiselno spremljati v specialističnih evalvacijskih študijah, ki zajemajo izvajanje programov UŽU in njihove učinke.

Med organizacije, ki smo jih uvrstili pod rubriko »drugo«, so uvrščene: Razvojna agencija Sinergija, Posoški razvojni center in Center za korekcijo sluha in govora. Glede na to, da je program UŽU-MK namenjen osebam s posebnimi potrebami, bi morda lahko pričakovali med organizacijami, ki so na usposabljanje napotile svoje učitelje, več organizacij, ki se ukvarjajo z osebami s posebnimi potrebami.

USPOSOBLJENI GLEDE NA REGIJSKO RAZMEŠČENOST ORGANIZACIJ

Organizacije, od koder so prihajali učitelji na usposabljanje, smo v nadaljevanju osvetlili še z vidika regijske razmeščenosti programa.

Slika 23: Usposobljeni učitelji v Programu temeljnega usposabljanja za učitelje UŽU-MK v letih 2006 in 2010, glede na regijo (N=33)

Vir: Izdana potrdila o usposobljenosti po programu temeljnega usposabljanja učiteljev za izvajanje programov UŽU, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije, interna dokumentacija programa UŽU-MK

Iz zgornje slike razberemo, da je s številom usposobljenih učiteljev glede na regijo, v kateri delujejo organizacije, ki so jih poslale na usposabljanje, najbolj izstopala Jugovzhodna Slovenija, ki je po površini tudi naša največja statistična regija. Ima 10 izobraževalnih organizacij, od tega 4 ljudske univerze⁴⁴. Ugotovimo tudi, da v program usposabljanja niso bili vključeni učitelji kar iz 4 slovenskih regij in sicer: Koroške, Zasavske, Spodnjeposavske in Osrednje slovenske regije.

UGOTOVITVE

Ob koncu povzemamo ključne ugotovitve analize.

⁴⁴ Dostopno na http://www.mss.gov.si/fileadmin/mss.gov.si/pageuploads/podrocje/odrasli/Vpis/Razpis_2011_2012.pdf.

- Analiza temeljnega usposabljanja učiteljev za izpeljavo programa UŽU-MK je pokazala na sistematično in načrtno delo pri usposabljanju strokovnih kadrov za vlogo učitelja v programu UŽU-MK. Za te namene je bil razvit Program temeljnega usposabljanja učiteljev za izvajanje programa UŽU-MK.
- Kandidati za učitelje se v Programu temeljnega usposabljanja za učitelje UŽU-MK, poleg tega, da si razvijajo zmožnosti, ki si jih razvijajo učitelji v vseh programih UŽU in so povezana s tematiko pismenosti ter osvajanja novih kurikularnih in didaktičnih strategij, ki jih vključujejo programi UŽU, seznanijo tudi s tematikami, kot so: položaj, priložnosti in učenje odraslih z motnjami sluha, položaj priložnosti in učenje odraslih z motnjami v gibalnem in duševnem razvoju, omrežje ustanov za ciljno skupino UŽU-MK.
- V obdobju 2006-2010 sta bili izpeljani 2 temeljni usposabljanji učiteljev UŽU-MK. Skupaj se je v tem obdobju za izvajanje programa UŽU-MK usposobilo 33 učiteljev⁴⁵.
- Strokovni sodelavci, ki na ACS skrbijo za razvoj programov UŽU in izvajajo redne spremljave njihove realizacije, ugotavljajo, da s trenutnim številom usposobljenih učiteljev lahko sicer zagotovimo samo izvajanje programa, pa še to samo v tistih regijah, ki so bile izbrane na razpisu, ne moremo pa zadostiti vsem tistim potrebam odraslih udeležencev s posebnimi potrebami, ki za doseganje večje samostojnosti in boljše socialne vključenosti nujno potrebujejo tudi znanja za boljše obvladovanje temeljnih spretnosti.
- Večino, 78,7 odstotka učiteljev, so na usposabljanje poslale ljudske univerze. 9 odstotkov jih je prišlo iz zasebnih izobraževalnih organizacij, 12 odstotkov pa iz drugih organizacij. Med organizacije, ki smo jih uvrstili pod rubriko »drugo« so uvrščene: Razvojna agencija Sinergija, Posoški razvojni center in Center za korekcijo sluha in govora.
- Glede na to, da je program UŽU-MK namenjen osebam s posebnimi potrebami, bi morda lahko pričakovali med organizacijami, ki so na usposabljanje napotile svoje učitelje, več organizacij, ki se ukvarjajo z osebami s posebnimi potrebami. Te organizacije imajo namreč v svoji kadrovski strukturi tudi specialne pedagoge, rehabilitacijske pedagoge itd. Še bolj ključnega pomena pa je to, da se v primeru, ko se zaposleni iz teh organizacij usposobijo za izvajanje programa UŽU-MK, program vpelje zares v tista jedra, kjer lahko najbolj zajamemo ciljno skupino, s katero se program ukvarja. S tega vidika se kaže še velik potencial širitve programa UŽU-MK v nove organizacije. To bi seveda prineslo nove potrebe po usposabljanju učiteljev za izvajanje tega programa. Za njihovo usposabljanje pa bi bilo v tem primeru potrebno zagotoviti kadrovske in finančne pogoje.
- Glede na regijsko razmeščenost programa smo ugotovili, da največ učiteljev prihaja iz izobraževalnih organizacij, ki delujejo v JV Sloveniji. Podatki so tudi

⁴⁵ V letu 2012, v obdobju, ki ni več predmet te analize je bila izpeljana še ena izvedba programa, v kateri se je usposobilo novih 21 učiteljev UŽU-MK.

pokazali, da v obdobju, ki ga je zajela analiza, nismo usposobili učiteljev iz štirih slovenskih regij, in sicer Koroške, Zasavske, Spodnjeposavske in Osrednje slovenske regije. Posledično lahko predpostavimo, da se program UŽU-MK v obdobju, ki smo ga zajeli v analizo, v teh regijah ni izvajal. Skladno s širitvijo programa UŽU-MK v te regije je zato v prihodnje potrebno poskrbeti tudi za zagotovitev pogojev za usposabljanje učiteljev UŽU-MK, ki bodo ta program izvajali.

3.2.6 TEMELJNO USPOSABLJANJE UČITELJEV ZA IZPELJAVO PROGRAMA UŽU RAZGIBAJMO ŽIVLJENJE Z UČENJEM (UŽU-RŽU)

PREDSTAVITEV PROGRAMA

V Programu temeljnega usposabljanja učiteljev za izvajanje programa UŽU Razgibajmo življenje z učenjem (v nadaljevanju Program temeljnega usposabljanja za učitelje UŽU-RŽU), se učitelji seznanijo s temeljnimi značilnostmi programa UŽU-RŽU in se usposobijo za njegovo izpeljavo.

V nadaljevanju na kratko predstavljamo **Program usposabljanja za življenjsko uspešnost – Razgibajmo življenje z učenjem (UŽU-RŽU)**, za izpeljavo katerega se usposabljujejo udeleženci v programu temeljnega usposabljanja za učitelje UŽU-RŽU. Program UŽU-RŽU, ki traja 120 ur, je namenjen starejšim odraslim, praviloma upokojenim in neaktivnim na trgu dela, ki si želijo pridobiti določena znanja in se usposobiti za aktivno in bolj uspešno urejanje lastnega življenja. Starejši odrasli prek aktivnih oblik (socialnega) učenja v programu pridobivajo temeljno znanje in kompetence (temeljno znanje in spretnosti, učne veščine, socialne spretnosti, IKT, aktivno državljanstvo) za kakovostno in aktivno življenje in za vzpostavljanje in vzdrževanje nujno potrebnih socialnih mrež v življenjskem okolju. Starejše se v teku programa spodbuja, da identificirajo socialne mreže za osebno oporo (družina, prijateljske mreže) in mreže za skupnostno podporo. V programu odrasli razkrivajo možnosti za razvoj in udeležanje osebnih interesov in talentov za bogatitev lastnega življenja in življenja skupnosti.

Kandidati za učitelje se v Programu **temeljnega usposabljanja učiteljev za UŽU-RŽU** poleg tega, da se seznanijo s tematikami in pristopi, ki so značilni za vse programe UŽU in smo jih navedli v skupnem uvodu v poglavje, še posebej usposabljujejo za delo s ciljno skupino starejših odraslih ter razvijajo strategije za delo s ciljno skupino starejših pri krepitvi njihovih zmožnosti za aktivno in kakovostno življenje tudi v tem obdobju njihovega življenja.

V spodnji preglednici prikazujemo razvoj programa, cilje, ciljno skupino in pogoje za dokončanje programa.

Preglednica 32: Podatki o Programu temeljnega usposabljanja učiteljev UŽU-RŽU

Ime programa:	Program temeljnega usposabljanja za učitelje v programu Usposabljanja za življenjsko uspešnost Razgibajmo življenje z učenjem (UŽU-RŽU)
Različice poimenovanja programa:	/
Leto nastanka:	2007
Posodobitev programa:	2011
Obseg programa po posodobitvi:	82 ur

Izvedbe v letih:	2011
Način vključevanja:	Organizacije, ki se vključujejo preko javnega razpisa ministrstva za sofinanciranje izvajanja programov UŽU, posredujejo udeležence, ki se bodo usposabljali v programu.
Cilji programa:	Z vključitvijo v program učitelji pridobijo tista znanja in spretnosti, s katerimi lažje prepoznavajo položaj, značilnosti in posebnosti učenja starejših udeležencev za večjo kakovost življenja in sodelovanje v skupnosti.
Ciljna skupina:	Program je namenjen strokovnjakom družboslovnih študijskih smeri z univerzitetno izobrazbo, ki so pedagoško in andragoško usposobljeni in imajo opravljen strokovni izpit. Pričakuje se, da imajo ustrezen motiv in izkušnje predvsem pri izobraževalnem delu s starejšimi odraslimi.
Pogoji za dokončanje programa:	<p>Pogoji za dokončanje programa so:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pozitivno ocenjen izvedbeni načrt (seminarska naloga), ki ga kandidat pripravi ob koncu • opravljene hospitacije v skupini udeležencev • ugodno mnenje o sodelovanju kandidata med potekom izobraževalnega programa • navzočnost pri vsaj osemdesetih odstotkih ur izobraževanja v skupini v okviru programa za učitelje.

Vir: Interna dokumentacija projekta UŽU

IZVEDBE PROGRAMA

V obdobju, zajetem v analizo, je bila izpeljana ena izvedba usposabljanja učiteljev za izvajanje programa UŽU-RŽU.

Preglednica 33: Podatki o izvedbah Programa temeljnega usposabljanja učiteljev UŽU-RŽU

Ime programa:	Program temeljnega usposabljanja za učitelje v programu Usposabljanja za življenjsko uspešnost Razgibajmo življenje z učenjem (UŽU-RŽU)		
IZVEDBE PROGRAMA	ZAČETEK IZVEDBE	KONEC IZVEDBE	SKUPEN OBSEG IZVEDENIH UR USPOSABLJANJA
1. IZVEDBA	30.5.2011	23.6.2011	24 ur

Vir: Izdana potrdila o usposobljenosti po programu usposabljanja učiteljev za izvajanje programov UŽU, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Sloveniji

Program je bil pripravljen v letu 2007, prenovljen pa leta 2011. Pogoju, da so se učitelji lahko udeležili usposabljanja za izvajanje programa UŽU-RŽU v obsegu 24 ur je bil, da so imeli predhodno že opravljen splošni del temeljnega usposabljanja.

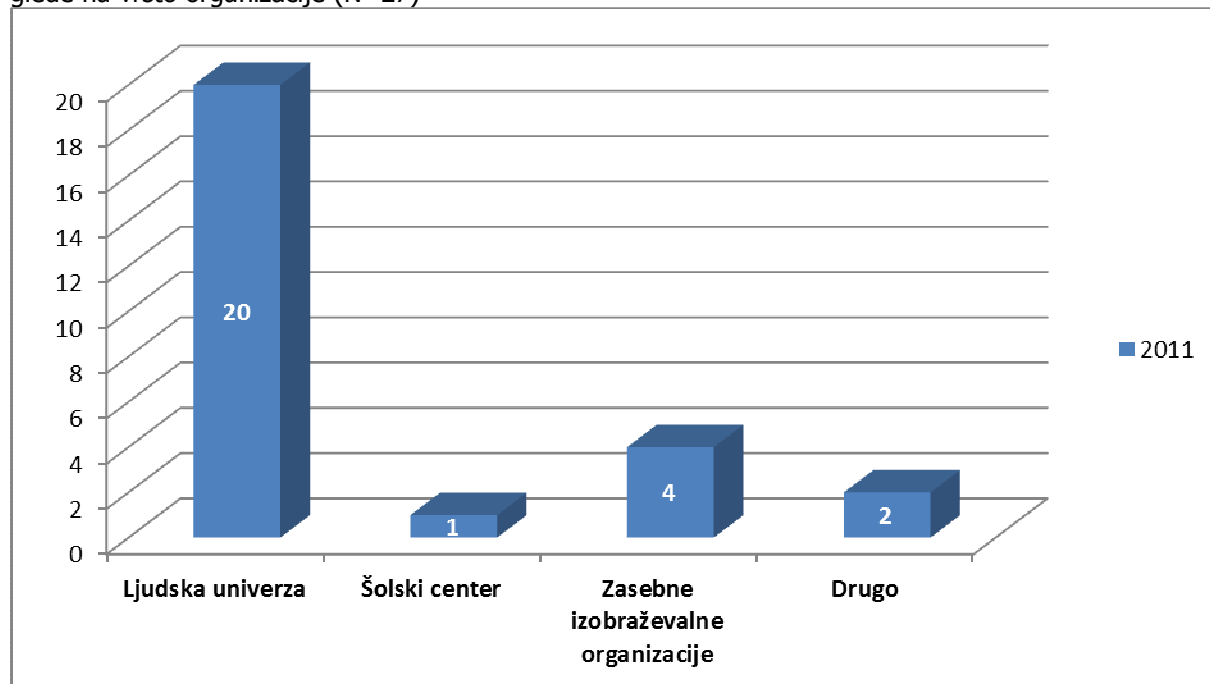
ŠTEVILO USPOSABLJENIH V PROGRAMU

V obdobju, ki smo ga vključili v analizo, smo izpeljali le eno usposabljanje za učitelje. Usposabljanja, ki je potekalo v letu 2011 se je udeležilo skupaj 34 učiteljev, potrdilo o uspešno zaključenem usposabljanju pa je pridobilo 27 učiteljev.

USPOSOBLJENI PO VRSTI ORGANIZACIJE

Število usposobljenih učiteljev za izvajanje programa UŽU-RŽU smo osvetlili še z vidika vrste organizacij, ki so jih pošiljale na usposabljanje.

Slika 24: Usposobljeni učitelji v Programu temeljnega usposabljanja za učiteljev UŽU-RŽU v letu 2011, glede na vrsto organizacije (N=27)

Vir: Izdana potrdila o usposobljenosti po programu temeljnega usposabljanja učiteljev za izvajanje programov UŽU, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije

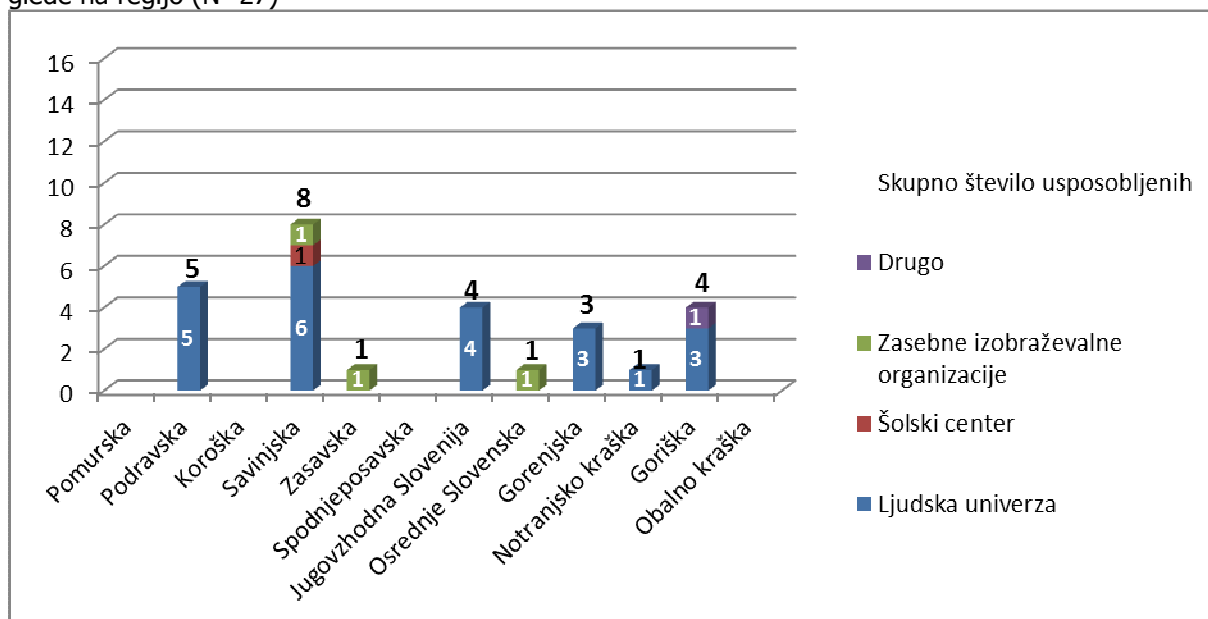
Podatki kažejo, da je bilo v programu UŽU-RŽU največ učiteljev, ki so jih na usposabljanje poslale ljudske univerze. Manjšina učiteljev je prihajala iz zasebnih izobraževalnih organizacij, šolskih centrov oz. drugih organizacij⁴⁶. Slika je zelo podobna vsem predhodnim, ko smo analizirali, iz katerih vrst organizacij so prihajali kandidati za učitelje v drugih UŽU programih.

USPOSOBLJENI GLEDE NA REGIJSKO RAZMEŠČENOST ORGANIZACIJ

Organizacije, od koder so prihajali učitelji na usposabljanje, predstavljamo še z vidika regijske razmeščenosti programa.

⁴⁶ Druga izobraževalna organizacija: Posoški razvojni center.

Slika 25: Usposobljeni učitelji v Programu temeljnega usposabljanja za učiteljev UŽU-RŽU V letu 2011, glede na regijo (N=27)

Vir: Izdana potrdila o usposobljenosti po programu usposabljanja učiteljev za izvajanje programov UŽU, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije

Iz zgornje slike vidimo, da je glede na regijsko umeščenost organizacij, s številom usposobljenih učiteljev najboljše pokrita Savinjska regija, sledijo pa Podravska, Goriška in JV Slovenija.

Za Savinjsko regijo smo že ugotovili, da gre za regijo, ki je po podatkih statističnega urada Slovenije⁴⁷ geografsko zelo raznolika, ima ugodno izobrazbeno strukturo, njeni prebivalci so aktivni in se v večji meri kot prebivalci iz ostalih slovenskih regij, vključujejo v različne programe usposabljanja in spolnjevanja. V program usposabljanja pa niso bile vključene organizacije in učitelji iz štirih slovenskih regij in sicer Pomurske, Koroške, Spodnjeposavske in Obalno kraške regije.

UGOTOVITVE

Ob koncu povzemamo ključne ugotovitve analize.

- Tako kot smo to ugotavljali že za ostale UŽU programe, ki smo jih analizirali v prejšnjih poglavjih, je tudi analiza temeljnega usposabljanja učiteljev za izpeljavo programa UŽU-RŽU pokazala na sistematično in načrtno delo pri usposabljanju strokovnih kadrov za vlogo učitelja v programu UŽU-RŽU. Za te namene je bil razvit Program temeljnega usposabljanja učiteljev za izvajanje programa UŽU-RŽU.
- Lahko rečemo, da tako izobraževalni program RŽU kot Program temeljnega usposabljanja učiteljev za izvajanje programa UŽU-RŽU, odgovarjata na eno izmed družbenih okoliščin, ki tudi v Sloveniji dobivajo vse večje razsežnosti.

⁴⁷ Dostopno na <http://www.stat.si/doc/pub/REGIJE-2012.pdf>

Namreč, tako kot velja za vse evropsko prebivalstvo, se tudi prebivalstvo Slovenije stara. Tudi zaradi tovrstnih demografskih trendov, ki so za prihodnost še značilnejši, se danes o starosti govori že bolj kot o priložnosti, o starejših ljudeh pa kot o skritih zakladih znanj in izkušenj, ki jih imajo. Tudi z izobraževanjem naj bi se tako širilo prepričanje, da staranje družbe in posameznikov, ki jo soustvarjajo, ni nekaj negativnega, pomeni predvsem, da ljudje živijo dlje, kot so običajno živeli, kar je dobro, saj lahko prispevajo k blaginji in h kakovosti življenja. Kakovost življenja starejših ljudi pa ni odvisna le od primerne delovanja pokojninskega in zdravstvenega sistema, ampak tudi od ustreznih možnosti za dolgotrajno oskrbo ter možnosti in spodbud za »podaljšano« aktivnost in izobraževanje.

- Ker pa so starejši prebivalci precej nehomogena družbena skupina, ki se med seboj ne razlikuje samo po starosti, temveč tudi po socialnih vlogah in družbeni angažiranosti, morajo imeti na razpolago dovolj priložnosti, da se vključujejo v različne oblike izobraževanja in usposabljanja. Ena od teh priložnosti je tudi vključitev v program UŽU-RŽU. Da bi bili lahko učitelji UŽU-RŽU čim bolj uspešni pri ponovni vključitvi starejših v skupnost, so tudi posamezne vsebine programa, ki jih poslušajo na usposabljanju, zelo konkretne, kot npr. Izobraževanje kot pot socialnega vključevanja, značilnosti učenja starejših, oblike in metode dela s starejšimi, primeri dobrih praks, ipd.
- V obdobju, ki smo ga vključili v analizo, je bilo izpeljano eno temeljno usposabljanje za izvajanje programa UŽU-RŽU, skupaj se je usposobilo 27 učiteljev. S številom usposobljenih učiteljev lahko trenutno zagotovimo izvajanje programa v tistih regijah, ki so bile izbrane na razpisih, ne moremo pa zadostiti vsem tistim potrebam starejših odraslih, ki bi si želeli pridobiti določena znanja in se usposobiti za bolj aktivno življenje v skupnosti.
- Tako kot pri vseh ostalih programih UŽU, je tudi pri tem programu večina učiteljev prihajala iz ljudskih univerz, sledijo pa zasebne izobraževalne organizacije. Le en učitelj je bil poslan iz enega izmed šolskih centrov, dva pa sta prihajala iz drugih organizacij. Glede na regijo je bilo največ učiteljev iz Savinjske regije, sledijo pa Podravka, Goriška in JV Slovenija. V program usposabljanja pa niso bile vključene organizacije in učitelji iz štirih slovenskih regij in sicer Pomurske, Koroške, Spodnjeposavske in Obalno kraške regije.
- Glede na to, da gre pri programu UŽU-RŽU za novejši program in glede na to, da je bilo posledično temu doslej izpeljano le eno temeljno usposabljanje učiteljev za njegovo izvajanje, iz tega lahko izpeljemo logični razmislek, da se bo s tem, ko se bo program UŽU-RŽU širil v regije, kjer se sedaj še ne izvaja, znova pokazala tudi potreba po temeljnem usposabljanju učiteljev za njegovo izvajanje. Tudi iz podatka o tem, da smo v prvi izpeljavi v nekaterih regijah usposobili le po enega ali dva učitelja lahko sklepamo, da se bo, v kolikor bodo organizacije iz teh regij program še izvajale, lahko kmalu pokazala potreba po usposabljanju novih učiteljev. Upoštevati je namreč potrebno morebitno fluktuacijo učiteljev, ki se lahko zaradi različnih razlogov odločajo, da v kasnejših izpeljavah ne bodo več sodelovali. V kolikor ima organizacija samo enega ali dva usposobljena učitelja,

pogoj pa je, da v UŽU programu lahko poučujejo samo učitelji, ki so se usposobili v programu temeljnega usposabljanja na ACS, se ji ob minimalnem številu usposobljenih učiteljev namreč kaj hitro lahko zgodi, da ostane brez učiteljev, če se ti odločijo, da v naslednjih izpeljavah ne bodo več sodelovali.

- Ker gre za program, ki pomembno prispeva k izboljšanju pogojev za kakovostnejše življenje starejšega prebivalstva, ki močno narašča, bi bilo potrebno njegovo umeščanje v prostor v naslednjih letih sistematično spremljati ter zagotoviti, da se bo program izvajal v vseh slovenskih regijah in da bomo imeli za izvajanje programa v vseh regijah dovolj usposobljenih učiteljev.

3.2.7 SKUPNE UGOTOVITVE ZA PREDSTAVLJENE PROGRAME USPOSABLJANJA UČITELJEV UŽU

Ob zaključku predstavljamo še povzetke glavnih ugotovitev za vse programe temeljnega usposabljanja za učitelje UŽU v obdobju 2003 do 2011.

Preglednica 34: Podatki o programih temeljnega usposabljanja za učitelje UŽU

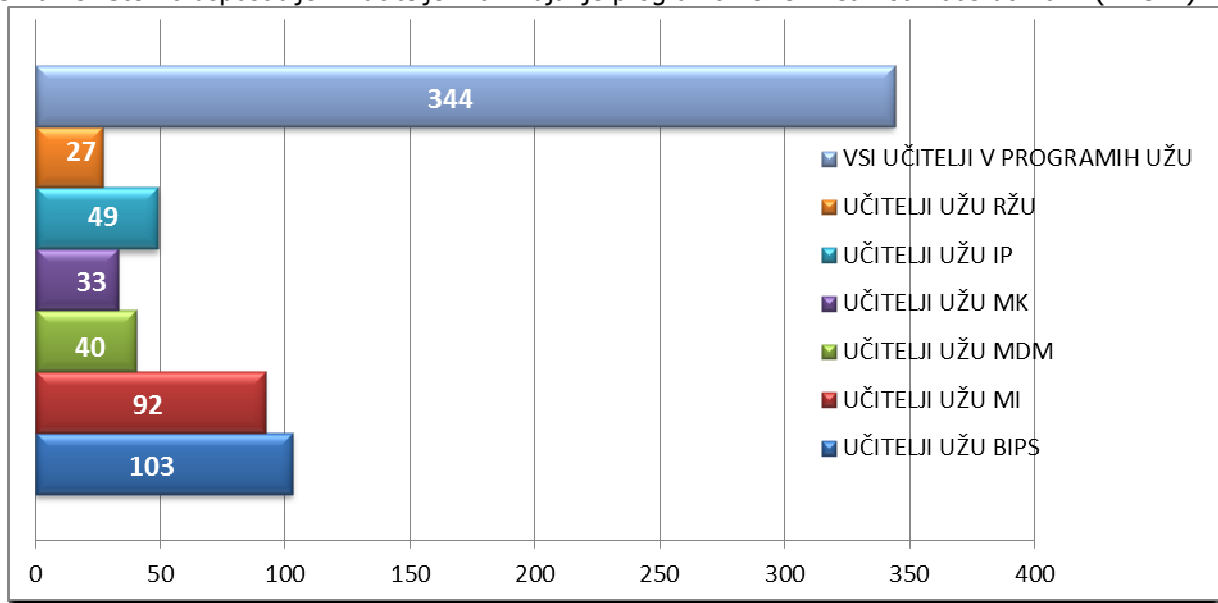
IZOBRAŽEVALNI PROGRAM	LETO NASTANKA IN POSODOBITVE PROGRAMA	TRAJANJE PROGRAMA V URAH	CILJNA SKUPINA
Program temeljnega usposabljanja za učitelje v programu Usposabljanja za življenjsko uspešnost Beremo in pišemo skupaj (UŽU BIPS)	2002/03 2011 posodobitev programa	118 82	Programi so namenjeni strokovnjakom družboslovnih študijskih smeri z univerzitetno izobrazbo, ki so pedagoško in andragoško usposobljeni in imajo opravljen strokovni izpit.
Program temeljnega usposabljanja za učitelje v programu Usposabljanja za življenjsko uspešnost Most do izobrazbe (UŽU MI)	2002/03 2011 posodobitev programa	118 82	
Program temeljnega usposabljanja za učitelje v programu Usposabljanja za življenjsko uspešnost Izzivi podeželja (UŽU IP)	2005 2009 posodobitev programa	124 82	Od učiteljev UŽU se pričakuje, da so odprti, razmišljujoči, empatični, komunikativni, demokratični in ustvarjalno-pragmatični ljudje, ki si prizadevajo za enakopravnost ljudi, ne glede na njihovo spolno, versko, narodno, razredno ali kakršnokoli drugo pripadnost.
Program temeljnega usposabljanja za učitelje v programu Usposabljanja za življenjsko uspešnost Moj korak (UŽU MK)	2005 2009 posodobitev programa	124 82	
Program temeljnega usposabljanja za učitelje v programu Usposabljanja za življenjsko uspešnost (UŽU MDM)	2005 2009 posodobitev programa	124 82	S svojim delom in lastnim učenjem podpirajo filozofijo in zamisel vseživljenjskega učenja v njegovem najširšem smislu – učenje vseh ljudi, v vseh življenjskih obdobjih, na vseh področjih človekovega delovanja in v najrazličnejših učnih kontekstih.
Program temeljnega usposabljanja za učitelje v programu Usposabljanja za življenjsko uspešnost Razgibajmo življenje z učenjem (UŽU RŽU)	2007 2011 posodobitev programa	124 82	

Vir: Izdana potrdila o usposobljenosti po programu usposabljanja učiteljev za izvajanje programov UŽU, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije, interna dokumentacija projekta UŽU

Ključno, kar lahko iz zgornjega pregleda ugotovimo za vse programe temeljnega usposabljanja za učitelje UŽU je, da so bili vsi v letih 2009-2011 prenovljeni, v prenovi se je pri vseh skrajšalo trajanje programa.

V nadaljevanju prikazujemo skupno število učiteljev, ki so se v letih 2003-2011 usposobili za izvajanje različnih programov UŽU. Podatke prikazujemo posebej za vsak program in skupaj za vse programe temeljnega usposabljanja UŽU.

Slika 25: Število usposobljenih učiteljev za izvajanje programov UŽU v letih od 2003 do 2011 (N=344)

Vir: Izdana potrdila o usposobljenosti po programu usposabljanja učiteljev za izvajanje programov UŽU, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije

Iz zgornje slike vidimo, da smo največ učiteljev usposobili v programih UŽU-BIPS (103 usposobljeni učitelji) in UŽU-MI (92 usposobljenih učiteljev). Oba omenjena programa sta bila razvita med prvimi, z usposabljanji za učitelje pa smo začeli že v letu 2002. Skupaj smo v obravnavanem obdobju usposobili 40 učiteljev UŽU-MDM, 33 učiteljev UŽU MK, 49 učiteljev za UŽU IP in 27 učiteljev za UŽU-RŽU. Skupaj smo v vseh programih usposobili 344 učiteljev za izvajanje različnih programov UŽU. Ob tem podatku velja povedati, da številka ne predstavlja števila oseb, saj se je lahko en učitelj usposobil za izvajanje več UŽU programov. Število usposobljenih oseb za izvajanje obravnavanih programov je 162. Od teh je 69 takšnih, ki so se usposobili za izvajanje samo enega UŽU programa, 93 pa takšnih, ki so se usposobili za izvajanje dveh ali več UŽU programov.⁴⁸

Podatek o tem, da so se učitelji usposobili za izvajanje različnih programov UŽU, ne preseneča, saj so programi UŽU v splošnem delu enaki, učitelji, ki že imajo splošno znanje, ki ga potrebujejo za delo v vseh programih UŽU, pa se samo dousposobijo za posebnosti dela z različnimi ciljnimi skupinami, ki jih nagovarjajo različni UŽU

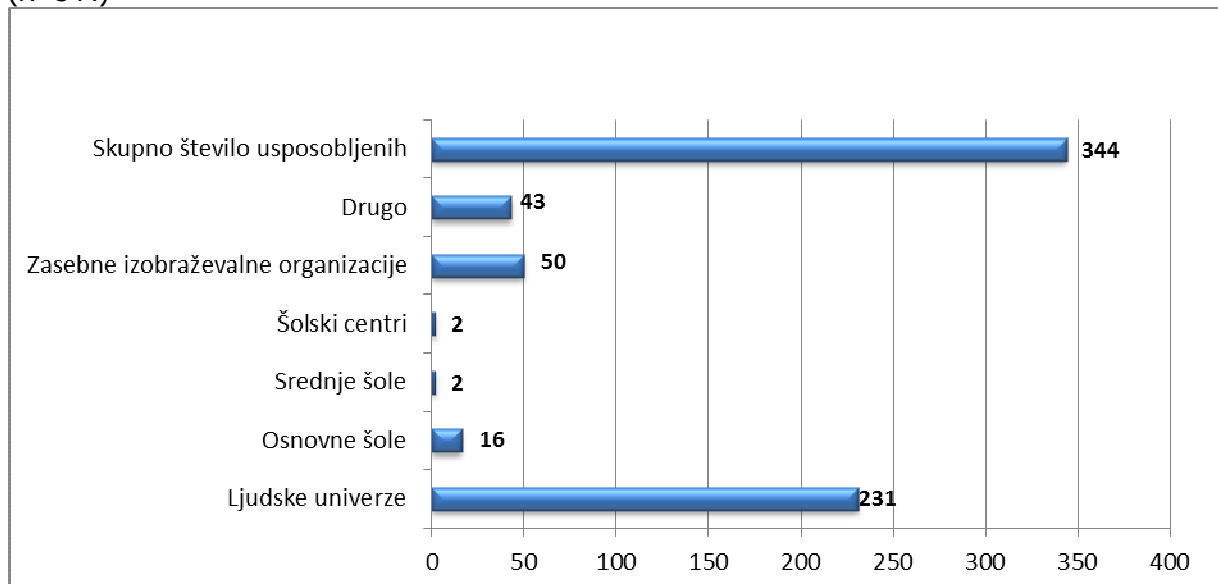
⁴⁸ V drugi polovici 2012, torej v obdobju, ki ni bilo več predmet te analize smo usposobili še: 28 učiteljev UŽU-BIPS, 42 učiteljev v programu UŽU-MI, 19 učiteljev v programu UŽU-MDM, 20 učiteljev v programu UŽU-IP in 21 učiteljev v programu UŽU-MK.

programi. Takšen pristop je strokovno smislen, pa tudi racionalen. Bo pa za nas ta podatek zanimiv tudi v drugem delu študije, ko bomo proučevali fluktuacijo učiteljev UŽU. Če se namreč učitelj, ki se je usposobil za izvajanje vseh šestih programov UŽU, odloči, da bo prenehal z delom učitelja UŽU, to namreč takoj pomeni, da smo zgubili enega učitelja v vsakem od šestih obravnavanih programov UŽU.

Na splošno pa lahko ocenimo, da s številom usposobljenih učiteljev v različnih programih UŽU sicer lahko zagotovimo izvajanje razpisanih programov, ne moremo pa zadostiti potrebam vseh tistih ranljivih skupin, ki bi se želele v programe usposabljanja vključiti v različnih slovenskih regijah.

V nadaljevanju prikazujemo število vseh usposobljenih učiteljev UŽU glede na vrsto organizacije, ki jih je poslala na usposabljanje.

Slika 26: Število vseh usposobljenih učiteljev UŽU v letih 2003 do 2011 glede na vrsto organizacije (N=344)

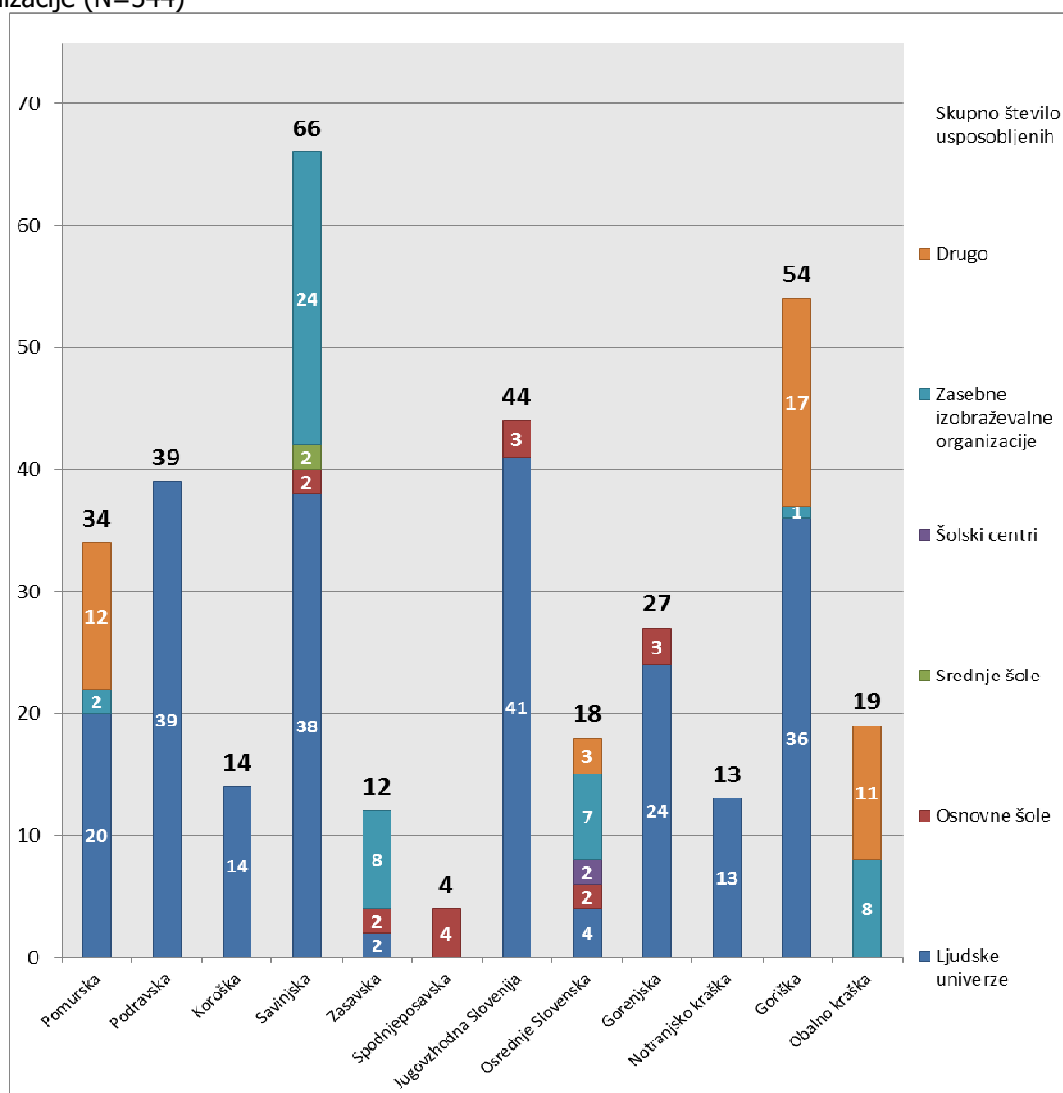

Vir: Izdana potrdila o usposobljenosti po programih temeljnega usposabljanja učiteljev za izvajanje programov UŽU, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije, interna dokumentacija posameznih programov UŽU

Iz podatkov vidimo, da je skoraj dve tretjini učiteljev, ki so se na Andragoškem centru usposabljali v različnih programih UŽU, prihajalo iz ljudskih univerz, sledijo zasebne in druge organizacije, manj kot 5 odstotkov jih je bilo iz osnovnih šol, najmanj vključenih učiteljev pa smo imeli iz srednjih šol in šolskih centrov.

Poglejmo si skupne podatke o usposobljenih učiteljih UŽU v obdobju 2003 do 2011 še glede na regijo, v kateri deluje organizacija, ki je učitelje poslala na usposabljanje in glede na vrsto organizacije.

Slika 27: Število vseh usposobljenih učiteljev UŽU v letih 2003 do 2011 glede na regijo in vrsto organizacije (N=344)

Vir: Izdana potrdila o usposobljenosti po programih temeljnega usposabljanja učiteljev za izvajanje programov UŽU, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije

Iz zgornje slike vidimo, da v predstavljenih programih UŽU glede na regijsko razmeščenost organizacij po številu usposobljenih učiteljev izstopa Savinjska regija, sledi Goriška, na tretjem mestu pa je JV Slovenija.

Po podatkih Razpisa za vpis odraslih 2011/2012⁴⁹ ima Savinjska regija 19 izobraževalnih organizacij. V posamezne programe UŽU jih je bilo vključenih 11, kar predstavlja več kot 55 odstotkov, usposabljanj za učitelje za izvajanje različnih programov UŽU pa se je iz omenjene regije skupno udeležilo 66 učiteljev.

V JV Sloveniji, kjer po podatkih Razpisa beležimo 10 izobraževalnih organizacij, se jih je polovica vključila v različne programe usposabljanja za učitelje UŽU, za izvajanje posameznih programov pa se jih je usposobilo 44.

⁴⁹ Dostopno na http://www.mss.gov.si/fileadmin/mss.gov.si/pageuploads/podrocje/odrasli/Vpis/Razpis_2011_2012.pdf.

Nekoliko drugačna je slika za Goriško regijo, ki ima po podatkih Razpisa 12 izobraževalnih organizacij, v različne programe usposabljanja za učitelje UŽU pa jih je bila vključena le četrtnina. So pa zato v tej regiji organizacije, ki so bile izbrane na razpisu ministrstva, na usposabljanja pošiljale več udeležencev. V obdobju od 2003 do 2011 se je v Goriški regiji za izvajanje različnih programov UŽU usposobilo kar 54 učiteljev.

Za izvajanje programov UŽU sta z usposobljenimi učitelji dobro pokriti tudi Podravska in Pomurska regija, slabše pa Spodnjeposavska regija, iz te regije je bila v vseh programih UŽU vključena le ena organizacija, ki je na usposabljanje poslala 4 učitelje.

Iz podatkov še lahko sklepamo, da so v večini primerov (razen v Obalno-kraški, Spodnjeposavski, Zasavski in Osrednjeslovenski regiji) ključne nosilke izvajanja programov UŽU ljudske univerze. Prav ljudske univerze so namreč iz posameznih regij poslale največ učiteljev na usposabljanja za učitelje UŽU. V Goriški, Obalno-kraški in Pomurski regiji izstopa tudi število drugih izobraževalnih organizacij, ki so pošiljale udeležence na usposabljanje za učitelje UŽU. Med drugimi najdemo organizacije kot so Center za korekcijo sluha in govora, Rotunda, Razvojna agencija Sinergija, Posoški razvojni center in Podeželsko razvojno jedro-Pomelaj.

Za vse programe usposabljanja UŽU pa velja, da smo lahko usposobili samo toliko učiteljev, kot je bilo izbranih izvajalcev na razpisih in kolikor smo za posamezne izvedbe usposabljanj pridobili javnih sredstev.

SKUPNI ZAKLJUČKI

Ob koncu tega poglavja povzemamo nekatere skupne zaključke, ki smo jih oblikovali na podlagi analize posameznih programov usposabljanja učiteljev za izvajanje različnih programov UŽU.

O programih temeljnega usposabljanja učiteljev UŽU in njihovih izvedbah

- Analiza je pokazala, da je bil razvoj programov usposabljanja za življenjsko uspešnost (v nadaljevanju programi UŽU) sistematičen in premišljen ter utemeljen na rezultatih poglobljenih študij in raziskav. Programi UŽU namreč predstavljajo odgovor stroke na ugotovljene slabe rezultate o pismenosti odraslih, ki jih je Sloveniji prinesla raziskava o pismenosti odraslih iz leta 1998. Čeprav sami programi UŽU niso bili predmet naše analize, pa velja z vidika razumevanja konteksta usposabljanja učiteljev za izvajanje teh programov poudariti, da je bilo pri njihovem razvoju upoštevano dvoje pomembnih izhodišč. Prvo, da na sistematični način zajemajo različne vidike pismenosti odraslih iz ranljivih ciljnih skupin in drugo, kar je za izobraževanje odraslih zelo pomembno, da izhaja njihov razvoj iz strokovnega izhodišča, da ciljna skupina odraslih ni ena in homogena, pač pa znotraj nje lahko definiramo različne ciljne skupine s svojimi posebnostmi. Te posebnosti pa je ključno upoštevati pri razvoju izobraževalnih programov za odrasle. Programi UŽU, za katerih izvajanje so se usposabljali kandidati za učitelje

UŽU, nagovarjajo naslednje ciljne skupine odraslih: manj izobražene, ki želijo nadaljevati šolanje, manj izobražene prebivalce podeželja, odrasle s posebnimi potrebami, manj izobražene zaposlene odrasle, starejše odrasle, starše otrok.

- Analiza je v nadaljevanju pokazala, da je bilo hkrati z razvojem programov UŽU, za vlogo učitelja v teh programih, opravljeno sistematično in načrtno delo pri usposabljanju strokovnih kadrov. Za te namene je bil za izvajanje programa, za vsak program UŽU posebej razvit tudi program temeljnega usposabljanja učiteljev. Usposobljenost izvajalcev za izvajanje programov UŽU torej ni bila prepuščena naključju, pač pa se je temeljno usposabljanje učiteljev UŽU razvijalo hkrati z razvojem novih programov UŽU.
- Programi usposabljanja učiteljev so bili pripravljani z namenom, da učitelje usposobijo za izvajanje posameznega programa UŽU predvsem na področju razvoja pismenosti odraslih, ki jih študijski dodiplomski programi pedagoških in drugih ustreznih fakultet ne pokrivajo. S temi programi je Andragoški center Slovenije vrsto let zapolnjeval praznine na področju pedagoškega in andragoškega usposabljanja učiteljev v Sloveniji.
- Za razumevanje pomena, ki ga ima temeljno usposabljanje učiteljev za izvajanje programov UŽU, je potrebno vedeti, da so prav programi UŽU eni izmed tistih, ki so med prvimi v slovenski prostor v kurikularno načrtovanje in izvajanje vnašali novosti, kot so: odprti učni načrt, povezovanje med področji, dejavno sodelovanje udeležencev pri izpeljevanju programa. Za doseganje standardov je priporočena metoda dela učni projekt, ki združuje vsa temeljna načela za izpeljavo programa (npr. na udeleženca osredinjen proces, individualizacija izobraževanja, povezanost vsebin z življenjskim in delovnim okoljem udeleženca, povezovanje z ustanovami, pomembnimi za udeležence v lokalnem okolju, izbirnost, prostovoljno vključevanje). In kar je ključno, v programih usposabljanja učiteljev za delo v programih UŽU, učitelji pridobivajo spoznanja o zahtevni tematiki pismenosti odraslih, predvsem pa razvijajo zmožnosti tudi za to, da bodo lahko v programih UŽU pomagali različnim ciljnim skupinam udeležencev pri razvoju temeljnih zmožnosti s področja pismenosti.
- Programi temeljnega usposabljanja za učitelje UŽU so nastajali postopoma, skladno s tem, kako so nastajali UŽU programi. Vsi pa so nastali v letih od 2002 do 2007. Ko so bili prvič pripravljani, so programi obsegali od 118 do 124 ur. Vsi obravnavani programi so bili tudi že prenovljeni in sicer nekateri v letu 2009 in drugi v letu 2011. Po opravljeni prenovi se je obseg vseh programov skrajšal in sedaj trajajo 82 ur.
- Ena izmed ključnih značilnosti vseh programov temeljnega usposabljanja učiteljev za izvajanje programov UŽU je, da imajo splošni in posebni del (tudi t.i. dousposabljanje). Splošni del zajema tematike, ki so skupne vsem programom usposabljanja za učitelje UŽU, posebni del (ali t.i. dousposabljanje) pa se navezuje na delo s ciljno skupino, ki se vključuje v posamezne programe UŽU. Takšen koncept oblikovanja programov usposabljanja učiteljem omogoči, da takrat, ko se usposobijo za izvajanje prvega izmed UŽU programov, opravijo

splošni del, v katerem se spoznajo s tematiko pismenosti odraslih, hkrati pa si razvijajo zmožnosti za uporabo različnih didaktičnih in kurikularnih strategij, ki jih zajemajo programi UŽU. V posebnem delu programa (ali dousposabljanju) pa spoznajo specifičnosti posameznih programov UŽU in dela s ciljno skupino odraslih, ki jim je program namenjen. Če se želijo usposobiti še za učitelje UŽU v drugih UŽU programih, jim ni potrebno še enkrat opraviti splošnega dela programa usposabljanja (rekli smo, da je ta enak pri vseh obravnavanih programih usposabljanja za učitelje UŽU), pač pa opravijo samo t.i. dousposabljanje, kar bi pomenilo, da se dousposobijo za delo z novo ciljno skupino odraslih in za udeležanje ciljev novega programa UŽU.

- Takšno konceptualno logiko načrtovanja programov usposabljanja za učitelje UŽU lahko po eni strani ocenimo kot strokovno utemeljeno in hkrati učinkovito in racionalno. Že usposobljenim učiteljem UŽU namreč omogoča, da znanje, ki so si ga pridobili, ko so se usposobili za izvajanje enega UŽU programa, z vključevanjem v t.i. dousposabljanja nadgrajujejo, to pa jim hkrati omogoči, da lahko postanejo učitelji UŽU v različnih UŽU programih.
- Prinaša pa takšna kurikularna zasnova programov temeljnega usposabljanja za učitelje UŽU s seboj tudi nekatere nejasnosti, na katere velja opozoriti oz. jih je potrebno upoštevati in jasno zapisati pri nadaljnjem konceptualnem razvoju in dopolnitvah sistema temeljnega usposabljanja učiteljev UŽU. Čeprav navidezno lahko izgleda, da odpiranje tega strokovnega vprašanja presega namene naše analize, pa temu ni tako, saj gre za iskanje odgovora na to, kdaj lahko kandidata za učitelja v programih UŽU štejemo za usposobljenega učitelja UŽU. Nejasnost oz. zagato, ki se lahko pojavi, poskušamo v nadaljevanju pojasniti na primeru. Kandidat za učitelja UŽU se npr. vključi v program temeljnega usposabljanja za učitelja v programu UŽU-MI. Program predvideva 58 ur usposabljanja v splošnem delu programa in 24 ur usposabljanja v posebnem delu programa, skupaj torej 82 ur usposabljanja. Ko kandidat za učitelja uspešno zadovolji vsem pogojem, ki jih program zahteva za uspešno dokončanje programa, se usposobi za učitelja v programu UŽU-MI. ACS mu, glede na število ur trajanja programa, izda potrdilo, samo izobraževanje pa se v skladu s Pravilnikom⁵⁰ ovrednoti z ustreznim številom točk, ki jih učitelj v skladu s Pravilnikom⁵¹ lahko uveljavlja tudi v sistemu napredovanja strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju.

Če se ta, sedaj že usposobljeni učitelj UŽU odloči, da bi se želel usposobiti še za učitelja v programu UŽU-BIPS, mu ni potrebno še enkrat poslušati splošnega dela usposabljanja v programu UŽU-BIPS. Ugotovili smo že, da so splošni deli v vseh programih temeljnega usposabljanja za učitelje UŽU po vsebini in obsegu enaki, zato se lahko samo dousposobi za učitelja UŽU-BIPS tako, da se vključi v posebni del (t.i. dousposabljanje) v programu UŽU-BIPS. Dejansko to pomeni, da je opravil 24 ur usposabljanja v programu UŽU-BIPS. Udeležencu se izda potrdilo, da je uspešno opravil t.i. dousposabljanje za učitelja UŽU-BIPS v obsegu 24 ur. Zgolj

⁵⁰ Pravilnik o nadaljnjem izobraževanju in usposabljanju strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju. (Uradni list RS, št. 64/2004 s sprotnimi dopolnitvami).

⁵¹ Pravilnik o napredovanju zaposlenih v vzgoji in izobraževanju v nazive (Uradni list RS, št. 54/2002 s sprotnimi dopolnitvami).

s tem potrdilom v trajanju 24 ur še ne izkazuje usposobljenosti za učitelja UŽU-BIPS in v kolikor ne bi imel opravljenega splošnega dela usposabljanja, ne bi mogel izvajati programa UŽU-BIPS. S tega vidika bi bilo smiselno, da bi bilo na potrdilu zapisano, da je udeleženec usposobljen za izvajanje programa UŽU-BIPS z opravljenim dousposabljanjem, ki ga izkazuje s potrdilom, in splošnim delom usposabljanja, tega izkazuje s potrdilom, ki ga je pridobil, ko je v celoti opravil usposabljanje za prvi program UŽU, v katerega se je vključil.

Glede na takšno konceptualno zasnovanost programov usposabljanja učiteljev UŽU bi bilo smiselno v programih temeljnega usposabljanja učiteljev UŽU preveriti in v kolikor takšne določbe v vseh še ni, jasno opredeliti, da se učitelju UŽU, ki je že opravil splošni del usposabljanja v kateremkoli izmed UŽU programov, ko se vključi v usposabljanje za učitelja v drugem UŽU programu, avtomatično prizna splošni del. V tem primeru mora opraviti samo usposabljanje po posebnem delu programa, ob koncu pa si pridobi potrdilo za opravljen celoten program usposabljanja UŽU (od tega je 24 ur usposabljanja po posebnem delu zares opravil, 58 ur splošnega dela pa se mu prizna, ker ga je že opravil v katerem drugem programu temeljnega usposabljanja za učitelje UŽU).

- V obdobju 2003-2011 so bile izpeljane 4 izvedbe programa usposabljanja za učitelje UŽU-BIPS in 4 izvedbe programa UŽU-MI. Programi usposabljanja za učitelje UŽU-IP, UŽU-MDM, UŽU-MK so bili izvedeni vsak 2 krat. Program usposabljanja za učitelje UŽU-RŽU pa je bil v tem obdobju izpeljan 1 krat. Skupaj je bilo v tem obdobju izpeljanih 15 izvedb obravnavanih programov usposabljanja za učitelje UŽU.

Število usposobljenih učiteljev UŽU

- V obdobju 2003-2011 je bilo največ učiteljev usposobljenih v programih UŽU-BIPS (103 usposobljeni učitelji) in UŽU-MI (92 usposobljenih učiteljev). Oba omenjena programa sta bila razvita med prvimi, z usposabljanji za učitelje pa smo začeli že v letu 2002. Skupaj smo v obravnavanem obdobju usposobili 40 učiteljev UŽU-MDM, 33 učiteljev UŽU MK, 49 učiteljev za UŽU IP in 27 učiteljev za UŽU-RŽU. Skupaj smo v vseh programih usposobili 344 učiteljev za izvajanje različnih programov UŽU.⁵² Ob tem podatku velja povedati, da številka ne predstavlja števila oseb, saj se je lahko en učitelj usposobil za izvajanje več UŽU programov. Število usposobljenih oseb za izvajanje obravnavanih programov je 162. Od teh je 69 takšnih, ki so se usposobili samo za izvajanje enega UŽU programa, 93 pa takšnih, ki so se usposobili za izvajanje dveh ali več UŽU programov.
- Ugotovimo lahko, da je na izvedbe usposabljanj in na število učiteljev, ki so jih izobraževalne organizacije pošiljale na usposabljanje, močno vplivala časovna dinamika javnih razpisov za sofinanciranje izobraževalnih programov UŽU in obseg razpisanih skupin posameznega programa. V obdobjih, ko so bili objavljeni novi razpisi, so se povečale potrebe po usposobljenih učiteljih UŽU in takoj, ko je

⁵² V drugi polovici 2012, torej v obdobju, ki ni bilo več predmet te analize smo usposobili še: 29 učiteljev UŽU-BIPS, 45 učiteljev v programu UŽU-MI, 23 učiteljev v programu UŽU-MDM, 20 učiteljev v programu UŽU-IP in 21 učiteljev v programu UŽU-MK.

bilo to mogoče, so temu sledile nove izvedbe novih temeljnih usposabljanj zanje, ki jih je izpeljeval ACS.

- Na splošno lahko ocenimo, da je bilo v obravnavanem obdobju s številom usposobljenih učiteljev v različnih programih UŽU sicer mogoče zagotoviti izvajanje posameznih programov v regijah, iz katerih so prihajale organizacije, ki so bile izbrane na razpisih, to pa ni dovolj, da bi lahko zadostili potrebam vseh tistih ranljivih skupin, ki bi se želele v programe usposabljanja UŽU vključiti.

Usposobljeni učitelji UŽU glede na vrsto organizacije

- Skoraj dve tretjini učiteljev, ki so se na Andragoškem centru usposabljali v različnih programih UŽU, je prihajalo iz ljudskih univerz, sledijo zasebne in druge organizacije, manj kot 5 odstotkov jih je bilo iz osnovnih šol, najmanj vključenih učiteljev pa smo imeli iz srednjih šol in šolskih centrov. Načeloma je to, da so učitelje na usposabljanje pošiljale večinoma ljudske univerze, razumljivo, gre namreč za vrsto izobraževalnih organizacij, ki se ukvarjajo posebej z izobraževanjem odraslih, imajo andragoška znanja, v zadnjem obdobju so se bolj usmerile tudi na usposabljanje ranljivih skupin odraslih. Zato je podatek, da se je v obdobju 2003-2011 usposobilo 231 učiteljev (od vseh skupaj 344) za izvajanje različnih programov UŽU, ki so jih na usposabljanje poslale ljudske univerze, razveseljiv.
- Z vidika prihodnjega razvoja pa bo potreben strateški razmislek o nadaljnjem umeščanju programov UŽU v različne vrste izobraževalnih organizacij, saj je od tega posledično odvisno, iz katerih vrst organizacij bodo na usposabljanje prihajali učitelji.
- S strateškega vidika nadaljnjega umeščanja programa UŽU-BIPS v različne vrste izobraževalnih organizacij smo zato ob njegovi analizi ugotavljali, da bi veljalo v prihodnje spodbuditi še več sodelovanja med različnimi vrstami izobraževalnih organizacij pri njihovem izvajanju. Še posebej velja to npr. za sodelovanje med ljudskimi univerzami in osnovnimi šolami pri izvajanju programa UŽU-BIPS ter med ljudskimi univerzami in srednjimi šolami ter šolskimi centri pri izvajanju programa UŽU-MI. Še posebej zato, ker se prav v poklicnem in strokovnem izobraževanju odraslih pogosto srečujemo z odraslimi, ki jim primanjkuje učnih strategij, imajo težave z motivacijo, ali pa je od njihovega zadnjega izobraževanja minilo dolgo obdobje, zato se v izobraževanje vračajo s strahom in negotovostjo. V kolikor k odpravljanju teh težav in ovir ne pristopimo sistematično in dovolj zgodaj, to lahko vodi k večjemu osipu odraslih iz programov formalnega izobraževanja ali drugače povedano, k njihovi manjši uspešnosti in posledično k slabši učinkovitosti in rezultatom, ki jih dosegajo izobraževalne organizacije. Ljudske univerze so gotovo ustrezno okolje za tiste odrasle, ki so enkrat že izpadli iz rednega šolskega sistema in imajo slabe izkušnje s predhodnim šolanjem. V zadnjih desetletjih so razvile številne andragoške pristope pri delu s tovrstnimi ciljnim skupinami. Na srednjih šolah pa imamo številne strokovnjake, učitelje, s

pomočjo katerih lahko v prihodnje še krepimo izvajanje tovrstnih programov pismenosti.

- Glede na to, da je program UŽU-MK namenjen osebam s posebnimi potrebami, bi morda lahko pričakovali med organizacijami, ki so na usposabljanje napotile svoje učitelje, več tistih, ki se ukvarjajo z osebami s posebnimi potrebami. Organizacije, ki se specialno ukvarjajo z osebami s posebnimi potrebami, imajo namreč v svoji kadrovski strukturi tudi specialne pedagoge, rehabilitacijske pedagoge itd. Še bolj ključnega pomena pa je to, da se v primeru, ko se zaposleni iz teh organizacij usposobijo za izvajanje programa UŽU-MK, program vpelje zares v tista jedra, kjer lahko najbolj zajamemo ciljno skupino, s katero se program ukvarja. Hkrati pa je z vidika socialne vključenosti tudi pomembno, da se odrasli s posebnimi potrebami vključujejo v »normalno« okolje. S tega vidika se kaže še velik potencial širitve programa UŽU-MK v nove organizacije, kar bi seveda prineslo nove potrebe po usposabljanju učiteljev za izvajanje tega programa. Za njihovo usposabljanje pa bi bilo v tem primeru potrebno zagotoviti kadrovske in finančne pogoje.
- Seveda pa bi širitev omenjenih in drugih programov UŽU v različne vrste organizacij prinesla nove potrebe po usposabljanju učiteljev za izvajanje teh programov. Za izvajanje teh usposabljanj bi bilo potrebno zagotoviti tako kadrovske kot finančne pogoje.

Usposobljeni glede na regijsko razmeščenost

- V obravnavanih programih UŽU glede na regijsko razmeščenost organizacij po številu usposobljenih učiteljev izstopa Savinjska regija, sledi Goriška, na tretjem mestu pa je Jugovzhodna Slovenija. Za izvajanje programov UŽU sta z usposobljenimi učitelji dobro pokriti tudi Podravska in Pomurska regija, slabše pa Spodnjeposavska regija, iz te regije je bila v vseh programih UŽU vključena le ena organizacija, ki je na usposabljanje poslala 4 učitelje.
- Podatki analize usposobljenih učiteljev v različnih programih UŽU so nam lahko v pomoč, da poskušamo v naslednjih letih z različnimi pristopi, ozaveščanjem javnosti, animacijo ipd. poskrbeti za to, da omogočimo udeležencem možnost dostopa in vključitve v različne programe UŽU v vseh slovenskih regijah, za uresničitev tega cilja pa moramo na ACS še naprej skrbeti za to, da bomo imeli za izpeljavo posameznih programov tudi dovolj usposobljenih učiteljev.

3.3 TEMELJNO USPOSABLJANJE VODIJ IN SVETOVALCEV V SVETOVALNIH SREDIŠČIH ISIO

S svetovalno dejavnostjo v svetovalnih središčih za izobraževanje odraslih želimo zagotoviti vsem odraslim kakovostno, strokovno in celostno informiranje ter svetovanje kot podporo njihovem izobraževanju in učenju, ter povezati čim več ponudnikov izobraževalnih in svetovalnih storitev za odrasle v lokalnem okolju v omrežje. Za doseg tega cilja so konec 90-tih let na ACS potekale različne raziskave potreb po svetovalni dejavnosti v izobraževanju odraslih, študij strokovne literature s tega področja in študij konkretnih evropskih dobrih praks na tem področju (Anglija, Irska). Rezultat vsega naštetega je bil opredeljen teoretični model svetovalnega središča za izobraževanje odraslih, katerega zamisel je bila, da se v vsaki regiji ustanovi eno »svetovalno središče«, ki bo odraslim zagotovilo brezplačno pomoč in svetovalno podporo, ki jo potrebujejo, ko se odločajo za izobraževanje ali ko se že izobražujejo in učijo.

Idejo je podprlo tudi šolsko ministrstvo in leta 2001 je bilo v petih regijah vzpostavljenih 5 svetovalnih središč za izobraževanje odraslih. Do leta **2005** se je **mreža zaokrožila na 14 regionalnih svetovalnih središč** za izobraževanje odraslih, ki delujejo po enotnem konceptu, vsako središče pa mora upoštevati potrebe in specifičnosti regionalnih in lokalnih okolij, v katerih deluje (Vilič Klenovšek idr. 2011). V letu **2009** se je **mreža svetovalnih središč** povečala in **razširila še na dislokacije**⁵³. Tako je npr. v letu 2010 14 svetovalnih središč delovalo že na 60 različnih dislokacijah (prav tam).

Za dobro delovanje svetovalnih središč je pomembno, da je svetovalna podpora čim bolj prilagojena posameznikovim konkretnim potrebam in ciljem, ki so povezani z izobraževanjem, zato predstavlja vidik individualne prilagoditve svetovalne pomoči enega glavnih vidikov kakovostne svetovalne storitve svetovalca v svetovalnem središču za izobraževanje odraslih (Vilič Klenovšek idr. 2012).

Pri zagotavljanju svetovalne podpore posameznikom pa velja še izpostaviti, da morajo svetovalna središča slediti trem glavnim ciljem in sicer:

- dostopnost do svetovanja za izobraževanje in učenje,
- zagotavljanje kakovostne svetovalne storitve za izobraževanje in učenje in
- zagotavljanje večje vključenosti in uspešnosti odraslih v vseživljenjskem učenju (Vilič Klenovšek idr. 2011).

Da bi lahko svetovalna središča dosegala takšne standarde strokovnosti, je ključnega pomena, da v njih deluje usposobljeno strokovno osebje.

⁵³ Zasnova dislokacij svetovalnih središč izhaja iz ideje, da bi svetovalna središča v regiji, kjer delujejo, odprla bolj ali manj stalna mesta, kjer bi se občasno, a redno, odvijala svetovalna dejavnost. Značilnost dislokacij je, da v neki ustanovi zunaj sedeža (prostorsko in krajevno) svetovalnega središča svetovalci enkrat ali večkrat mesečno nudijo svetovalne storitve. Običajno gre za prostore, kjer so zagotovljeni vsaj minimalni pogoji za svetovanje: ljudske univerze, šole, knjižnice, prostori krajevnih skupnosti ipd. (Vilič Klenovšek idr. 2012).

Z začetkom uvajanja modela svetovalnega središča v prakso smo zato **v letu 2000** za vodje in **svetovalce** pripravili tudi **prvi, daljši temeljni program usposabljanja za vzpostavitev svetovalnega središča za izobraževanje odraslih v izbranem okolju/regiji**. Program je trajal 112 ur, namenjen pa je bil vsem tistim, ki so se vključili v proces vzpostavljanja svetovalnih središč za izobraževanje odraslih. Tekom usposabljanja so se udeleženci seznanili s konceptom delovanja svetovalnega središča, se usposobili za vodenje in delo svetovalca v svetovalnem središču ter za vzpostavitev vseh pogojev, ki so bili potrebni za delovanje svetovalnega središča (Vilič Klenovšek idr., 2012).

Daljšemu programu temeljnega usposabljanja je v letu **2006** sledil nov, **krajši temeljni program**, ki traja 48 ur, namenjen pa je vsem tistim strokovnim delavcem, ki se na novo vključujejo v že delujoča svetovalna središča za izobraževanje odraslih.

Vsebine temeljnega usposabljanja izhajajo iz nalog, ki jih opravljajo vodje in svetovalci, le te pa so opredeljene s konceptom delovanja svetovalnega središča za izobraževanje odraslih. Temeljno delo svetovalca v svetovalnem središču za izobraževanje odraslih je »andragoško svetovalno delo«, ki poleg svetovalnega dela z odraslimi zajema tudi skrb za razvoj svetovalne dejavnosti, spremljanje, evalvacijo, promocijo, partnerska povezovanja z različnimi organizacijami v okolju, vse z namenom, da se zagotovi čim večja kakovost in učinkovitost svetovalnega dela.

Za dobro opravljanje dela svetovalca v izobraževanju odraslih so poleg pedagoško-andragoških in psiholoških znanj, ki jih mora imeti o izobraževanju in učenju, zelo pomembne njegove osebnostne lastnosti, prepričanja in vrednote. Pričakuje se, da je za vse odrasle enako odprt in dostopen, empatičen, komunikativen, zna poslušati in predvsem, da zna spodbujati in motivirati odrasle udeležence, da postanejo sami dejavni v svetovalnem ali izobraževalnem procesu.

Vsem tistim **svetovalcem**, ki so bili v temeljno usposabljanje vključeni že pred leti, pa **od leta 2001 omogočamo tudi stalno strokovno spopolnjevanje**, kjer lahko poleg aktualnih vsebin, osvežijo tudi posamezne teme iz temeljnega usposabljanja (prav tam). Kot smo zapisali že v uvodnem poglavju, pa strokovno spopolnjevanje ni predmet te analize.

V nadaljevanju podrobneje predstavljamo analizo usposobljenih po obeh doslej razvitih programih temeljnega usposabljanja, in sicer po:

- Programu temeljnega usposabljanja za vzpostavitev svetovalnega središča za izobraževanje odraslih v izbranem okolju/regiji,
- Programu temeljnega usposabljanja vodij in svetovalcev v svetovalnih središčih ISIO (za nove strokovne delavce v svetovalnih središčih ISIO).

3.3.1 PROGRAM TEMELJNEGA USPOSABLJANJA ZA VZPOSTAVITEV SVETOVALNEGA SREDIŠČA ZA IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH V IZBRANEM OKOLJU/REGIJI

PREDSTAVITEV PROGRAMA

Z vključitvijo v **Program temeljnega usposabljanja za vzpostavitev svetovalnega središča za izobraževanje odraslih v izbranem okolju/regiji** se udeleženci, ki se usposabljaajo za vodje in svetovalce v svetovalnih središčih ISIO, udeležijo eno ali dvodnevni delavnic in se seznanijo z naslednjimi vsebinskimi sklopi:

- cilji in vrsta informativno svetovalne dejavnosti v izobraževanju odraslih v izbranem lokalnem okolju,
- organiziranost informativno svetovalne dejavnosti za izobraževanje odraslih v izbranem lokalnem okolju,
- vzpostavljanje sodelovanja in povezanosti z drugimi organizacijami v lokalnem okolju za vzpostavitev in delovanje lokalne svetovalne mreže za izobraževanje odraslih, ki deluje ob svetovalnem središču,
- pogoji za delovanje svetovalnega središča,
- spremljanje, evalvacija in samoevalvacije dela svetovalnega središča,
- promocija in informiranje o dejavnosti svetovalnega središča,
- specifičnosti andragoškega svetovalnega dela,
- znanje in spretnosti za vodenja svetovalnega procesa,
- uporaba svetovalnih pripomočkov,
- idr. (Vilič Klenovšek, idr. 2012).

V spodnji preglednici prikazujemo razvoj programa, cilje, ciljno skupino in pogoje za dokončanje programa.

Preglednica 35: Podatki o Programu temeljnega usposabljanja za vzpostavitev svetovalnega središča za izobraževanje odraslih v izbranem okolju/regiji

Ime programa:	Program temeljnega usposabljanja za vzpostavitev svetovalnega središča za izobraževanje odraslih v izbranem okolju/regiji		
Leto nastanka:	2000		
Posodobitve programa:	/		
Obseg programa:	112 ur		
Izvedbe v letih:	2001	2002	2005
Obseg programa:	112 ur	112 ur	96 ur
Način vključevanja:	Organizacije, ki se vključujejo preko javnega razpisa za financiranje dejavnosti svetovalnih središč ISIO, posredujejo udeležence, ki se bodo usposabljali v programu.		
Cilji programa:	V času usposabljanja se svetovalni delavci seznanijo s konceptom delovanja svetovalnega središča za izobraževanje odraslih, se usposobijo za vodenje in delo svetovalca v svetovalnem središču.		

	Spoznajo tudi različne komunikacijske veščine ter druge svetovalne pripomočke, ki jim bodo lahko v pomoč in podporo pri opravljanju njihovega dela.
Ciljna skupina:	Program je namenjen tistim strokovnim sodelavcem, ki se želijo vključiti v vzpostavitev in delovanje svetovalnih središč za izobraževanje odraslih v okviru osnovne dejavnosti na sedežu svetovalnega središča, ali pa v okviru razširjene dejavnosti središč, na dislokacijah svetovalnih središč.
Pogoji za dokončanje programa:	Pogoji za dokončanje programa so: <ul style="list-style-type: none"> - osemdesetodstotna udeležba pri organiziranem usposabljanju, - aktivno sodelovanje med potekom usposabljanja, kar se izkazuje s pripravljenimi izdelki na usposabljanju, ki se shranijo v dokumentaciji ACS.

Vir: Interna dokumentacija projekta Informiranje in svetovanje v izobraževanju odraslih-ISIO, Andragoški center Slovenije

IZVEDBE PROGRAMA

Podatki v spodnji preglednici prikazujejo izvedbe programa temeljnega usposabljanja za vzpostavitev svetovalnega središča za izobraževanje odraslih v izbranem okolju/regiji.

Preglednica 36: Podatki o izvedbah Programa temeljnega usposabljanja za vzpostavitev svetovalnega središča za izobraževanje odraslih v izbranem okolju/regiji

Ime programa:	Program temeljnega usposabljanja za vzpostavitev svetovalnega središča za izobraževanje odraslih v izbranem okolju/regiji		
IZVEDBE PROGRAMA	ZAČETEK IZVEDBE	KONEC IZVEDBE	SKUPEN OBSEG IZVEDENIH UR USPOSABLJANJA
1. IZVEDBA	junij 2000	junij 2001	112 ur
2. IZVEDBA	junij 2001	junij 2002	122 ur
3. IZVEDBA	avgust 2004	marec 2005	96 ur

Vir: Interna poročila ACS o izvedbi programov ISIO v letih od 2000 do 2012, Andragoški center Slovenije.

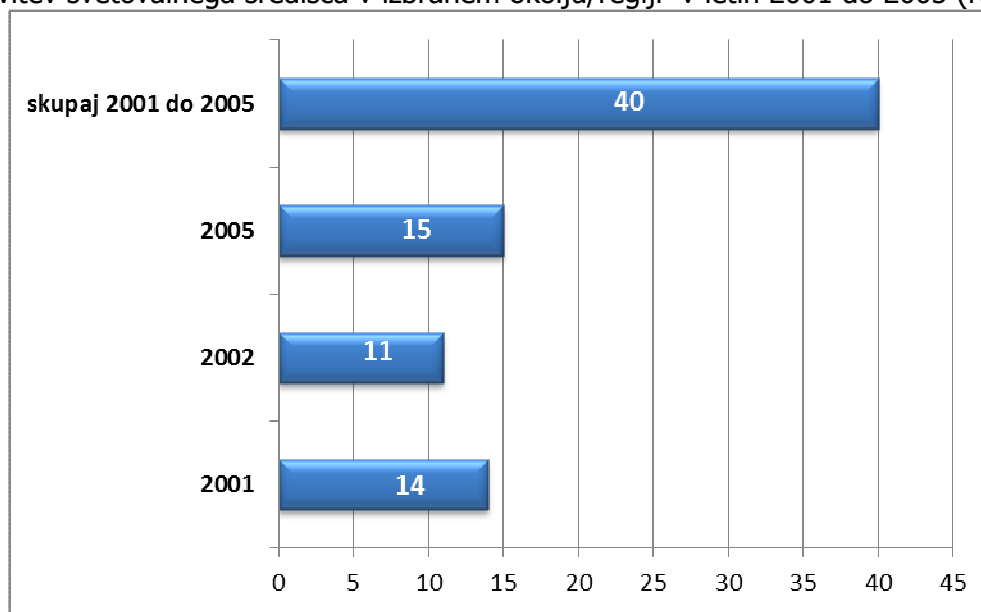
Kot lahko vidimo, je bila prva izvedba usposabljanja izpeljana v obsegu, kot ga določa program in je trajala 112 ur, druga je bila nekoliko daljša in je trajala 122 ur, tretje usposabljanje pa je bilo nekoliko krajše, izpeljano je bilo v obsegu 96 ur. Vsebine v vseh treh usposabljanjih so bile enake, razlike so bile le v strukturi in organizaciji izvedbe.

Prvi dve generaciji vodij in svetovalcev sta imeli to prednost, da je bilo za izpeljavo programa na voljo celo šolsko leto, zato je bilo temu mogoče prilagoditi tudi sam potek usposabljanja. Pri generaciji vodij in svetovalcev, ki se je usposabljala v šolskem letu 2004/2005, pa je bilo potrebno čas izpeljave programa malo skrajšati, usposabljanje je zato potekalo bolj intenzivno.

ŠTEVILO USPOSOBLJENIH V PROGRAMU

V nadaljevanju prikazujemo število usposobljenih svetovalcev v programu temeljnega usposabljanja za razvoj modela informativno svetovalne dejavnosti po posameznih letih in skupaj. Še pred tem pa velja pojasniti, da udeleženci, ki so uspešno zaključili usposabljanje po obravnavanem programu, na koncu niso dobili potrdila o usposobljenosti za delo v svetovalnem središču, pač pa potrdilo o tem, da so sodelovali v nacionalnem razvojnem projektu Razvoj informativno-svetovalne dejavnosti v izobraževanju odraslih – ISIO, ter da so s sodelovanjem v projektu razvili model informativno-svetovalne dejavnosti za regijo, za katero so vzpostavljali svetovalno središče. Ker je bil del sodelovanja v nacionalnem projektu namenjen tudi temeljnemu usposabljanju za vzpostavitev svetovalnega središča v izbrani regiji, udeleženci s potrdilom o sodelovanju v nacionalnem projektu izkazujejo tudi usposobljenost za delo v svetovalnem središču.

Slika 28: Usposobljeni vodje in svetovalci po Programu temeljnega usposabljanja za vzpostavitev svetovalnega središča v izbranem okolju/regiji v letih 2001 do 2005 (N=40)

Vir: Izdana potrdila o usposobljenosti po Programu temeljnega usposabljanja za vzpostavitev svetovalnega središča v izbranem okolju/regiji, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije

V letu 2000 je bilo na podlagi javnega razpisa takratnega šolskega ministrstva, izbranih prvih 5 izobraževalnih organizacij, v okviru katerih so bila vzpostavljena svetovalna središča za izobraževanje odraslih. Kot lahko vidimo iz zgornje slike, smo prvo izvedbo programa temeljnega usposabljanja izpeljali v letu 2001, usposabljanja se je takrat udeležilo 14 strokovnih delavcev.

V naslednjem letu so bile na podlagi javnega razpisa izbrane še štiri organizacije, ki so lahko na usposabljanje posredovale toliko svetovalnih delavcev, kolikor je bilo potreb, in kot kažejo podatki, jih je bilo v usposabljanje v letu 2002 vključenih 11.

Skupaj smo tako v obdobju od 2001 do 2005, **za delo vodij in svetovalcev** v svetovalnih središčih za izobraževanje odraslih, **usposobili 40 strokovnih**

delavcev. S tem smo pridobili dovolj veliko skupino svetovalcev, ki znotraj svetovalnega središča deluje kot tim, hkrati pa se ves čas povezuje tudi s svetovalnimi sodelavci iz drugih svetovalnih središč.

USPOSOBLJENI PO VRSTI ORGANIZACIJE

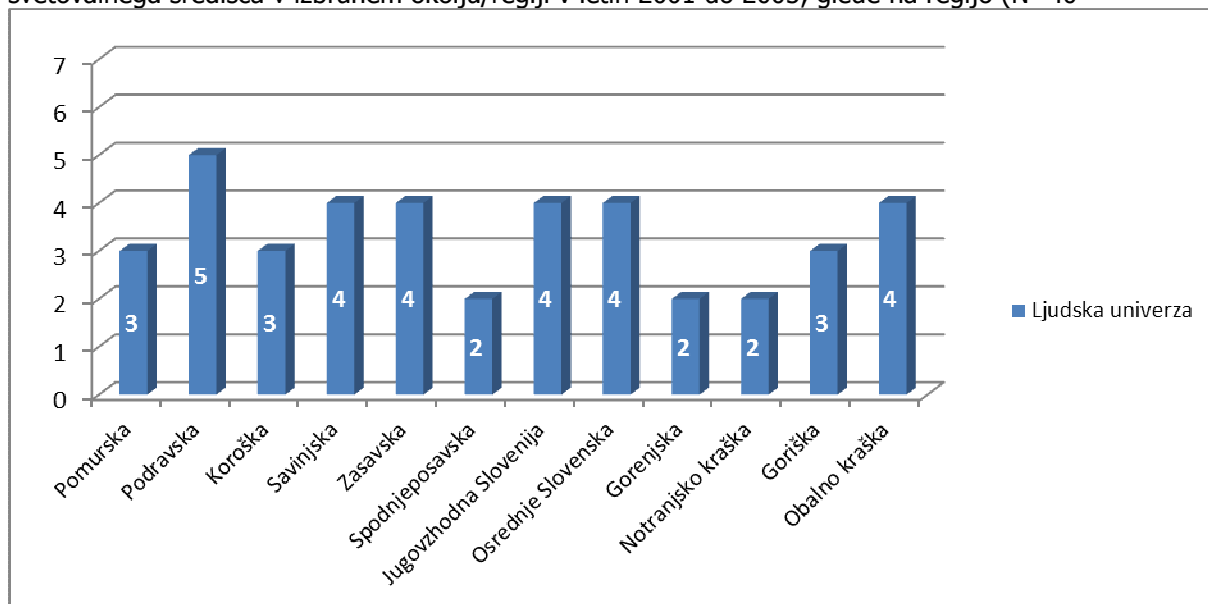
Glede na to, da je takratno Ministrstvo za šolstvo in šport ob potrditvi koncepta nacionalnega omrežja svetovalnih središč ISIO ter ob vzpostavitvi prvih svetovalnih središč sprejelo odločitev, da bodo ta imela sedež⁵⁴ na ljudskih univerzah, so bili v vse tri izvedbe obravnavanega temeljnega usposabljanja **vključeni samo udeleženci, ki so prihajali iz ljudskih univerz.**

Ljudske univerze so imele že v preteklosti, ko so delovale še kot delavske univerze, v večini okolij osrednjo vlogo pri razvoju izobraževanja odraslih. Kot andragoška središča so jih ustanovile lokalne skupnosti z namenom, da pripravljajo, organizirajo in izvajajo programe učenja in izobraževanja za odrasle na različnih področjih, med drugim tudi na področju informiranja in svetovanja.

USPOSOBLJENI GLEDE NA REGIJSKO RAZMEŠČENOST ORGANIZACIJ

V nadaljevanju smo izobraževalne organizacije, od koder so prihajali strokovni delavci in svetovalci na usposabljanje, osvetlili še z vidika regijske umeščenosti programa.

Slika 29: Usposobljeni vodje in svetovalci po Programu temeljnega usposabljanja za vzpostavitev svetovalnega središča v izbranem okolju/regiji v letih 2001 do 2005, glede na regijo (N=40)

Vir: Izdana potrdila o usposobljenosti po Programu temeljnega usposabljanja za vzpostavitev svetovalnega središča v izbranem okolju/regiji, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije

⁵⁴ Ob tem velja pojasniti, da je svetovalno središče samostojna organizacijska enota, ki deluje na naslovu izbrane izobraževalne organizacije (v našem primeru ene izmed ljudskih univerz), ta pa je obenem tudi formalno pravna nosilka dejavnosti, povezanih s svetovalnim središčem. Delo svetovalnega središča je od te organizacije neodvisno, saj deluje po opredeljenem modelu in za potrebe odraslih v vsej regiji.

Iz zgornje slike je razvidno, da so glede na regijsko razmeščenost organizacij, ki so poslale udeležence na usposabljanje po Programu temeljnega usposabljanja za vzpostavitev svetovalnega središča v izbranem okolju/regiji vključene vse slovenske regije. Po številu vključenih je s petimi usposobljenimi svetovalci najbolj zastopana Podravska regija, po štirje svetovalci pa so prihajali še iz Savinjske, Zasavske, Jugovzhodne Slovenije, Osrednjeslovenske in Obalno kraško regije.

Ker se svetovalna središča razlikujejo po velikosti, je tudi število usposobljenih vodij in svetovalcev največkrat odvisno predvsem od velikosti posamezne regije. Ko pogledamo pridobljene podatke, ugotovimo, da skoraj vse slovenske regije, iz katerih je bilo v usposabljanje vključenih največ vodij in svetovalcev, glede na površino⁵⁵ spadajo med statistično večje slovenske regije. Izjema je le Zasavska regija, iz katere so bili, kljub temu, da gre po velikosti za statistično najmanjšo slovensko regijo, vključeni štirje svetovalci.

Najmanj, samo po dva usposobljena svetovalca, pa imajo Spodnjeposavska, Gorenjska in Notranjsko kraška regija.

⁵⁵ Dostopno na <http://www.stat.si/doc/pub/REGIJE-2012.pdf>

3.3.2 PROGRAM TEMELJNEGA USPOSABLJANJA VODIJ IN SVETOVALCEV V SVETOVALNIH SREDIŠČIH ISIO

Tako kot se dogaja na vseh drugih področjih, je tudi v delovanju svetovalnih središč prihajalo do fluktuacije kadrov. Da bi ob fluktuaciji kadrov zagotovili usposobljenost strokovnih delavcev, ki so z delom v svetovalnih središčih pričeli na novo, smo v letu 2006 pripravili krajši, 48 urni program temeljnega usposabljanja.

Program temeljnega usposabljanja vodij in svetovalcev v svetovalnih središčih ISIO je namenjen vsem tistim strokovnim delavcem, ki se na novo vključujejo v delo že vzpostavljenih in delujočih svetovalnih središč za izobraževanje odraslih, vključuje pa naslednje tri vsebinske sklope:

- svetovalna dejavnost v izobraževanju odraslih in koncept dela svetovalnega središča za izobraževanje odraslih,
- svetovalni pripomočki v izobraževanju odraslih in
- komunikacijske veščine v svetovalni dejavnosti v izobraževanju odraslih.

Spodnja preglednica prikazuje razvoj programa, cilje, ciljno skupino in pogoje za dokončanje programa.

Preglednica 37: Podatki o programu temeljnega usposabljanja vodij in svetovalcev v svetovalnih središčih ISIO

Ime programa:	Temeljno usposabljanje vodij in svetovalcev v svetovalnih središčih ISIO
Različice poimenovanja programa:	/
Leto nastanka:	2006
Posodobitve programa:	/
Obseg programa:	48 ur
Izvedbe v letih:	2006, 2009, 2012
Način vključevanja:	Organizacije, ki se vključujejo preko javnega razpisa za financiranje dejavnosti svetovalnih središč ISIO, posredujejo udeležence, ki se bodo usposabljali v programu.
Cilji programa:	V času usposabljanja se svetovalni in strokovni delavci seznanijo s celovitim konceptom delovanja svetovalnih središč in se usposobijo za delo svetovalca v svetovalnem središču. Spoznajo tudi različne komunikacijske veščine ter druge svetovalne pripomočke, ki jim bodo lahko v pomoč in podporo pri opravljanju njihovega dela.
Ciljna skupina:	Program je namenjen tistim strokovnim sodelavcem, ki se bodo ali so že vključeni v delo svetovalnih središč za izobraževanje odraslih bodisi v okviru osnovne dejavnosti na sedežu svetovalnega središča bodisi v okviru razširjene dejavnosti središč, na dislokacijah svetovalnih središč.

Pogoji za dokončanje programa:	Pogoji za dokončanje programa so: <ul style="list-style-type: none"> • osemdesetodstotna udeležba pri organiziranem usposabljanju, • aktivno sodelovanje med potekom usposabljanja, kar se izkazuje s pripravljenimi izdelki na usposabljanju, ki se shranijo v dokumentaciji ACS.
--------------------------------	--

Vir: Temeljno usposabljanje svetovalcev v središčih ISIO, 2009, Andragoški center Slovenije.

IZVEDBE PROGRAMA

Podatki v spodnji preglednici prikazujejo izvedbe temeljnega programa za nove strokovne delavce v središčih ISIO.

Preglednica 38: Podatki o izvedbah programa temeljnega usposabljanja vodij in svetovalcev v svetovalnih središčih ISIO

Ime programa:	Temeljno usposabljanje vodij in svetovalcev v svetovalnih središčih ISIO		
IZVEDBE PROGRAMA	ZAČETEK IZVEDBE	KONEC IZVEDBE	SKUPEN OBSEG IZVEDENIH UR USPOSABLJANJA
1. IZVEDBA	13.3. 2006	23.5.2006	48 ur
2. IZVEDBA	5.11.2009	16.12.2009	48 ur
3. IZVEDBA	1.3.2012	12.4.2012	48 ur

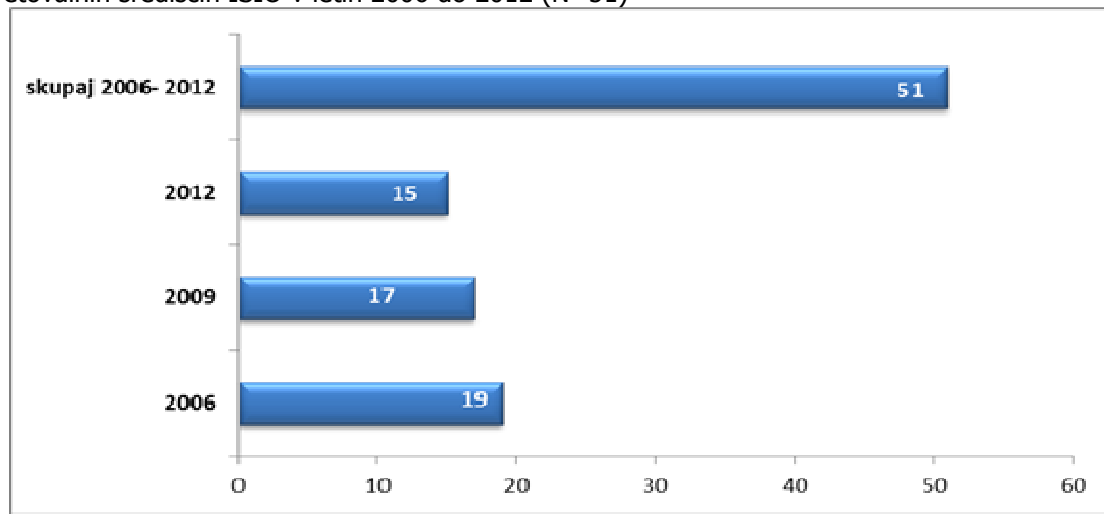
Vir: Interna poročila ACS o izvedbi programov ISIO, Andragoški center Slovenije.

Kot je razvidno iz preglednice, smo v obdobju 2006 do 2012 izpeljali tri izvedbe usposabljanja, vse v trajanju 48 ur.

ŠTEVILO USPOSOBLJENIH V PROGRAMU

V nadaljevanju prikazujemo število usposobljenih svetovalcev v programu temeljnega usposabljanja za nove strokovne delavce v središčih ISIO po posameznih letih in skupaj.

Slika 30: Usposobljeni vodje in svetovalci po Programu temeljnega usposabljanja vodij in svetovalcev v svetovalnih središčih ISIO v letih 2006 do 2012 (N=51)

Vir: Izdana potrdila o usposobljenosti po Programu temeljnega usposabljanja vodij in svetovalcev v svetovalnih središčih ISIO, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije

Iz zgornjih podatkov je razvidno, da smo največ svetovalcev usposobili v letu 2006 in sicer 19. Ob tem podatku velja omeniti, da je prišlo v letu 2006 do tega, da je bila dejavnost svetovalnih središč organizacijsko umeščena v okvir Centrov za vseživljenjsko učenje. Za samo delovanje svetovalnih središč so bila odobrena dodatna finančna sredstva, zato se je svetovalna dejavnost lahko začela vzpostavljati tudi na dislokacijah. Iz omenjenih razlogov je bilo v letu 2006 v usposabljanje vključenih tudi največ strokovnih delavcev in svetovalcev.

Večje število svetovalcev beležimo tudi na usposabljanju v letu 2009, ko se je dejavnost svetovalnih središč še dodatno razširila izven sedeža organizacij, na dislokacije.

Skupaj smo tako v obdobju od 2006 do 2012 usposobili 51 strokovnih delavcev za delo svetovalcev v svetovalnih središčih za izobraževanje odraslih.

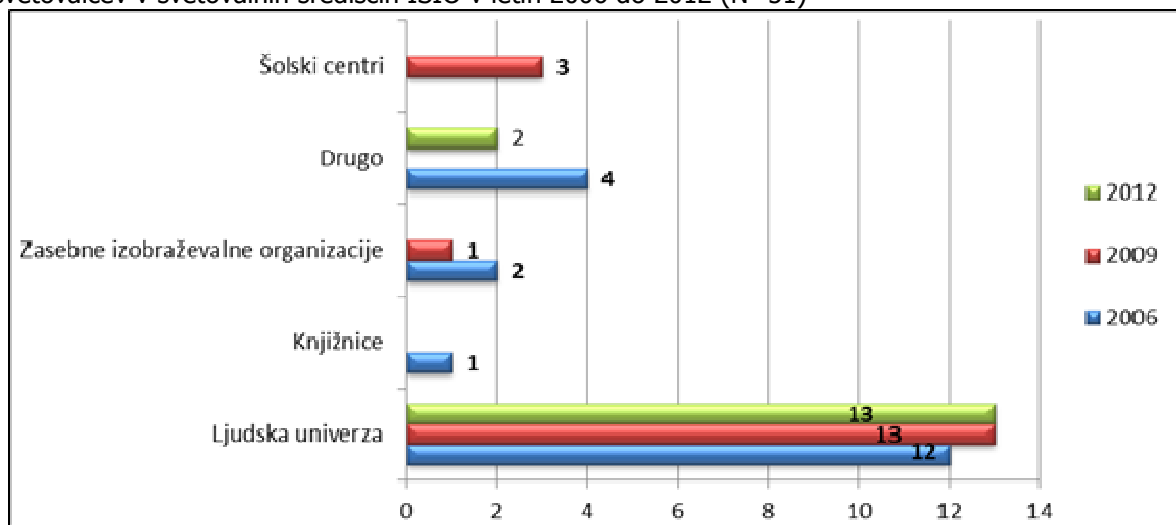
USPOSOBLJENI PO VRSTI ORGANIZACIJE

V nadaljevanju prikazujemo podatke o usposobljenih glede na vrsto organizacije, ki jih je poslala na usposabljanje. Povedali smo že, da imajo svetovalna središča sedeže na ljudskih univerzah, zato tudi ne preseneča podatek, da je med usposobljenimi največ takšnih, ki so jih na usposabljanje poslale ljudske univerze. Kot pokaže naslednja slika, pa so udeležence na temeljno usposabljanje pošiljale tudi druge organizacije. Za pravilno razumevanje tega podatka je potrebno pojasniti, da ima vsako svetovalno središče oblikovano svojo mrežo partnerjev, s katerimi sodeluje. V skladu s konceptom delovanja svetovalnih središč ISIO ima vsako središče vzpostavljeno mrežo strateških in strokovnih partnerjev. Z razširitvijo delovanja svetovalnih središč na dislokacije sta se uveljavila dva pristopa delovanja svetovalcev na dislokacijah. Po prvem pristopu svetovalci, ki sicer delujejo na sedežu svetovalnega središča, obiskujejo tudi dislokacije. Po drugem pristopu pa so dislokacije umeščene v partnerske izobraževalne organizacije. V teh primerih delo

svetovalcev na dislokacijah opravljajo svetovalci, ki so zaposleni v partnerskih organizacijah. Partnerske organizacije, v katerih delujejo dislokacije pa so zelo raznolike, lahko so to ljudske univerze, lahko pa so tudi zasebne izobraževalne organizacije, šolski centri, knjižnice ter druge vrste organizacij. Ker je potrebno tudi za delo na dislokacijah zagotoviti usposobljene svetovalce, so posamezna svetovalna središča predlagala, da se v temeljno usposabljanje vključijo tudi svetovalci, ki delujejo na dislokacijah v partnerskih organizacijah.

Tako so bili, res da v manjšem številu, poleg udeležencev, ki so prihajali iz ljudskih univerz, v temeljna usposabljanja vključeni tudi svetovalci iz drugih organizacij.

Slika 31: Število usposobljenih vodij in svetovalcev po Programu temeljnega usposabljanja vodij in svetovalcev v svetovalnih središčih ISIO v letih 2006 do 2012 (N=51)

Vir: Izdana potrdila o usposobljenosti po Programu temeljnega usposabljanja vodij in svetovalcev v svetovalnih središčih ISIO, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije

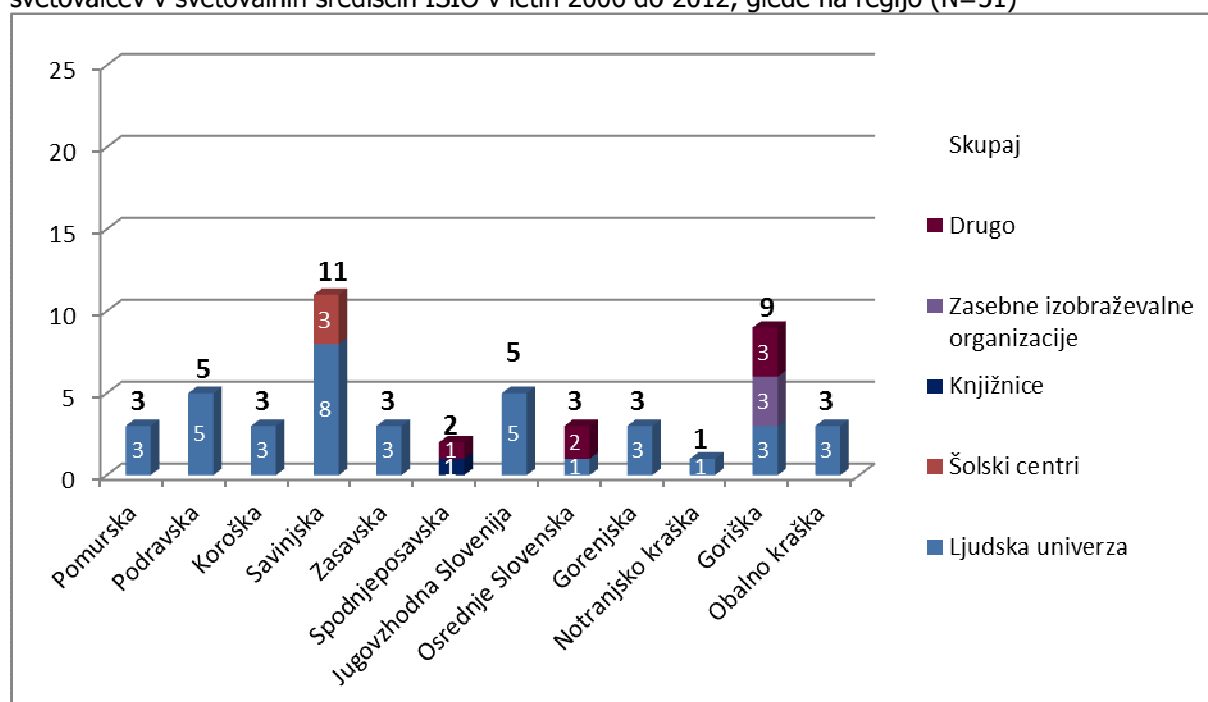
Podatki potrjujejo, da je več kot dve tretjini svetovalcev, ki so se usposabljali v Programu temeljnega usposabljanja vodij in svetovalcev v svetovalnih središčih, prihajalo iz ljudskih univerz, nekaj pa iz šolskih centrov, zasebnih in drugih izobraževalnih organizacij⁵⁶ ter knjižnic.

USPOSOBLJENI GLEDE NA REGIJSKO RAZMEŠČENOST ORGANIZACIJ

V nadaljevanju smo število usposobljenih analizirali še z vidika regij, v katerih imajo sedež izobraževalne organizacije, ki so udeležence poslale na usposabljanje. V tem primeru gre hkrati za regije, kjer imajo sedež svetovalna središča ISIO.

⁵⁶ Druge izobraževalne organizacije so bile: Univerza za tretje življenjsko obdobje, Posoški razvojni center in Mladinski center Krško.

Slika 32: Število usposobljenih vodij in svetovalcev po Programu temeljnega usposabljanja vodij in svetovalcev v svetovalnih središčih ISIO v letih 2006 do 2012, glede na regijo (N=51)

Vir: Izdana potrdila o usposobljenosti po Programu temeljnega usposabljanja vodij in svetovalcev v svetovalnih središčih ISIO, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije

Iz zgornje slike je razvidno, da so se po obravnavanem programu za nove svetovalce v svetovalnih središčih usposobili strokovni delavci iz vseh slovenskih regij. Najbolje sta zastopani Savinjska in Goriška regija, dobro sta bili pokriti tudi Podravska regija in Jugovzhodna Slovenija.

Ob teh podatkih velja povedati, da vsa svetovalna središča niso enako velika. V večjih regijah, kjer beležimo večji obseg prebivalstva in posledično temu tudi večje potrebe po dejavnosti informiranja in svetovanja, delujejo večja svetovalna središča, z večjim številom svetovalcev. Iz tega lahko sklepamo, da so tudi potrebe po usposabljanju svetovalcev iz večjih regij večje. To seveda ne velja za vse primere, še posebej potem, ko je svetovalno središče že vzpostavljeno. Kot smo že omenili, se lahko potrebe po usposabljanju novih svetovalcev porajajo takrat, ko se poveča dejavnost svetovanja v nekem svetovalnem središču, lahko pa tudi takrat, ko v določenem svetovalnem središču pride do fluktuacije in je potrebo usposobiti nove svetovalce, ki bodo nadomestili tiste, ki so odšli na novo delovno mesto, so se upokojili itd.

Lahko pa v nekaterih podatkih prepoznamo povezavo med številom usposobljenih in velikostjo regij. Če pogledamo Savinjsko in Goriško regijo, iz katerih se je usposobilo največ svetovalcev, ugotovimo, da glede na površino⁵⁷ spadata med večje slovenske regije.

⁵⁷ Dostopno na <http://www.stat.si/doc/pub/REGIJE-2012.pdf>

Nekaj manj usposobljenih svetovalcev imata Notranjsko-kraška (enega) in Spodnjeposavska regija (dva), kar šest slovenskih regij - Pomurska, Koroška, Zasavska, Osrednjeslovenska, Gorenjska in Obalno-kraška regija - pa imajo enako število usposobljenih strokovnih delavcev in svetovalcev (tri).

3.3.3 SKUPNE UGOTOVITVE ZA PREDSTAVLJENE PROGRAME TEMELJNEGA USPOSABLJANJA VODIJ IN SVETOVALCEV V SVETOVALNIH SREDIŠČIH ISIO

Ob koncu povzemamo skupne ugotovitve za oba predstavljen temeljna programa usposabljanja vodij in svetovalcev v svetovalnih središčih ISIO.

- S svetovalnimi središči ISIO želimo odraslim udeležencem zagotoviti čim bolj celovito ter kakovostno informiranje in svetovanje pri njihovem učenju in izobraževanju (pred, med in ob zaključku izobraževanja), v omrežje pa poskušamo povezati tudi čim več ponudnikov izobraževalnih in svetovalnih storitev za odrasle v lokalnem okolju. Na ta način želimo prispevati k še bolj kakovostnemu, celostnemu in usklajenemu delovanju svetovalnih središč in svetovalne dejavnosti.
- Svetovalna dejavnost je ena ključnih dejavnosti za zagotavljanje uresničevanja koncepta vseživljenjskega učenja, ki pa mora, zaradi kompleksnosti izobraževanja, pri svojem delovanju upoštevati temeljna načela, kot so npr.: možnost enakopravnega dostopa za vse ciljne skupine odraslih, brezplačnost, prostovoljnost, objektivnost, zaupnost ipd.
- Da bi svetovalna središča ISIO lahko udeleževala tako zastavljene cilje, je potrebno zagotoviti, da bodo dejavnost informiranja in svetovanja opravljali usposobljeni strokovni delavci. Prav z namenom, da bi to zagotovili, je ACS že ob razvoju koncepta delovanja svetovalnih središč ISIO posebno pozornost namenil tudi temeljnemu usposabljanju osebja v svetovalnih središčih.
- Doslej sta bila razvita dva temeljna programa usposabljanja in sicer: Program temeljnega usposabljanja za vzpostavitev svetovalnega središča v izbranem okolju/regiji in Program temeljnega usposabljanja vodij in svetovalcev v svetovalnih središčih ISIO. Prvi program temeljnega usposabljanja je obsežnejši in bolj zahteven. Oblikovan je na načelih akcijskega izobraževanja, kar pomeni, da udeleženci v programu, hkrati s tem, ko se usposabljujejo za vlogo vodje in svetovalca v svetovalnem središču ISIO, tudi oblikujejo lasten model delovanja svetovalnega središča ISIO in pripravijo vse potrebno za vzpostavitev svetovalnega središča. V ta program so se zato vključevali strokovni delavci takrat, ko so se na novo vzpostavljala svetovalna središča.
- Ker v zadnjih letih ni bilo več širitve omrežja svetovalnih središč ISIO, so se zaradi fluktuacije svetovalcev iz delujočih svetovalnih središč ter zaradi širitve dejavnosti svetovalnih središč na dislokacije pokazale nove potrebe po temeljnem usposabljanju osebja v svetovalnih središčih. Razvit je bil nov program temeljnega usposabljanja, poimenovan Program temeljnega

usposabljanja vodij in svetovalcev v svetovalnih središčih. Namenjen je tistim strokovnim delavcem, ki se na novo vključujejo v delo že vzpostavljenih in delujočih svetovalnih središč za izobraževanje odraslih, vanj pa se lahko vključujejo vsi, ki želijo opravljati delo vodij in svetovalcev na sedežu svetovalnega središča ali na dislokacijah.

- V letih od 2001 do 2005 smo izpeljali tri izvedbe usposabljanja po Programu temeljnega usposabljanja za vzpostavitev svetovalnega središča v izbranem okolju/regiji, v letih 2006 do 2012 pa še tri temeljna usposabljanja po programu Temeljnega usposabljanja vodij in svetovalcev v svetovalnih središčih ISIO.
- Skupaj smo tako v obdobju, ki smo ga vključili v analizo, izpeljali šest temeljnih usposabljanj vodij in svetovalcev v svetovalnih središčih ISIO in za svetovalno delo usposobili 91 strokovnih delavcev.
- Ker imajo svetovalna središča sedež na ljudskih univerzah, je več kot dve tretjini svetovalcev prihajalo iz ljudskih univerz, manjši pa je bil delež tistih, ki so prihajali iz zasebnih in drugih izobraževalnih organizacij za odrasle.
- Z usposobljenimi strokovnimi delavci, ki delujejo kot svetovalci v svetovalnih središčih ISIO, je pokrito ozemlje celotne Slovenije, saj svetovalna središča uspešno delujejo v vseh slovenskih regijah.
- Strokovni nosilci projekta na ACS ocenjujejo, da imamo glede na potrebe in obseg dejavnosti ISIO, po posameznih regijah usposobljenih zadostno število vodij in svetovalcev.
- Predlagajo, da se v skladu z možnostmi financiranja, temeljna usposabljanja za strokovne delavce in svetovalce izvajajo vsaj vsaki dve leti oz. v skladu z aktualnimi potrebami.

3.4 TEMELJNI PROGRAM USPOŠABLJANJA ZA MENTORJE V PROGRAMU PROJEKTNO UČENJE ZA MLAJŠE ODRASLE (PUM)

V tem poglavju predstavljamo **analizo usposabljanja mentorjev po programu Temeljni program usposabljanja za mentorje v programu Projektno učenje za mlajše odrasle** (v nadaljevanju tudi PUM). Program usposabljanja je namenjen tistim, ki bi želeli izvajati program PUM, usposobi jih za mentorje tega programa.

Preden predstavimo analizo usposabljanja, je treba opisati nekaj temeljnih značilnosti programa PUM. V zgodnjih 90. letih se je Slovenija prvič srečala z večjim številom brezposelnih. Analize so pokazale, da so med posebno ranljivimi skupinami, ki so se pojavile na trgu dela, mladi, ki nimajo nobene poklicne izobrazbe, niso zaposleni, pa tudi ne vključeni v izobraževanje. Kot eden izmed odgovorov na vprašanje, kako jim pomagati, je leta 1994 nastal program CMO – Center za mlajše odrasle. Njegova zamisel je bila, da bi po vzoru danskih produkcijskih šol organizirali posebne centre, v katere bi vključevali mlade; ti bi se v teh centrih učili različnih praktičnih veščin, pridobivali nekaj splošnoizobraževalnega znanja in osebnostno rastle, da bi postali vsaj malo konkurenčni na trgu dela ali pa bi se vrnili v šole. Program je bil v šolskem letu 1995/96 poskusno izveden, na podlagi spremljanja in evalvacije pa nato vsebinsko dograjen in tudi preimenovan v program Projektno učenje za mlajše odrasle (program PUM). Sprejel ga je Strokovni svet RS za izobraževanje odraslih, prav tako takratni minister za šolstvo, s tem pa je program postal prvi javno veljavni program neformalnega izobraževanja v Sloveniji (sprejet leta 1999)⁵⁸.

Osnovna zamisel programa temelji na projektnem učenju, ki poteka v tesnem sodelovanju z lokalnim okoljem. Mladi sami načrtujejo in izpeljujejo različne praktične projekte, kar naj bi jim pomagalo pri razvijanju kompetenc, ki jih potrebujejo pri zaposlovanju, za načrtovanje učenja, beleženje in izkazovanje učnih dosežkov ter učnih izkušenj. Program mladim prav tako pomaga pri preseganju socialne osamelosti in jih spodbudi k nadaljevanju šolanja, kjer pa to ni mogoče, spodbuja pridobivanje veščin, ki olajšajo pot do zaposlitve. S pomočjo mentorjev mladi rešujejo tudi težave, ki so pripomogle k temu, da so opustili šolanje (odnosi v družini, slaba samopodoba, odvisnosti, socialne stiske ...). Vse naštetu pomeni, da izvajalci programa PUM oz. mentorji PUM celostno pristopijo k reševanju problema osipništva za mlajše odrasle, stare od 15 do 25 let, kar je tudi temeljni namen programa (Spletna stran programa PUM).

Program je strukturiran na štiri različne oblike projektnega učnega dela:

- izbirno projektno delo,
- produkcijsko projektno delo,
- individualno projektno učenje,
- interesne dejavnosti.

⁵⁸ Dostopen na <http://programoteka.acs.si/PDF/PUM.pdf>.

Snovalci projekta so se že ob njegovem nastanku zavedali, da gre za zelo zahteven program, saj so bili njegova ciljna skupina mladi, pri katerih so bile že druge službe (šolske svetovalne službe, centri za socialno delo ipd.) neuspešne. Zato je bila posebna skrb namenjena tistim, ki naj bi program izvajali, to je mentorjem programa PUM. Formalni pogoji so bili že leta 1999 opredeljeni v Odredbi o smeri izobrazbe vodje mentorske skupine in mentorjev v izobraževalnem programu Projektno učenje za mlajše odrasle (Uradni list RS, št. 63-3025/1999), kjer je bilo določeno, da je mentor lahko tisti, kdor si je pridobil najmanj visokošolsko, za delo pri produkcijskem projektnem delu pa najmanj srednjo strokovno izobrazbo, in opravil študijski program za izpopolnjevanje za mentorje v programu Projektno učenje za mlajše odrasle. Določena je torej raven izobrazbe, ki jo morajo dosegati mentorji, hkrati pa tudi obveza, da uspešno opravijo posebno izpopolnjevanje, ki jih usmerjeno usposobi za delo v tem programu.

Določilo omenjene odredbe je rezultat razvojne skupine na ACS, ki se je od vsega začetka zavedala, da bo uspešnost programa PUM odvisna od ustrezne pripravljenosti mentorjev, zato je že ob nastanku programa CMO nastal tudi prvi program usposabljanja mentorjev za izvajanje tega programa. Kasneje, ob preoblikovanju programa CMO v program PUM, pa se je ustrezno preoblikoval tudi program usposabljanja mentorjev – poimenovan je **Temeljni program usposabljanja za mentorje v programu PUM**. Usposabljanje po tem programu bo v nadaljevanju predmet naše analize. Kot je povedano že v metodološkem delu, pa predmet analize niso programi spopolnjevanja, ki so organizirani za mentorje, ki že izvajajo program PUM. ACS je namreč vrsto let za že delujoče mentorje organiziral spopolnjevanje za mentorje vsaj enkrat letno in sicer s tematskih področij, ki so poglobljala njihovo temeljno znanje, ali tistih, ki so jim širila obzorja in jih še dodatno usposabljala za uspešno delo v programu.

PREDSTAVITEV PROGRAMA

Predmet naše analize je **Temeljni program usposabljanja za mentorje v programu PUM**. Njegov temeljni namen je usposobiti nove mentorje za izvajanje programa Projektno učenje za mlade pri tistih izvajalcih programa, ki program vpeljujejo prvič, ali pa imajo premajhno število usposobljenih mentorjev za izpeljavo programa.

Temeljni program usposabljanja za mentorje v programu PUM mentorjem omogoča, da si pridobijo znanje za delo v programu PUM – spoznajo njegov kurikulum, pridobijo znanje za programiranje in izvajanje učnih projektov, spoznajo značilnosti in potrebe mladih, ki se vključujejo v program in si pridobijo temeljno znanje in veščine za vodenje učne skupine v PUM ter za aktivno sodelovanje s širšim družbenim okoljem, v katerem PUM deluje. Nekoliko podrobneje vsebine zajemajo: izhodišča in temeljna načela delovanja PUM, cilji programa PUM, mladost in vrednote mladih, mladi in brezposelnost, mladostniške stiske in mreža pomoči, družbeni in izobraževalni vidiki mladih osipnikov, osipniki in priložnosti za pridobitev poklica zunaj izobraževalnega sistema (NPK), stili učenja in poučevanja, značilnosti projektnega učenja v programu PUM (organizacijsko načrtovanje projektov, vsebinsko in didaktično načrtovanje, vrste in organizacija projektnega učenja, nivojska organizacija dela), načrtovanje

učnih projektov (načrtovanje dejavnosti v projektu, načrtovanje učenja v projektu), načrtovanje, izvajanje in vrednotenje produkcijskih projektov, interesne dejavnosti, načrtovanje, vrednotenje individualnih osebnih projektov, animacija mladih za vključitev v program, mladi, droge, alkoholizem in mreža pomoči, različni vidiki in ravni vrednotenja učnega procesa, itn. (Evalvacijska študija Javno veljavni program Projektno učenje za mlajše odrasle - PUM, Program Temeljno usposabljanje za mentorje 2010).

Med pomembnejše zmožnosti ali kompetence, ki naj bi jih imel mentor v PUM, sodi tudi zmožnost sodelovanja ali delo v skupini. Pokazalo se je, da je vloga mentorja pomembna ne le pri oblikovanju učnih skupin udeležencev, temveč tudi pri oblikovanju mentorskih skupin pri posameznih izvajalcih programa PUM. Program PUM namreč pri osnovni skupini 24 udeležencev izpeljujejo trije mentorji, ki delujejo timsko. V spodnji preglednici na kratko predstavljamo glavne informacije o programu.

Preglednica 39: Predstavitev Temeljnega programa usposabljanja za mentorje v programu Projektno učenje za mlajše odrasle (PUM)

Ime programa:	Temeljni program usposabljanja za mentorje v programu Projektno učenje za mlajše odrasle	
Različice poimenovanja programa:	PUM Projektno učenje za mlade – temeljni izobraževalni program za mentorje	
Leto nastanka programa:	1994 kot temeljni program usposabljanja mentorjev v programu CMO 1998 kot temeljni program usposabljanja mentorjev v programu PUM	
Posodobitve programa	2011	
Obseg programa:	1999-2010	od 2011 dalje
	198 ur	160 ur
Izvedbe v letih:	1998, 1999/2000, 2000/2001, 2004/2005, 2009/2010	
Način vključevanja:	Vključijo se lahko posamezniki, ki jih predlagajo izobraževalne organizacije, ki imajo pravico do izvajanja programa PUM.	
	Posamezniki morajo pred vključitvijo v program uspešno opraviti izborni intervju.	
Cilji programa:	Udeleženci se usposobijo za: <ul style="list-style-type: none"> ▶ sodelovalno ugotavljanje interesov in učnih potreb udeleženca, ki jih ta lahko zadosti v programu PUM, ▶ načrtovanje, izpeljevanje, spremljanje in vrednotenje dela v učnih projektih, ▶ sodelovalno načrtovanje, spremljanje in vrednotenje učenja, napredovanja in učnih dosežkov s posameznim udeležencem, ▶ uspešno usmerjanje in vodenje skupinske dinamike – razvoj in cilji skupine, slog vodenja, sporazumevanje, norme v skupini, povezanost – kohezivnost skupine, konflikti v skupini, ▶ sodelovalno svetovanje udeležencu pri izbiri in vključevanju v nadaljnje izobraževanje ali delo, ▶ povezovanje z drugimi ustanovami v okolju, ki udeležencu lahko 	

	<p> pomagajo pri uresničevanju njegovih ciljev (npr. zavod za zaposlovanje, izobraževalne organizacije, prostovoljske in svetovalne organizacije),</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ komuniciranje in sodelovanje s starši mladoletnih udeležencev ali člani njihove družine, ▶ sodelovalno delo v mentorski skupini (pri opravljanju svojega dela se povezuje in sodeluje z drugimi mentorji v programu PUM), ▶ sodelovanje in povezovanje z različnimi posamezniki in ustanovami v okolju, pomembnimi za učenje v PUM (npr. pridobivanje učnih virov, izpeljava posameznih akcij v okolju v okviru učnih projektov, pridobivanje sponzorjev), ▶ animiranje udeležencev za udeležbo v programu PUM in animiranje okolja za sodelovanje z udeleženci PUM, ▶ vrednotenje in spremljanje lastnega dela in dela mentorske skupine, ▶ dejavno sodelovanje pri splošni evalvaciji programa PUM, ki jo izpeljuje Andragoški center.
Ciljna skupina:	<p>Kandidati za vključitev v program za mentorje PUM morajo izpolnjevati pogoje, ki jih za strokovno izobrazbo predvideva <u>Odredba o smeri izobrazbe vodje mentorske skupine in mentorjev v izobraževalnem programu Projektno učenje za mlajše odrasle</u> (Ur. l. RS, št. 63-3025/1999). Ta odredba določa smer in stopnjo izobrazbe mentorjev ter posebno znanje mentorjev in vodje mentorske skupine, ki si ga pridobijo s tem, ko uspešno končajo program – Temeljni program usposabljanja za mentorje v programu Projektno učenje za mlajše odrasle. Mentor lahko postane tisti, kdor si je pridobil najmanj visokošolsko, za delo pri produkcijskem projektnem delu pa najmanj srednješolsko strokovno izobrazbo.</p> <p>Poleg pogojev, ki veljajo za strokovno izobrazbo, so vstopni pogoji za vključitev v program še:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ izkušnje pri delu s ciljno skupino mlajših brezposelnih odraslih brez temeljnega poklica ali s podobno skupino mladih, ▶ pričakovane drže, vrednote, osebnostne lastnosti in nazor, med katerimi so najpomembnejši: veselje do dela z mladimi, sposobnost konstruktivnega delovanja v zmedi, želja in spodbujanje sodelovanja med ljudmi in zmožnost timskega dela, empatičnost, spoštovanje človeka, ne glede na spol, socialno, rasno, versko, nacionalno pripadnost ali spolno usmerjenost, demokratičnost, izvirnost, ustvarjalnost, volja do učenja, kritično premišljevanje, samostojnost in odločnost, spoštovanje različnosti, spontanost, težnja k alternativnim oblikam učenja (lastni učni projekti).
Pogoji za dokončanje programa:	<p>Pogoji za dokončanje programa so:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ pozitivno ocenjena seminarska naloga, ki jo kandidat pripravi ob koncu programa, ▶ pozitivno mnenje o sodelovanju kandidata med potekom izobraževalnega programa, ▶ izkazana osemdesetodstotna udeležba v neposrednem učenju v skupini, ki je organizirano v okviru programa za mentorje.

Vir: PUM Projektno učenje za mlajše odrasle - temeljni izobraževalni program za mentorje, 1999, Andragoški center Slovenije in Temeljni program usposabljanja za mentorje v programu Projektno učenje za mlajše odrasle, 2011, Andragoški center Slovenije ter izdana potrdila v temeljnem usposabljanju za mentorje v programu Projektno učenje za mlajše odrasle, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije

IZVEDBE PROGRAMA

Prvi program usposabljanja za mentorje je bil izpeljan leta 1994 (takrat še pod imenom Program usposabljanja za mentorje CMO v obsegu 128 pedagoških ur). Po prenovi programa CMO v program PUM pa je prišlo do korenitejšje spremembe programa usposabljanja mentorjev, zato tisti mentorji, ki so bili usposobljeni za delo v programu CMO, niso avtomatično pridobili tudi usposobljenosti za delo v programu PUM. Ker je z vidika naše analize pomembno število usposobljenih mentorjev za program PUM (sedaj veljavni program), usposobljenih mentorjev za izvajanje programa CMO v analizo nismo vključili.

V analizo smo tako vključili pet izvedb Temeljnega programa usposabljanja za mentorje v programu PUM, ki so potekale v letih 1998, 1999/2000, 2000/2001, 2004/2005 in 2009/2010⁵⁹.

Preglednica 40: Podatki o izvedbah programa Temeljno usposabljanje mentorjev v programu PUM

IZVEDBE PROGRAMA	ZAČETEK IZVEDBE	KONEC IZVEDBE	SKUPEN OBSEG IZVEDENIH UR USPOSABLJANJA
1. IZVEDBA	27.3.1998	23.5.1998	200
2. IZVEDBA	7.10.1999	3.12.1999	200
3. IZVEDBA	3.10.2000	7.12.2000	200
4. IZVEDBA	23.9.2004	24.12.2004	166
5. IZVEDBA	17.9.2009	22.12.2009	160

Vir: Izdana potrdila v temeljnem usposabljanju za mentorje v programu Projektno učenje za mlajše odrasle, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije

Preglednica prikazuje, da temeljno usposabljanje ni potekalo vsako leto. Leta 1998 je bilo usposabljanje namenjeno prvim izvajalcem programa PUM, naslednji dve leti pa tistim organizacijam, ki so se pridružile prvim izvajalcem. Sledil je nekajletni zamik tega usposabljanja - do leta 2004, ponovno je bilo nato usposabljanje izvedeno šele leta 2009. V zvezi s pogostostjo izvajanja programa je treba pojasniti vsaj dvoje:

- Število izvedb je v celoti odvisno od števila izvajalskih organizacij programa PUM. Le-te določi ministrstvo na podlagi javnega razpisa. Hkrati z izborom izvajalske organizacije ministrstvo določi tudi število mentorjev, ki jih bo financiralo pri posameznem izvajalcu. To pomeni, da je vnaprej znano število udeležencev usposabljanja; vsaka organizacija jih na usposabljanje napoti le toliko, kot predvideva, da jih bo potrebovala in da bo zanje dobila denar. Tako po začetnem usposabljanju mentorjev pri posameznem izvajalcu ni bilo več potreb po dodatnem usposabljanju, razen če ni prišlo do kadrovskih sprememb ali če ministrstvo, kljub potrebi, izvajalcu ni odobrilo zaposlitve večjega števila mentorjev.

⁵⁹ Kot smo že navedli, morajo kandidati za mentorja PUM za uspešno dokončanje programa, po končanem organiziranem temeljnem usposabljanju v določenem roku (praviloma v 30 dneh) pripraviti tudi seminarsko nalogo. Ker se je organiziran del temeljnega usposabljanja pri vseh izvedbah, razen prve, končal v mesecu decembru, je bil postopek ocenjevanja kandidatov za mentorja PUM izpeljan v začetku naslednjega leta.

- Po prvotnem načrtu naj bi vsaj eno izvedbo programa PUM zagotovili v vsaki slovenski regiji, skupaj naj bi imeli za začetek 14 izvajalcev. Po začetni vzpostavitvi mreže izvajalcev PUM (2 izvajalca) in njeni širitvi v kasnejših letih pa mreža nikoli ni dosegla načrtanega števila izvajalcev, kaj šele, da bi v regijah z večjim številom potencialnih udeležencev programa PUM zagotovili pogoje za delo več izvajalcem. Potek razvoja mreže izvajalcev PUM prikazuje spodnja preglednica. Kot lahko vidimo, se je le-ta širila postopoma, nekatere organizacije pa so v času od leta 1998 do 2010 ali prenehale delovati (TIN Ljubljana, KOR-CIS Slovenj Gradec), ali pa niso uspele pridobiti sredstev za izvajanje programa PUM in se program v sami organizaciji ne izvaja več (Ljudska univerza Škofja Loka).

Preglednica 41: Potek razvoja mreže izvajalcev PUM

Leto	Izvajalske organizacije programa PUM				
	Obstoječe	Št.	Nove	Št.	Skupaj
1998		0	- TIN Ljubljana - KOR-CIS	2	2
1999	- TIN Ljubljana - KOR-CIS ⁶⁰	2	- Zavod Salesianum - OE PUM Celje - Ljudska univerza Radovljica - Ljudska univerza Murska Sobota	3	5
2000 - 2003	- TIN Ljubljana - MOCIS Slovenj Gradec - Zavod Salesianum - OE PUM Celje - Ljudska univerza Radovljica - Ljudska univerza Murska Sobota	5	- Ljudska univerza Ajdovščina - Andragoški zavod Maribor – Ljudska univerza - Izobraževalni center Memory, Dutovlje (PUM se izvaja v Kopru)	3	8

⁶⁰ Zasebno podjetje KOR-CIS je delovalo do leta 2000, nato pa se je preoblikovalo v javni zavod MOCIS, Center za izobraževanje odraslih.

Leto	Izvajalske organizacije programa PUM				
	Obstoječe	Št.	Nove	Št.	Skupaj
2004 - 2006	<ul style="list-style-type: none"> - TIN Ljubljana - MOCIS Slovenj Gradec - Zavod Salesianum - OE PUM Celje - Ljudska univerza Radovljica - Ljudska univerza Murska Sobota - Ljudska univerza Ajdovščina - Andragoški zavod Maribor – Ljudska univerza - Izobraževalni center Memory, Dutovlje (PUM se izvaja v Kopru) 	8	<ul style="list-style-type: none"> - Posoški razvojni center Tolmin - Ljudska univerza Škofja Loka - Razvojno izobraževalni center Novo mesto 	3	11
2007	<ul style="list-style-type: none"> - TIN Ljubljana⁶¹ - MOCIS Slovenj Gradec - Zavod Salesianum - OE PUM Celje - Ljudska univerza Radovljica - Ljudska univerza Murska Sobota - Ljudska univerza Ajdovščina - Andragoški zavod Maribor – Ljudska univerza - Izobraževalni center Memory, Dutovlje (PUM se izvaja v Kopru) 	8	/	0	8

⁶¹ Zavod TIN Ljubljana je deloval do leta 2008. Mentorska skupina iz tega zavoda je nato začela delovati v okviru zavoda Bob.

Leto	Izvajalske organizacije programa PUM				
	Obstoječe	Št.	Novo	Št.	Skupaj
2008 - 2009	<ul style="list-style-type: none"> - MOCIS Slovenj Gradec - Zavod Salesianum - OE PUM Celje - Ljudska univerza Radovljica - Ljudska univerza Murska Sobota - Ljudska univerza Ajdovščina - Andragoški zavod Maribor – Ljudska univerza - Izobraževalni center Memory, Dutovlje (PUM se izvaja v Kopru) 	7	<ul style="list-style-type: none"> - Regionalni center za razvoj d.o.o. Trbovlje - Posoški razvojni center Tolmin - Bob, zavod za izobraževanje in kulturne dejavnosti Ljubljana - Ljudska univerza Škofja Loka⁶² - Razvojno izobraževalni center Novo mesto 	5	12
2010 - 2012	<ul style="list-style-type: none"> - MOCIS Slovenj Gradec - Zavod Salesianum - OE PUM Celje - Ljudska univerza Radovljica - Ljudska univerza Murska Sobota - Ljudska univerza Ajdovščina - Andragoški zavod Maribor – Ljudska univerza - Izobraževalni center Memory, Dutovlje (PUM se izvaja v Kopru) - Regionalni center za razvoj d.o.o. Trbovlje - Posoški razvojni center Tolmin - Bob, zavod za izobraževanje in kulturne dejavnosti Ljubljana - Razvojno izobraževalni center Novo mesto 	11	/	0	11

Vir: Poročila o delu Andragoškega centra Slovenije v letih 1998 do 2009 in Rezultat javnega razpisa za sofinanciranje izobraževalnih programov za dvig ravni pismenosti in Projektno učenje za mlajše odrasle od 2010 do 2013, Uradni list RS št. 59/10, z dne 23.7.2010

⁶² Na zadnjem razpisu leta 2010 ni zadostila pogojem za pridobitev sredstev za izvajanje programa PUM, zato programa PUM ne izvaja več.

Na doslej zadnjem razpisu Ministrstva za izobraževanje, znanost, kulturo in šport⁶³ leta 2010 je bilo za sofinanciranje izvajanja programa PUM izbranih enajst izvajalskih organizacij. Razlogi, da je omrežje izvajalcev že od leta 2004 praktično enako in ne večje, so zelo kompleksni – od tega, da tripartitno financiranje (šolsko ministrstvo, občina, zavod za zaposlovanje) ni nikoli zaživel, do tega, da enkrat šolsko ministrstvo, drugič zavod za zaposlovanje nista zagotovila dovolj finančnih sredstev za izvajanje programa PUM, zato so bile večkrat zelo ogrožene že izvedbe pri tistih, ki so že delovali v mreži. To pa je tudi razlog, da ni bilo potreb po dodatnem usposabljanju mentorjev, saj se mreža ni širila.

Iz teh razlogov tudi težko ocenjujemo, ali je bilo število izvedb programa ustrezno ali ne. Če bi bil zagotovljen načrtovan razvoj omrežja izvajalcev programa PUM, potem bi bila vsekakor potrebna še kakšna izvedba. Ker pa temu ni bilo tako, so bile izvedbe prilagojene spremenjenim potrebam. Vsekakor pa se zdi, da so petletni premori med posameznimi usposabljanji v zadnjih letih preveliki, saj je treba računati na običajno fluktuacijo kadra, ki se pri tako zahtevnem programu prav gotovo dogaja.

ŠTEVILO USPOSOBLJENIH V PROGRAMU

V nadaljevanju prikazujemo število usposobljenih mentorjev PUM po posameznih letih⁶⁴. Preden pa pokažemo kvantitativne podatke, je treba pojasniti še eno posebnost tega programa, to so licence. Kandidati, ki so uspešno končali usposabljanje, so si z nazivom mentor PUM pridobili tudi **licenco za mentorja PUM**, ki so jo morali **obnavljati na vsake tri leta** (določeno z Okrožnico Ministrstva za šolstvo, znanost in šport o navodilih o postopku za obnovitev licence za mentorje PUM, št. 604-04-5/2001 z dne 11.4.2001). Mentor je licenco za mentorja PUM lahko obnovil, če je izpolnil vse zahtevane pogoje. Ti pogoji so bili:

- da je v zadnjih treh letih vsaj eno leto delal kot mentor v programu PUM;
- da se je v zadnjih treh letih udeležil vsaj ene letne evalvacijske delavnice, ki jih organizira Andragoški center Slovenije;
- da se je v zadnjih treh letih udeležil strokovnega spopolnjevanja, ki je relevantno za njegovo delo v programu PUM, v obsegu najmanj 48 ur. Od teh 48 ur jih je moralo biti najmanj 32 ur iz programa strokovnega spopolnjevanja mentorjev PUM, ki jih je izvajal Andragoški center Slovenije.

Mentor, ki je želel obnoviti licenco, je moral v skladu s temi pogoji po treh letih od pridobitve licence za mentorja PUM predložiti vlogo za obnovitev licence na predpisanem obrazcu na pristojno šolsko ministrstvo. Andragoški center Slovenije je nato pripravil strokovno oceno in mentorjem PUM, ki so uspešno obnovili licenco izdal Potrdilo o obnovitvi licence za mentorje PUM, na katerem je bil naveden datum veljavnosti licence.

⁶³ Rezultat javnega razpisa za sofinanciranje izobraževalnih programov za dvig ravni pismenosti in Projektno učenje za mlajše odrasle od 2010 do 2013 (Uradni list RS, št. 59/10, z dne 23. 7. 2010). Dostopen na http://www.mizks.gov.si/si/okroznice_razpisi_in_javna_narocila/javni_razpisi/?tx_t3javnirazpis_pi1%5Bshow_sin gle%5D=1094.

⁶⁴ Kot smo navedli v metodološkem uvodu, število usposobljenih prikazujemo po letih, ko so si pridobili potrdilo o usposobljenosti za delo v programu, ne glede na to, katerega leta so se udeležili usposabljanja.

Postopek obnavljanja licence se je izvajal do leta 2006, ko je ta obveznost prenehala veljati.

Naslednja preglednica prikazuje število mentorjev za izvajanje programa PUM po posameznih letih, število mentorjev PUM, ki so obnovili licenco za delo v programu PUM in število mentorjev PUM, ki lahko izvajajo program PUM, ker so bodisi do leta 2006, ko je bilo to še potrebno, uspešno obnovili licenco za mentorja PUM (ti so si pridobili potrdilo v letih 1998, 2000 in 2001), ali jim ni bilo potrebno obnoviti licence za mentorje PUM, ker se je postopek prenehal izvajati (ti so si pridobili potrdilo v letu 2005) ali pa so se usposobili za mentorja PUM po letu 2006.

Preglednica 42: Število mentorjev programa PUM, število mentorjev, ki so obnovili licenco za delo v programu PUM in število mentorjev programa PUM, ki imajo pravico do opravljanja dela v programu PUM

Leto	Število mentorjev PUM	Od tega obnovljenih licenc		Število mentorjev PUM s pravico do opravljanja dela v programu PUM po letu 2006, ko preneha obveznost obnavljanja licence
		Leto ⁶⁵	Število	
1998	9	2001 in 2005	7	7
2000	17	2002, 2003	12	12
2001	14	2003, 2004	11	11
2005	38			38
2010	17			17
SKUPAJ	95			85

Vir: Izdana potrdila za mentorje v temeljnem usposabljanju Projektno učenje za mlajše odrasle, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije

Naziv mentor PUM si je v vseh letih pridobilo 95 udeležencev. Od tega jih ima pravico izvajati program PUM le 85, ker jih 10 v času, ko je še veljalo določilo o obnavljanju licence, bodisi ni izpolnilo vseh zahtevanih pogojev za njeno obnovitev, bodisi sploh niso zaprosili za izvedbo tega postopka.

Če samo z vidika števila usposobljenih mentorjev ocenjujemo učinke obnovljive licence, potem lahko ugotovimo, da je v letih, ko je bila uvedena, povzročala kar velik osip, zaradi česar bi bilo potrebno usposablјati dodatne mentorje. Seveda pa zgolj številke povedo premalo – bistven podatek bi dala evalvacijska študija, ki bi primerjala kakovost dela mentorjev v času, ko so bile licence v veljavi in ko niso bile, to pa ni predmet te analize.

V kolikor naredimo nekaj računskih sklepov, ugotovimo, da če imamo usposobljenih 85 mentorjev PUM in če praviloma v eni mentorski skupini delajo trije mentorji,

⁶⁵ Mentorji PUM, ki so si leta 1998 pridobili potrdilo o usposobljenosti za delo v programu, so licenco za mentorja PUM obnavljali dvakrat, tisti, ki so si v letih 2000 in 2001 pridobili potrdilo o usposobljenosti za delo v programu PUM, pa so licenco za mentorja PUM obnavljali le enkrat.

potem bi imeli teoretično na razpolago mentorjev za 28 skupin. Ker vemo, da ponekod pri nekaterih izvajalcih deluje več mentorskih skupin, vemo pa tudi, da trenutno program PUM izvaja 11 izvajalcev, se zdi, da je usposobljenih mentorjev dovolj. Pri tem pa sta dve bistveni dejstvi, ki ju moramo upoštevati in ki lahko povsem zamajata teoretični račun – ali so usposobljeni mentorji iz krajev ali v njihovi bližini, kjer so izvajalci programa PUM in ali so vsi usposobljeni mentorji še pripravljene in zainteresirane delati v tem programu. Brez teh podatkov bi bilo vsakršno sklepanje o ustreznem ali neustreznem številu usposobljenih mentorjev PUM neumestno.

USPOSOBLJENI PO VRSTI ORGANIZACIJ, KI JIH JE NAPOTILA NA USPOSOBLJANJE

Kot že rečeno, se udeleženci sami ne morejo vključiti v temeljno usposabljanje, ampak jih morajo predlagati organizacije, ki so bile izbrane na podlagi javnega razpisa pristojnega šolskega ministrstva (kot novi izvajalci ali kot tisti, ki jim je omogočeno še nadaljnje izvajanje programa PUM). Izbor na javnem razpisu pa naredi ministrstvo na podlagi presoje, v kateri regiji bi želeli imeti izvajalca programa PUM in ali (obstoječi ali predvideni) izvajalec zagotavlja pogoje za izvajanje programa. Zato nam podatki kažejo predvsem to, kateri izvajalci so uspeli zadostiti tem pogojem.

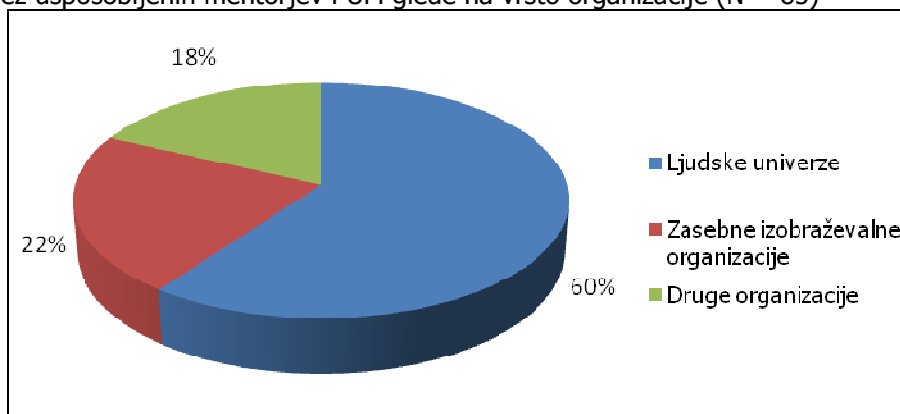
Glede na to, da ima 85 mentorjev PUM pravico do opravljanja dela v programu PUM, bomo v nadaljevanju le za te prikazali, katere izobraževalne organizacije so jih napotile na usposabljanje.

Vsa leta izvajanja programa PUM so se med izvajalci pojavljale tri vrste organizacij: ljudske univerze, zasebne izobraževalne organizacije in le v posamičnih primerih druge organizacije⁶⁶. Med posameznimi leti je bilo število izvajalskih organizacij različno. Kot smo lahko videli iz preglednice številka 41, ki prikazuje razvoj mreže izvajalcev PUM, se je le-ta širila postopoma, poleg tega pa so nekatere organizacije v tem času prenehale delovati, ali pa niso uspele pridobiti sredstev za izvajanje programa PUM in se program določeno obdobje ni izvajal ali pa se celo ne izvaja več. V času analize so tako izvajalci le tisti, ki so bili izbrani na javnem razpisu leta 2010. Vseh izvajalcev je enajst, med njimi pa je največ ljudskih univerz ali njim podobnih organizacij (MOCIS Slovenj Gradec, Ljudska univerza Radovljica, Ljudska univerza Murska Sobota, Ljudska univerza Ajdovščina, Andragoški zavod Maribor – Ljudska univerza, Razvojno izobraževalni center Novo mesto), in sicer šest, nato sledita dve zasebni izobraževalni organizaciji (Izobraževalni center Memory d.o.o. Dutovlje, Bob, zavod za izobraževanje in kulturne dejavnosti Ljubljana) in tri druge organizacije (Posoški razvojni center Tolmin, Regionalni center za razvoj d.o.o. Trbovlje, Zavod Salesianum – organizacijska enota PUM Celje).

Delež usposobljenih mentorjev PUM glede na vrsto organizacije prikazuje naslednja slika:

⁶⁶ Pod druge organizacije smo šteli Posoški razvojni center, Regionalni center za razvoj d.o.o. Trbovlje, Zavod Salesianum - organizacijska enota PUM Celje.

Slika 33: Delež usposobljenih mentorjev PUM glede na vrsto organizacije (N = 85)

Vir: Izdana potrdila v temeljnem usposabljanju za mentorje v programu Projektno učenje za mlajše odrasle, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije

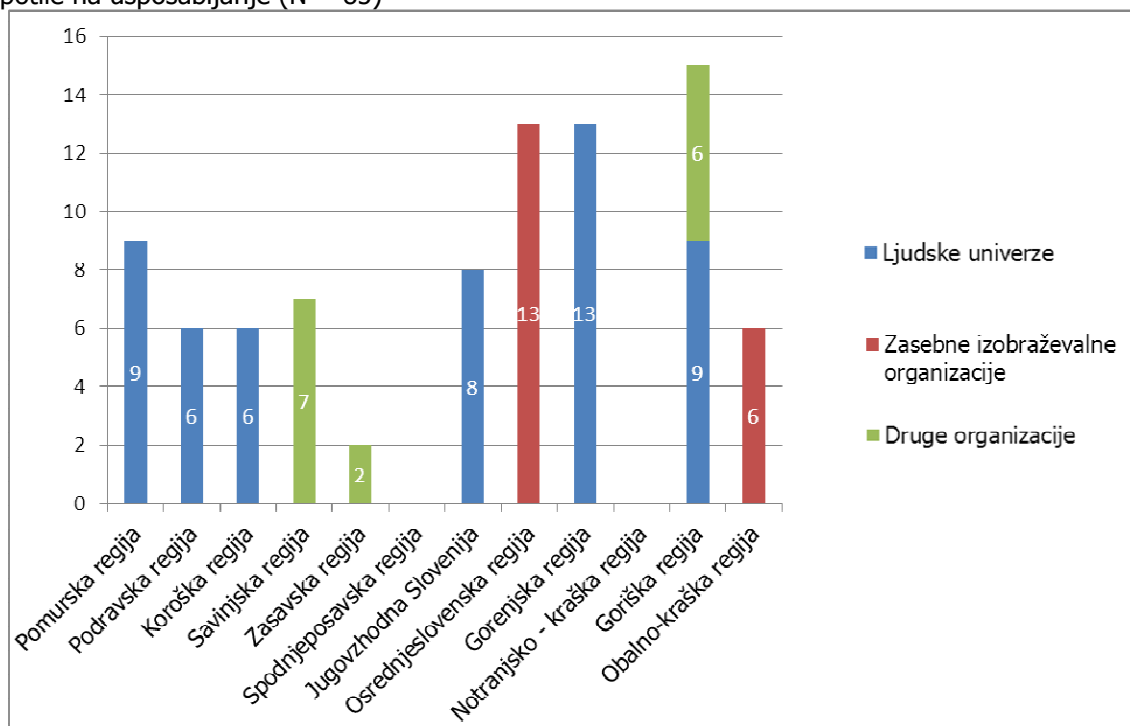
Iz slike lahko vidimo, da imajo največ usposobljenih mentorjev PUM ljudske univerze⁶⁷ (51 oz. 60 % vseh mentorjev), sledijo zasebne izobraževalne organizacije z 22 % oz. 19 mentorji PUM, najmanj pa jih je v drugih organizacijah (15). Taka razporeditev mentorjev je tudi pričakovana, saj je največ izvajalcev programa PUM iz ljudskih univerz, zato je tudi razumljivo, da imajo največ usposobljenih mentorjev.

REGIJSKA RAZMEŠČENOST MENTORJEV PUM

V tem delu analize bomo prikazali število mentorjev PUM glede na regijsko razmeščenost organizacij, ki so jih napotile na usposabljanje. Spodnja preglednica pokaže, da je največ usposobljenih mentorjev PUM (petnajst) v Goriški regiji, sledijo Osrednjeslovenska in Gorenjska regija s trinajstimi mentorji PUM. Najmanj usposobljenih mentorjev je v Zasavski regiji, in sicer samo dva. Obstajata pa tudi dve regiji v Sloveniji, to sta Spodnjeposavska in Notranjsko-kraška regija, ki nimata nobenega usposobljenega mentorja za izvajanje programa PUM.

⁶⁷ Ker se je zasebno podjetje KOR-CIS leta 2000 preoblikovalo v javni zavod MOCIS, Center za izobraževanje odraslih (ljudsko univerzo), smo mentorje iz podjetja KOR-CIS, ki so si pridobili potrdilo o usposobljenosti za delo v programu PUM v letih 1998 in 2000 in izvajajo program v zavodu MOCIS, šteli za usposobljene na ljudski univerzi.

Slika 34: Število mentorjev PUM glede na regijsko razpršenost izobraževalnih organizacij, ki so jih napotile na usposabljanje (N = 85)

Vir: Izdana potrdila v temeljnem usposabljanju za mentorje v programu Projektno učenje za mlajše odrasle, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije

Na regijsko razpršenost usposobljenih mentorjev PUM vpliva mreža izvajalcev programa PUM – tam, kjer so izvajalci, so praviloma tudi usposobljeni mentorji. Razumljivo je, da največ mentorjev PUM prihaja iz Goriške, Osrednjeslovenske in Gorenjske regije, saj so iz navedenih regij na usposabljanje kandidate napotile po dve izvajalski organizaciji⁶⁸, v ostalih regijah, razen Spodnjeposavske in Notranjsko – kraške regije, kjer ni nobene izvajalske organizacije, pa samo po ena.

Glede na to, da se mladi, stari od 15 do 25 let, brez izobrazbe in zaposlitve, ki jim je program PUM namenjen, pojavljajo v vseh slovenskih regijah, je najmanj, kar je potrebno, da se zagotovi izvajanje programa PUM v obeh regijah (Spodnjeposavska in Notranjsko – kraška), kjer program PUM še ni prisoten. Seveda pa bi bilo treba v večjih mestih, kjer je koncentracija take mladine, razmišljati še o dodatnih izvajalcih, saj obstoječi ne morejo pokrivati vseh potreb. Že v uvodu tega poglavja smo spregovorili nekaj o tem, kako se mreža izvajalcev iz zelo različnih razlogov ni razvijala tako, kot je bilo prvotno zamišljeno – predvsem imamo manj izvajalcev. Problem presega to analizo – na tem mestu lahko ugotovimo le, da imamo za obstoječe izvajalce v regijah, kjer se program izvaja, zagotovljeno minimalno število usposobljenih mentorjev; če pa bi prišlo do morebitne širitve mreže, pa bo potrebno dodatno usposabljanje mentorjev, zlasti v regijah, kjer sedaj izvajalcev nimamo.

⁶⁸ V času analize v Osrednjeslovenski in Gorenjski regiji program PUM izvajata le po ena izobraževalna organizacija.

UGOTOVITVE

V tem poglavju smo analizirali temeljno usposabljanje mentorjev programa PUM – Projektno učenje za mlajše odrasle. Snovalci projekta so se že ob njegovem nastanku zavedali, da gre za zelo zahteven program. Zato je bila posebna skrb namenjena tistim, ki naj bi program izvajali, to je mentorjem programa PUM. Formalni pogoji so bili že leta 1999 opredeljeni v Odredbi o smeri izobrazbe vodje mentorske skupine in mentorjev v izobraževalnem programu Projektno učenje za mlajše odrasle (Uradni list RS, št. 63-3025/1999), kjer je bilo določeno, da je mentor lahko tisti, kdor si je pridobil najmanj visokošolsko, za delo pri produkcijskem projektne delu pa najmanj srednjo strokovno izobrazbo, in je opravil študijski program za izpopolnjevanje za mentorje v programu projektno učenje za mlajše odrasle. Določena je torej raven izobrazbe, ki jo morajo dosegati mentorji, hkrati pa tudi obveza, da uspešno opravijo posebno izpopolnjevanje, ki jih usmerjeno usposobi za delo v tem programu. Program usposabljanja se je razvijal sočasno, z razvojem programa PUM, njegovo razvojno pot v analizi tudi prikazujemo, današnja različica se imenuje **Temeljni program usposabljanja za mentorje v programu PUM**. Ta program mentorjem omogoča, da si pridobijo znanje za delo v programu PUM – spoznajo kurikulum PUM, pridobijo znanje za programiranje in izvajanje učnih projektov, spoznajo značilnosti in potrebe mladih, ki se vključujejo v program in si pridobijo temeljno znanje in veščine za vodenje učne skupine v PUM ter za aktivno sodelovanje s širšim družbenim okoljem, v katerem PUM deluje.

- Program usposabljanja je bil do danes izpeljan petkrat in sicer v letih 1998, 1999/2000, 2000/2001, 2004/2005 in 2009/2010, pri čemer pa v analizo nismo zajeli njegove prve izvedbe v letu 1994, ko se je izvajal še pod drugim imenom (Program usposabljanja za mentorje programa CMO) in z deloma drugačno vsebino ter manjšim obsegom ur.
- V zvezi s pogostostjo izvajanja programa je treba pojasniti vsaj dvoje:
 - Število izvedb je v celoti odvisno od števila izvajalcev programa PUM. Izvajalce pa določi ministrstvo na podlagi javnega razpisa. Hkrati z izborom izvajalca ministrstvo določi tudi število mentorjev, ki jih bo financiralo pri posameznem izvajalcu. To pomeni, da je vnaprej znano število udeležencev usposabljanja; vsaka organizacija jih na usposabljanje napoti le toliko, kot predvideva, da jih bo potrebovala in da bo zanje dobila denar. Tako po začetnem usposabljanju mentorjev pri posameznem izvajalcu ni bilo več potreb po dodatnem usposabljanju, razen če ni prišlo do kadrovske spremembe ali pa če ministrstvo izvajalcu ni odobrilo zaposlitve več mentorjev.
 - Po prvotnem načrtu naj bi vsaj eno izvedbo programa PUM zagotovili v vsaki slovenski regiji, skupaj naj bi imeli za začetek 14 izvajalcev. Po začetni vzpostavitvi mreže izvajalcev PUM (dva izvajalca) in njeni širitvi v kasnejših letih pa mreža nikoli ni dosegla načrtanega števila izvajalcev, kaj šele da bi v regijah z večjim številom potencialnih udeležencev programa PUM zagotovili pogoje za delo več izvajalcem. Na doslej

zadnjem razpisu⁶⁹ leta 2010 je bilo za sofinanciranje izvajanja programa PUM izbranih enajst izvajalskih organizacij. Razlogi za to so zelo kompleksni – od tega, da tripartitno financiranje (šolsko ministrstvo, občina, zavod za zaposlovanje) ni nikoli zaživelo, do tega, da enkrat šolstvo ministrstvo, drugič zavod za zaposlovanje nista zagotovila dovolj finančnih sredstev za izvajanje programa PUM, zato so bile večkrat zelo ogrožene že izvedbe pri tistih, ki so že delovali v mreži. To pa je tudi razlog, da ni bilo potreb po dodatnem usposabljanju mentorjev, saj se mreža ni širila.

- Iz teh razlogov tudi težko ocenjujemo, ali je bilo število izvedb programa ustrezno ali ne. Če bi bil zagotovljen načrtovan razvoj omrežja izvajalcev programa PUM, potem bi bila vsekakor potrebna še kakšna izvedba. Ker pa temu ni bilo tako, so bile izvedbe prilagojene spremenjenim potrebam. Vsekakor pa se zdi, da so petletni premori med posameznimi usposabljanji v zadnjih letih preveliki, saj je treba računati na običajno fluktuacijo kadra, ki se pri tako zahtevnem programu prav gotovo dogaja.
- V petih izvedbah programa, ki so potekale v letih 1998, 1999/2000, 2000/2001, 2004/2005 in 2009/2010, je bilo usposobljenih 95 mentorjev PUM, od teh jih v obdobju od leta 2001 do 2006, ko je bilo to še potrebno, 10 jih ni uspešno obnovilo licence za mentorja PUM, tako lahko danes govorimo, da razpolagamo s 85 usposobljenimi mentorji za izvajanje programa PUM.
- Če samo z vidika števila usposobljenih mentorjev ocenjujemo učinke obnovljive licence, potem lahko ugotovimo, da je v letih, ko je bila uvedena, povzročala kar velik osip, zaradi česar bi bilo potrebno usposabljati dodatne mentorje. Seveda pa zgolj številke premalo povedo – bistven podatek bi dala evalvacijska študija, ki bi primerjala kakovost dela mentorjev v času, ko so bile licence v veljavi in ko niso bile, to pa ni predmet te analize.
- Ker je usposobljenih 85 mentorjev PUM in ker praviloma v eni mentorski skupini delajo trije mentorji, potem bi imeli teoretično na razpolago mentorjev za 28 skupin. Ker vemo, da pri nekaterih izvajalcih deluje več mentorskih skupin, vemo pa tudi, da trenutno program PUM izvaja 11 izvajalcev, se zdi, da je usposobljenih mentorjev dovolj. Pri tem pa sta dve bistveni dejstvi, ki ju moramo upoštevati in ki lahko povsem zamajata teoretični račun – ali so usposobljeni mentorji iz krajev ali v njihovi bližini, kjer so izvajalci programa PUM in ali so vsi usposobljeni mentorji še pripravljeni in zainteresirani delati v tem programu. Kljub ugotovitvi, da 85 mentorjev PUM izpolnjuje vse pogoje za izvajanje programa PUM v izvajalski organizaciji, ni nujno, da so vsi tudi aktivni mentorji PUM, kar pomeni, da so vključeni v mentorske skupine, ki so sestavljene z najmanj treh mentorjev. Razlogi za to so različni, lahko so osebne narave (npr. so našli zaposlitev drugje, so se upokojili, je postalo delo

⁶⁹ Rezultat javnega razpisa za sofinanciranje izobraževalnih programov za dvig ravni pismenosti in Projektno učenje za mlajše odrasle od 2010 do 2013 (Uradni list RS, št. 59/10, z dne 23. 7. 2010). Dostopen na http://www.mizks.gov.si/si/okroznice_razpisi_in_javna_narocila/javni_razpisi/?tx_t3javnirazpis_pi1%5Bshow_sin gle%5D=1094.

s to skupino mladih za njih preveč izčrpajoče, saj se ti med delom srečujejo z najrazličnejšimi težavami mladostnikov) ali pa se program PUM zaradi nezadostnih finančnih sredstev izvajalske organizacije za izvajanje programa, v določenem obdobju ni več izvajal in so bili primorani iskati zaposlitev drugje. Brez teh podatkov bi bilo vsakršno sklepanje o ustreznem ali neustreznem številu usposobljenih mentorjev PUM neumestno.

- Največ usposobljenih mentorjev PUM imajo ljudske univerze (51 oz. 60 % vseh mentorjev), sledijo zasebne izobraževalne organizacije z 19 mentorji PUM (22 % vseh), najmanj pa jih je v drugih organizacijah (15). Taka razporeditev mentorjev je tudi pričakovana, saj je največ izvajalcev programa PUM ljudskih univerz, zato je tudi razumljivo, da imajo največ usposobljenih mentorjev.
- Glede na dejstvo, da se mladi v starosti od 15 do 25 let, ki so iz različnih razlogov opustili šolanje in so tako brez kakršne koli izobrazbe ter zaradi pomanjkljivih izkušenj na trgu dela spadajo med težje zaposljive, pojavljajo v vseh slovenskih regijah, bi bilo zelo smiselno, da se program PUM izvaja v vseh regijah, saj bi bilo s tem omogočeno bolj enakovredno vključevanje vsem mladim po državi, za kar pa potrebujemo v vsaki regiji najmanj po eno izvajalsko organizacijo, ki izvaja program PUM. Analiza je pokazala, da temu ni tako in da še vedno v Sloveniji obstajajo regije, kjer se PUM ne izvaja, to sta Spodnjeposavska in Notranjsko-kraška regija. Seveda pa bi bilo treba v večjih mestih, kjer je koncentracija potencialnih udeležencev PUM večja, razmišljati še o dodatnih izvajalcih, saj obstoječi ne morejo pokrivati vseh potreb. A dejstvo je, da se mreža izvajalcev iz zelo različnih razlogov ni razvijala tako, kot je bilo prvotno zamišljeno – predvsem imamo manj izvajalcev. Problem presega to analizo – na tem mestu lahko ugotovimo le, da imamo za obstoječe izvajalce v regijah, kjer se program izvaja, zagotovljeno minimalno število usposobljenih mentorjev; če pa bi prišlo do morebitne širitve mreže, pa bo potrebno dodatno usposabljanje mentorjev, zlasti v regijah, kjer sedaj izvajalcev nimamo.

3.5 TEMELJNO USPOSABLJANJE ZA STROKOVNE DELAVCE V SREDIŠČIH ZA SAMOSTOJNO UČENJE

V tem poglavju predstavljamo **analizo temeljnega usposabljanja za strokovne delavce v središčih za samostojno učenje**, to so vodje središč za samostojno učenje ter informatorji, svetovalci in mentorji v središčih za samostojno učenje.

Malcom Knowles je **samostojno učenje** (ang. *self-directed learning*) v širšem pomenu opisal kot proces, v katerem posameznik samostojno ali s pomočjo drugih oseb prevzame pobudo za ugotovitev svojih izobraževalnih potreb, za opredelitev ciljev izobraževanja, za iskanje človeških in materialnih učnih virov, za izbiro in uporabo učnih strategij ter za oceno svojega učnega rezultata (Knowles 1975). Z izrazom **organizirano samostojno učenje** pa je Irena Benedik opredelila vse oblike samostojnega učenja, ki imajo naslednje značilnosti (Benedik 1996, 51): 1. učenje poteka večinoma samostojno: pobudo, načrtovanje in izpeljavo učne akcije prevzame, kolikor je le mogoče, učeči se sam (lahko gre tudi za kombinacijo samostojnega učenja in tradicionalnih oblik učenja); 2. temeljni vir znanja ni učitelj, temveč posebej prirejeno gradivo in drugi viri (zvočni, video, spletni, ipd.); 3. organizacija pomaga posamezniku, skupini ali širšemu krogu ljudi: lahko pomaga na vseh stopnjah andragoškega cikla ali pa samo v nekaterih; 4. pomoč organizacije se v praksi izraža v tem, da zagotovi prostor za učenje, ustrezno organizirano dejavnost, ustrezno gradivo in svetovalno pomoč; o organiziranem samostojnem učenju govorimo tudi takrat, kadar ustanova zagotovi le posamezne od navedenih elementov.

V Sloveniji poznamo dve obliki neformalnega izobraževanja odraslih, kjer se pojavlja organizirano samostojno učenje, kot smo ga opisali zgoraj, in sicer središča za samostojno učenje, katerih delovanje finančno podpira Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport ter Točke vseživljenjskega učenja, ki delujejo v okviru Centrov vseživljenjskega učenja⁷⁰ in jih financirata Evropski socialni sklad in Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport.

Da bi lažje razumeli in interpretirali podatke o temeljnem usposabljanju kadrov, ki delujejo v središčih za samostojno učenje in na Točkah vseživljenjskega učenja, v uvodu prikazujemo nekaj temeljnih značilnosti središč za samostojno učenje ter Točk vseživljenjskega učenja.

Središča za samostojno učenje (SSU) so oblika neformalnega izobraževanja odraslih, ki pomembno dopolnjujejo tradicionalno učenje in izobraževanje. V Sloveniji so se razvila po zgledu iz Anglije; tam je bil t.i. »*Open Learning*« že v sredini 80-ih let prejšnjega stoletja glavni trend v razvoju izobraževanja odraslih. Razvoj in

⁷⁰ Center vseživljenjskega učenja predstavlja povezavo partnerskih organizacij v konzorcij, ki v regiji podpirajo uresničevanje ciljev vseživljenjskega učenja in izvajajo zlasti dejavnosti informiranja, svetovanja in učenja (več glej v Radinovič Hajdič et al., 2012).

vzpostavitev središč za samostojno učenje je ACS začel razvijati leta 1993, leta 1995 pa so v praksi začela delovati⁷¹ prva središča za samostojno učenje.

Središča odraslim zagotavljajo možnost brezplačnega vključevanja v neformalno izobraževanje v obliki organiziranega samostojnega učenja. Središče za samostojno učenje je sodobno opremljen učni prostor, kjer lahko udeleženci samostojno pridobivajo, utrjujejo ali nadgrajujejo svoje znanje. Takšno učenje je primerno za tiste, ki si želijo sami izbrati učno vsebino, ritem, način in čas učenja in jih prilagajati lastnim zmožnostim. Učenje v središčih poteka individualno in samostojno, udeleženci pri učenju uporabljajo prilagojeno gradivo za samostojno učenje⁷², na voljo jim je sodobna učna tehnologija (osebni računalniki z dostopom do interneta, slušalke, CD in DVD predvajalniki,...) ter strokovna pomoč informatorjev, svetovalcev in/ali mentorjev, ki udeležencem na primer svetujejo, kateri učni program je glede na njihovo predznanje in interese najprimernejši ter kako ga konkretno uporabljati pri organiziranem samostojnem učenju (za več informacij o središčih za samostojno učenje glej spletno stran projekta Organizirano samostojno učenje).

Prvotna ideja razvojnega projekta Razvoj in implementacija središč za samostojno učenje je bila ta, da bi se središča za samostojno učenje razvila in vzpostavila v okviru zelo različnih vrst organizacij (Benedik 1994), ki se izključno ali vsaj deloma ukvarjajo z izobraževanjem odraslih, in sicer v osnovnih šolah, v srednjih šolah, na univerzi oz. fakultetah, na ljudskih univerzah, pri zasebnih izobraževalnih organizacijah in drugih ustanovah za splošno izobraževanje odraslih, v podjetjih in zavodih, v knjižnicah ter v drugih organizacijah (npr. centri za socialno delo, ustanove za ljudi s posebnimi potrebami, vzgojne, prevzgojne in kazenske ustanove, zavodi za zaposlovanje, prostovoljske organizacije ter druge). Zaradi velikega interesa organizacij (predvsem iz mreže organizacij za izobraževanje odraslih) za odpiranje središč za samostojno učenje in hkrati zaradi omejenih finančnih možnosti za financiranje te dejavnosti s strani takratnega šolskega ministrstva, so bili leta 1998 pripravljene kriteriji za nadaljnji razvoj središč, pri čemer so središčno vlogo v projektu dobila središča, ki bi zadovoljevala potrebe občanov v lokalnem okolju in delovala s podporo takratnega šolskega ministrstva (Poročilo o delovanju Andragoškega centra Slovenije za leto 1998 in Benedik 2000).

⁷¹ Finančno je projekt podprlo takratno Ministrstvo za šolstvo in šport in leta 1995 so se začela odpirati prva središča. Vsako leto je začelo delovati šest do osem novih središč. Tako se je oblikovala mreža središč, enakomerno porazdeljenih po vseh slovenskih regijah. Do julija leta 2001 je bilo odprtih 40 središč (Benedik, 2001), iz različnih razlogov pa jih je nekaj prenehalo delovati že v prvih letih delovanja. Do leta 2004 se je še odprlo nekaj središč, še nekaj pa jih je zaradi različnih razlogov (npr. neizpolnjevanje normativa ur samostojnega učenja udeležencev, neurejeno financiranje, neizpolnjevanje kadrovskih pogojev ipd.) prenehalo delovati. V obdobju zadnjih sedmih let (od leta 2006 do leta 2012) je šolsko ministrstvo v povprečju financiralo delovanje 31 splošnoizobraževalnih središč za samostojno učenje na leto (kakšno leto manj in kakšno leto več, odvisno od izpolnjevanja pogojev za sofinanciranje).

⁷² Gradivo, ki je na voljo v središčih, je iz različnih vsebinskih področij, večinoma pa so to naslednja področja: računalništvo, različni tuji jeziki, slovenski jezik, večšine (samostojnega) učenja ter splošnoizobraževalne vsebine s področja naravoslovja, družboslovja in druge vsebine. Zaradi internetnega dostopa na računalnikih je tudi spletno učenje ena izmed možnosti pridobivanja ali osvajanja novega znanja.

Tako so se razvila **splošnoizobraževalna središča za samostojno učenje odraslih**, ki delujejo na ljudskih univerzah, pri zasebnih izobraževalnih organizacijah za odrasle in drugih organizacijah za splošno izobraževanje odraslih ter v splošnoizobraževalnih knjižnicah in **predstavljajo eno od oblik infrastrukturne dejavnosti izobraževanja odraslih**, ki se financira iz državnega proračuna⁷³ (na podlagi Letnega programa izobraževanja odraslih Republike Slovenije za posamezno leto). Z delovanjem središč se razvija in širi kultura organiziranega samostojnega učenja v Sloveniji in odraslim posameznikom zagotavlja dobre učne pogoje za samostojno učenje. Projekt spodbuja vseživljenjsko učenje in zmanjšuje socialno izključenost pri dostopnosti do znanja, hkrati pa ob zagotavljanju strokovne pomoči pri odraslih spodbuja odgovornost za lastno učenje.

Od leta 1999 dalje Slovenija letno sofinancira delovanje približno **30 središč za samostojno učenje**⁷⁴ (Poročila o delu Andragoškega centra Slovenije ter Poročila o delovanju središč za samostojno učenje, ki so dostopna na spletni strani projekta Organizirano samostojno učenje). V obdobju od leta 2006 do leta 2012 je pristojno ministrstvo iz naslova financiranja letnega programa izobraževanja odraslih (Sklepi Ministrstva za izobraževanje, znanost, kulturo in šport o določitvi izvajanja in sofinanciranja izobraževalnih programov in dejavnosti za odrasle) v povprečju financiralo delovanje 31 splošnoizobraževalnih središč za samostojno učenje na leto (leta 2006 in leta 2007 je bilo financiranih 32 središč, v letih 2008, 2009 in 2010 33 središč, v letu 2011 28 središč, v letu 2012 pa ministrstvo finančno podpira delovanje 29 središč za samostojno učenje).

Središča za samostojno učenje delujejo razpršeno po vsej Sloveniji, saj so se v skladu s Pravilnikom o pridobitvi statusa splošnoizobraževalnega središča (Benedik, 2000) razvijala geografsko uravnoteženo in usklajeno z gostoto prebivalstva v posameznem kraju (v upravnih enotah z več kot 15.000 prebivalci)⁷⁵. Po letu 2004 se število središč ni več širilo, saj šolsko ministrstvo ni moglo več zagotoviti sredstev za nadaljnje širjenje mreže.

Glede na to, da je predmet te analize usposobljenost strokovnih delavcev v središčih za samostojno učenje, predstavljamo še **pogoje za osebje** za delo v središčih za samostojno učenje: središče za samostojno učenje vzpostavi in vodi strokovni

⁷³ Več glej na povezavi:

http://www.mizks.gov.si/si/delovna_podrocja/direktorat_za_srednje_in_visje_solstvo_ter_izobrazevanje_odraslih/izobrazevanje_odraslih/.

⁷⁴ Središča delujejo in se financirajo v skladu z opredeljenimi standardi in normativi v izobraževanju odraslih (Odredba o standardih in normativih v izobraževanju odraslih, Uradni list RS, št. 43/2000), izpolnjujejo kriterije, določene z Odredbo o strokovni izobrazbi strokovnih delavcev in o minimalnih standardih prostorov in opreme v izobraževanju odraslih (Uradni list RS, št. 82/1998), udeležencem ponujajo gradiva za samostojno učenje splošnoizobraževalnih vsebin, so odprta za vse občane in delujejo brezplačno. Središča za samostojno učenje so sofinancirana na podlagi realiziranih ur samostojnega učenja udeležencev v središču za samostojno učenje v preteklem letu in na podlagi izpolnjevanja kadrovskega pogojev za opravljanje dejavnosti splošnoizobraževalnih središč za samostojno učenje.

⁷⁵ V okviru projekta Organizirano samostojno učenje je bilo predvideno, da naj bi bilo končno število središč v okviru mreže splošnoizobraževalnih središč okrog 50 (projekt bi v primeru zagotovitve sredstev s strani ministrstev potekal v smislu nadaljnje širitve središč). Središča naj bi enakomerno geografsko pokrivala Slovenijo (glej Benedik, 2000).

delavec, ki ima poleg pedagoško-andragoške izobrazbe opravljeno temeljno usposabljanje Uvodni seminar o postavitvi in vodenju središča za samostojno učenje. Kot informatorji, svetovalci in/ali mentorji v središču za samostojno učenje pa lahko delujejo strokovni delavci, ki se usposobijo po programu Svetovanje in mentorstvo pri organiziranem samostojnem učenju.

V programskem obdobju 2005–2007 in 2007–2013 se možnosti za organizirano samostojno učenje odraslih s pomočjo informacijsko-komunikacijske tehnologije in učnih gradiv vzpostavljajo, širijo in razvijajo tudi v sklopu t.i. **Centrov vseživljenjskega učenja**, ki so finančno podprti s sredstvi Evropskega socialnega sklada, in sicer v obliki delovanja **Točk vseživljenjskega učenja**. Centri vseživljenjskega učenja delujejo v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov od 2007 do 2014. Predstavljajo model dolgoročno usmerjenega povezovanja vseh ključnih nosilcev dejavnosti informiranja, svetovanja ter različnih vrst vseživljenjskega učenja in organiziranega samostojnega učenja v posamezni regiji (Radinovič Hajdič et al., 2012). V Sloveniji v obdobju od leta 2008 do leta 2012 deluje 14 Centrov vseživljenjskega učenja, njihove nosilke pa so ljudske univerze. Projekti Centrov so razdeljeni na štiri osnovne dejavnosti: 1) dejavnost informiranja in svetovanja v Svetovalnem središču, 2) delovanje Točk vseživljenjskega učenja, 3) dejavnost portala znanja in promocija vseživljenjskega učenja, 4) specifične aktivnosti regije. V Centrih vseživljenjskega učenja se s širjenjem učenja na šole, domove starejših občanov, knjižnice, podjetja in druge lokacije dosega cilj ozaveščanja prebivalcev o prednostih, ki jih ponuja učenje z uporabo IKT. Med cilji Centrov vseživljenjskega učenja, ki se nanašajo na delovanje Točk vseživljenjskega učenja, najdemo (Radinovič Hajdič et al. 2012, 5, 19): vključevanje čim večjega števila prebivalstva v najrazličnejše oblike vseživljenjskega učenja in izobraževanja, zagotavljanje dostopa do organiziranega neformalnega učenja čim širšemu krogu prebivalcev posamezne regije in s tem povečevanje ustrezno materialno in strokovno podprte udeležbe prebivalcev v vseživljenjskem učenju ter razvoj in zagotavljanje dostopa do novih inovativnih oblik in gradiv za učenje in poučevanje, kot je e-učenje in mešano učenje, usklajenih s sodobnim načinom življenja, potrebami trga dela in osebnega razvoja posameznika.

V nadaljevanju si natančneje ogledimo še definicijo Točk vseživljenjskega učenja.

Točka vseživljenjskega učenja je »javno dostopno mesto z enim ali več učnimi mesti za brezplačno učenje s podporo informacijsko-komunikacijske tehnologije (IKT), učnih gradiv in virov ter posebej usposobljenih strokovnih delavcev, ki nudijo pomoč pri učenju in uporabi storitev informacijske družbe in elektronskih učnih gradiv« (Bogataj 2007, 6). Za razliko od splošnoizobraževalnih središč za samostojno učenje na Točkah vseživljenjskega učenja potekajo tudi številne druge oblike in vsebine učenja, kot so delavnice, predavanja, tečaji, seminarji, predstavitve, sejmi, študijski krožki ter druge različne dejavnosti za promocijo vseživljenjskega učenja (Radinovič Hajdič et al. 2012, 31). Po podatkih analize Centri vseživljenjskega učenja – nove možnosti za vse (Bogataj, 2007) je v letu 2006 delovalo 63 takih točk pri takrat 13 Centrih vseživljenjskega učenja. Z natančnim pregledom spletnih strani 14

Centrov vseživljenjskega učenja, ki delujejo v obdobju 2008–2013⁷⁶, pa smo ugotovili, da **v letu 2012 deluje 158 Točk vseživljenjskega učenja** (Spletne strani 14 Centrov vseživljenjskega učenja, november 2012).

Glede **pogojev o usposobljenosti osebja**, ki dela na Točkah vseživljenjskega učenja, je v konceptu Centrov vseživljenjskega učenja (Bogataj 2007, 17) opredeljeno, da mora posamezen Center za vseživljenjsko učenje zagotavljati ustrezno svetovalno pomoč za usmerjanje in spremljanje udeleženca. V tem konceptu je še zapisan predlog, da bi se moral oblikovati sistem usposabljanja kadrov za potrebe Centrov vseživljenjskega učenja (Bogataj 2007, 18). V Zborniku Centrov vseživljenjskega učenja (Radinovič Hajdič et al. 2012) je glede usposobljenosti osebja zapisano, da pri učenju odraslih na Točkah vseživljenjskega učenja sodelujejo strokovno usposobljeni delavci, ki nudijo pomoč pri učenju in uporabi storitev informacijske tehnologije. Formalni pogoji usposobljenosti osebja, ki dela na Točkah vseživljenjskega učenja, v nobenem od omenjenih dokumentov torej niso jasno definirani, so pa nosilci Centrov vseživljenjskega učenja in strokovni delavci iz Točk vseživljenjskega učenja že v letu 2006 prepoznali programa temeljnega usposabljanja za osebje v središčih za samostojno učenje kot ustrezna tudi za njihovo usposabljanje, zato se od leta 2006 tudi vključujejo v ta dva programa.

Temeljno usposabljanje osebja, ki deluje v središčih za samostojno učenje, se je ves čas izvajalo za potrebe obstoječe mreže splošnoizobraževalnih središč za samostojno učenje (problemi s fluktuacijo zaposlenih, zato je bilo potrebno zagotavljati možnost temeljnega usposabljanja za nove kadre v središčih) ter za potrebe na novo vzpostavljajočih se Točk vseživljenjskega učenja, saj za usposabljanje za delo kadrov na Točkah vseživljenjskega učenja (še) ne obstaja poseben program usposabljanja.

Predmet analize, ki jo prikazujemo v nadaljevanju, so usposobljeni po dveh **programih temeljnega usposabljanja za strokovne delavce v središčih za samostojno učenje**, in sicer po:

- programu temeljnega usposabljanja Uvodni seminar o postavitvi in vodenju središča za samostojno učenje ter
- programu temeljnega usposabljanja Svetovanje in mentorstvo pri organiziranem samostojnem učenju.

Poglavja, ki sledijo, predstavljajo temeljne značilnosti obeh programov, podatke o njihnih izvedbah ter analizo podatkov o usposobljenih glede na naslednje postavke: leto usposabljanja, vrsta organizacije, ki je usposobljene napotila v posameznem programu temeljnega usposabljanja ter regijska razmeščenost organizacij, ki so usposobljene napotile v usposabljanje.

⁷⁶ V zborniku Centrov vseživljenjskega učenja v Sloveniji z naslovom Odpiramo poti do znanja (glej Radinovič Hajdič et al.) so navedeni naslednji skupni podatki o številu vseh Točk vseživljenjskega učenja: v letu 2008 je (po podatkih Ministrstva za izobraževanje, znanost, kulturo in šport) delovalo 129 takšnih točk, v letih 2009 in 2010 164 točk, leta 2011 pa 165 točk. Za potrebe te analize pa smo uporabili podatek, pridobljen s pomočjo natančnega pregleda spletnih strani vseh Centrov vseživljenjskega učenja, ki delujejo v obdobju 2008–2013, saj smo potrebovali pregled števila Točk vseživljenjskega učenja tudi po posameznih slovenskih regijah.

3.5.1 PROGRAM TEMELJNEGA USPOSABLJANJA UVODNI SEMINAR O POSTAVITVI IN VODENJU SREDIŠČA ZA SAMOSTOJNO UČENJE

PREDSTAVITEV PROGRAMA

Program temeljnega usposabljanja za strokovne sodelavce v središčih za samostojno učenje z naslovom *Uvodni seminar o postavitvi in vodenju središča za samostojno učenje* je nastal in se dopolnjeval v sklopu razvojnega projekta Razvoj in implementacija središč za samostojno učenje, ki ga je, kot smo omenili že v uvodu, ACS začel razvijati leta 1993, leta 1995 pa so v praksi začela delovati prva središča za samostojno učenje.

Gre za program, ki je namenjen temeljnemu usposabljanju osebja, ki vzpostavlja in vodi središče za samostojno učenje. To osebje prevzema vlogo načrtovanja, postavitve in vodenja svojega modela organiziranega samostojnega učenja kot središča za samostojno učenje v lokalnem okolju (ali točke vseživljenjskega učenja, ki deluje v sklopu Centra vseživljenjskega učenja). Program je nastal leta 1995. Sprva se je imenoval Modeli organiziranega samostojnega učenja. Prvič je bil izpeljan leta 1995, trajal je 16 ur (čeprav so bile v kasnejših letih nekatere izvedbe izpeljane v večjem, nekatere pa v manjšem obsegu, odvisno glede na izvedbeni načrt posamezne učne skupine), leta 1999 je bil poimenovan tako, kot je še danes. V letu 2003 je bil program dopolnjen. Leta 2006 pa je bil program temeljito prenovljen in se od takrat naprej izvaja v obliki e-izobraževanja⁷⁷ skupaj z uvodnim srečanjem učne skupine (program je tudi nekoliko daljši, saj po prenovi traja 36 ur).

V programu udeleženci dobijo temeljne informacije o tem, kaj je organizirano samostojno učenje in središče za samostojno učenje in kako to obliko vpeljati v svojo ustanovo. Obsega naslednje vsebine: samostojno učenje in njegov pomen, prednosti samostojnega učenja, ciljne skupine, promocija dejavnosti, svetovalna in mentorska pomoč, vodenje dokumentacije, osebje v središču za samostojno učenje, gradivo za samostojno učenje, evalvacija dejavnosti in druge.

V spodnji preglednici prikazujemo razvoj programa, obseg programa, cilje programa, ciljno skupino, ki ji je program namenjen ter pogoje za dokončanje programa.

⁷⁷ Za programe e-izobraževanja je značilno, da sta predavatelj in udeleženec prostorsko ločena in da se posameznik uči ob računalniku in posebej prilagojenem učnem gradivu. E-izobraževanje zajema predstavitev in učenje učnih vsebin ter mentorsko in administrativno-tehnično podporo udeležencem, in sicer s pomočjo interneta. E-izobraževanje poteka kot vodeno in organizirano samostojno učenje v spletni učilnici tako, da udeleženci prejmejo navodila za samostojno delo in/ali za delo s kolegi v svoji učni skupini in imajo ves čas poteka e-izobraževanja na voljo mentorjevo strokovno pomoč. Mentor ocenjuje pisne izdelke udeležencev in jim v spletni učilnici pošilja povratne informacije. Izobraževanje v spletni učilnici je namenjeno tudi sodelovanju med udeleženci.

Preglednica 43: Podatki o programu temeljnega usposabljanja Uvodni seminar o postavitvi in vodenju središča za samostojno učenje

Ime programa:	Uvodni seminar o postavitvi in vodenju središča za samostojno učenje
Različice poimenovanja programa:	Modeli organiziranega samostojnega učenja (od leta 1995 do leta 1999) Uvodni seminar o postavitvi in vodenju središča za samostojno učenje (od leta 1999 dalje)
Leto nastanka:	1995
Posodobitve programa:	2003 (dopolnitev programa) 2006 (prenova programa z vpeljavo prvin e-izobraževanja)
Obseg programa:	Program traja skupaj 36 pedagoških ur (od prenove v letu 2006 dalje, prej je bil program krajši, trajal je 16 ur), od tega je 8 pedagoških ur namenjeno uvodnemu srečanju, nato pa se udeleženci 4 tedne izobražujejo v spletni učilnici v obliki e-izobraževanja pod vodstvom e-mentorice (obseg izobraževanja v spletni učilnici je 28 ur – za e-učenje in delo posameznega udeleženca v spletni učilnici je namreč predvidena povprečno 1 ura na dan, vse dni trajanja programa). Ob zaključku programa vsak udeleženec pripravi projektno nalogo o postavitvi in vodenju središča za samostojno učenje.
Izvedbe v letih:	1995, 1996 – 2x, 1997, 1999, 2000, 2002, 2003, 2004, 2006 – 3x, 2009, 2010
Način vključevanja:	Udeležence – strokovne delavce v izobraževanju odraslih, ki so se usposabljali po programu, so v prvih letih izvajanja programa napotile najrazličnejše organizacije, ki so bile zainteresirane za vzpostavitev središča za samostojno učenje v svoji organizaciji. Kasneje, ko je bila zagotovljena možnost financiranja za delovanje središč v praksi, so udeležence pošiljale organizacije, ki so želele kandidirati na razpisih takratnega Ministrstva za šolstvo (prva središča so sredstva za vzpostavitev prejela vnaprej in na podlagi opravljenega temeljnega usposabljanja o postavitvi in vodenju središča za samostojno učenje, kasneje pa je financiranje potekalo na podlagi izpolnjevanja pogojev za delovanje središča ter že opravljenega dela središča, torej na podlagi rezultatov o vključenih udeležencih in njihovih opravljenih ur organiziranega samostojnega učenja v posameznem središču). Po letu 2004, ko se obstoječa Mreža središč za samostojno učenje, ki se sofinancira iz proračunskih sredstev države, ne širi več, udeležence v program napotujejo organizacije, ki že imajo vzpostavljeno in delujoče središče za samostojno učenje (zaradi problemov s financiranjem dejavnosti v praksi in zaradi drugih razlogov se namreč pojavljajo problemi s fluktuacijo zaposlenih, zato je potrebno zagotavljati možnost temeljnega usposabljanja za nove strokovne delavce v središčih). Od leta 2006 pa so udeležence v program usposabljanja začeli napotovati tudi Centri vseživljenjskega učenja, ki so se vzpostavili s pomočjo sredstev Evropskega socialnega sklada in v okviru katerih so začele delovati številne Točke vseživljenjskega učenja, ki odrasli populaciji (tudi v krajih z manj prebivalci) ponujajo še dodatne možnosti za dostop do organiziranega samostojnega učenja in drugih oblik neformalnega izobraževanja.
Cilji programa:	Udeleženci v programu usposabljanja: - spoznajo teoretična izhodišča o organiziranem samostojnem učenju in

	<p>strokovno izrazje oblik samostojnega učenja,</p> <ul style="list-style-type: none"> - razumejo vpetost samostojnega učenja v koncept vseživljenjskega učenja, - prepoznajo dejavnost v različnih strateških dokumentih, - spoznajo značilnosti ciljne skupine, ki se uči samostojno in proces ugotavljanja učnih potreb, - spoznajo značilnosti programov za samostojno učenje, - razumejo vlogo strokovnega osebja pri organiziranem samostojnem učenju, - oblikujejo različne prijeme za informiranje, animacijo in promocijo organiziranega samostojnega učenja v svojem lokalnem okolju, - opredelijo vire in možnosti za izpeljavo organiziranega samostojnega učenja v lokalnem okolju (vsebine, organiziranost, prostor, osebje), - pregledajo metodologijo spremljanja delovanja središč, ki so vključena v Mrežo središč za samostojno učenje, po enotni metodologiji ACS, - pridobijo praktično znanje za pripravo projekta lastnega modela organiziranega samostojnega učenja, - spoznajo nekatere značilnosti sodelovanja v izobraževanju na daljavo z uporabo informacijsko-komunikacijske tehnologije.
Ciljna skupina:	<p>Program je namenjen strokovnim delavcem, ki so že vključeni ali se bodo vključili v delo središč za samostojno učenje ter strokovnim delavcem na že delujočih ali še vzpostavljajočih se Točkah vseživljenjskega učenja v sklopu Centrov vseživljenjskega učenja, strokovnim delavcem, ki jih zanimajo značilnosti organiziranega samostojnega učenja in se želijo usposobiti za načrtovanje in postavitev delovanja ter vodenje središča za samostojno učenje v lokalnem okolju, v organizaciji, kjer so zaposleni.</p>
Pogoji za dokončanje programa:	<p>Pogoji za dokončanje programa so:</p> <ul style="list-style-type: none"> - osemdesetodstotna udeležba v organiziranem usposabljanju, - dejavno sodelovanje v spletni učilnici, - opravljeni pisni izdelki ali naloge v spletni učilnici (vsaj 80 % nalog), ki jih ocenjuje e-mentor v spletni učilnici, - izdelana projektna naloga, v kateri udeleženec predstavi koncept postavitve, vodenja in delovanja središča za samostojno učenje v svoji organizaciji, ter doseženih vsaj 50 % vseh možnih točk pri pripravi projektne naloge, ki jo ovrednoti izvajalec programa.

Vir: Program temeljnega usposabljanja Uvodni seminar o postavitvi in vodenju središča za samostojno učenje, 2011, Andragoški center Slovenije in izdana potrdila o usposobljenosti po programu Uvodni seminar o postavitvi in vodenju središča za samostojno učenje, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije.

IZVEDBE PROGRAMA

Potrebe po razvoju, dopolnjevanju in nadgradnji programa so izhajale iz izkušenj delovanja prvih (in vseh nadaljnjih) središč za samostojno učenje v praksi, potrebe po izvajanju programa pa izhajajo iz vzpostavljanja in širjenja dejavnosti (odpiranje novih središč, v zadnjih letih odpiranje Točk vseživljenjskega učenja), pa tudi iz potreb novih sodelavcev, ki se bodisi zaradi širitve ponudbe središča bodisi zaradi fluktuacije delovne sile v organizaciji ali drugih razlogov na novo vključujejo v delo pri izvajanju te oblike neformalnega izobraževanja za odrasle.

V spodnji preglednici prikazujemo posamezne izvedbe programa po letih ter skupnem obsegu izvedenih ur usposabljanja.

Preglednica 44: Prikaz posameznih izvedb programa Uvodni seminar o postavitvi in vodenju središča za samostojno učenje po letih izvedbe (začetek in konec izvedbe) ter skupnem obsegu izvedenih ur usposabljanja

Ime programa:	Uvodni seminar o postavitvi in vodenju središča za samostojno učenje		
IZVEDBE PROGRAMA	ZAČETEK IZVEDBE	KONEC IZVEDBE	SKUPEN OBSEG IZVEDENIH UR USPOSABLJANJA
1. IZVEDBA	14.6.1995	15.6.1995	16 ur
2. IZVEDBA	4.11.1996	6.11.1996	24 ur
3. IZVEDBA	7.11.1996	9.11.1996	24 ur
4. IZVEDBA	20.10.1997	22.10.1997	24 ur
5. IZVEDBA	29.9.1999	29.9.1999	8 ur
6. IZVEDBA	11.9.2000	12.9.2000	16 ur
7. IZVEDBA	16.5.2002	16.5.2002	8 ur
8. IZVEDBA	20.5.2003	20.5.2003	8 ur
9. IZVEDBA	31.8.2004	31.8.2004	8 ur
10. IZVEDBA	9.3.2006	7.4.2006	34 ur
11. IZVEDBA	4.4.2006	10.5.2006	34 ur
12. IZVEDBA	27.9.2006	27.10.2006	34 ur
13. IZVEDBA	6.10.2009	10.11.2009	40 ur
14. IZVEDBA	8.6.2010	13.7.2010	40 ur

Vir: Izdana potrdila o usposobljenosti po programu Uvodni seminar o postavitvi in vodenju središča za samostojno učenje, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije.

Iz zgornje preglednice je razvidno, da je bil program v obdobju od leta 1995, ko je bil izveden prvič, pa do leta 2012, skupaj izveden štirinajstkrat⁷⁸.

V prvih treh letih izvajanja programa⁷⁹ je bil program izveden vsako leto, leta 1998 ni bil izveden (razlog so bila omejena sredstva takratnega Ministrstva za šolstvo za delovanje središč, zato ni bilo smiselno usposablјati novega osebja, ker ni bilo zagotovljenih pogojev za njihovo delo), ravno tako ne leta 2001. Od leta 2002 je bil ponovno izpeljan vsako leto, razen v letu 2005. Razlog, da program ni bil izpeljan v letih 2001 in 2005, je bil v neurejenosti sistemskega financiranja, zaradi česar tudi ni prišlo do širitve delovanja novih središč, kar se je odražalo tudi v nefinanciranju izvedb programa temeljnega usposabljanja.

⁷⁸ Pred nastankom prvotnega programa Modeli organiziranega samostojnega učenja je Andragoški center Slovenije že v letih 1994 in 1995 izpeljal več informativnih seminarjev za zainteresirane organizacije (možne organizatorje samostojnega učenja), ki se jih je skupaj udeležilo 196 udeležencev iz različnih ustanov (Poročilo o delu Andragoškega centra Slovenije v letu 1994 in Poročilo o delu Andragoškega centra Slovenije v letu 1995). V letu 1994 je bila tudi natisnjena informativna brošura Sam do znanja s temeljnimi podatki o organiziranem samostojnem učenju, ki je bila poslana na 500 naslovov izobraževalnih, kulturnih in drugih organizacij.

⁷⁹ Celotni trend izvedb programa temeljnega usposabljanja: v letih od 1995 do 2006 lahko ugotovimo nekako enakomerna nihanja izvedb programa, leta 2006 je bilo največ izvedb (nadpovprečno), po letu 2006 pa je zaznati trend upadanja izvedb programa.

V letu 2006 pa je bil program izveden kar trikrat, ena izvedba je bila financirana iz sredstev Evropskega socialnega sklada, dve pa iz kotizacij udeležencev. Kot smo že prikazali v uvodu, so v letu 2005 s pomočjo sredstev Evropskega socialnega sklada začeli delovati prvi Centri vseživljenjskega učenja, v okviru katerih so se po vsej Sloveniji začele odpirati Točke vseživljenjskega učenja. Ker v tistem trenutku ni bilo drugega primernejšega programa za usposabljanje kadrov za delo na Točkah vseživljenjskega učenja, se je v letu 2006 zelo povečalo povpraševanje nosilcev Centrov vseživljenjskega učenja po usposabljanju v programu Uvodni seminar o postavitvi in vodenju središča za samostojno učenje.

Tako se je ACS v letu 2006 dobro odzval na potrebe po usposabljanju iz mreže izvajalcev, tako da izvedba temeljnega usposabljanja v letih 2007 in 2008 ni bila potrebna. V letih 2009 in 2010 pa sta bili ponovno izpeljani po ena izvedba programa, saj je bil v letu 2008 s pomočjo sredstev Evropskega socialnega sklada ponovno izpeljan javni razpis takratnega Ministrstva za šolstvo in šport za Centre vseživljenjskega učenja (izbranih je bilo 14 Centrov, in sicer v vseh regijah, v dveh regijah, Podravski in Savinjski, po dva Centra), v okviru katerih so začele delovati tudi nove Točke vseživljenjskega učenja.

Kot je še razvidno iz zgornje preglednice, se v nekaterih primerih število izvedenih ur po programu razlikuje od števila ur, ki je opredeljen v programu (od leta 1995 do leta 2004 16 ur, od leta 2006 dalje pa 36 ur). Razlog za to je v tem, da se izvedbeni načrti v posameznem programu razlikujejo glede na vključene ciljne skupine udeležencev ob posamezni izvedbi programa. Drugi razlog pa je v tem, da je bilo v nekaterih izvedbah več poudarka na samostojnem delu udeležencev.

V zadnjih letih (od leta 2006 dalje) je opaziti, da se viri financiranja za izvedbe programa temeljnega usposabljanja Uvodni seminar o postavitvi in vodenju središča za samostojno učenje spreminjajo v smislu, da se namesto iz proračunskega financiranja (Letni delovni načrt Andragoškega centra Slovenije) teži k financiranju izvedb programa iz sredstev Evropskega socialnega sklada. Na možnosti izvajanja programa temeljnega usposabljanja je nekoliko vplival tudi *Katalog stalnega strokovnega spopolnjevanja strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju*, saj je bil program vključen v Katalog v primerih, ko za izvedbo programa ni bilo zagotovljenih drugih virov financiranja (to je bilo v šolskih letih 1997/1998, 1998/1999 ter 2003/2004).

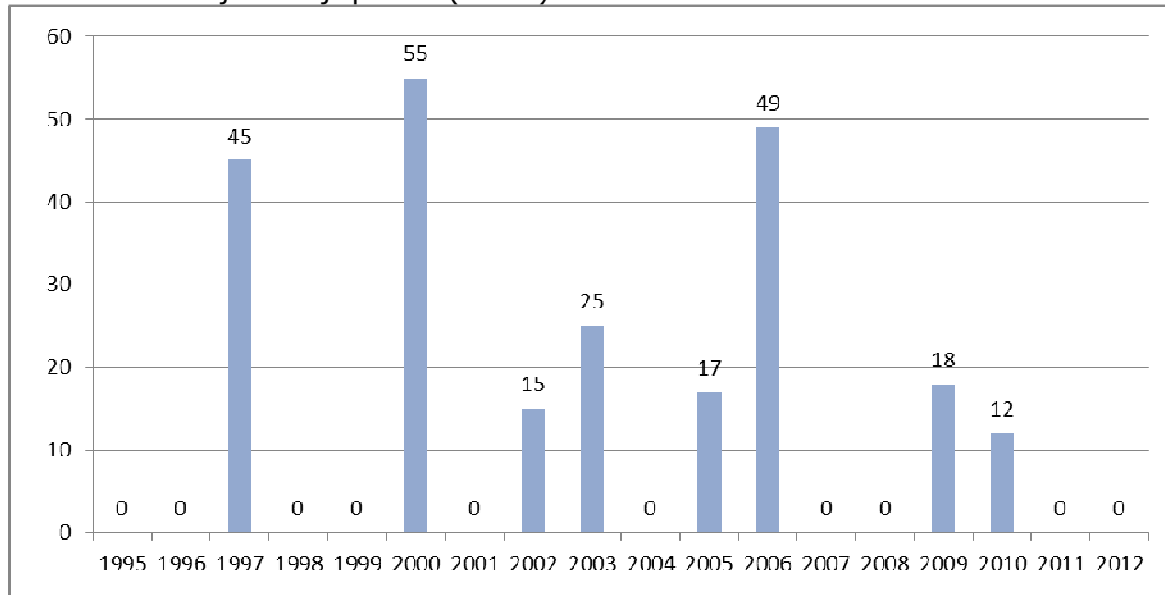
ŠTEVILO USPOSOBLJENIH V PROGRAMU

V programu Uvodni seminar o postavitvi in vodenju središč za samostojno učenje se je od leta 1995 pa do leta 2012 usposobilo skupaj 236 oseb⁸⁰.

⁸⁰ Število usposobljenih udeležencev predstavlja število vseh oseb, ki so se v posamezni izvedbi udeležili usposabljanja in opravili vse obveznosti po programu, torej uspešno zaključili program. V analizo so vključeni vsi usposobljeni za postavitev in vodenje središča za samostojno učenje, ki so usposabljanje uspešno zaključili do 30. junija 2012.

V spodnji sliki prikazujemo podatke o številu usposobljenih strokovnih delavcev za postavitev in vodenje središča za samostojno učenje po posameznih letih, ko so jim bila izdana potrdila⁸¹ o usposobljenosti (prikazujemo celotno obdobje od leta 1995 do leta 2012).

Slika 35: Prikaz števila usposobljenih oseb po programu Uvodni seminar o postavitvi in vodenju središča za samostojno učenje po letih (N=236)

Vir: Izdana potrdila o usposobljenosti po programu Uvodni seminar o postavitvi in vodenju središča za samostojno učenje, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije.

V letu 1997 je bilo izdanih 45 potrdil o usposobljenosti za postavitev in vodenje središča za samostojno učenje, in sicer 20 strokovnim delavcem, ki so se usposabljali že v letu 1995 ter 25 strokovnim delavcem, ki so se usposabljali na dveh izvedbah programa v letu 1996 (12 in 13). Leta 2000 smo izdali največ, 55 potrdil o usposobljenosti po tem programu, in sicer 21 osebam, ki so se usposabljale v letu 1997, 17 strokovnim delavcem, ki so se usposabljali v letu 1999 ter 17 strokovnim delavcem, ki so se usposabljali v letu 2000. Leta 2002 se je usposobilo 15 strokovnih delavcev, leta 2003 pa 25 strokovnih delavcev (potrdila so bila v obeh primerih izdana v istem letu, kot je bilo izpeljano usposabljanje). Leta 2005 je bilo izdanih 17 potrdil o usposobljenosti po programu, in sicer za strokovne delavce, ki so se usposabljali v letu 2004. Leta 2006 se je usposobilo 49 strokovnih delavcev (kar 3 izvedbe programa v letu 2006), leta 2009 18 strokovnih delavcev, leta 2010 pa se je za postavitev in vodenje središča za samostojno učenje usposobilo 18 strokovnih delavcev (potrdila so bila v vseh primerih izdana v istem letu, kot je bilo izpeljano usposabljanje). V povprečju pa se je v posamezni izvedbi programa usposobilo po 17 strokovnih delavcev.

Razlog, da je pri posameznih izvedbah programa prihajalo do zamika pri izdaji potrdil o usposobljenosti glede na leto, v katerem je potekala posamezna izvedba, je v tem, da morajo udeleženci tega programa po zaključku organiziranega dela usposabljanja

⁸¹ Kot smo navedli že v metodološkem uvodu, število usposobljenih prikazujemo po letih, ko so si pridobili potrdilo o usposobljenosti po programu, ne glede na to, katerega leta so se udeležili usposabljanja.

pripraviti tudi seminarsko nalogo (z zasnovo in opisom postavitve lastnega središča za samostojno učenje v organizaciji, ki jih je napotila v izobraževanje). Udeleženci imajo za pripravo seminarskih nalog na voljo določen čas in predviden rok, v katerem morajo oddati svoje izdelke. Po vsaki izvedbi programa je seminarske naloge udeležencev potrebno pregledati ter jim pripraviti ustrezne strokovne povratne informacije. Opazimo pa še dva večja časovna odmika pri izdaji potrdil o usposobljenosti glede na izpeljane izvedbe programa, in sicer v obdobju, ko se je program šele začel izvajati (obdobje 1995 – 1997; prva potrdila o usposobljenosti po tem programu so bila izdana v letu 1997) ter v obdobju 1997 – 2000. Predvidevamo, da je do daljšega časovnega zamika pri izdaji potrdil prišlo zato, ker so se potrdila izdala šele takrat, ko je nastala potreba za to. Tako predvidevamo, da je v določenem obdobju nastala potreba po dokazovanju izpolnjevanja pogojev o usposobljenosti kadrov po programu Uvodni seminar o postavitvi in vodenju središča za samostojno učenja, in sicer zaradi izpolnjevanja pogojev za odpiranje novih središč za samostojno učenje in zaradi možnosti kandidiranja organizacij za pridobitev finančnih sredstev za delovanje središč.

V prvih letih izvajanja programa so se po tem programu usposabljali strokovni delavci iz organizacij, ki jih je ACS povabil na prve izvedbe programa usposabljanja, torej organizacij, ki so se odzvale na promocijo za vpeljavo te oblike izobraževanja v svojo organizacijo. V program so se vključevale tudi osebe, ki so si želele pridobiti informacije in osnovna znanja o organiziranem samostojnem učenju.

Za usposabljanje po programu se je pokazalo veliko zanimanje predvsem iz mreže izvajalcev izobraževanja odraslih, sploh ker je bilo tudi omogočeno financiranje delovanja splošnoizobraževalnih središč s strani šolskega ministrstva (sredstva za razvoj izobraževanja odraslih). Od leta 2004 se v izvedbe programa temeljnega usposabljanja vključujejo strokovni delavci iz obstoječe Mreže središč za samostojno učenje, ki jo sestavlja približno 30 središč za samostojno učenje⁸² (sredstva letnega programa izobraževanja odraslih Republike Slovenije za posamezno leto), saj finančna sredstva za odpiranje novih središč niso na voljo. Kot smo že zapisali, so se v letih 2006, 2009 in 2010 v program usposabljanja začeli vključevati strokovni delavci iz Centrov vseživljenjskega učenja oz. na novo vzpostavljajočih se Točk vseživljenjskega učenja.

Na vključevanje strokovnega osebja v program usposabljanja je do neke mere morda vplival tudi *Katalog stalnega strokovnega spopolnjevanja strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju*, saj so udeleženci v primerih, ko je bil program Uvodni seminar o postavitvi in vodenju središča za samostojno učenje vključen v Katalog (to je bilo v šolskih letih 1997/1998, 1998/1999 ter 2003/2004), prejeli potrdilo s točkami za napredovanje. Od leta 2006⁸³ pa program v skladu s Pravilnikom o nadaljnjem izobraževanju in usposabljanju strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju (UL RS, 64/2004 z dopolnitvami) sodi med programe izobraževanja v mrežah (omrežje

⁸² Število financiranih središč za samostojno učenje je odvisno od tega, ali posamezno središče izpolnjuje pogoje za delovanje središča ter kriterije za sofinanciranje (osnovni normativ je 1300 opravljenih ur samostojnega učenja udeležencev središča).

⁸³ Sklep Programskega sveta za nadaljnje izobraževanje in usposabljanje strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju z dne 25. 5. 2006.

izvajalcev središč za samostojno učenje). Tako od leta 2009 dalje vsi usposobljeni po tem programu prejmejo točke za napredovanje.

USPOSOBLJENI PO VRSTI ORGANIZACIJ

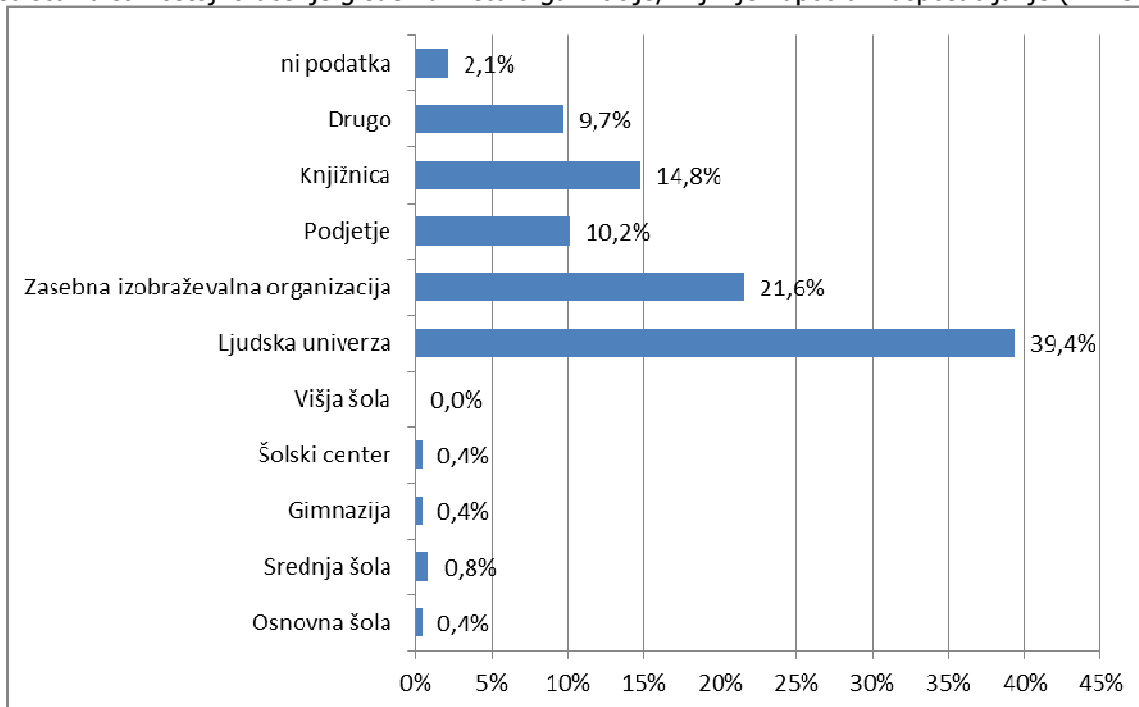
Če pogledamo podatke o usposobljenih po programu Uvodni seminar o postavitvi in vodenju središča za samostojno učenje po vrsti organizacij, ki so v usposabljanje napotile svoje zaposlene (naslednja slika), ugotovimo, da smo v obdobju izpeljave vseh štirinajstih izvedb programa usposobili največ strokovnih delavcev iz ljudskih univerz (39% ali 93 oseb). To je seveda pričakovano, saj največ središč za samostojno učenje deluje na ljudskih univerzah (v letu 2012 ima 69% splošnoizobraževalnih središč, sofinanciranih s strani Ministrstva za izobraževanje, znanost, kulturo in šport, sedež na ljudski univerzi⁸⁴), ravno tako pa so tudi nosilke 14 Centrov vseživljenjskega učenja, ki delujejo v obdobju 2007-2013, po vrsti organizacije prav vse ljudske univerze⁸⁵.

Ljudskim univerzam po deležu usposobljenih oseb po programu Uvodni seminar o postavitvi in vodenju središča za samostojno učenje sledijo zasebne izobraževalne organizacije, saj so te v program temeljnega usposabljanja napotile 22% vseh usposobljenih strokovnih delavcev v programu (51 oseb). Če ta podatek primerjamo s podatkom o deležu središč za samostojno učenje, ki v letu 2012 delujejo pri zasebnih izobraževalnih organizacijah, ugotovimo, da je teh 24% od vseh delujočih središč.

⁸⁴ Vir podatkov: Sklep o določitvi izvajanja in sofinanciranja izobraževalnih programov in dejavnosti za odrasle v letu 2012 in Priloga za dejavnost splošno-izobraževalnih središč za samostojno učenje (SSU), Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport, 2012.

⁸⁵ S podatki o tem, pri katerih organizacijah delujejo Točke vseživljenjskega učenja, žal ne razpolagamo, zato ni možna primerjava deleža po vrsti organizacije še v tem primeru. Navedemo lahko le, da se Točke vseživljenjskega učenja vzpostavljajo **na šolah, v domovih starejših občanov, v knjižnicah, v podjetjih in na drugih lokacijah** (Radinovič Hajdič et al., 2012: 5).

Slika 36: Prikaz deležev usposobljenih oseb po programu Uvodni seminar o postavitvi in vodenju središča za samostojno učenje glede na vrsto organizacije, ki jih je napotila v usposabljanje (N=236)

Vir: Izdana potrdila o usposobljenosti po programu Uvodni seminar o postavitvi in vodenju središča za samostojno učenje, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije.

V programu se je usposobilo tudi precej strokovnih delavcev iz knjižnic. Od skupaj 236 usposobljenih oseb so jih knjižnice v usposabljanje napotile 35, kar predstavlja 15% vseh usposobljenih. Primerjava tega podatka s podatkom o deležu središč za samostojno učenje, ki v letu 2012 delujejo pri knjižnicah, pokaže, da je teh 7% od vseh delujočih središč.

10% vseh usposobljenih ali 24 oseb pa so v usposabljanje napotila podjetja, ki so se zanimala za odpiranje te oblike neformalnega izobraževanja za njihove zaposlene (to so bila na primer podjetja Elektro Slovenija d.o.o. Ljubljana, Lisca d.d. Sevnica, Prevent d.d., IBI Kranj, proizvodnja žakarskih tkanin, d.d., Planika Kranj, Tekstilna tovarna Prebold, Industrija usnja Vrhnika, d.d., Vrhnika, Državna založba Slovenije, d.d., Šolski epicenter Ljubljana).

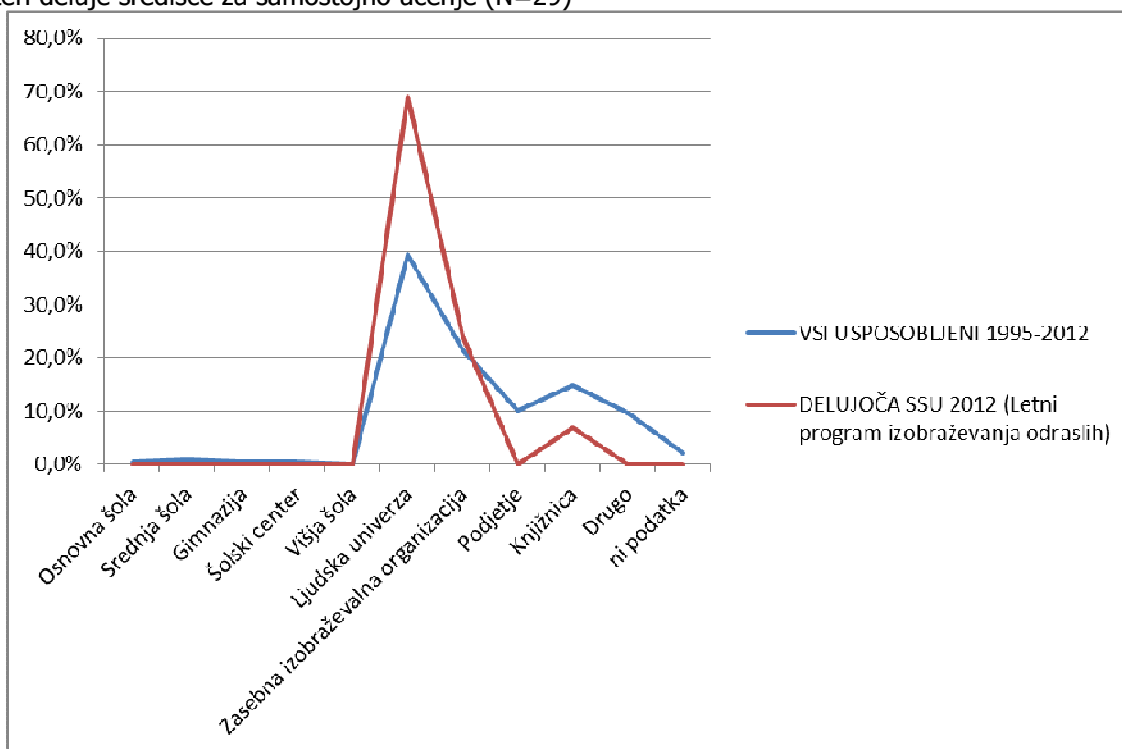
Med vsemi usposobljenimi po programu jih tri četrtine prihaja (oz. je prihajalo, saj nimamo podatkov o tem, koliko od usposobljenih oseb jih je še vedno aktivnih v središčih za samostojno učenje oz. na Točkah vseživljenjskega učenja) iz ljudskih univerz, zasebnih izobraževalnih organizacij in knjižnic.

Kategorija »Ni podatka« predstavlja študente (vsega skupaj 5 oseb), ki so se v začetnih izvedbah programa vključili v usposabljanje z namenom spoznavanja organiziranega samostojnega učenja kot oblike neformalnega izobraževanja odraslih.

Primerjava deležev, iz katere vrste organizacij prihaja največ usposobljenih po programu Uvodni seminar o postavitvi in vodenju središč za samostojno učenje ter deležev, pri kateri vrsti organizacij deluje največ središč za samostojno učenje (glej

naslednjo sliko), pokaže podobno razvrstitev za tri vrste organizacij – na prvem mestu so ljudske univerze, na drugem zasebne izobraževalne organizacije ter na tretjem mestu knjižnice.

Slika 37: Primerjava deležev vseh usposobljenih oseb po programu Uvodni seminar o postavitvi in vodenju središča za samostojno učenje glede na vrsto organizacije, ki jih je napotila v usposabljanje (N=236) z deleži v letu 2012 delujočih središč za samostojno učenje glede na vrsto organizacije, pri kateri deluje središče za samostojno učenje (N=29)

Vir: Izdana potrdila o usposobljenosti po programu Uvodni seminar o postavitvi in vodenju središča za samostojno učenje, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije in Sklep o določitvi izvajanja in sofinanciranja izobraževalnih programov in dejavnosti za odrasle v letu 2012, Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport.

Glede na to, da splošnoizobraževalna središča za samostojno učenje po konceptu razvoja teh središč delujejo na ljudskih univerzah, pri zasebnih izobraževalnih organizacijah za odrasle in drugih organizacijah za splošno izobraževanje odraslih ter v splošnoizobraževalnih knjižnicah, lahko ugotovimo, da smo po programu usposobili največ strokovnih delavcev ravno iz teh vrst organizacij.

Iz drugih organizacij⁸⁶ pa je bilo v usposabljanje napotenih 10% (ali 23) od vseh oseb, ki so uspešno zaključile program usposabljanja. Med drugimi organizacijami

⁸⁶ Druge organizacije, ki so udeležence napotile v program Uvodni seminar o postavitvi in vodenju središča za samostojno učenje, so bile: Ministrstvo za obrambo, Center za usposabljanje Poljče, Izobraževalni center organov za notranje zadeve, Medicinska fakulteta, Dijaški dom Bežigrad, Fakulteta za strojništvo, Svetovalno izobraževalni center Slovenske Konjice, Andragoški center Slovenije, Zavod RS za zaposlovanje, Območna služba Ljubljana, Regijska razvojna agencija Šempeter pri Gorici, Inštitut za varovanje zdravja, Inštitut RS za rehabilitacijo, Dom Dolfke Boštjančič, Zavod MISSS Ljubljana (Mladinsko informativno svetovalno središče Slovenije), Posoški razvojni center Tolmin, eim – Sklad za razvoj in usposabljanje človeških virov (sedaj eim, Center razvoja človeških virov), Zavod za usposabljanje invalidne mladine Kamnik, Mladinski center Brežice, Regionalni sklad dela Podravje, Zavod za izobraževanje delavcev.

zasledimo predvsem organizacije, ki so strokovne delavce v program napotovale v prvih letih izvajanja programa (da bi si pridobili informacije in znanja o organiziranem samostojnem učenju), ter organizacije, ki so v strokovne delavce v program napotovale iz naslova potreb Centrov za vseživljenjsko učenje.

Podoben pregled po vrsti organizacije, ki so v usposabljanje napotile strokovne delavce, po posameznih letih v obdobju od 1995 do 2012 (glej naslednjo sliko; v grafu deleže prikazujemo samo za leta, v katerih je bil program izveden), nam omogoči naslednje ugotovitve:

Ljudske univerze so strokovne delavce v program temeljnega usposabljanja napotovale v vseh letih, ko se je program izvajal, razen v letu 2000, ko je bilo temeljno usposabljanje organizirano in izpeljano zaradi interesa podjetij po odpiranju središč za samostojno učenje v podjetjih. Največ oseb iz ljudskih univerz se je usposobilo v letih 1995 in 2004 (65% vseh usposobljenih) ter letih 1997, 1999, 2009 in 2010 (skoraj 50% vseh usposobljenih).

Tudi zasebne izobraževalne organizacije v vlogi organizacij, ki napotujejo strokovne delavce v program temeljnega usposabljanja, se pojavljajo v vseh letih, ko je bilo usposabljanje izvedeno, razen v letu 2000. Iz zasebnih izobraževalnih organizacij se je največ strokovnih delavcev usposobilo v letih 1999 in 2003 (več kot 40% od vseh) ter v letih 1996, 2009 in 2010 (po več kot 30% od vseh usposobljenih v teh letih).

Kot smo že zapisali, je bilo usposabljanje v letu 2000 pripravljeno in izpeljano zaradi interesa podjetij. Leta 2000 so se s finančno podporo Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve namreč odprle možnosti za razvoj središč za samostojno učenje v podjetjih, saj je tega leta omenjeno ministrstvo podprlo podjetja v tekstilni in usnjarski industriji za razvoj te oblike možnosti za izobraževanje zaposlenih. Tako so se v letu 2000 po programu usposabljali večinoma strokovni sodelavci iz podjetij (npr. Prevent d.d., Lisca, IBI Kranj, proizvodnja žakarskih tkanin, d.d., Kroj, Planika, Industrija usnja Vrhnika in drugih) – kar 82% vseh usposobljenih v tem letu je prihajalo iz podjetij. V omenjenih podjetjih je sicer bilo odprtih nekaj središč za samostojno učenje, vendar nimamo podatka o tem, koliko od teh (če sploh katero) jih še deluje za potrebe samostojnega učenja zaposlenih v podjetjih.

Knjižnice so strokovne delavce v program temeljnega usposabljanja napotovale skoraj v vseh letih, ko se je program izvajal, razen v letih 1999 in 2000. Veliko knjižnic je strokovne delavce v usposabljanje napotilo v letih 2002 (33% vseh usposobljenih v tem letu), 2004 (24% vseh usposobljenih), 2006 (29%) in 2009 (22%). V letih 2006 in 2009 je bilo iz knjižnic nedvomno napoteno veliko oseb zaradi začetka delovanja Točk vseživljenjskega učenja v okviru Centrov vseživljenjskega učenja, saj se Točke vseživljenjskega učenja vzpostavljajo na šolah, v domovih starejših občanov, v knjižnicah, v podjetjih in na drugih lokacijah (Radinovič Hajdič et al. 2012, 5). Tudi s pregledom spletnih strani 14 Centrov vseživljenjskega učenja smo lahko ugotovili, da veliko Točk vseživljenjskega učenja deluje pri knjižnicah.

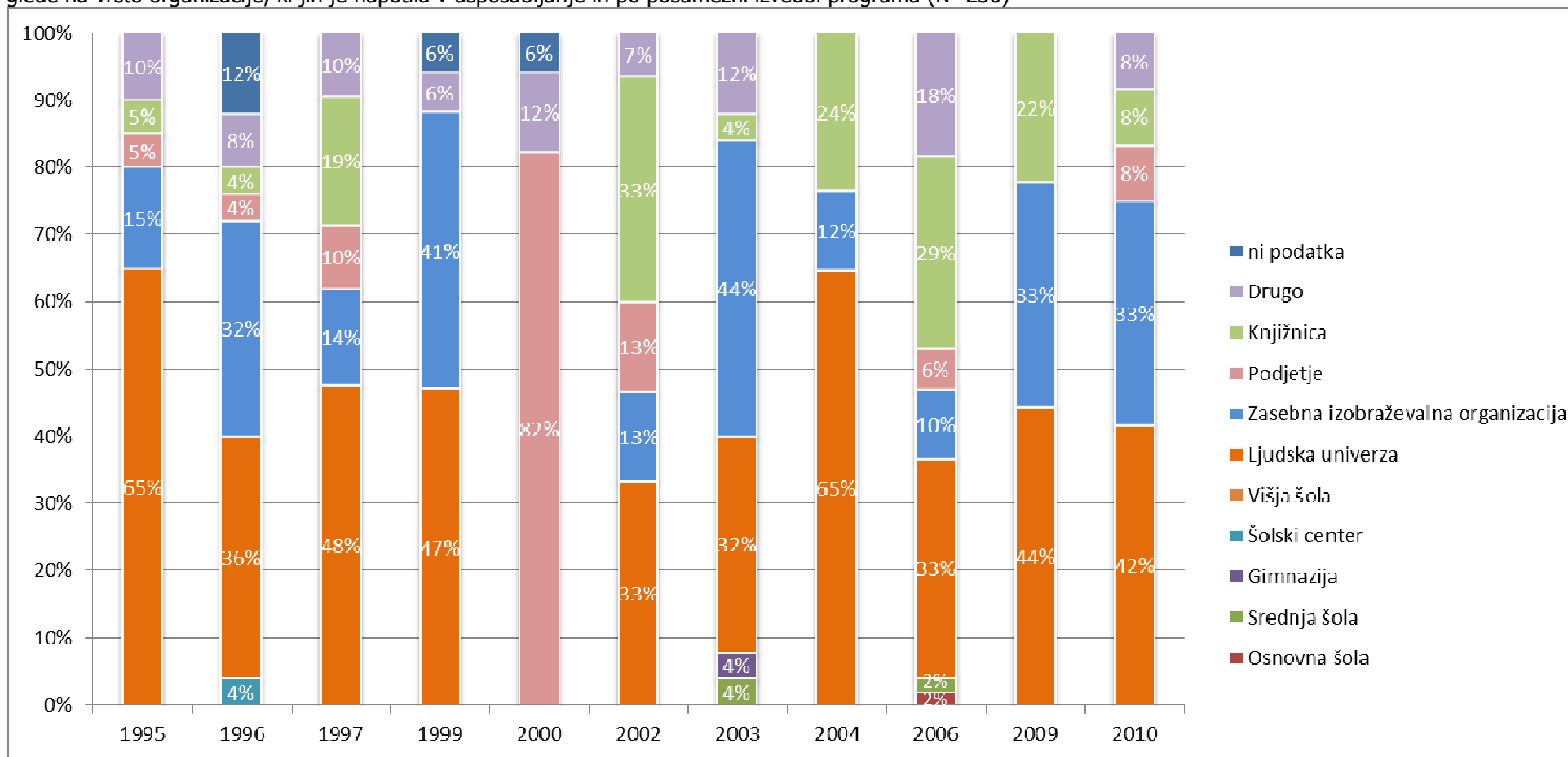
Iz drugih vrst organizacij skozi vsa leta, ko je bil program izveden, beležimo enakomerno vključevanje strokovnih delavcev v program temeljnega usposabljanja

(med 6% in 12% vseh usposobljenih v posameznem letu, kar v povprečju predstavlja 2 osebi na posamezno izvedbo programa). V letu 2006 se je v programu usposobilo kar 18% (9 oseb) vseh usposobljenih iz drugih vrst organizacij⁸⁷. Leto 2006 je bilo namreč leto, ko so se v program vključevali strokovni sodelavci Točk vseživljenjskega učenja, ki so se vzpostavljala (kot smo že omenili) v zelo različnih partnerskih organizacijah Centrov vseživljenjskega učenja. Strokovni delavci iz drugih vrst organizacij v program niso bili vključeni v letih 2004 in 2009.

Iz podatkov o izdanih potrdilih o usposobljenosti po programu Uvodni seminar o postavitvi in vodenju središča za samostojno učenje smo še razbrali, da so se po programu v obdobju od leta 1995 do leta 2012 usposabljali strokovni delavci iz skupaj 99 različnih organizacij.

⁸⁷ Druge organizacije, ki so v letu 2006 napotile strokovne delavce v program Uvodni seminar o postavitvi in vodenju središča za samostojno učenje, so: Zavod MISSS Ljubljana (Mladinsko informativno svetovalno središče Slovenije), Posoški razvojni center Tolmin, eim – Sklad za razvoj in usposabljanje človeških virov (sedaj eim, Center razvoja človeških virov), Zavod za usposabljanje invalidne mladine Kamnik, Mladinski center Brežice, Regionalni sklad dela Podravje.

Slika 38: Prikaz deležev usposobljenih oseb v obdobju od 1995 do 2012 po programu Uvodni seminar o postavitvi in vodenju središča za samostojno učenje glede na vrsto organizacije, ki jih je napotila v usposabljanje in po posamezni izvedbi programa (N=236)

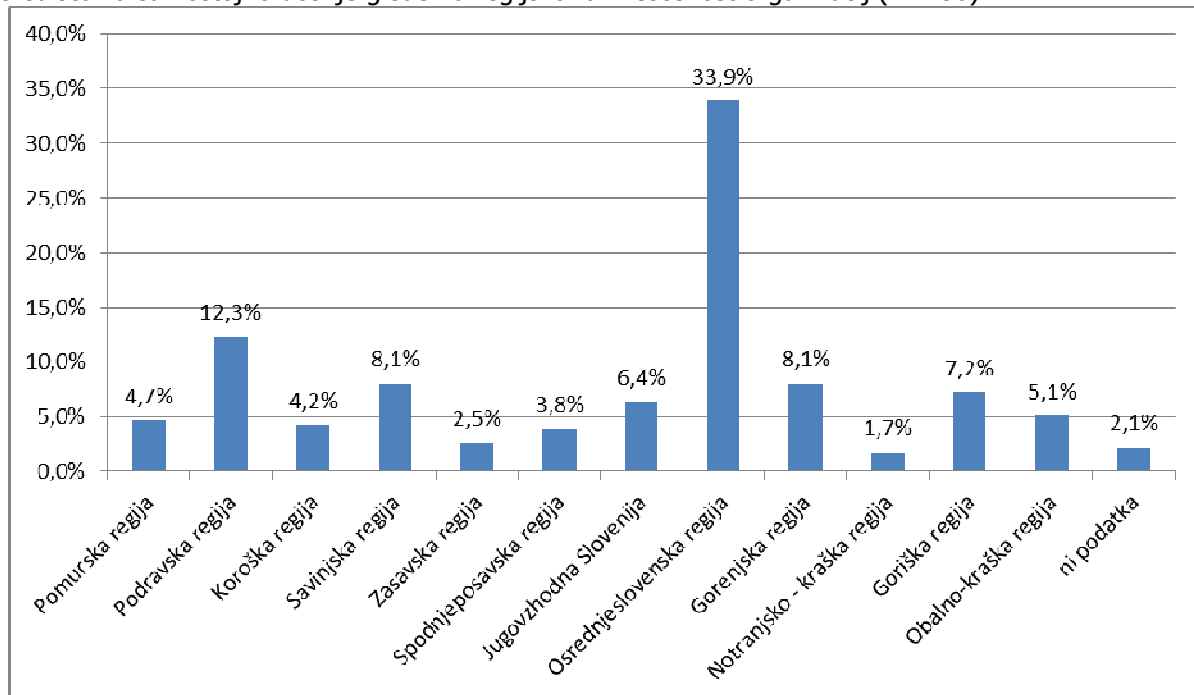

Vir: Izdana potrdila o usposobljenosti po programu Uvodni seminar o postavitvi in vodenju središča za samostojno učenje, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije.

USPOSOBLJENI GLEDE NA REGIJSKO RAZMEŠČENOST ORGANIZACIJ

V nadaljevanju si bomo pogledali še podatke glede na regijsko razmeščenost organizacij, iz katerih so bili v program temeljnega usposabljanja napoteni strokovni delavci, ki so se uspešno usposobili v programu Uvodni seminar o postavitvi in vodenju središča za samostojno učenje.

Slika 39: Pregled po deležih usposobljenih po programu Uvodni seminar o postavitvi in vodenju središča za samostojno učenje glede na regijsko razmeščenost organizacij (N=236)

Vir: Izdana potrdila o usposobljenosti po programu Uvodni seminar o postavitvi in vodenju središča za samostojno učenje, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije.

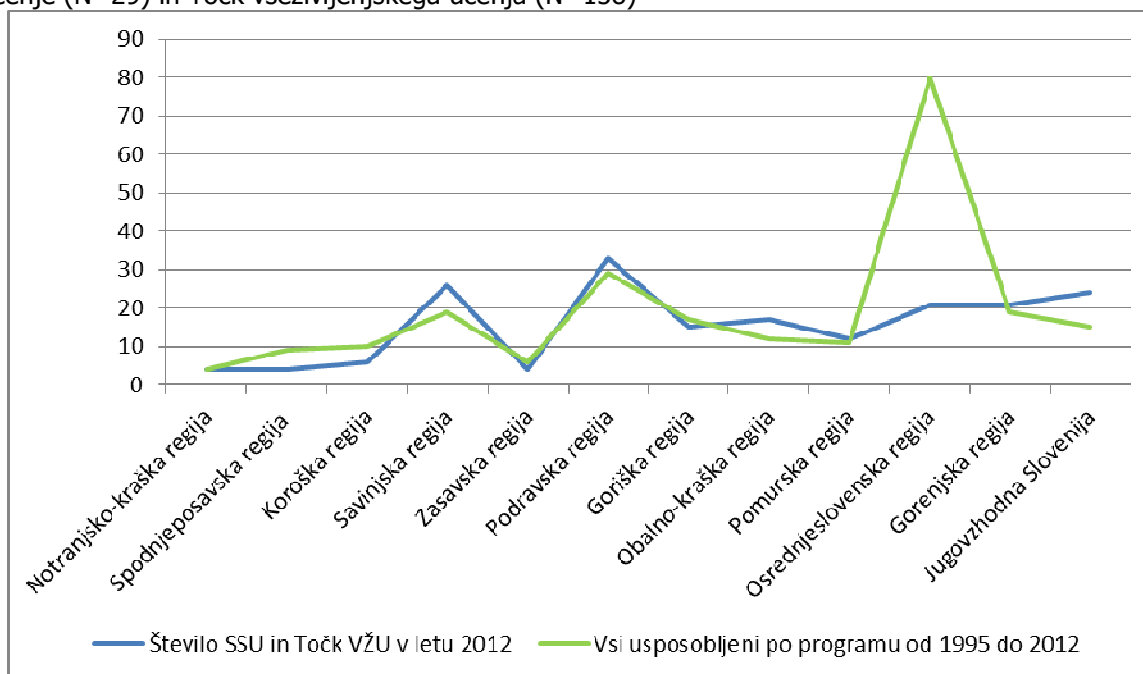
V štirinajstih izvedbah programa so se usposobili strokovni delavci, ki so prihajali iz različnih organizacij iz vseh slovenskih regij. Usposobili smo največ strokovnih delavcev, ki so jih napotile organizacije iz Osrednjeslovenske regije (80 oseb ali 34% vseh usposobljenih oseb). Sledijo usposobljeni, ki so jih v usposabljanje napotile organizacije iz Podravske regije (12% vseh usposobljenih). Izstopajo še Savinjska in Gorenjska regija (iz vsake se je usposobilo po 8% vseh usposobljenih v programu Uvodni seminar o postavitvi in vodenju središča za samostojno učenje) ter Goriška regija (7% vseh usposobljenih).

Iz Jugovzhodne Slovenije je bilo v temeljno usposabljanje napotениh dobrih 6% vseh usposobljenih, iz Obalno-kraške in Pomurske regije pa po 5% vseh usposobljenih. Sledijo Koroška in Spodnjeposavska regija s po 4% vseh usposobljenih ter Zasavska regija s 3% vseh usposobljenih. Najmanj strokovnih delavcev so v usposabljanje napotile organizacije iz Notranjsko-kraške regije, iz te regije je usposobljenih manj kot 2% vseh usposobljenih v programu (4 osebe).

Primerjavo podatkov o številu vseh usposobljenih oseb v programu glede na regijsko razmeščenost organizacij, ki so jih napotile v usposabljanje, s podatki o regijski

razporeditvi v letu 2012 delujočih in sofinanciranih središč za samostojno učenje⁸⁸ ter v letu 2012 delujočih Točk vseživljenjskega učenja⁸⁹, pokaže naslednja slika.

Slika 40: Primerjava števila vseh usposobljenih po programu Uvodni seminar o postavitvi in vodenju središča za samostojno učenje (N=236) glede na regijsko razmeščenost organizacij, ki so usposobljene napotile v program, z regijsko porazdelitvijo v letu 2012 delujočih središč za samostojno učenje (N=29) in Točk vseživljenjskega učenja (N=158)

Vir: Izdana potrdila o usposobljenosti po programu Uvodni seminar o postavitvi in vodenju središča za samostojno učenje, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije; Sklep o določitvi izvajanja in sofinanciranja izobraževalnih programov in dejavnosti za odrasle v letu 2012, Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport; Spletne strani vseh 14 Centrov vseživljenjskega učenja, november 2012.

Zgornji primerjalni grafični prikaz podatkov pokaže dokaj podobno regijsko razmeščenost organizacij, ki so napotile strokovne delavce v program temeljnega usposabljanja, v primerjavi z regijsko razmeščenostjo organizacij, pri katerih v letu 2012 deluje središče za samostojno učenje in v primerjavi z regijsko razmeščenostjo v letu 2012 delujočih Točk vseživljenjskega učenja. Izstopa le Osrednjeslovenska regija, iz katere so organizacije v temeljno usposabljanje napotile največ strokovnih delavcev, kar 80 (ali 34% vseh usposobljenih oseb po programu). Verjetno se razlog za to skriva v tem, da v Osrednjeslovenski regiji deluje največ organizacij za izobraževanje odraslih (za primerjavo: iz Razpisa za vpis odraslih v šolskem letu 2011/12 je razvidno, da je v Osrednjeslovenski regiji delovalo kar 29% vseh organizacij, ki so v tem šolskem letu izvajale javnoveljavne programe za izobraževanje odraslih) in glede na to, da je v tej regiji tudi največji delež odraslih prebivalcev, starih med 25 in 64 let, ki se vključujejo v vseživljenjsko izobraževanje

⁸⁸ Vir podatkov: Sklep o določitvi izvajanja in sofinanciranja izobraževalnih programov in dejavnosti za odrasle v letu 2012 in Priloga za dejavnost splošno-izobraževalnih središč za samostojno učenje (SSU), Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport, 2012.

⁸⁹ Vir podatkov: Spletne strani vseh 14 Centrov vseživljenjskega učenja, obiskane novembra 2012.

odraslih (20%)⁹⁰, so zato tudi potrebe organizacij iz te regije po usposobljenih kadrih večje.

Podatek o številu vseh usposobljenih strokovnih delavcev po programu iz posamezne regije smo primerjali (spodnja preglednica) s številom v letu 2012 delujočih središč za samostojno učenje v posamezni regiji ter s številom vseh v letu 2012 delujočih Točk vseživljenjskega učenja v regiji, saj vemo, da se je po letu 2006 v temeljno usposabljanje za postavitve in vodenje središč za samostojno učenje vključilo veliko število strokovnih delavcev iz Centrov vseživljenjskega učenja. V povprečju je v posamezni regiji za postavitve in vodenje središč za samostojno učenje oz. za delo na Točki vseživljenjskega učenja usposobljen 1 strokovni delavec.

Preglednica 45: Primerjava števila vseh usposobljenih strokovnih delavcev po programu Uvodni seminar o postavitvi in vodenju središč za samostojno učenje iz posamezne regije s številom v letu 2012 delujočih SSU in Točk VZU v posamezni regiji

Regija	Število SSU v letu 2012	Število Točk VZU v letu 2012	Število vseh usposobljenih po programu od leta 1995 do leta 2012	Povprečno število usposobljenih glede na skupno število SSU in TVZU v letu 2012 v regiji
Notranjsko-kraška regija	0	4	4	1,0
Spodnjeposavska regija	0	4	9	2,3
Koroška regija	2	4	10	1,7
Savinjska regija	4	22	19	0,7
Zasavska regija	1	3	6	1,5
Podravska regija	7	26	29	0,9
Goriška regija	2	13	17	1,1
Obalno-kraška regija	2	15	12	0,7
Pomurska regija	2	10	11	0,9
Osrednjeslovenska regija	5	16	80	3,8
Gorenjska regija	1	20	19	0,9
Jugovzhodna Slovenija	3	21	15	0,6
ni podatka	-	-	5	-
SKUPAJ	29	158	236	povprečje:1,3

Vir: Izdana potrdila o usposobljenosti po programu Uvodni seminar o postavitvi in vodenju središč za samostojno učenje, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije; Sklep o določitvi izvajanja in sofinanciranja izobraževalnih programov in dejavnosti za odrasle v letu 2012, Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport; Spletne strani vseh 14 Centrov vseživljenjskega učenja, november 2012.

Večkrat smo že zapisali, da se je v celotnem obdobju odpiranja novih in delovanja središč za samostojno učenje v praksi oblikovala mreža približno 30 financiranih središč za samostojno učenje odraslih, dokaj enakomerno porazdeljenih po vseh slovenskih regijah (največ središč deluje v Osrednjeslovenski, Podravske in Savinjski regiji, ki hkrati predstavljajo (po vrstnem redu, kot smo jih našli) tri regije z največjim številom prebivalcev). Eden od ciljev projekta Razvoj in implementacija središč za samostojno učenje je namreč bil tudi ta, da so se središča razvijala

⁹⁰ Vir: Slovenske regije v številkah 2012. Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije.

geografsko uravnoteženo. Ta cilj je bil sicer dosežen, središča so bila vzpostavljena v vseh slovenskih regijah, čeprav trenutna situacija financiranih središč pokaže, da v letu 2012 v dveh slovenskih regijah (v Spodnjeposavski in v Notranjsko-kraški regiji) središče za samostojno učenje ne deluje (več) oz. ni financirano iz proračunskih sredstev. Tudi razmeščenost Točk vseživljenjskega učenja je podobna – največ jih deluje v Podravske in Savinjske regiji, sledita jima Jugovzhodna Slovenija in Gorenjska regija, nekoliko pa – v primerjavi s številom vseh usposobljenih oseb po tem programu iz te regije in v primerjavi s številom središč za samostojno učenje iz te regije – po številu Točk vseživljenjskega učenja zaostaja Osrednjeslovenska regija.

Če še enkrat pogledamo prikazane podatke o usposobljenih osebah v programu glede na regijsko razmeščenost organizacij, ki so usposobljene napotile v ta program, in glede na cilj projekta, da se morajo središča razvijati geografsko uravnoteženo, lahko sklenemo, da so v skladu s tem ciljem v temeljno usposabljanje za postavitve in vodenje središč za samostojno učenje dejansko tudi bili vključeni strokovni delavci, ki so jih v usposabljanje napotile organizacije iz prav vseh slovenskih regij.

UGOTOVITVE

Skupaj v osemnajstih letih, odkar se program izvaja (od leta 1995 pa do leta 2012, ko je bila opravljena pričujoča analiza), je bilo v štirinajstih izvedbah programa usposobljenih 236 oseb po programu Uvodni seminar o postavitvi in vodenju središč za samostojno učenje. Te osebe je v program usposabljanja napotilo skupaj 99 različnih organizacij – to so organizacije, ki so kadarkoli vzpostavile središče za samostojno učenje (ne glede na to, ali središče danes še deluje ali ne), organizacije, ki so se zanimale za to obliko neformalnega izobraževanja odraslih in so v usposabljanje napotile svoje sodelavce z namenom bolj poglobljenega spoznavanja organiziranega samostojnega učenja ter organizacije, ki so nosilke ali partnerice Centrov vseživljenjskega učenja in so v usposabljanje napotile sodelavce, ki se vključujejo v delo Točk vseživljenjskega učenja.

Za usposabljanje po programu so se največje potrebe pokazale predvsem iz mreže izvajalcev izobraževanja odraslih, od leta 2004 pa se v programu vključujejo strokovni delavci iz obstoječe Mreže središč za samostojno učenje. Po letu 2006 so se v program usposabljanja začeli vključevati strokovni delavci iz na novo vzpostavljajočih se Točk vseživljenjskega učenja (ki delujejo v okviru Centrov vseživljenjskega učenja). Glede na to, da ločnica med središči za samostojno učenje in Točkami vseživljenjskega učenja ni zelo jasna, bi v prihodnosti veljalo podrobneje preučiti koncept delovanja Točk vseživljenjskega učenja – z vidika vsebine, opreme in potrebnih kadrov za opravljanje dela na teh točkah. Hkrati pa se kaže tudi potreba po proučitvi potreb in identifikaciji vsebin, ki jih za dodatno usposabljanje potrebujejo kadri, ki delujejo v okviru Točk vseživljenjskega učenja, saj so se v temeljno usposabljanje za postavitve in vodenje središč za samostojnega učenja vključevali zato, ker je dejavnost Točk vseživljenjskega učenja še najbolj podobna dejavnosti središč za samostojno učenje ter ker za usposabljanje za delo kadrov na Točkah vseživljenjskega učenja doslej ni obstajal kakšen drug program.

Glede na vrsto organizacij, ki so v usposabljanje napotile svoje zaposlene, smo z analizo podatkov ugotovili, da je bilo usposobljenih največ strokovnih delavcev iz ljudskih univerz, pri katerih tudi deluje največ središč za samostojno učenje in pri katerih delujejo Centri vseživljenjskega učenja. Med vsemi usposobljenimi po programu so skupaj 76% vseh usposobljenih napotile ljudske univerze, zasebne izobraževalne organizacije ter knjižnice. Glede na to, da splošnoizobraževalna središča za samostojno učenje po konceptu razvoja teh središč delujejo na ljudskih univerzah, pri zasebnih izobraževalnih organizacijah za odrasle in drugih organizacijah za splošno izobraževanje odraslih ter v splošnoizobraževalnih knjižnicah, lahko ugotovimo, da smo po programu usposobili največ strokovnih delavcev ravno iz teh treh vrst organizacij.

Po tem programu smo usposobili največ strokovnih delavcev, ki so jih napotile organizacije iz Osrednjeslovenske, Podravske, Savinjske in Gorenjske regije. Te regije so po številu prebivalcev tudi največje slovenske regije. Ugotovili smo tudi, da največ središč za samostojno učenje deluje ravno v Osrednjeslovenski, Podravske in Savinjski regiji, največ Točk vseživljenjskega učenja pa deluje v Podravske regiji, Savinjski regiji, Jugovzhodni Sloveniji in Gorenjski regiji, nekoliko pa zaostaja Osrednjeslovenska regija.

V nekaterih obdobjih (predvsem v prvi fazi razvoja projekta) so središča za samostojno učenje zelo pospešeno odpirala, ves čas, odkar obstajajo, pa tudi usihala oz. zaradi različnih razlogov prenehala delovati (v zadnjih sedmih letih Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport finančno podpira delovanje v povprečju 31 središč za samostojno učenje na leto). V letu 2005 se je organizirano samostojno učenje kot oblika neformalnega izobraževanja odraslih začelo izvajati še na Točkah vseživljenjskega učenja. Primerjava števila vseh usposobljenih strokovnih delavcev po programu Uvodni seminar o postavitvi in vodenju središč za samostojno učenje iz posamezne slovenske regije s številom vseh v letu 2012 delujočih središč za samostojno učenje in številom vseh v letu 2012 delujočih Točk vseživljenjskega učenja po regijah je pokazala, da je v povprečju v posamezni slovenski regiji za postavitev in vodenje središča za samostojno učenje oz. za delo na Točki vseživljenjskega učenja usposobljen 1 strokovni delavec.

Izhajajoč iz preteklih izkušenj vemo, da so se vsa leta razvoja in implementacije središč za samostojno učenje v prakso pojavljali problemi s fluktuacijo strokovnih delavcev, ki so v središčih za samostojno učenje prevzemali vlogo vodje, informatorja, svetovalca in/ali mentorja, bodisi zaradi ukinitve delovanja središča za samostojno učenje ali Točke vseživljenjskega učenja, zaradi menjave delovnega mesta, zaradi porodniških dopustov, zaradi prekinitev delovnih razmerij v organizacijah, ki so udeležence napotile na usposabljanje, zaradi zaposlitev za določen čas, zaradi zaposlitev preko javnih del in verjetno še zaradi kakšnih drugih razlogov.

Da bi si o vprašanju fluktuacije pridobili objektivno sliko, bomo v letu 2013 v sklopu te študije opravili natančno analizo podatkov o tem, koliko od oseb, ki so se usposabljevale, je še aktivnih in če so te osebe še aktivne pri organizacijah, ki so jih

napotile na usposabljanje za postavitve in vodenje središča za samostojno učenje oz. za delo na Točkah vseživljenjskega učenja.

3.5.2 PROGRAM TEMELJNEGA USPOSABLJANJA SVETOVANJE IN MENTORSTVO PRI ORGANIZIRANEM SAMOSTOJNEM UČENJU

PREDSTAVITEV PROGRAMA

Razvojno delo na projektu Razvoj in implementacija središč za samostojno učenje je pokazalo, da je vloga svetovalca (ali mentorja), ki v središču za samostojno učenje dela neposredno z udeleženci, bistvena (Benedik, 2000). Za namene temeljnega usposabljanja osebja, ki v središčih za samostojno učenje opravljajo to vlogo, je bil tako leta 1999 razvit program temeljnega usposabljanja za strokovne sodelavce v središčih za samostojno učenje z naslovom *Svetovanje in mentorstvo pri organiziranem samostojnem učenju*.

Program je namenjen temeljnemu usposabljanju osebja, ki v središčih za samostojno učenje opravlja delo svetovalcev, ki udeležencem pomagajo pri prepoznavanju potreb po samostojnem učenju, jim svetujejo o uporabi različnih učnih pripomočkov in gradiva za samostojno učenje, načinih in tehnikah učenja ter utrjevanju uspešnih prijemov pri učenju in izobraževanju, jim pomagajo pri napredovanju pri učenju. Osebe, ki opravljajo delo mentorjev, pa udeležencem središč za samostojno učenje pomaga pri težavah s pridobivanjem konkretnih učnih vsebin, ki se jih učijo v središčih. V program se od leta 2006 vključujejo tudi strokovni delavci iz Točk vseživljenjskega učenja, ki delujejo v sklopu Centrov vseživljenjskega učenja (in njihovih partnerskih organizacij).

Sprva se je program imenoval Svetovanje in mentorstvo pri samostojnem učenju in izobraževanju na daljavo, prvič je bil izpeljan leta 1999 in je trajal 24 ur. Leta 2003 je bil program dopolnjen, leta 2006 pa temeljito prenovljen. V izvedbo programa so bile vnesene prvine e-izobraževanja in od leta 2006 se program izpeljuje v kombinaciji tradicionalnega izobraževanja (uvodno in zaključno srečanje v učni skupini v predavalnici) in e-izobraževanja v spletnih učilnicah. Program je tudi nekoliko daljši, saj po prenovi traja 37 ur.

V programu se udeleženci seznanijo z osnovami svetovalnega dela in se usposobijo za delo z ljudmi v središčih za samostojno učenje in drugih oblikah organiziranega samostojnega učenja (npr. Točkah vseživljenjskega učenja). Zelo pomemben je prvi stik svetovalca v središču za samostojno učenje z novimi udeleženci, torej uvodni pogovor, ravno tako pa sposobnost povezovanja svetovalca ali mentorja med interesi udeležencev in razpoložljivimi učnimi viri. Svetovalec (ali mentor) v središču za samostojno učenje mora skupaj z udeležencem središča znati ugotoviti njegove učne potrebe in opredeliti njegove učne cilje, skupaj ugotavljata, katero znanje si je že pridobil, opredelita učne vsebine in potek učenja. Udeleženci se v programu seznanijo tudi s prepoznavanjem težav, s katerimi se srečujejo udeleženci

organiziranega samostojnega učenja, usposobijo se za komunikacijo z udeleženci in za pomoč udeležencem pri učenju v središčih za samostojno učenje.

V naslednji preglednici prikazujemo razvoj programa, obseg programa, cilje programa, ciljno skupino, ki ji je program namenjen ter pogoje za dokončanje programa.

Preglednica 46: Podatki o programu temeljnega usposabljanja Svetovanje in mentorstvo pri organiziranem samostojnem učenju

Ime programa:	Svetovanje in mentorstvo pri organiziranem samostojnem učenju
Različice poimenovanja programa:	Svetovanje in mentorstvo pri samostojnem učenju in učenju na daljavo (od leta 1999 do leta 2003) Svetovanje in mentorstvo pri organiziranem samostojnem učenju (od leta 2003 dalje)
Leto nastanka:	1999
Posodobitve programa:	2003 (dopolnitev programa) 2006 (prenova programa z vpeljavo prvin e-izobraževanja)
Obseg programa:	Program traja skupaj 37 pedagoških ur (od prenove v letu 2006 dalje, prej je bil program krajši, trajal je 24 ur), od tega je 8 pedagoških ur namenjeno uvodnemu srečanju, nato se udeleženci 3 tedne izobražujejo v spletni učilnici v obliki e-izobraževanja pod vodstvom e-mentorice (obseg izobraževanja v spletni učilnici je 21 ur – za e-učenje in delo posameznega udeleženca v spletni učilnici je namreč predvidena povprečno 1 ura na dan, vse dni trajanja programa), ob zaključku programa pa sledi še zaključno srečanje udeležencev v obsegu 8 pedagoških ur.
Izvedbe v letih:	1999, 2000 – 3x, 2003, 2004, 2006 – 3x, 2009, 2010
Način vključevanja:	Udeležence – strokovne delavce v izobraževanju odraslih, ki so se usposabljali po programu, so sprva pošiljale organizacije, ki so želele kandidirati na razpisih takratnega Ministrstva za šolstvo in šport za sofinanciranje dejavnosti delovanja že obstoječih in novih središč za samostojno učenje. Po letu 2004, ko se obstoječa Mreža središč za samostojno učenje, ki se sofinancira iz proračunskih sredstev države, ne širi več, udeležence v program napotujejo organizacije, ki že imajo vzpostavljeno in delujoče središče za samostojno učenje (zaradi problemov s financiranjem dejavnosti v praksi in zaradi drugih razlogov se namreč pojavljajo problemi s fluktuacijo zaposlenih, zato je potrebno zagotavljati možnost temeljnega usposabljanja za nove strokovne delavce v središčih). Od leta 2006 pa so udeležence v program usposabljanja začeli napotovati tudi Centri vseživljenjskega učenja (in njihove partnerske organizacije), ki so se vzpostavili s pomočjo sredstev Evropskega socialnega sklada in v okviru katerih so začele delovati številne Točke vseživljenjskega učenja.
Cilji programa:	Udeleženci v programu usposabljanja: <ul style="list-style-type: none"> - pridobijo temelje komunikacije, ki so pomembni za svetovanje, - dodatno izostrijo občutljivost za drugega in odnos, - ozavestijo pomen svetovalčeve vloge, - obvladajo tehniko zavestnega dialoga, - spoznajo in obvladajo praktične korake svetovalnega modela, - premikajo meje »zemljevida« lastnega sveta in rahločutno prepoznavajo »zemljevide« drugih,

	<ul style="list-style-type: none"> - pridobijo znanje andragoškega svetovalnega dela, prijemov in modelov, - spoznajo informacijsko in svetovalno dejavnost v izobraževanju odraslih, - spoznajo nekatere značilnosti svetovalnega dela pri organiziranem samostojnem učenju, - spoznajo konkretne naloge svetovalca v središču za samostojno učenje (ali na Točki vseživljenjskega učenja), - spoznajo svetovalčevo vlogo, znanje in sposobnosti, - spoznajo korake v svetovalnem procesu, - preizkusijo načine navezovanja dobrega stika, zagotavljanje varnega prostora za svetovanje in učenje, - preizkusijo načine podajanja povratnih informacij pri učenju in izobraževanju, - izmenjavajo izkušnje s kolegi, - se naučijo nekaterih značilnosti sodelovanja v izobraževanju na daljavo z uporabo informacijsko-komunikacijske tehnologije.
Ciljna skupina:	Program je namenjen strokovnim delavcem, ki so že vključeni ali se bodo vključili v delo središč za samostojno učenje ter strokovnim delavcem na že delujočih ali še vzpostavljajočih se Točkah vseživljenjskega učenja v sklopu Centrov vseživljenjskega učenja, v katerih že sodelujejo ali še bodo sodelovali pri opravljanju nalog informatorja, svetovalca ali mentorja za strokovno podporo in pomoč udeležencem pri organiziranem samostojnem učenju.
Pogoji za dokončanje programa:	Pogoji za dokončanje programa so: <ul style="list-style-type: none"> - osemdesetodstotna udeležba v organiziranem usposabljanju, - dejavno sodelovanje v spletni učilnici, - opravljeni pisni izdelki ali naloge v spletni učilnici (vsaj 80 % nalog), ki jih ocenjuje e-mentor v spletni učilnici.

Vir: Program temeljnega usposabljanja Svetovanje in mentorstvo pri organiziranem samostojnem učenju, 2011, Andragoški center Slovenije in izdana potrdila o usposobljenosti po programu Svetovanje in mentorstvo pri organiziranem samostojnem učenju, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije.

IZVEDBE PROGRAMA

V spodnji preglednici prikazujemo posamezne izvedbe programa po letih ter skupnem obsegu izvedenih ur usposabljanja.

Preglednica 47: Prikaz posameznih izvedb programa Svetovanje in mentorstvo pri organiziranem samostojnem učenju po letih izvedbe (začetek in konec izvedbe) ter skupnem obsegu izvedenih ur usposabljanja

Ime programa:	Svetovanje in mentorstvo pri organiziranem samostojnem učenju		
IZVEDBE PROGRAMA	ZAČETEK IZVEDBE	KONEC IZVEDBE	SKUPEN OBSEG IZVEDENIH UR USPOSABLJANJA
1. IZVEDBA	17.11.1999	19.11.1999	24 ur
2. IZVEDBA	25.01.2000	27.01.2000	24 ur
3. IZVEDBA	10.10.2000	12.10.2000	24 ur

4. IZVEDBA	23.10.2000	25.10.2000	24 ur
5. IZVEDBA	27.5.2003	10.6.2003	24 ur
6. IZVEDBA	25.5.2004	26.5.2004	16 ur
7. IZVEDBA	10.3.2006	29.3.2006	32 ur
8. IZVEDBA	29.3.2006	19.4.2006	32 ur
9. IZVEDBA	6.6.2006	27.6.2006	32 ur
10. IZVEDBA	12.11.2009	4.12.2009	37 ur
11. IZVEDBA	11.5.2010	1.6.2010	37 ur

Vir: Izdana potrdila o usposobljenosti po programu Svetovanje in mentorstvo pri organiziranem samostojnem učenju, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije.

Kot je razvidno iz zgornje preglednice, se v nekaterih primerih število izvedenih ur po programu razlikuje od števila ur, ki je opredeljen v programu (od leta 1999 do leta 2006 je program sicer trajal 24 ur, od leta 2006 dalje pa 37 ur). Razlog za to je v tem, da se izvedbeni načrti v posameznem programu razlikujejo glede na vključene ciljne skupine udeležencev ob posamezni izvedbi programa.

Iz zgornje preglednice je razvidno, da je bil program v obdobju od leta 1999, ko je bil izveden prvič, pa do leta 2012, skupaj izveden enajstkrat.

V prvem letu, ko je program nastal, torej v letu 1999, je bil izveden enkrat. Po programu so se usposobili strokovni sodelavci iz središč za samostojno učenje, ki so se vzpostavila v prvih petih letih po začetku odpiranja in delovanja središč v praksi. v letu 2000 je bil program izpeljan kar trikrat, in sicer zaradi potreb strokovnih delavcev, ki so v že delujočih središčih delali neposredno z udeleženci in jim nudili svetovalno ali mentorsko pomoč in so zato potrebovali to temeljno usposabljanje⁹¹, ki se v prvih petih letih, ko so se središča začela odpirati, še ni izvajalo ter tudi zaradi precejšnjega interesa podjetij, ki so želela na novo vzpostaviti središče za samostojno učenje v podjetju. Leta 2000 so se namreč s finančno podporo Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve (v okviru vladnega Akcijskega načrta zaposlovanja 2000–2001) odprle možnosti za razvoj središč za samostojno učenje v podjetjih, saj je tega leta omenjeno ministrstvo podprlo podjetja v tekstilni in usnjarski industriji za razvoj te oblike možnosti za dodatno izobraževanje zaposlenih (Poročilo o delu Andragoškega centra Slovenije v letu 2000).

Leta 2001 in 2002 program ni bil izpeljan, saj v teh dveh letih do večje širitve središč ni prišlo zaradi neurejenega systemskega financiranja (Poročilo o delu Andragoškega centra Slovenije v letu 2001), zato tudi izvajanje programa usposabljanja ni bilo smiselno. V letu 2003 in 2004 sta bili izpeljani po ena izvedba programa, obakrat pa so bili v usposabljanje vključeni strokovni delavci iz že obstoječe Mreže središč za samostojno učenje. Ker se od leta 2004 dalje niso odpirala nova središča, v letu 2005 program ni bil izveden. V letu 2006 pa je bil program izveden kar trikrat, ena izvedba je bila financirana iz sredstev Evropskega socialnega sklada, dve pa iz kotizacij

⁹¹ Temeljno usposabljanje po programu Svetovanje in mentorstvo pri organiziranem samostojnem učenju za strokovne delavce, ki delajo neposredno z udeleženci organiziranega samostojnega učenja, je namreč tudi med pogoji za sofinanciranje dejavnosti delovanja splošnoizobraževalnih središč za samostojno učenje iz državnih sredstev za financiranje izobraževanja odraslih (Spletna stran projekta Organizirano samostojno učenje).

udeležencev. V letu 2005 so namreč s pomočjo sredstev Evropskega socialnega sklada začeli delovati Centri vseživljenjskega učenja, v okviru katerih so se (večinoma pri partnerskih organizacijah Centrov) po vsej Sloveniji začele odpirati številne Točke vseživljenjskega učenja. Posledično se je v tem letu zelo povečalo povpraševanje mreže izvajalcev izobraževanja odraslih po usposabljanju v programu *Svetovanje in mentorstvo pri organiziranem samostojnem učenju*. Tako se je Andragoški center Slovenije v letu 2006 dobro odzval na potrebe po usposabljanju iz mreže izvajalcev, tako da izvedba temeljnega usposabljanja v letih 2007 in 2008 ni bila potrebna.

V letih 2009 in 2010 pa sta bili ponovno izpeljani po ena izvedba programa, saj je bil v letu 2008 s pomočjo sredstev Evropskega socialnega sklada ponovno izpeljan javni razpis takratnega Ministrstva za šolstvo in šport za Centre vseživljenjskega učenja (izbranih je bilo 14 Centrov, in sicer v vseh regijah, v dveh regijah, Podravski in Savinjski, po dva Centra), v okviru katerih so se začele odpirati in delovati nove Točke vseživljenjskega učenja.

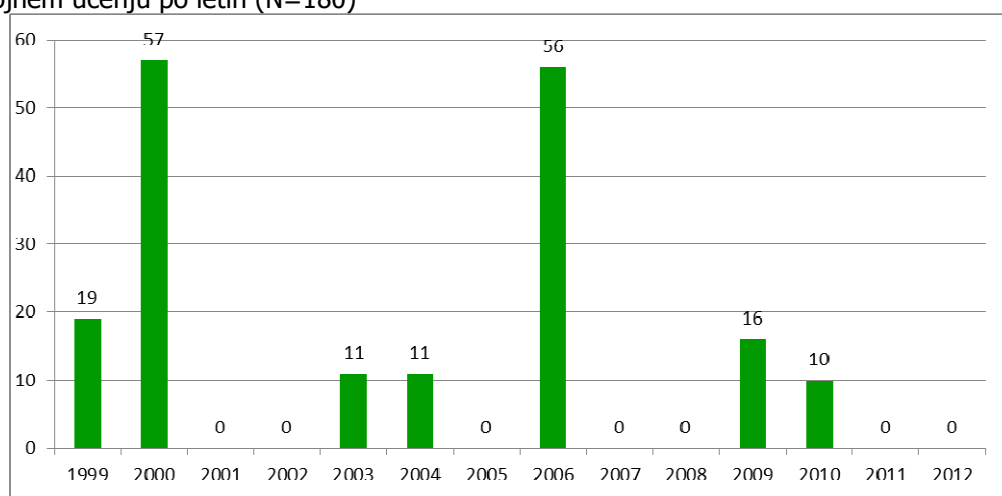
Na možnosti izvajanja programa temeljnega usposabljanja je nekoliko vplival tudi *Katalog stalnega strokovnega spopolnjevanja strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju*, saj je bil program vključen v Katalog v primerih, ko za izvedbo programa ni bilo zagotovljenih drugih virov financiranja (to je bilo v šolskih letih 1999/2000, 2000/2001, 2002/2003 ter 2003/2004).

ŠTEVILO USPOSOBLJENIH V PROGRAMU

Po programu Svetovanje in mentorstvo pri organiziranem samostojnem učenju se je od leta 1999 pa do leta 2012 usposobilo skupaj 180 oseb iz 81 različnih organizacij.

V spodnji sliki prikazujemo podatke o številu usposobljenih strokovnih delavcev za svetovanje in mentorstvo pri organiziranem samostojnem učenju po posameznih letih (prikazujemo celotno obdobje od leta 1999 do leta 2012, vključno z leti, ko program ni bil izveden).

Slika 41: Prikaz števila usposobljenih oseb po programu Svetovanje in mentorstvo pri organiziranem samostojnem učenju po letih (N=180)

Vir: Izdana potrdila o usposobljenosti po programu Svetovanje in mentorstvo pri organiziranem samostojnem učenju, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije.

V povprečju se je v posamezni izvedbi usposobilo po 16 oseb. Iz slike lahko razberemo precej neenakomerno porazdeljeno število usposobljenih po posameznih izvedbah oz. po posameznih letih, v katerih je bil program izveden. V letih, ko je bilo usposabljanje izvedeno večkrat (leta 2000 kar trikrat in ravno tako leta 2006 trikrat), se je posledično usposobilo več strokovnih delavcev. Leta 2000 se je usposobilo 57 oseb (razlog za tako veliko število usposobljenih je bila potreba strokovnih delavcev v že delujočih središčih za samostojno učenje po usposabljanju za svetovalno delo z udeleženci središč ter tudi velik interes podjetij⁹² za usposabljanje svetovalcev za neposredno delo z udeleženci središč v podjetjih), leta 2006 pa 56 oseb (razlog za trikratno ponovitev usposabljanja v letu 2006 in posledično veliko število usposobljenih v tem letu je bil interes Centrov vseživljenjskega učenja, ki so v usposabljanje napotovali strokovne delavce za delo v okviru na novo vzpostavljajočih se Točkah vseživljenjskega učenja). Po razmeroma majhnem številu usposobljenih v posamezni izvedbi programa pa izstopajo leta 2003, 2004 in 2010, ko se je usposobilo le po 11 oz. 10 strokovnih delavcev (razlog ni bil v tem, da udeleženci ne bi uspešno zaključili programa, ampak v tem, da so bile v teh treh letih oblikovane manjše učne skupine, saj povpraševanje po tem usposabljanju ni bilo tako veliko).

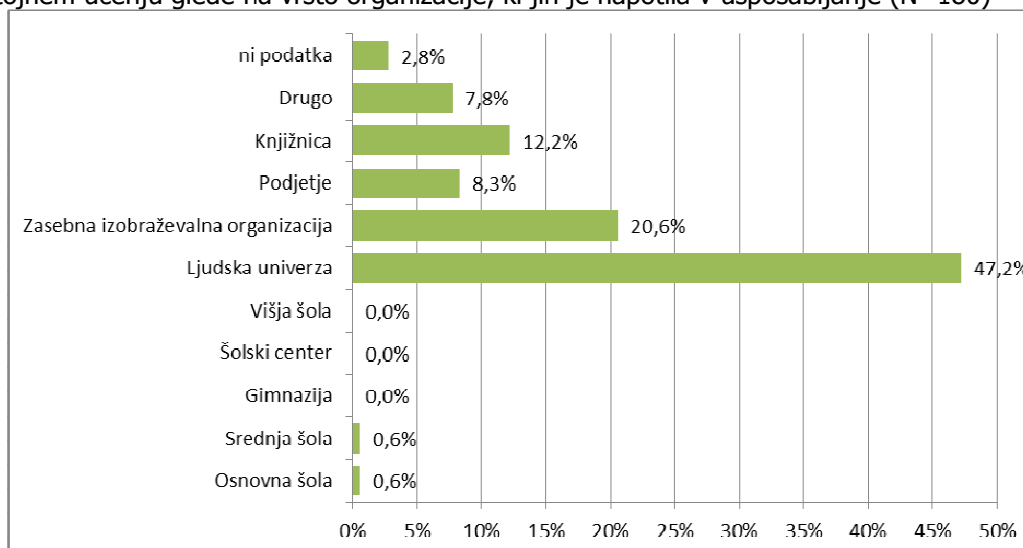
Kot smo že zapisali v poglavju o izvedbah programa, so se v letih 2006, 2009 in 2010 v program usposabljanja pretežno vključevali strokovni delavci iz Centrov vseživljenjskega učenja oz. na novo vzpostavljajočih se Točk vseživljenjskega učenja, ki predstavljajo točke v lokalnih okoljih, kjer je odraslim prebivalcem zagotovljena možnost brezplačnega organiziranega samostojnega učenja. Pred tem so se v program vključevali strokovni delavci iz že obstoječe mreže središč za samostojno učenje (le-ta se namreč po letu 2004 več ni širila), v prvih letih izvajanja programa (v letu 1999 in 2000) pa osebje iz mreže izvajalcev izobraževanja odraslih in drugih organizacij, ki so šele vzpostavljale nova središča za samostojno učenje oz. iz organizacij, ki so želele pridobiti osnovne informacije in znanja o organiziranem samostojnem učenju. Na vključevanje strokovnega osebja v program usposabljanja je do neke mere verjetno vplival tudi *Katalog stalnega strokovnega spopolnjevanja strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju*, saj so udeleženci v letih, ko je bil program Svetovanje in mentorstvo pri organiziranem samostojnem učenju vključen v Katalog (to je bilo v šolskih letih 1999/2000, 2000/2001, 2002/2003 ter 2003/2004), prejeli potrdilo s točkami za napredovanje, kar jih je verjetno tudi motiviralo za samo vključitev v program. Od leta 2006 program v skladu s Pravilnikom o nadaljnjem izobraževanju in usposabljanju strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju (UL RS, 64/2004 z dopolnitvami) sodi med programe izobraževanja v mrežah (omrežje izvajalcev središč za samostojno učenje). Tako od leta 2009 dalje vsi usposobljeni po tem programu prejmejo točke za napredovanje.

⁹² Tega leta je, kot smo že zapisali, Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve podprlo podjetja v tekstilni in usnjarski industriji za razvoj te oblike neformalnega izobraževanja kot možnosti za dodatno izobraževanje zaposlenih v podjetjih.

USPOSOBLJENI PO VRSTI ORGANIZACIJ

Če podatke o deležih usposobljenih po programu temeljnega usposabljanja za svetovanje in mentorstvo pri organiziranem samostojnem učenju pogledamo glede na vrsto organizacij (glej spodnjo sliko), ki so svoje strokovne delavce napotile v ta program, ugotovimo, da je bilo v vseh 11 izvedbah programa usposobljenih največ strokovnih delavcev iz ljudskih univerz (47% ali 85 oseb), pri katerih tudi v največjem deležu delujejo središča za samostojno učenje. Ljudskim univerzam po deležu usposobljenih oseb po tem programu sledijo zasebne izobraževalne organizacije – te so v program temeljnega usposabljanja napotile 21% vseh usposobljenih strokovnih delavcev v programu (37 oseb). V programu se je usposobilo tudi precej strokovnih delavcev iz knjižnic. Od skupaj 180 usposobljenih oseb so jih knjižnice v usposabljanje napotile 22, kar predstavlja 12% vseh usposobljenih.

Slika 42: Prikaz deležev usposobljenih oseb po programu Svetovanje in mentorstvo pri organiziranem samostojnem učenju glede na vrsto organizacije, ki jih je napotila v usposabljanje (N=180)

Vir: Izdana potrdila o usposobljenosti po programu Svetovanje in mentorstvo pri organiziranem samostojnem učenju, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije.

Iz podatkov še razberemo, da so v program usposabljanja strokovne delavce napotovala tudi podjetja, in sicer v skupnem deležu 8% vseh udeležencev (15 oseb – večino od teh oz. 11 oseb v letu 2000, ko je bil velik interes podjetij za vzpostavitev središč za samostojno učenje v podjetjih in posledično tudi interes po usposabljanju za svetovalno in mentorsko delo pri samostojnem učenju). Iz drugih vrst organizacij⁹³ pa je bilo v usposabljanje napotenih 14 strokovnih delavcev (kar predstavlja 8%) od vseh oseb, ki so uspešno zaključile program usposabljanja. Kategorija »Ni podatka«

⁹³ Druge organizacije, ki so udeležence napotile v program Svetovanje in mentorstvo pri organiziranem samostojnem učenju, so bile: Zavod RS za zaposlovanje, Območna služba Ljubljana, Andragoški center Slovenije, Posoški razvojni center Tolmin, Zavod MISSS Ljubljana (Mladinsko informativno svetovalno središče Slovenije), Center za razvoj podeželja TRG Vipava, Dijaški dom Ivana Cankarja, Regionalni sklad dela Podravje, Zavod za usposabljanje invalidne mladine Kamnik, Mladinski center Brežice. Naštete organizacije predstavljajo organizacije, ki so strokovne delavce v program napotovale v prvih letih izvajanja programa, ter organizacije, ki so v strokovne delavce v program napotovale zaradi odpiranja Točk za vseživljenjsko učenje v okviru Centrov vseživljenjskega učenja.

predstavlja študente (vsega skupaj 5 oseb), ki so se v začetnih izvedbah programa vključili v usposabljanje z namenom spoznavanja organiziranega samostojnega učenja kot oblike neformalnega izobraževanja odraslih.

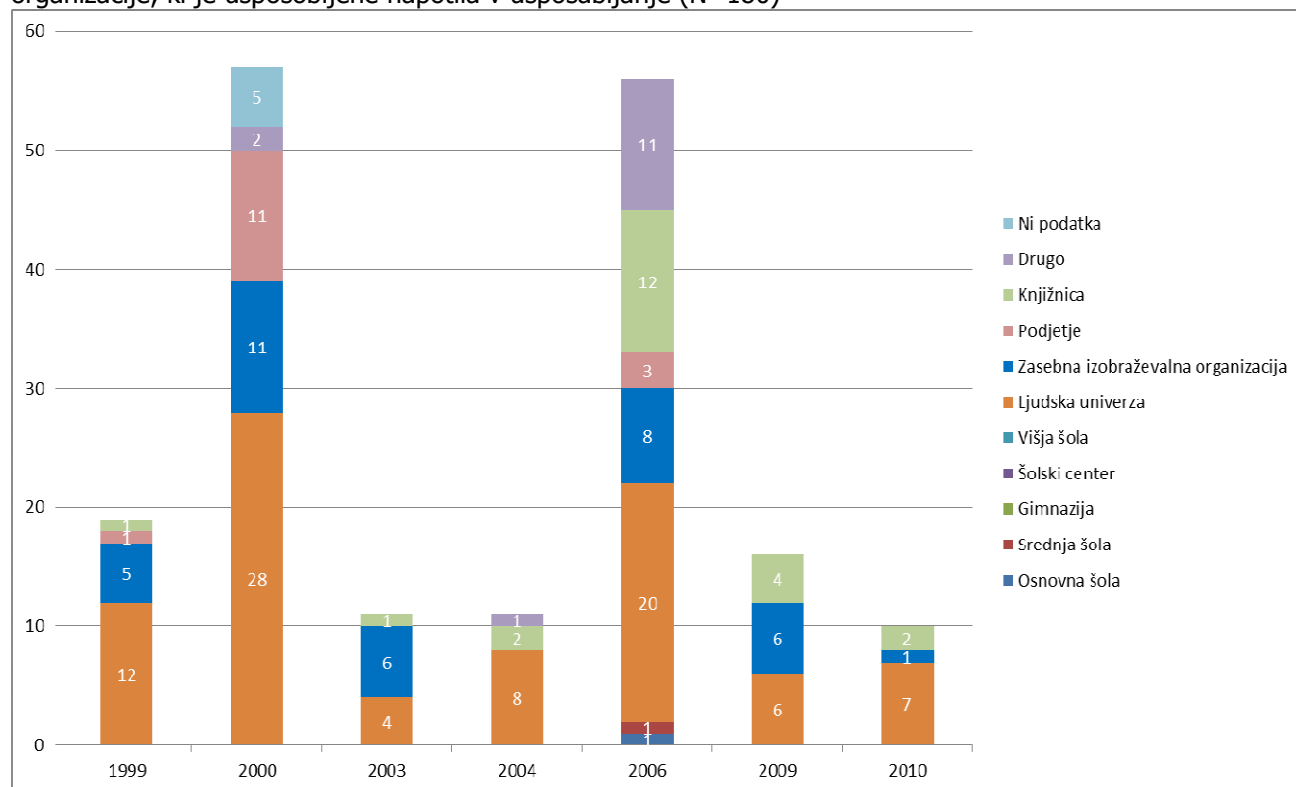
Primerjava zgoraj povzetih podatkov s podatki o delujočih središčih za samostojno učenje pokaže, da je porazdelitev po deležih glede na vrsto organizacije, pri kateri deluje središče za samostojno učenje (v letu 2012 ima 69% od vseh splošnoizobraževalnih središč, sofinanciranih s strani Ministrstva za izobraževanje, znanost, kulturo in šport⁹⁴, sedež na ljudski univerzi (20 središč), 24% ali 7 središč pri zasebnih izobraževalnih organizacijah ter 7% ali 2 središči pri knjižnicah) precej podobna porazdelitvi po deležih glede na vrsto organizacije, ki je usposobljena po programu napotila v program. Največ je bilo torej napoteni iz ljudskih univerz, na drugem mestu so zasebne izobraževalne organizacije ter na tretjem mestu knjižnice.

Nosilke 14 Centrov vseživljenjskega učenja, ki delujejo v obdobju 2007–2013, so po vrsti organizacije vse ljudske univerze, s podrobnimi podatki o tem, pri katerih vrstah organizacij konkretno pa delujejo Točke za vseživljenjsko učenje, pa žal ne razpolagamo, zato ni možna primerjava po vrsti organizacije. Kot smo že zapisali in tudi vemo, se Točke za vseživljenjsko učenje večinoma vzpostavljajo v knjižnicah, pri šolah, v domovih starejših občanov, v podjetjih in drugje (Radinovič Hajdič et al., 2012: 5, 19).

V nadaljevanju prikazujemo še število usposobljenih glede na vrsto organizacije, ki jih je napotila v usposabljanje po posameznih letih, ko je bilo usposabljanje izpeljano.

⁹⁴ Vir podatkov: Sklep o določitvi izvajanja in sofinanciranja izobraževalnih programov in dejavnosti za odrasle v letu 2012 in Priloga za dejavnost splošno-izobraževalnih središč za samostojno učenje (SSU), Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport, 2012.

Slika 43: Prikaz števila usposobljenih oseb po programu Svetovanje in mentorstvo pri organiziranem samostojnem učenju po posameznih letih, v katerih je bil program izveden in glede na vrsto organizacije, ki je usposobljene napotila v usposabljanje (N=180)

Vir: Izdana potrdila o usposobljenosti po programu Svetovanje in mentorstvo pri organiziranem samostojnem učenju, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije.

Iz podatkov o številu usposobljenih po posameznih letih in glede na vrsto organizacije, ki jih je napotila v usposabljanje, je razvidno, da je bilo v vseh letih izvajanja programa usposobljenih veliko strokovnih delavcev iz zasebnih organizacij (29% ali skoraj tretjina od vseh usposobljenih po programu). Glede na to, da so med zasebnimi organizacijami v podatkih zajete tako zasebne izobraževalne organizacije (te so največ oseb v usposabljanje napotile v letih 2000, 2003, 2006 in 2009) kot tudi podjetja, je treba tukaj ponovno opozoriti, da je bilo v letu 2000 v usposabljanje vključenih (in usposabljanje tudi uspešno zaključilo) precejšnje število strokovnih delavcev iz podjetij, saj se je v tem obdobju pokazal velik interes podjetij po vpeljavi organiziranega samostojnega učenja (oz. vzpostavitvi središč za samostojno učenje) v podjetjih. Skupaj se je v letu 2000 po programu Svetovanje in mentorstvo pri organiziranem samostojnem učenju usposobilo 22 oseb iz zasebnih organizacij (torej zasebnih izobraževalnih organizacij in podjetij skupaj), kar predstavlja kar 39% vseh usposobljenih v tem letu, od tega jih je bilo 11 (polovica) iz zasebnih izobraževalnih organizacij in 11 (polovica) iz podjetij (to so bila podjetja IBI Kranj, proizvodnja žakarskih tkanin, d.d., Planika Kranj d.d., Lisca d.d. Sevnica, Kroj d.d., Prevent d.d., Industrija usnja Vrhnika d.d.). Nimamo podatkov o tem, koliko od teh središč (če sploh katero) v podjetjih še deluje,⁹⁵ saj se je na nacionalni ravni podpora v smislu širjenja mreže (odpiranja novih središč) in financiranja te oblike neformalnega izobraževanja usmerila v splošnoizobraževalna središča, ki pa večinoma delujejo pri

⁹⁵ Iz poročil o delu Andragoškega centra Slovenije za leti 2000 in 2001 se da razbrati le, da so bila v teh dveh letih odprta 3 središča za samostojno učenje zaposlenih pri podjetjih.

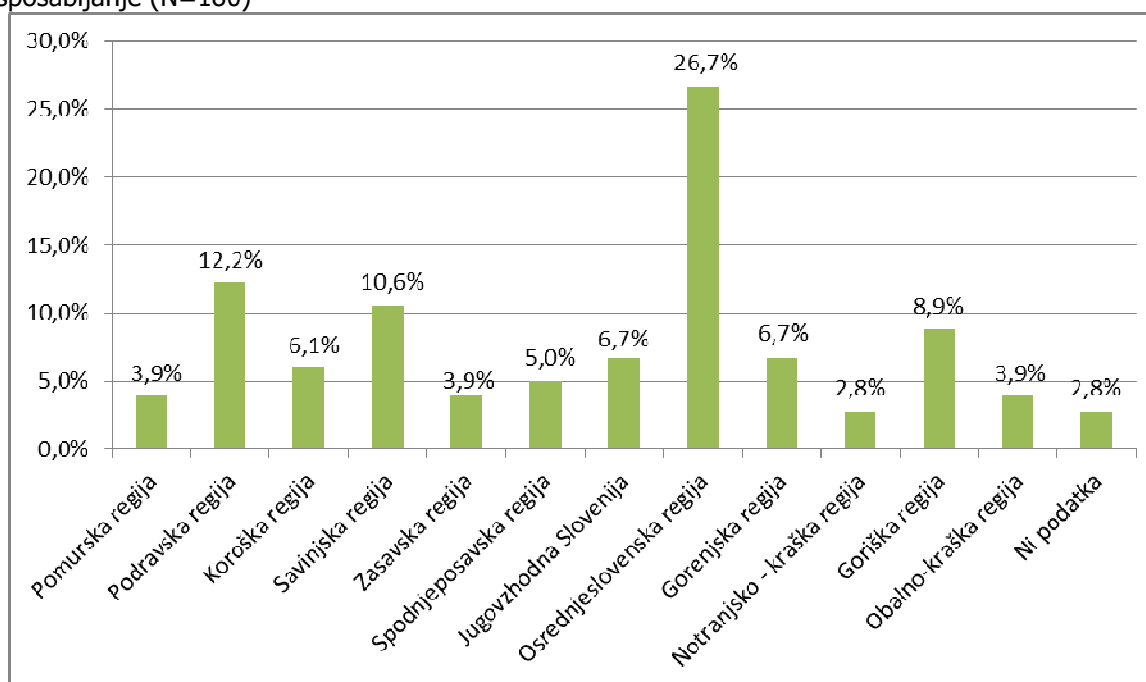
ljudskih univerzah (20 središč ali 69% od vseh središč, ki so bila na podlagi letnega programa izobraževanja odraslih RS financirana v letu 2012), nekaj pa jih deluje tudi pri zasebnih izobraževalnih organizacijah (7 ali 24% vseh središč, financiranih v 2012) in dve središči pri splošnoizobraževalnih knjižnicah.

Iz slike lahko razberemo še, da je bilo v letu 2006 usposobljenih 12 strokovnih delavcev iz splošnoizobraževalnih knjižnic, kar predstavlja petino vseh usposobljenih v tem letu, iz drugih vrst organizacij pa 11 oseb. Med drugimi organizacijami so strokovne delavce v usposabljanje napotile naslednje organizacije: Posoški razvojni center Tolmin, Zavod Mladinsko informativno svetovalno središče Slovenije Ljubljana, Center za razvoj podeželja TRG Vipava, Dijaški dom Ivana Cankarja, Regionalni sklad dela Podravje, Zavod za usposabljanje invalidne mladine Kamnik, Mladinski center Brežice. Razlog za veliko število usposobljenih v letu 2006 iz knjižnic in drugih organizacij je ponovno, kot že večkrat omenjeno, interes Centrov vseživljenjskega učenja in njihovih partnerskih organizacij za usposabljanje kadrov za delo z udeleženci na Točkah za vseživljenjsko učenje.

USPOSABLJENI GLEDE NA REGIJSKO RAZMEŠČENOST ORGANIZACIJ

V nadaljevanju prikazujemo še podatke glede na regijsko razmeščenost organizacij, iz katerih so bili v program temeljnega usposabljanja Svetovanje in mentorstvo pri organiziranem samostojnem učenju napoteni strokovni delavci, ki so se uspešno usposobili v tem programu.

Slika 44: Pregled po deležih usposobljenih po programu Svetovanje in mentorstvo pri organiziranem samostojnem učenju glede na regijsko razmeščenost organizacij, ki so usposobljene napotile v usposabljanje (N=180)

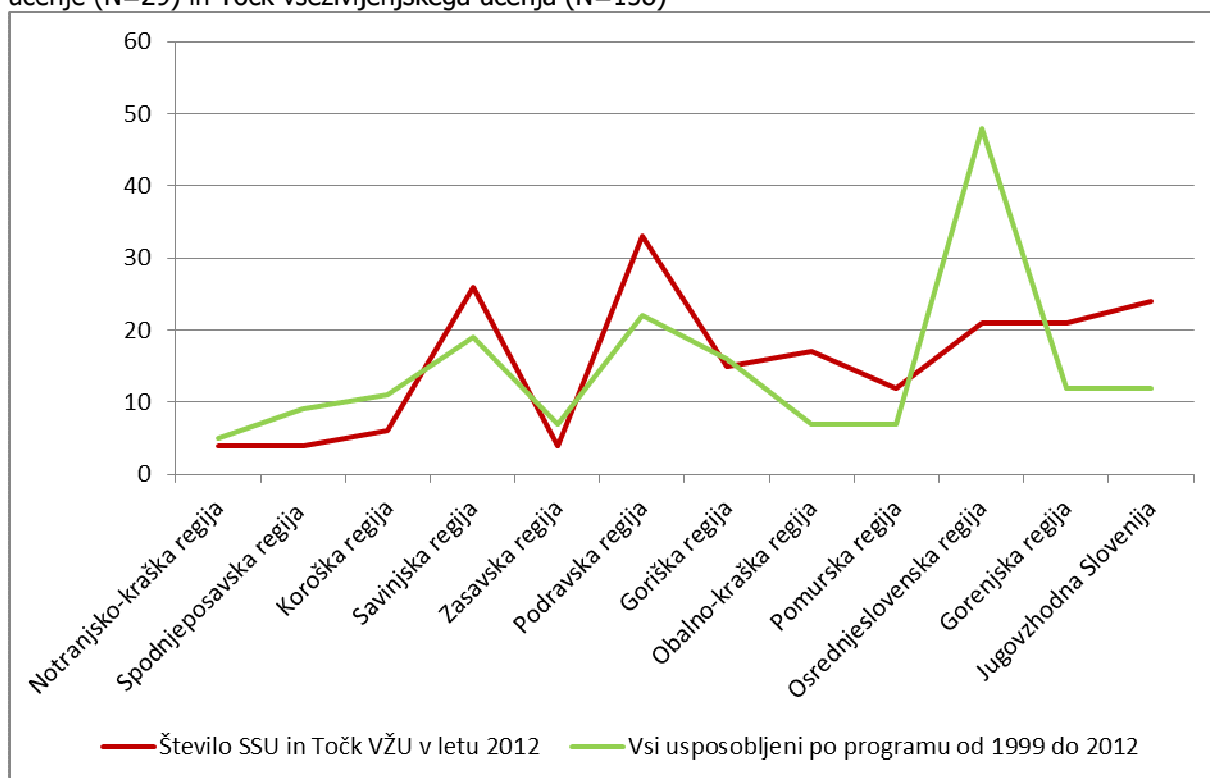
Vir: Izdana potrdila o usposobljenosti po programu Svetovanje in mentorstvo pri organiziranem samostojnem učenju, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije.

Največ usposobljenih po programu so napotile organizacije iz Osrednjeslovenske regije (27% vseh usposobljenih ali 48 oseb). Sledijo usposobljeni iz Podravske (12% ali 22 oseb), Savinjske (11% ali 19 oseb) in Goriške regije (9% ali 16 oseb). Po 7 % vseh usposobljenih so napotile organizacije iz Jugovzhodne Slovenije in Gorenjske regije, 6% iz Koroške regije, 5% pa iz Spodnjeposavske regije. Manj kot 5% vseh usposobljenih pa so v usposabljanje napotile organizacije iz Obalno-kraške, Pomurske, Zasavske in Notranjsko-kraške regije.

V programu Svetovanje in mentorstvo pri organiziranem samostojnem učenju so se torej usposobili strokovni delavci, ki so jih v usposabljanje napotile organizacije iz vseh slovenskih regij.

Podatke o številu vseh usposobljenih oseb v programu glede na regijsko razmeščenost organizacij, ki so usposobljene napotile v usposabljanje, smo primerjali s podatki o regijski razpršenosti središč za samostojno učenje, ki delujejo v letu 2012 in regijski razpršenosti v letu 2012 delujočih Točk vseživljenjskega učenja. Primerjalni grafični prikaz pokaže naslednja slika.

Slika 45: Primerjava števila vseh usposobljenih po programu Svetovanje in mentorstvo pri organiziranem samostojnem učenju (N=180) glede na regijsko razmeščenost organizacij, ki so usposobljene napotile v program, z regijsko porazdelitvijo v letu 2012 delujočih središč za samostojno učenje (N=29) in Točk vseživljenjskega učenja (N=158)

Vir: Izdana potrdila o usposobljenosti po programu Svetovanje in mentorstvo pri organiziranem samostojnem učenju, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije; Sklep o določitvi izvajanja in sofinanciranja izobraževalnih programov in dejavnosti za odrasle v letu 2012, Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport; Spletne strani vseh 14 Centrov vseživljenjskega učenja, november 2012.

Regijska razmeščenost organizacij, ki so svoje strokovne delavce napotile v program temeljnega usposabljanja za svetovanje in mentorstvo pri organiziranem samostojnem učenju, in regijska razporeditev v letu 2012 delujočih središč za samostojno učenje in Točk vseživljenjskega učenja sta precej podobni. Večja »razhajanja« v smislu, da je v regiji usposobljenih več oseb, kot je skupaj delujočih središč za samostojno učenje in Točk vseživljenjskega učenja, opazimo le v primeru Osrednjeslovenske regije (iz te regije se je doslej usposobilo skupaj 48 oseb; v letu 2012 pa je v tej regiji delovalo 5 središč za samostojno učenje in 16 Točk vseživljenjskega učenja), ter v primeru Spodnjeposavske regije.

Podatek o številu vseh usposobljenih strokovnih delavcev po tem programu iz posamezne statistične regije smo primerjali s številom vseh v letu 2012 delujočih središč za samostojno učenje ter Točk vseživljenjskega učenja skupaj. Na tak način smo ugotovili, da je v posamezni statistični regiji za svetovalno in mentorsko delo pri organiziranem samostojnem učenju v središčih za samostojno učenje oz. na Točkah vseživljenjskega učenja v povprečju usposobljen 1 strokovni delavec.

Preglednica 48: Primerjava števila vseh usposobljenih strokovnih delavcev po programu Svetovanje in mentorstvo pri organiziranem samostojnem učenju iz posamezne regije s številom v letu 2012 delujočih SSU in Točk VŽU v posamezni regiji

Regija	Število SSU v letu 2012	Število Točk VŽU v letu 2012	Število vseh usposobljenih po programu od leta 1999 do leta 2012	Povprečno število usposobljenih glede na skupno število SSU in TVŽU v letu 2012 v regiji
Notranjsko-kraška regija	0	4	5	1,3
Spodnjeposavska regija	0	4	9	2,3
Koroška regija	2	4	11	1,8
Savinjska regija	4	22	19	0,7
Zasavska regija	1	3	7	1,8
Podravska regija	7	26	22	0,7
Goriška regija	2	13	16	1,1
Obalno-kraška regija	2	15	7	0,4
Pomurska regija	2	10	7	0,6
Osrednjeslovenska regija	5	16	48	2,3
Gorenjska regija	1	20	12	0,6
Jugovzhodna Slovenija	3	21	12	0,5
ni podatka	-	-	5	-
SKUPAJ	29	158	180	povprečje:1,2

Vir: Izdana potrdila o usposobljenosti po programu Svetovanje in mentorstvo pri organiziranem samostojnem učenju, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije; Sklep o določitvi izvajanja in sofinanciranja izobraževalnih programov in dejavnosti za odrasle v letu 2012, Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport; Spletne strani vseh 14 Centrov vseživljenjskega učenja, november 2012.

Kot smo pokazali že v prejšnjem poglavju, delujejo središča za samostojno učenje (v letu 2012 država sofinancira delovanje 29 središč) po vsej Sloveniji, z izjemo Spodnjeposavske in Notranjsko-kraške regije, kjer trenutno nimajo nobenega središča za samostojno učenje. Največ središč deluje v Osrednjeslovenski, Podravske

in Savinjski regiji, ki so tudi regije z največjim številom prebivalcev, hkrati pa smo ravno iz teh treh regij usposobili največ strokovnih delavcev za svetovalno in mentorsko delo v središčih za samostojno učenje. Tudi razmeščenost v letu 2012 158 delujočih Točk vseživljenjskega učenja je podobna – največ jih deluje v Podravski in Savinjski regiji, po številu Točk tema dvema regijam sledita Jugovzhodna Slovenija in Gorenjska regija, nekoliko pa – v primerjavi s številom vseh usposobljenih oseb po tem programu iz te regije in v primerjavi s številom središč za samostojno učenje iz te regije – po številu Točk vseživljenjskega učenja zaostaja Osrednjeslovenska regija.

UGOTOVITVE

Odkar se izvaja program Svetovanje in mentorstvo pri organiziranem samostojnem učenju (od leta 1999 pa do 30. junija 2012, ko smo zajeli podatke za analizo), je bilo v enajstih izvedbah programa usposobljenih skupaj 180 oseb za opravljanje vloge svetovalca ali mentorja v središčih za samostojno učenje. Te osebe je v program usposabljanja napotilo skupaj 81 različnih organizacij.

Največ usposobljenih so v program temeljnega usposabljanja napotile ljudske univerze (skoraj polovico vseh usposobljenih), pri katerih tudi v največjem deležu delujejo središča za samostojno učenje in pri katerih delujejo Centri vseživljenjskega učenja. Zasebne izobraževalne organizacije so v program temeljnega usposabljanja napotile petino vseh usposobljenih v programu, knjižnice dobro desetino vseh usposobljenih, podjetja pa dobrih 8% vseh usposobljenih.

V programu so se usposobili strokovni delavci, ki so jih v usposabljanje napotile organizacije iz vseh slovenskih regij, največ iz Osrednjeslovenske regije (27% vseh usposobljenih), sledijo usposobljeni iz Podravske regije (12%), Savinjske (11%) in Goriške regije (9% vseh usposobljenih). Največ trenutno delujočih (in s strani države sofinanciranih) središč za samostojno učenje deluje v Osrednjeslovenski, Podravski in Savinjski regiji, ki so tudi regije z največjim številom prebivalcev, hkrati pa smo ravno iz teh treh regij usposobili največ strokovnih delavcev za svetovalno in mentorsko delo v središčih za samostojno učenje.

Po letu 2006 so se v program temeljnega usposabljanja za svetovanje in mentorstvo pri organiziranem samostojnem učenju odraslih (v središčih za samostojno učenje) začeli vključevati tudi strokovni delavci iz Točk vseživljenjskega učenja, na katerih je odraslim udeležencem od leta 2006 dalje ravno tako na voljo možnost organiziranega samostojnega učenja. Ti strokovni sodelavci so se v temeljno usposabljanje za svetovanje in mentorstvo pri organiziranem samostojnem učenju vključevali zato, ker poseben program za usposabljanje za delo kadrov na Točkah vseživljenjskega učenja (še) ne obstaja.

Primerjava podatka o številu vseh usposobljenih strokovnih delavcev za svetovanje in mentorstvo pri organiziranem samostojnem učenju iz posamezne slovenske regije s številom vseh v letu 2012 delujočih središč za samostojno učenje in Točk vseživljenjskega učenja skupaj, je pokazala, da je v posamezni slovenski regiji za svetovalno in mentorsko delo pri organiziranem samostojnem učenju v središčih za

samostojno učenje oz. na Točkah vseživljenjskega učenja v povprečju usposobljen 1 strokovni delavec.

Z razvojem in vzpostavljanjem slovenskih središč za samostojno učenje se je v preteklosti dogajalo, da za strokovne delavce, ki so se usposobili za svetovalno in mentorsko delo pri organiziranem samostojnem učenju, niso bili vedno urejeni temeljni pogoji, da bi delo svetovalcev in/ali mentorjev lahko opravljali tudi v praksi. Namreč, zaradi problemov s financiranjem delovanja središč za samostojno učenje, ustavitve širjenja mreže središč oz. pomanjkanja sredstev za odpiranje novih središč za samostojno učenje, organizacije, ki so bile ali so še nosilke središč za samostojno učenje, sicer ustrezno strokovno usposobljenega kadra niso mogle vedno tudi zaposlovati.

3.6 TEMELJNO USPOSOBLJANJE ZA VODJE IN ČLANE SKUPIN ZA KAKOVOST TER SVETOVALCE ZA KAKOVOST V IZOBRAŽEVANJU ODRASLIH

Programi temeljnega usposabljanja izobraževalcev odraslih, ki jih obravnavamo v tem poglavju, se umeščajo v vsebinsko področje **kakovosti v izobraževanju odraslih**. Gre za področje, s katerim se ACS na različne načine ukvarja vse od svoje ustanovitve. Že vse od 90-ih let so namreč vsi razvojni projekti ter programi usposabljanja in spopolnjevanja izobraževalcev odraslih, ki jih je ACS izvajal, zajemali tudi sestavine evalvacije, katere rezultati so vedno znova prispevali k uvajanju izboljšav kakovosti v lastno delo. Konec 90-ih letih pa se je na ACS pričelo tudi sistematično delo, namenjeno temu, da bi z razvojem pristopov, metod, pripomočkov in strokovne literature pomagali izobraževalnim organizacijam, ki izobražujejo odrasle, vzpostavljati lastne notranje sisteme kakovosti. K tej odločitvi so prispevala strokovna spoznanja, ki so v tistem času že prevladovala v Evropi, saj je bilo načelo samoevalvacije, dopolnjeno z ustreznimi sistemi zunanjega presojanja kakovosti, opredeljeno kot najprimernejši model za doseganje zelenih standardov kakovosti v izobraževanju tudi na evropski ravni⁹⁶.

Hkrati smo bili v Sloveniji konec 90-ih let soočeni z rezultati, ki nam jih je prinesla mednarodna raziskava o pismenosti odraslih, ki je, kot smo že omenili v enem izmed prejšnjih poglavjih, povzročila nekakšen kulturni šok. Soočeni smo bili s podatki, da se je na testu pismenosti na prvi dve najnižji ravni (od skupaj petih) uvrstilo od 65 do 77% odstotkov odraslih, starih od 16 do 65 let, v skupini 20 razvitih držav članic OECD se je Slovenija po pismenosti prebivalstva umestila na samo dno (Možina E. 2012). Je pa tovrsten šok in nelagodje, ki smo ga tudi izobraževalci odraslih čutili ob vpogledu v dobljene rezultate, prinesel tudi marsikatero streznitev. Začeli smo si zastavljati vprašanja o tem, kako v Sloveniji zares skrbimo za kakovost izobraževanja odraslih in kaj bi lahko storili, da bi okrepili odgovornost za kakovost na vseh ravneh izobraževalnega sistema. Eno izmed ključnih vprašanj, ki se je takrat odpiralo, je bilo tudi vprašanje o tem, kako za kakovost skrbijo izobraževalne organizacije, ki izobražujejo odrasle. Za takratno obdobje je bilo značilno, da je bilo v izobraževalnih organizacijah še zelo malo znanja o procesih samoevalvacije, le redke so že imele izkušnje z njenim izvajanjem.

ACS je zato konec 90-ih let sprožil bolj sistematično uporabo samoevalvacije za namene presojanja in razvijanja kakovosti izobraževanja odraslih. V sklopu projekta Ponudimo odraslim kakovostno izobraževanje – POKI je razvil model samoevalvacije z enakim imenom (v nadaljevanju Model za samoevalvacijo POKI), prilagojen slovenskemu omrežju izobraževanja odraslih. Model se je razvijal od leta 1999, prvič pa smo ga v izobraževanje odraslih ob podpori takratnega šolskega ministrstva vpeljali leta 2001.

⁹⁶ Kopenhagenska deklaracija.

http://europassd.cedefop.europa.eu/img/dynamic/c1401/type.FileContent.file/Copenhagen_sl_SI.PDF

Hkrati z razvojem in vpeljavo Modela za samoevalvacijo POKI v prakso, je bila posebna skrb posvečena razvoju programa usposabljanja osebja za uporabo modela.

Nekajletno delo pri vpeljavi Modela za samoevalvacijo POKI v prakso izobraževanja odraslih je počasi začelo nakazovati potrebo po dodatnem, bolj specialističnem usposabljanju osebja, ki se v izobraževalnih organizacijah ukvarja s procesi kakovosti. Tako je ACS v letu 2005 zastavil nov razvojni projekt **Svetovalci za kakovost v izobraževanju odraslih**. Projekt je izšel iz potrebe, ki smo jo v tistem času zaznali v praksi, namreč, da bi se vzpostavila vloga svetovalca za kakovost, osebe, ki se v sklopu delovnih obveznosti profesionalno ukvarja tudi s presojanjem in razvijanjem kakovosti izobraževalne organizacije in je strokovno usposobljena ne samo za izvajanje teh aktivnosti, temveč tudi za svetovanje vsem zaposlenim o dejavnostih za presojanje in razvijanje kakovosti lastnega dela. Ob pilotni izvedbi projekta v praksi je bil hkrati zasnovan tudi prvi program usposabljanja svetovalcev za kakovost.

Predmet analize, ki jo predstavljamo v nadaljevanju, sta tako dva programa usposabljanja, namenjena krepitvi znanja o presojanju in razvijanju kakovosti v izobraževalnih organizacijah, in sicer:

- **Program usposabljanja za uporabo modela za presojanje in razvijanje kakovosti POKI in**
- **Program usposabljanja svetovalcev za kakovost v izobraževanju odraslih.**

Analiza zajema podatke o številu izvedb, številu usposobljenih, usposobljenih glede na vrsto izobraževalne organizacije, ki jih je poslala na usposabljanje ter glede na regijo, kjer ima ta organizacija sedež. Ob koncu podajamo nekatere zaključke in predloge za nadaljnji razvoj programov usposabljanja osebja v izobraževalnih organizacijah za presojanje in razvijanje kakovosti.

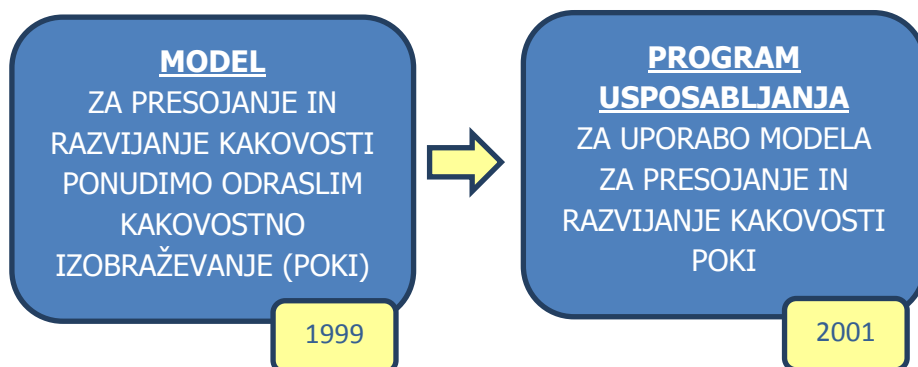
3.6.1 TEMELJNO USPOSABLJANJE ZA UPORABO MODELA ZA PRESOJANJE IN RAZVIJANJE KAKOVOSTI POKI

PREDSTAVITEV PROGRAMA

Program usposabljanja za uporabo modela za presojanje in razvijanje kakovosti POKI – Ponudimo odraslim kakovostno izobraževanje (v nadaljevanju: Program usposabljanja za uporabo modela POKI) se na ACS izvaja že od leta 2001. Temeljni namen programa je ozaveščanje osebja v izobraževalnih organizacijah o pomenu procesov načrtnega presojanja in razvijanja kakovosti izobraževanja odraslih ter usposabljanje osebja za praktično izpeljevanje samoevalvacije s pomočjo uporabe modela POKI (Program usposabljanja za uporabo modela za presojanje in razvijanje kakovosti POKI, 2004).

Za lažje razumevanje namena, ciljev in podatkov o usposobljenih po programu Usposabljanje za uporabo modela POKI v nadaljevanju na kratko predstavljamo Model za presojanje in razvijanje kakovosti POKI (Model POKI).

Slika 46: Nastanek modela za presojanje in razvijanje kakovosti Ponudimo odraslim kakovostno izobraževanje (POKI) in Programa usposabljanja za uporabo modela za presojanje in razvijanje kakovosti POKI

Model POKI temelji na samoevalvaciji; to pomeni, da se izobraževalna organizacija, vodja izobraževanja odraslih in/ali učitelj/i prostovoljno odločijo:

- da bodo presojali kakovost svojega delovanja,
- katere dele izobraževalnega procesa ali katere učinke bodo spremljali,
- kakšne standarde kakovosti si bodo postavili,
- kaj bodo storili z dosežki,
- kakšne ukrepe bodo vpeljali na podlagi pridobljenih ocen.

Model je prirejen tako, da ga je mogoče uporabljati v različnih izobraževalnih organizacijah za odrasle (na ljudskih univerzah, v srednjih in višjih šolah, zasebnih izobraževalnih in prostovoljskih organizacijah ipd.). Uporabljamo ga pri presojanju formalnega in neformalnega izobraževanja. Z uporabo modela lahko poteka samoevalvacija na ravni celotne izobraževalne organizacije, samo v enem izobraževalnem programu ali oddelku, v izobraževalni skupini ali pa ga uporablja le

posamezen učitelj. Vpeljevanje modela na ravni izobraževalne organizacije zahteva nenehno sodelovanje vodstvenega osebja. Pri vseh presoajah, odločitvah in ukrepanju sodeluje celoten kolektiv izobraževalne organizacije. Pomembni sodelavci pri vpeljevanju modela in presojanju kakovosti so tudi odrasli udeleženci izobraževanja, delodajalci in lokalno okolje.

Po vključitvi v program usposabljanja ACS vodi izobraževalno organizacijo po modelu POKI pri razmislekih o lastni viziji in vrednotah, ki jih želi razvijati pri izobraževanju odraslih, pomaga ji pri poglobljenem presojanju, kakšno kakovost pri tem že dosega, in pri načrtovanju ukrepov, da bi se lahko nenehno razvijala v svoje zadovoljstvo, zadovoljstvo odraslih, ki se izobražujejo, ter v zadovoljstvo poslovnih partnerjev in okolja, v katerem deluje. Skupno delo traja približno dve leti, vloga ACS je predvsem v svetovanju in izobraževanju, vsaka izobraževalna organizacija pa oblikuje skupino za kakovost, ki opravi posamezne postopke pri presojanju in razvijanju kakovosti v svoji organizaciji.

Preglednica 49: Predstavitev Programa usposabljanja za uporabo modela za presojanje in razvijanje kakovosti POKI

Ime programa:	Program usposabljanja za uporabo modela za presojanje in razvijanje kakovosti POKI
Različice poimenovanja programa:	Ponudimo odraslim kakovostno srednjo šolo - POKI Ponudimo odraslim kakovostno izobraževanje - POKI
Leto nastanka:	2001
Posodobitve programa:	Vsebinske spremembe v letu 2004, 2007 in 2011
Obseg programa:	163 ur
Izvedbe v letih:	2001/03, 2003/04, 2004/06, 2005/06, 2006/07, 2010/11
Način vključevanja:	Organizacija se prijavi na javni razpis na šolskega ministrstva
Cilji programa:	Udeleženci: <ul style="list-style-type: none"> - se seznanijo z vodilnimi koncepti kakovosti na področju izobraževanja in razmišljajo o možnostih aplikacije; - se usposobijo za opredelitev vizije, poslanstva, skupnih vrednot in dolgoročnih ciljev razvoja kakovosti izobraževanja odraslih v lastni izobraževalni organizaciji; - spoznajo temeljna področja kakovosti po modelu POKI; - se usposobijo za načrtovanje in izpeljevanje aktivnosti presojanja kakovosti izobraževanja odraslih v izobraževalni organizaciji s pomočjo uporabe metod in tehnik samoevalvacije po modelu POKI; - se usposobijo za načrtovanje in vpeljevanje izboljšav kakovosti izobraževanja odraslih v izobraževalni organizaciji po modelu POKI; - ozavestijo pomen socialnega kapitala v izobraževalni organizaciji in razvijajo veščine sodelovanja in graditve pripadnosti, ko gre za razvoj kulture kakovosti in sodelovanja vsega osebja v aktivnostih samoevalvacije v izobraževalni organizaciji; - ozavestijo pomen aktivnosti (samo)evalvacije kot pomembnega

	dejavnika samorefleksije nad lastnim delom, ki lahko veliko pripomore k učenju in razvoju zaposlenih in graditvi učeče se organizacije.
Ciljna skupina:	<p>Udeleženci programa so:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vodstveno osebje izobraževalne organizacije, - vodje izobraževanja odraslih oz. programskih področij, - učitelji in - drugo osebje, zaposleno na izobraževalni organizaciji. <p>Izobraževalna organizacija, ki je bila izbrana na javnem razpisu šolskega ministrstva, v program usposabljanja vključi zaposlene, ki postanejo člani nacionalne skupine za kakovost oz. odgovorni za uvajanje projekta v izobraževalno organizacijo.</p>
Pogoji za dokončanje programa:	<p>Pogoji za dokončanje programa so:</p> <ul style="list-style-type: none"> - osemdesetodstotna udeležba v organiziranem usposabljanju, - dejavno sodelovanje med potekom usposabljanja pri pripravi gradiva in opravi za izpeljavo samoevalvacije, kakor so opredeljena v modelu POKI⁹⁷.

Vir: Program usposabljanja za uporabo modela za presojanje in razvijanje kakovosti POKI, 2011, Andragoški center Slovenije in izdana potrdila o usposobljenosti po programu usposabljanja za uporabo modela za presojanje in razvijanje kakovosti POKI, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije

V spodnji preglednici prikazujemo število izvedb programa usposabljanja za uporabo modela POKI in sicer za obdobje 2001-2011, v katerem beležimo šest izvedb programa, v letih 2012/2013 poteka sedma izvedba.

Preglednica 50: Predstavitev izvedb Programa usposabljanja za uporabo modela za presojanje in razvijanje kakovosti POKI do leta 2011

Ime programa: Program usposabljanja za uporabo modela za presojanje in razvijanje kakovosti POKI			
IZVEDBE PROGRAMA	ZAČETEK IZVEDBE	KONEC IZVEDBE	SKUPEN OBSEG IZVEDENIH UR USPOSABLJANJA
1. IZVEDBA	2. 10. 2001	12. 12. 2003	114
2. IZVEDBA	3. 2. 2003	2. 12. 2004	160
3. IZVEDBA	13. 9. 2004	14. 6. 2006	155
4. IZVEDBA	14. 12. 2004	3. 10. 2006	158
5. IZVEDBA	9. 1. 2006	18. 9. 2007	141
6. IZVEDBA	21. 1. 2010	22. 9. 2011	144

Vir: Interna dokumentacija projekta POKI, Andragoški center Slovenije in izdana potrdila o usposobljenosti po programu usposabljanja za uporabo modela za presojanje in razvijanje kakovosti POKI, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije

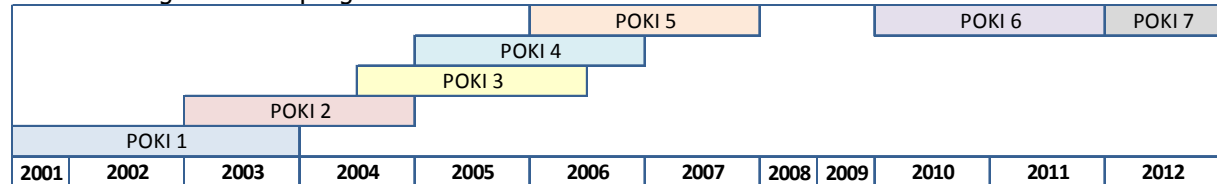
Iz zgornje preglednice je razvidno, da se obseg izvedenih ur usposabljanja v različnih izvedbah nekoliko razlikuje. Izhajajoč iz programa usposabljanja, ki opredeljuje trajanje v obsegu 163 ur, je bil namreč v skladu s sodobnimi pristopi kurikularnega

⁹⁷ Predstavljeni so pogoji za dokončanje programa, kot jih opredeljuje sedaj veljavni Program usposabljanja za uporabo modela za samoevalvacijo POKI in so v veljavi od 2011. Pred letom 2011 so se pogoji nekoliko razlikovali, razlike bomo natančneje pojasnili pri analizi števila usposobljenih.

načrtovanja ob pričetku vsake izvedbe za določeno skupino pripravljen izvedbeni načrt, ki je glede na značilnosti ciljne skupine (npr. število vključenih izobraževalnih organizacijah, strokovno podporo v obliki pripomočkov, strokovnih gradiv, spletnih IKT aplikacij) opredelil način in trajanje posamezne izvedbe.

Pregled izvedb po letih je grafično prikazan na spodnji sliki.

Slika 47: Pregled izvedb programa POKI od leta 2001 do leta 2012

Vir: Interna dokumentacija projekta POKI, Andragoški center Slovenije in izdana potrdila o usposobljenosti po programu usposabljanja za uporabo modela za presojanje in razvijanje kakovosti POKI, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije

Iz slike je razvidno, da se je Program usposabljanja za uporabo modela POKI kontinuirano izvajal od leta 2001 do 2007, temu je sledil dveletni premor (obdobje 2008-2009), ponovne izvedbe beležimo v obdobju 2010-2012. Obdobje 2008-2009, čas v katerem ni bilo usposabljanj, velja oceniti kot precej kritično, kar zadeva same izvedbe programa, v kolikor vemo, da je pri tovrstnih programih usposabljanja, ki so namenjeni podpori vpeljave razvojnih projektov, zelo pomembno, da zagotovimo njihovo kontinuiteto. Nosilci obravnavanega programa usposabljanja so namreč poleg sodelavcev ACS tudi ugledni zunanji strokovnjaki. Potrebno je dalj časa, da se vzpostavi in učinkovito poveže skupina predavateljev za izvajanje takšnega programa, vsaka takšna praznina, ki nastopi med izvedbami, pa lahko povzroči, da se predavateljska ekipa skrči, da je potrebno iskati nove strokovnjake itd. Razlog za omenjeni premor v izvajanju programa je bil na eni strani v tem, da v tem obdobju pristojno šolsko ministrstvo ni objavilo razpisa za sofinanciranje izobraževalnih organizacij za uvajanje modela POKI v prakso izobraževanja odraslih. Hkrati pa so se zavlekli tudi postopki sprejemanja novega projekta ACS v okviru Evropskih socialnih skladov, ki bi se moral pričeti že v letu 2007, pričel pa se je šele v letu 2009. To je povzročilo, da se izobraževalne organizacije v tem obdobju tudi niso mogle usposablјati za uporabo modela POKI. Vendar je bila v prejšnjih letih za usposabljanje očitno narejena dovolj trdna osnova, da smo ga lahko brez večjih težav v letu 2010 ponovno pričeli izpeljevati.

ŠTEVILO USPOSOBLJENIH V PROGRAMU

Pri številu usposobljenih v programu v začetni točki predstavljamo posebnosti, ki bodo pomagale razumeti in interpretirati podatke v nadaljevanju.

Že v uvodni predstavitvi programa POKI smo zapisali, da se v program usposabljanja vključijo izobraževalne organizacije, ki so bile uspešne na razpisu šolskega ministrstva. V izobraževalni organizaciji se oblikuje skupina/komisija za kakovost, ki obiskuje delavnice in izobraževanja na ACS in v lastni izobraževalni organizaciji vodi ter spodbuja presojanje in razvijanje kakovosti po modelu POKI.

V pilotno izvedbo programa (POKI 1) smo vključili vse 4 srednje šole, ki so bile na javnem razpisu izbrane za vpeljavo modela POKI ter vse njihove člane komisije za kakovost. Ob nadaljnjih javnih razpisih je bilo izbrano večje število izobraževalnih organizacij za vpeljavo modela POKI, to pa je posledično pomenilo veliko večje število članov komisij za kakovost, ki so se oblikovale v sodelujočih izobraževalnih organizacijah. To je povzročilo, da smo morali spremeniti merila glede tega, koliko oseb iz vsake izobraževalne organizacije se lahko vključi v usposabljanje. Intenzivnost in akcijska naravnost programa usposabljanja, upoštevajoč nenehno spremljavo, svetovanje, pomoč in podporo zaposlenih na ACS udeležencem, ki so v svoje organizacije vpeljevali model za samoevalvacijo POKI, je zahtevala, da v skupini ni več kot 30 udeležencev in zato je bila omejitev števila udeležencev iz posamezne organizacije nujna.

To je vodilo do odločitve, da iz vsake izobraževalne organizacije program usposabljanja obiskujeta dva udeleženca (izjemoma po dogovoru več), ki nato pridobljeno znanje prenašata na druge člane komisije za kakovost. Dva člana, ki sta se udeleževala usposabljanj na ACS, sta tako postala člana t.i. nacionalne razvojne skupine za kakovost. Ta je imela nalogo, da na eni strani v lastne organizacije vpeljuje model POKI, hkrati pa tudi, da s pomočjo lastnih izkušenj in aktivnega sodelovanja v programu prispeva k nadaljnjemu razvoju modela POKI na nacionalni ravni. Vsako POKI skupino smo namreč načrtno spodbujali, da je k razvoju modela POKI prispevala razvojni vidik, ki ga dotlej še ni bilo. Dva člana skupine za kakovost, ki sta se udeleževala usposabljanj na ACS, sta delovala kot nekakšna multiplikatorja znanj, ki sta jih prenašala ostalim članom skupine za kakovost v organizaciji. Tovrsten prenos znanj je bil ključen, saj v skladu s filozofijo Modela za samoevalvacijo POKI, ni dovolj, da se v izobraževalni organizaciji s kakovostjo ukvarja samo en človek ali dva, pač pa je potrebno v te aktivnosti pritegniti večje število zaposlenih. Tudi člani skupine za kakovost, ki so delovali v izobraževalni organizaciji, so tako imeli aktivno vlogo. Skupaj z dvema članoma, ki sta se udeleževala usposabljanj, so namreč sodelovali pri udejanjanju različnih aktivnostih, pomembnih za preizkus modela POKI v lastni organizaciji.

Hkrati s to odločitvijo smo postavili tudi pravila pridobivanja dokazil o sodelovanju v programu. Glede na razvojno naravnost projekta POKI, udeležencem v programu ob uspešno opravljenem usposabljanju nismo izdajali potrdil o usposobljenosti za uporabo modela POKI, pač pa so skladno s Pravilnikom o napredovanju zaposlenih v vzgoji in izobraževanju v nazive (Uradni list RS, št. 54/2002 s spremembami), udeleženci ob izpolnjevanju vnaprej določenih meril, pridobili potrdila o sodelovanju pri razvojnem delu.

Leta 2004 so bila na ACS določena natančnejša Pravila za pridobitev potrdila za posameznike o sodelovanju v projektu POKI. Tako oblikovana Pravila so doživela spremembo v letu 2011. Ob analizi in prebiranju ter interpretaciji podatkov o »število usposobljenih« po programu usposabljanja za uporabo modela za samoevalvacijo POKI je zato potrebno upoštevati dvoje:

1. da podatki v tem primeru ne temeljijo na »potrdilih o usposobljenosti«, pač pa smo za namene analize, upoštevajoč merila, po katerih so si udeleženci v

programu pridobili »potrdila o razvojnem delu«, definirali, katere izmed njih lahko štejemo med »usposobljene za uporabo modela POKI«, katere pa med »sodelujoče v procesih samoevalvacije po modelu POKI.«

2. da so se Pravila za pridobitev potrdila za posameznike o sodelovanju v projektu POKI, ki so bila sprejeta 2004, v letu 2011 spremenila, kar je potrebno upoštevati pri grupiranju udeležencev v eno ali drugo opredeljeno kategorijo.⁹⁸

Ključna sprememba v Pravilih iz leta 2011 glede na tiste iz leta 2004 je ta, da so Pravila iz leta 2004 opredeljevala dve kategoriji udeležencev, »ki so se udeleževali usposabljanja na ACS in delovali tudi v izobraževalni organizaciji«, med njimi so bili takšni, ki so na usposabljanjih sodelovali vsaj 80% in drugi, ki so sodelovali med 30 in 79%. Posledično temu za to obdobje udeležence iz obeh teh dveh kategorij uvrščamo med »usposobljene udeležence«. Pravila iz leta 2011 pa drugo kategorijo ukinjajo. Po letu 2011 tako med »usposobljene udeležence« uvrščamo samo tiste, ki so se usposabljanj udeleževali v obsegu vsaj 80%, vse ostale pa uvrščamo v kategorijo »sodelujoči udeleženci.«

Izhajajoč iz takšnega izhodišča smo tako za namene te analize opredelili dve kategoriji udeležencev in sicer:

- **USPOSOBLJENI UDELEŽENCI:** Mednje štejemo tiste, ki so si v skladu s Pravili iz leta 2004 pridobili potrdilo za sodelovanje pri razvojnem delu za 3 točke oz. 2 točki, po Pravilih iz leta 2011 pa tiste, ki so si pridobili potrdilo za 3 točke.

⁹⁸ **Pogoji za dokončanje programa do leta 2011:** Člani nacionalne skupine za kakovost, ki so se redno in aktivno udeleževali organiziranega usposabljanja (vsaj 80%) in izpeljevali aktivnosti v skupini za kakovost v izobraževalni organizaciji, so za vsako leto prejeli **3 točke** za razvojno delo v projektu (skladno z 20. členom, razdelkom C, 8. alinejo Pravilnika o napredovanju zaposlenih v vzgoji in izobraževanju v nazive – Uradni list RS, št. 54/2002; št. 123/2008; št. 44/2009; št. 18/2010).

Potrdilo z **2 točkama** skladno z 20. členom, razdelkom B, 7. alinejo Pravilnika o napredovanju zaposlenih v vzgoji in izobraževanju v nazive (Uradni list RS, št. 54/2002; št. 123/2008; št. 44/2009; št. 18/2010), so prejeli: 1. člani nacionalne skupine za kakovost, ki so se aktivno udeleževali organiziranega usposabljanja (vsaj 30%) in izpeljevali aktivnosti v skupini za kakovost v izobraževalni organizaciji; 2. člani skupine za kakovost, ki se niso udeleževali organiziranega usposabljanja, vendar so z izdelki in dokumentiranimi aktivnostmi dokazovali, da so aktivno sodelovali v skupini za kakovost v izobraževalni organizaciji.

Zaposleni v izobraževalni organizaciji, ki so z izdelki dokazali, da so 9 mesecev v izobraževalni organizaciji aktivno sodelovali pri izpeljavi projekta, so prejeli potrdilo za **1 točko** (skladno z 20. členom, razdelkom A, 28. alinejo Pravilnika o napredovanju zaposlenih v vzgoji in izobraževanju v nazive – Uradni list RS, št. 54/2002; št. 123/2008; št. 44/2009; št. 18/2010).

Pogoji za dokončanje po letu 2011: Člani nacionalne skupine za kakovost, ki so se redno in aktivno udeleževali organiziranega usposabljanja (vsaj 80%) in izpeljevali aktivnosti v skupini za kakovost v izobraževalni organizaciji, so za vsako leto prejeli **3 točke** za razvojno delo v projektu (skladno z 20. členom, razdelkom C, 8. alinejo Pravilnika o napredovanju zaposlenih v vzgoji in izobraževanju v nazive – Uradni list RS, št. 54/2002; št. 123/2008; št. 44/2009; št. 18/2010).

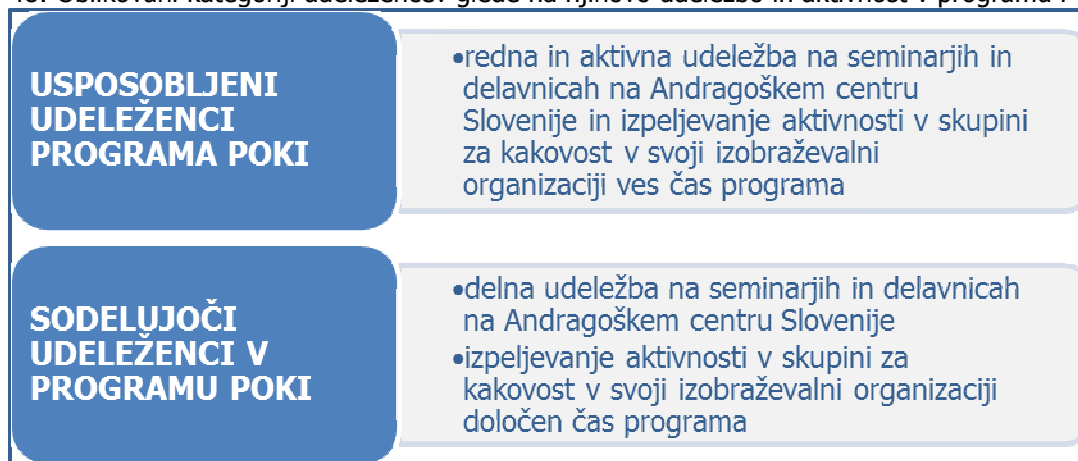
Člani skupine za kakovost, ki se niso udeleževali organiziranega usposabljanja, vendar so z izdelki in dokumentiranimi aktivnostmi dokazovali, da so aktivno sodelovali v skupini za kakovost v izobraževalni organizaciji, so prejeli za vsako leto **2 točki** skladno z 20. členom, razdelkom B, 7. alinejo Pravilnika o napredovanju zaposlenih v vzgoji in izobraževanju v nazive (Uradni list RS, št. 54/2002; št. 123/2008; št. 44/2009; št. 18/2010).

Gre za udeležence, ki so v obeh letih redno obiskovali usposabljanje na ACS in izvajali aktivnosti v lastni izobraževalni organizaciji.

- **SODELUJOČI UDELEŽENCI:** Mednje štejemo tiste, ki se niso redno in aktivno udeleževali organiziranega usposabljanja na ACS, vendar so izpeljevali aktivnosti v izobraževalni organizaciji, za kar je jamčil vodja skupine za kakovost v vlogi, ki jo je po zaključku usposabljanja skupaj z dokazili oddal na ACS. V to skupino pa sodijo tudi tisti sodelujoči, ki so se udeleževali organiziranega izobraževanja na ACS samo prvo ali samo drugo leto. Med njimi so takšni, ki potem, ko se niso več udeleževali usposabljanj na ACS, tudi niso več sodelovali v skupini za kakovost v organizaciji (so zamenjali službo, so se upokojili idr.) ter drugi, ki so, čeprav se niso več udeleževali usposabljanj, še naprej opravljali aktivnosti v skupini za kakovost v izobraževalni organizaciji.

Za bolj pregledno predstavitev smo oblikovali sliko z obema kategorijama udeležencev: **usposobljeni udeleženci** in **sodelujoči udeleženci v programu**.

Slika 48: Oblikovani kategoriji udeležencev glede na njihovo udeležbo in aktivnost v programu POKI

Spodnja preglednica nam prikazuje število usposobljenih in sodelujočih udeležencev v programu POKI ter skupno število udeležencev po posamezni izvedbi:

Preglednica 51: Usposobljeni in sodelujoči udeleženci v programu POKI ter skupno število udeležencev po posamezni izvedbi

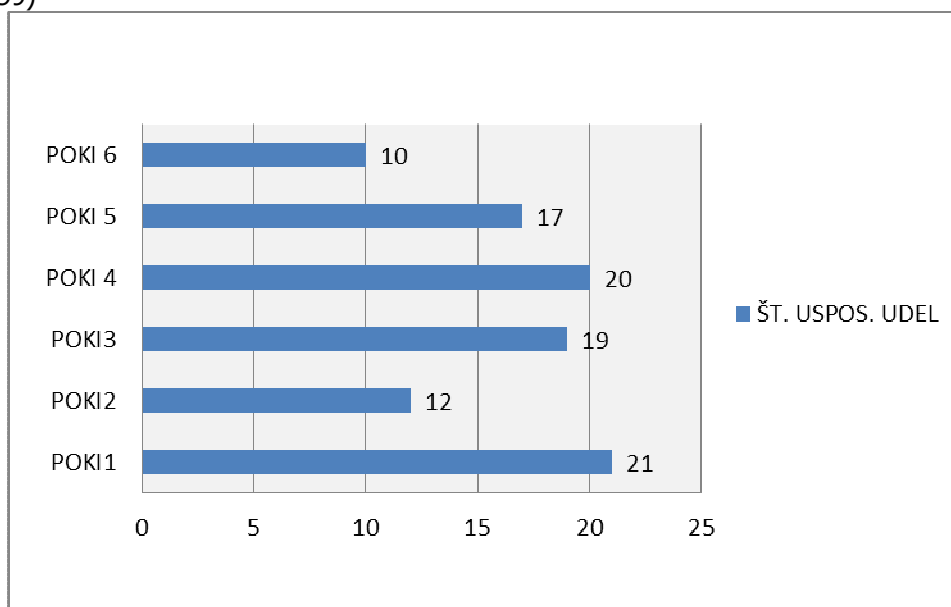
IZVEDBA	ŠT. USPOSOBLJENIH UDELEŽENCEV	ŠT. SODELUJOČIH UDELEŽENCEV	SKUPNO ŠT. UDELEŽENCEV
POKI 1	21	2	23
POKI 2	12	14	26
POKI 3	19	26	45
POKI 4	20	25	45
POKI 5	17	42	59
POKI 6	10	8	18
SKUPAJ	99	117	216

Vir: Izdana potrdila v programu usposabljanja za uporabo modela za presojanje in razvijanje kakovosti POKI, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije

Iz preglednice je razvidno, da smo v šestih izvedbah Programa usposabljanja za uporabo modela POKI usposobili 99 udeležencev. 117 udeležencev je takšnih, ki smo jih uvrstili v skupino sodelujočih udeležencev. Kot smo že pojasnili, so bili to tisti strokovni sodelavci, ki so sodelovali pri vpeljavi modela POKI kot člani skupin za kakovost v lastnih organizacijah. Čeprav se niso udeleževali usposabljanj na ACS, so se na način, da so praktično sodelovali pri njegovi vpeljavi, spoznali z modelom za samoevalvacijo POKI. Skupaj je bilo tako 216 strokovnih sodelavcev, ki so se usposobili za uporabo modela POKI na način, da so obe leti aktivno sodelovali v usposabljanju na ACS in izpeljali dogovorjene aktivnosti v lastni organizaciji ali tako, da so aktivno sodelovali pri njegovi vpeljavi v lastno izobraževalno organizacijo.

V nadaljevanju si pogledjmo število usposobljenih udeležencev po posamezni izvedbi programa POKI. Največ udeležencev smo usposobili v izvedbah POKI 1, POKI 4 in POKI 3, sledi nato še POKI 5, POKI 2 in POKI 6.

Slika 49: Usposobljeni udeleženci po posamezni izvedbi programa usposabljanja za vpeljavo modela POKI (N=99)

Vir: Izdana potrdila v programu usposabljanja za uporabo modela za presojanje in razvijanje kakovosti POKI, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije

Za pravilno razumevanje zgornjih podatkov je pomembno vedeti, koliko izobraževalnih organizacij je bilo vključenih v posamezno izvedbo. Oglejmo si zato še naslednjo preglednico:

Preglednica 52: Izobraževalne organizacije, vključene v posamezno izvedbo Programa usposabljanja za uporabo modela za samoevalvacijo POKI ter usposobljeni po izobraževalnih organizacijah

IZVEDBA	ŠTEVILO VKLJUČENIH ORGANIZACIJ	ŠTEVILO USPOSOBLJENIH	POVPREČNO ŠTEVILO USPOSOBLJENIH NA ORGANIZACIJO
POKI 1	4	21	5,2
POKI 2	10	12	1,2
POKI 3	9	19	2,1
POKI 4	14	20	1,4
POKI 5	14	17	1,2
POKI 6	7	10	1,4
SKUPAJ	58	99	1,7

Vir: Izdana potrdila v programu usposabljanja za uporabo modela za presojanje in razvijanje kakovosti POKI, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije

Izračunali smo povprečno število usposobljenih na organizacijo za vsako izvedbo usposabljanja. Izračun pokaže, da se je v povprečju v vsaki izvedbi za vpeljavo modela POKI v izobraževalno organizacijo usposobil vsaj en udeleženec. Izstopa prva izvedba, za katero smo že pojasnili, da je bila v usposabljanje vključena celotna skupina za kakovost (iz dveh organizacij 6 članov, iz ene organizacije 5 članov in iz ene 4 člani). Sicer pa še lahko vidimo, da smo samo v izvedbi za skupino POKI 3 uspeli usposobiti iz vsake izobraževalne organizacije po 2 člana, kot je bilo tudi predvideno, v ostalih izvedbah pa smo iz različnih razlogov, s katerimi so se soočali v izobraževalnih organizacijah in bomo o njih pisali še kasneje, v povprečju usposobili manj kot dva člana, za vse izvedbe skupaj v povprečju to pomeni 1,7 usposobljenega udeleženca v posamezni organizaciji.

Na tem mestu je potrebno osvetliti težave, s katerimi smo se soočali v vseh izvedbah usposabljanja, razen v prvi. Kot smo že pojasnili, je bilo predvideno, da se, razen v prvi izvedbi, kjer so se v usposabljanje vključili vsi člani skupine za kakovost, iz vsake izobraževalne organizacije vključita vsaj dva udeleženca. Kot usposobljene pa v tej analizi štejemo tiste udeležence, ki so se obe leti redno udeleževali usposabljanja in opravili tudi vse druge pogoje, ki jih program predvideva za uspešno dokončanje usposabljanja. Prva težava, s katero smo se v vseh izvedbah soočali, je bila ta, da so nekatere organizacije sicer formalno v usposabljanje vključile dva udeležence, vendar so kasneje, med usposabljanjem, težko zagotavljale udeležbo obeh udeležencev na usposabljanju. Tako se je dogajalo, ali da je usposabljanje dejansko obiskoval le en udeleženec ali pa da sta se udeležence menjavala, enkrat je prihajal en, drugič drugi, odvisno od delovnih obveznosti, ki sta jih imela v izobraževalni organizaciji. Takšna izmenjava je sicer izobraževalni organizaciji zagotavljala kontinuiteto dela in sledenje izvajanju predvidenih aktivnosti, vendar pa udeležence v tem primeru nista dosegla zadostnega odstotka udeležbe, zaradi česar jih v tej analizi, glede na uporabljeno metodologijo, ne moremo šteti med usposobljene.

Druga težava je bila ta, da se je, glede na to, da usposabljanje za uporabo modela POKI traja 2 leti, v kar precejšnjem številu izobraževalnih organizacij zgodilo, da je

npr. oseba, ki je bila v prvem letu vključena v usposabljanje, v času trajanja usposabljanja odšla na porodniški dopust, se upokojila, zamenjala službo idr. V teh primerih je izobraževalna organizacija praviloma na usposabljanje poslala nadomestnega udeleženca in s tem zagotovila kontinuiteto dela pri vpeljavi modela POKI, ker pa ta udeleženec v usposabljanje ni bil vključen v celotnem obdobju, ga ne moremo šteti med usposobljene.

Tretji primer pa je bil ta, da so udeleženca, ki je obiskoval usposabljanje v prvem letu, v izobraževalni organizaciji razporedili na druga dela in naloge, posledično temu, so se tudi odločili, da se ta udeleženec ne bo več udeleževal usposabljanja za vpeljavo modela za samoevalvacijo POKI. Večinoma so v teh primerih zagotovili novega udeleženca, s tem ohranili kontinuiteto dela pri vpeljavi modela, vendar tudi takšnih udeležencev ne moremo šteti v celoti za usposobljene, ker so se udeležili le dela usposabljanja.

Še naslednji primer, s katerim smo se soočali pri posameznih izvedbah, pa je večinoma povezan z manjšimi izobraževalnimi organizacijami, ki imajo zelo majhno število zaposlenih. V teh primerih se je dogajalo, da čeprav so organizacije uradno vključile v usposabljanje dva udeleženca, kasneje zares niso mogle zagotavljati, da bi se oba zares udeleževala usposabljanj, še posebej se je to dogajalo v obdobjih, kjer so bile aktivnosti v izobraževalnih organizacijah intenzivirane, npr. ob poklicni maturi, zaključnih izpitih, času vpisa. Ker je bil v teh primerih udeleženec hkrati vodja izobraževanja odraslih, član maturitetne komisije, tisti, ki je vpisoval udeležence, drugega pa na tem delovnem mestu ni bilo, se je včasih vodstvo organizacije odločilo, da se udeleženec ne more udeležiti usposabljanja. To je posledično pomenilo, da tak udeleženec ni zadostil pogoju obvezne udeležbe na usposabljanju, čeprav je sicer vse druge obveznosti opravil, vendar ga ne moremo šteti med usposobljene.

V nadaljevanju si po posameznih skupinah pogledajmo še iz koliko izobraževalnih organizacij se je v posamezni izvedbi Programa usposabljanja za vpeljavo modela POKI usposobil po eden, dva oz. trije ali več udeležencev. Zanimal pa nas je tudi podatek, če se je glede na razloge za neudeležbo ali pomanjkljivo udeležbo na usposabljanjih, ki smo jih opisali zgoraj, morebiti zgodilo, da se v katerih od vključenih izobraževalnih organizacij, v skladu s predstavljenimi pogoji, pod katerimi udeležence štejemo za usposobljene, ni usposobil niti en udeleženec.

Preglednica 53: Usposobljeni glede na število vključenih organizacij v posamezni izvedbi v programu POKI

IZVEDBA	ŠTEVILO VSEH IZOBRAŽEVALNIH ORGANIZACIJ	ŠTEVILO ORGANIZACIJ, KI IMAJO			
		ENEGA USPOSOBLJENEGA	DVA USPOSOBLJENA	TRI ALI VEČ USPOSOBLJENIH	NOBENEGA USPOSOBLJENEGA
POKI 1	4	-	-	4 ⁹⁹	-
POKI 2	10	4	4	-	2
POKI 3	9	1	6	2	-
POKI 4	14	4	8	-	2
POKI 5	14	3	4	2	5
POKI 6	7	2	4	-	1
SKUPAJ	58	14	26	8	10

Vir: Izdana potrdila v programu usposabljanja za uporabo modela za presojanje in razvijanje kakovosti POKI, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije

Zgornji podatki nam pokažejo, da je bilo v vseh dosedanjih udeležbah 26 oz. 44,8 % izobraževalnih organizacij z dvema usposobljenima udeležencema ter 8 oz. 13,7 % tistih, s tremi ali več usposobljenimi udeleženci. Izobraževalnih organizacij z enim usposobljenim udeležencem je 24,1 %. Ugotovimo pa tudi, da je bilo 10 oz. 17,2 % izobraževalnih organizacij, ki nimajo nobenega usposobljenega udeleženca, upoštevajoč metodologijo, po kateri v tej analizi opredeljujemo usposobljene. Ob tem zadnjem podatku je potrebno povedati, da gre tudi v primeru teh 10 izobraževalnih organizacij za organizacije, ki so opravile vse obveznosti, ki so jih prevzele z vključitvijo v projekt POKI. To pomeni, da so sam model POKI vpeljale v lastno organizacijo na način, da so vsaj enkrat (v času sodelovanja v projektu) opravile samoevalvacijo po modelu POKI. Razloge za to, da v tem obdobju niso uspele po programu usposabljanja za uporabo modela POKI v celoti usposobiti nobenega udeleženca, pa smo opisali že zgoraj. Iščemo jih lahko predvsem v tem, da so se sodelujoči udeleženci v obdobju dveh let menjali, tako da so opravili samo del usposabljanja, ne pa usposabljanja v celoti. Zato jih lahko štejemo le med sodelujoče udeležence usposabljanja, ne pa tudi med usposobljene.

V nadaljevanju nas je zanimalo, koliko od tistih izobraževalnih organizacij, ki so v programu usposabljanja za uporabo modela POKI usposobile enega ali več svojih zaposlenih, je kasneje model POKI tudi zares uporabljalo. Še posebej pa nas je tudi zanimalo, kaj se je zgodilo v tistih izobraževalnih organizacijah, ki v skladu z metodologijo, po kateri štejemo usposobljene udeležence, niso usposobile niti enega svojega zaposlenega. Da bi to vsaj posredno ugotovili, smo opravili analizo podatkov o nosilcih zelenega znaka kakovosti. V analizo smo vključili vse tiste izobraževalne organizacije, ki so imele pravico do uporabe tega znaka do vključno 30.6.2012.¹⁰⁰

⁹⁹ Ta izvedba se je od vseh ostalih razlikovala po tem, da so se v usposabljanje vključili vsi člani skupin za kakovost (iz dveh organizacij 6 članov, iz ene organizacije 5 članov in iz ene 4 člani) medtem, ko smo od 2 do 6 izvedbe iz vsake organizacije vključevali po dva člana skupin za kakovost.

¹⁰⁰ Zeleni znak POKI pridobi izobraževalna organizacija, ki sodeluje v projektu POKI in dve leti po natančno določeni metodologiji presoja svojo kakovost v izobraževanju odraslih ter na podlagi ugotovitev vpeljuje izboljšave. Organizacija, ki ji poteče pravica do uporabe zelenega znaka POKI, lahko ACS zaprosi za pravico do podaljšanja uporabe znaka. S pisno vlogo za podaljšanje pravice do uporabe zelenega znaka POKI mora utemeljiti in dokazati, da dosega vseh naslednjih pet kriterijev za pridobitev pravice do uporabe zelenega znaka

Preglednica 54: Izobraževalne organizacije, iz katerih prihajajo udeleženci usposabljanja programa POKI in izobraževalne organizacije, nosilke zelenega znaka kakovosti do vključno 30. 6. 2012

Št.	IZOBRAŽEVALNE ORGANIZACIJE, IZ KATERIH SO PRIHAJALI UDELEŽENCI NA USPOSABLJANJE ZA UPORABO MODELA POKI	NOSILCI ZELENEGA ZNAKA KAKOVOSTI POKI, KI SO IMELI PRAVICO DO UPORABE ZNAKA VSAJ DO 30. 6. 2012	
		DA	NE
1	Srednja trgovska šola Ljubljana		NE
2	Biotehniški izobraževalni center Ljubljana (prej Srednja agroživilska šola)	DA	
3	Šolski center Rudolfa Maistra Kamnik		NE
4	Šolski center za pošto, ekonomijo in telekomunikacije Ljubljana	DA	
5	Ljudska univerza Murska Sobota	DA	
6	Ljudska univerza Ormož	DA	
7	Šolski center Velenje		NE
8	Zavod za izobraževanje in kulturo Črnomelj	DA	
9	Zavod za tehnično izobraževanje Ljubljana	Izobraževalna organizacija v stečaju.	
10	Ekonomsko trgovska šola Kranj		NE
11	Ljudska univerza Škofja Loka	DA	
12	Srednja gostinska in turistična šola Radovljica*		NE
13	Srednja trgovska in ekonomska šola Nova Gorica		NE
14	Ljudska univerza Sežana		NE
15	Doba Maribor	DA	
16	Srednja elektro-računalniška šola Maribor		NE
17	Javni zavod Mocis, Center za izobraževanje odraslih Slovenj Gradec	DA	
18	Ljudska univerza Velenje	DA	
19	Center za izobraževanje in kulturo Trebnje	DA	
20	Ljudska univerza Kočevje	DA	
21	Šolski center Novo Mesto		NE
22	Šolski center Škofja Loka (Šola za strojništvo)	DA	
23	Izobraževalni center Memory	DA	
24	Ljudska univerza Gornja Radgona		NE
25	Academia Maribor	DA	
26	Andragoški zavod Maribor – Ljudska univerza	DA	
27	Srednja gradbena šola in gimnazija Maribor		NE
28	Srednja strojna šola Maribor		NE
29	Šolski center Ptuj	DA	
30	Šolski center Slovenske konjice - Zreče		NE
31	Razvojno izobraževalni center Novo mesto	DA	
32	Center za dopisno izobraževanje Univerzum Ljubljana	DA	
33	Glotta Nova Ljubljana		NE

POKI in sicer da: 1. organizirano skrbi za presojanje kakovosti vsaj pri štirih kazalnikih, ki jih vsebuje model POKI; 2. v svojih letnih poročilih in načrtih ter na andragoških zborih obravnava vprašanja kakovosti v izobraževanju odraslih; 3. ima oblikovano skupino za kakovost, ki si sistematično prizadeva za razvoj kakovosti v izobraževanju odraslih v organizaciji; 4. ima letne ali srednjeročne načrte za razvoj kakovosti v izobraževanju odraslih; 5. sistematično izpeljuje dejavnosti, ki zvišujejo raven kakovosti izobraževanja odraslih.

34	Ljudska univerza Radovljica		NE
Št.	IZOBRAŽEVALNE ORGANIZACIJE, IZ KATERIH SO PRIHAJALI UDELEŽENCI NA USPOSABLJANJE ZA UPORABO MODELA POKI	NOSILCI ZELENEGA ZNAKA KAKOVOSTI POKI, KI SO IMELI PRAVICO DO UPORABE ZNAKA VSAJ DO 30. 6. 2012	
		DA	NE
35	Tehniški šolski center Kranj	DA	
36	Ljudska univerza Nova Gorica	DA	
37	Ljudska univerza Koper	DA	
38	Ljudska univerza Lendava – Zavod za izobraževanje odraslih in mladine	DA	
39	Izobraževalni center Piramida Maribor – Srednja šola za prehrano in živilstvo (Srednja živilska šola)		NE
40	Ljudska univerza Ptuj	DA	
41	Srednja šola Muta	Izobraževalna organizacija ne obstaja več.	
42	Ljudska univerza Celje	DA	
43	Šolski center Celje		NE
44	Šola za hortikulturo in vizualne umetnosti Celje (Vrtnarska šola Celje)	DA	
45	UPI – Ljudska univerza Žalec	DA	
46	Zasavska ljudska univerza Trbovlje	DA	
47	Inter-es d.o.o. Ljubljana	DA	
48	Srednja šola tehniških strok Šiška Ljubljana		NE
49	Srednja upravno administrativna šola Ljubljana		NE
50	B&B Izobraževanje in usposabljanje d.o.o. Kranj		NE
51	Ljudska univerza Ajdovščina	DA	
52	INVEL d.o.o. Velenje	DA	
53	Ljudska univerza Šentjur	DA	
54	Srednja zdravstvena šola Celje	DA	
55	Ljudska univerza Rogaška Slatina	DA	
56	Much d.o.o. Ljubljana	DA	
57	Zaris Ljubljana		NE
58	Ljudska univerza Jesenice	DA	
	SKUPAJ	35 (62,5%)	21 (37,5%)

* Opomba: s krepko pisavo so zapisane organizacije, iz katerih se ni usposobil noben zaposlen.

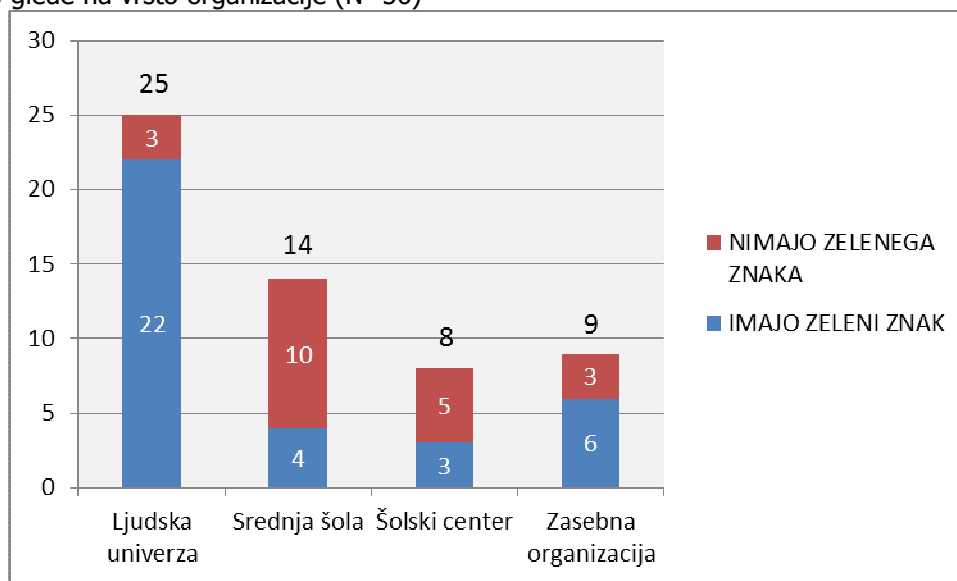
Vir: Izdana potrdila v programu usposabljanja za uporabo modela za presojanje in razvijanje kakovosti POKI, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije in Pregled uporabnikov zelenega znaka POKI, spletna stran Kakovost ACS

Iz zgornjih podatkov lahko najprej ugotovimo, da je izmed vseh izobraževalnih organizacij, ki so v obdobju, ki je zajeto v analizo, poslale svoje zaposlene na usposabljanje (tako tistih, ki so svoje zaposlene tudi zares usposobile, kot tistih, ki jih niso), 35 oz. 62,5% takšnih, ki so bile do vključno 30. 6. 2012 nosilke zelenega znaka kakovosti. To kar kaže na to, da so v tem obdobju redno izpeljevale samoevalvacijo po modelu za samoevalvacijo POKI. Izobraževalnih organizacij, ki v obravnavanem obdobju niso bile nosilke zelenega znaka kakovosti, pa je bilo 21 oz. 37,5%. Ne

moremo z gotovostjo reči, da nobena od teh 21 izobraževalnih organizacij danes ne uporablja modela POKI, možno je namreč, da ga katera uporablja, a se je le odločila, da ne bo več podaljševala pravice do uporabe zelenega znaka kakovosti. Z gotovostjo pa lahko trdimo, da 35 izobraževalnih organizacij, ki so nosilke tega znaka, model POKI uporablja.

Spodnja slika nam za izobraževalne organizacije, ki so poslale udeležence na usposabljanje v obravnavanem obdobju pokaže še razmerje med tistimi od njih, ki so danes nosilke zelenega znaka kakovosti in tistimi, ki niso, po vrsti izobraževalne organizacije.¹⁰¹

Slika 50: Organizacije, ki so bile vključene v program POKI in so/niso nosilke zelenega znaka kakovosti, glede na vrsto organizacije (N=56)

Vir: Izdana potrdila v programu usposabljanja za uporabo modela za presojanje in razvijanje kakovosti POKI, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije in Pregled uporabnikov zelenega znaka POKI, spletna stran Kakovost ACS

Kot je razvidno iz slike, je izmed obravnavanih izobraževalnih organizacij danes največ nosilk zelenega znaka kakovosti iz ljudskih univerz, sledijo jim zasebne izobraževalne organizacije, precej pa se je zmanjšalo število nosilcev zelenega znaka kakovosti iz srednjih šol in šolskih centrov.

Pomenljiv je tudi podatek, da je izmed 21 izobraževalnih organizacij, ki v obravnavanem obdobju niso bile nosilke zelenega znaka kakovosti, 15 (71,4%) srednjih šol ali šolskih centrov, 3 (14,2%) ljudske univerze in 3 (14,2%) zasebne izobraževalne organizacije. In obratno, izmed vseh nosilk zelenega znaka kakovosti v obravnavanem obdobju, je 22 (62,8%) ljudskih univerz, 7 (20%) srednjih šol oz. šolskih centrov in 6 (17,14%) zasebnih izobraževalnih organizacij.

Izmed desetih izobraževalnih organizacij, za katere so podatki pokazali, da niso usposobile niti enega svojega zaposlenega, pa je bilo v obravnavanem obdobju 7

¹⁰¹ V sliki je skupaj 56 izobraževalnih organizacij, čeprav jih je bilo v usposabljanje vključenih 58. Odšteli smo izobraževalno organizacijo, ki je šla v stečaj in organizacijo, ki zaradi procesov združevanja kot samostojna ne obstaja več.

(70%) takšnih, ki so nosilke zelenega znaka kakovosti, 3 (30%) pa so takšne, ki v letu 2012 niso bile nosilke zelenega znaka kakovosti.

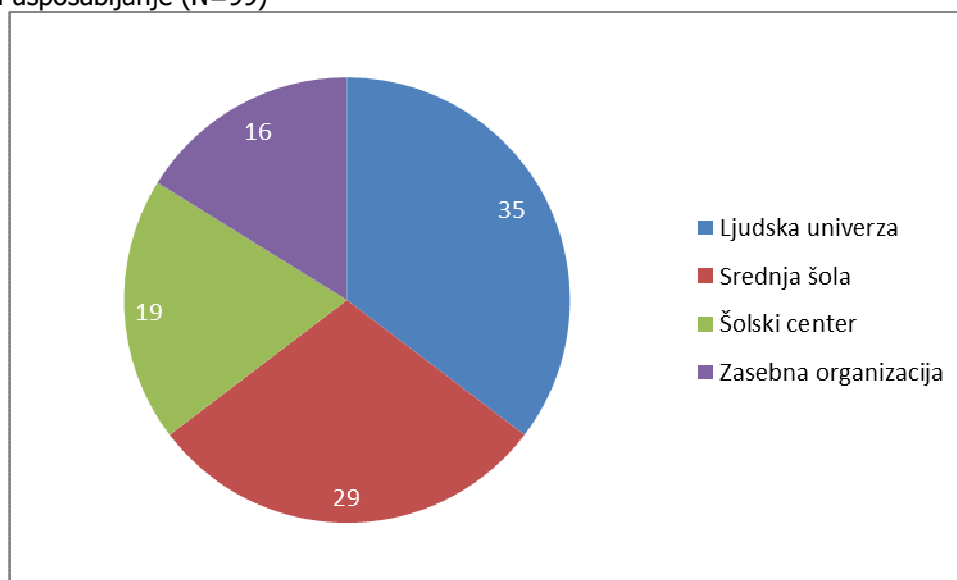
V nadaljevanju si oglejmo nekoliko podrobneje podatke o tem, iz katerih vrst izobraževalnih organizacij prihajajo usposobljeni udeleženci in ali lahko sledimo kakšnim spremembam v izvedbah in v letih, ko gre za usposobljene glede na vrsto izobraževalnih organizacij.

USPOSABLJENI PO VRSTI ORGANIZACIJ

Za pravilno razumevanje podatkov iz tega sklopa je v uvodu potrebno pojasniti, da je pristojno ministrstvo možnosti za vključevanje različnih vrst izobraževalnih organizacij v projekt POKI, posledično temu pa tudi v usposabljanje za uporabo modela POKI, odpiralo postopoma. Tako so se v prvo izvedbo v letu 2001¹⁰² lahko vključile samo srednje šole, od druge izvedbe oz. od leta 2003 naprej, so se lahko vključevale tudi ljudske univerze, od tretje izvedbe v letu 2004 naprej pa so se lahko vključevale tudi zasebne izobraževalne organizacije, ki med drugim izvajajo javno-veljavno izobraževanje odraslih. Razlog za postopno odpiranje dostopa različnim vrstam izobraževalnih organizacij v projektu POKI je bil v tem, da se je model POKI razvijal postopoma. V prvi različici je bil pripravljen za uporabo v srednješolskem poklicnem in strokovnem izobraževanju odraslih, kasneje pa smo ga nadgrajevali tako, da so ga lahko začele uporabljati tudi druge vrste izobraževalnih organizacij, ki izobražujejo odrasle.

Spodnja slika prikazuje število usposobljenih udeležencev glede na vrsto izobraževalne organizacije, ki jih je poslala na usposabljanje.

Slika 51: Usposobljeni udeleženci programa POKI glede na vrsto izobraževalne organizacije, ki jih je poslala na usposabljanje (N=99)

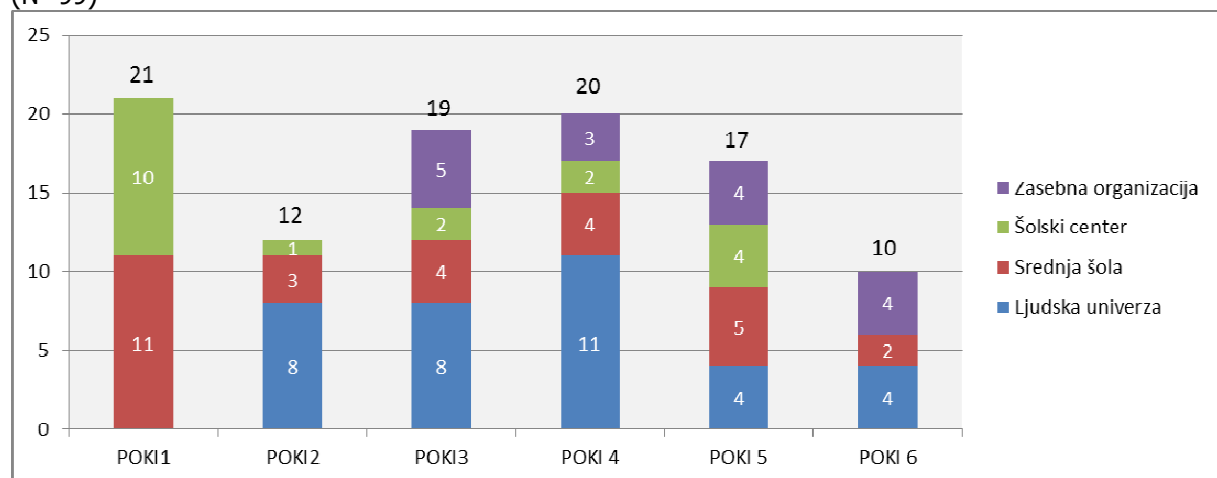
¹⁰² Takrat sicer izobraževalne organizacije še niso bile izbrane na podlagi javnega razpisa pristojnega ministrstva, pač pa je v skladu z dogovorjenimi kriteriji s pristojnim ministrstvom Andragoški center v Novičkah objavil javno povabilo izobraževalnim organizacijam za sodelovanje v projektu POKI. Od druge izvedbe naprej, pa so bile izobraževalne organizacije izbrane na podlagi javnega razpisa ministrstva.

Vir: Izdana potrdila v programu usposabljanja za uporabo modela za presojanje in razvijanje kakovosti POKI, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije

Iz slike je razvidno, da največ udeležencev prihaja iz ljudskih univerz, sledijo srednje šole, šolski centri in nato zasebne organizacije. Podatek je skladen s podatkom, da je bilo v obdobju, ki smo ga zajeli v analizo, med vsemi vključenimi izobraževalnimi organizacijami največ ljudskih univerz, tem so sledile srednje šole in šolski centri, najmanj pa je bilo zasebnih izobraževalnih organizacij.

Razporeditev usposobljenih udeležencev glede na vrsto organizacije po posamezni izvedbi prikazuje spodnja slika.

Slika 52: Usposobljeni udeleženci glede na vrsto organizacije po posamezni izvedbi programa POKI (N=99)

Vir: Izdana potrdila v programu usposabljanja za uporabo modela za presojanje in razvijanje kakovosti POKI, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije

Pregled števila usposobljenih udeležencev pokaže, da so bili v prvo izvedbo vključeni le udeleženci iz srednjih šol in šolskih centrov. Zapisali smo že, da je bil v prvi izvedbi razlog za takšno porazdelitev v tem, da so se lahko v projekt vključile le srednje šole in šolski centri. V drugi izvedbi pa že prevladujejo udeleženci iz ljudskih univerz, kar je v večini nadaljnjih izvedb stalnica.

Razloge za to vidimo predvsem v tem, da so ljudske univerze tiste, ki so specializirane za izvajanje izobraževanja odraslih, zato so že v preteklosti veliko pozornost namenjale andragoškim standardom kakovosti. Glede na to, da je model POKI glede na številne druge modele za samoevalvacijo, ki jih danes poznamo v slovenskem prostoru, izviren prav po tem, da opredeljuje kazalnike kakovosti, specifične za področje izobraževanja odraslih, je bil za ljudske univerze ta model že od vsega začetka zanimiv in uporaben. Razumljiva je tudi manjša vključenost zasebnih izobraževalnih organizacij, glede na to, da se v projekt POKI, posledično pa tudi v usposabljanje za uporabo modela POKI lahko vključujejo zgolj tiste zasebne izobraževalne organizacije, ki izpeljujejo javno-veljavno izobraževanje odraslih.

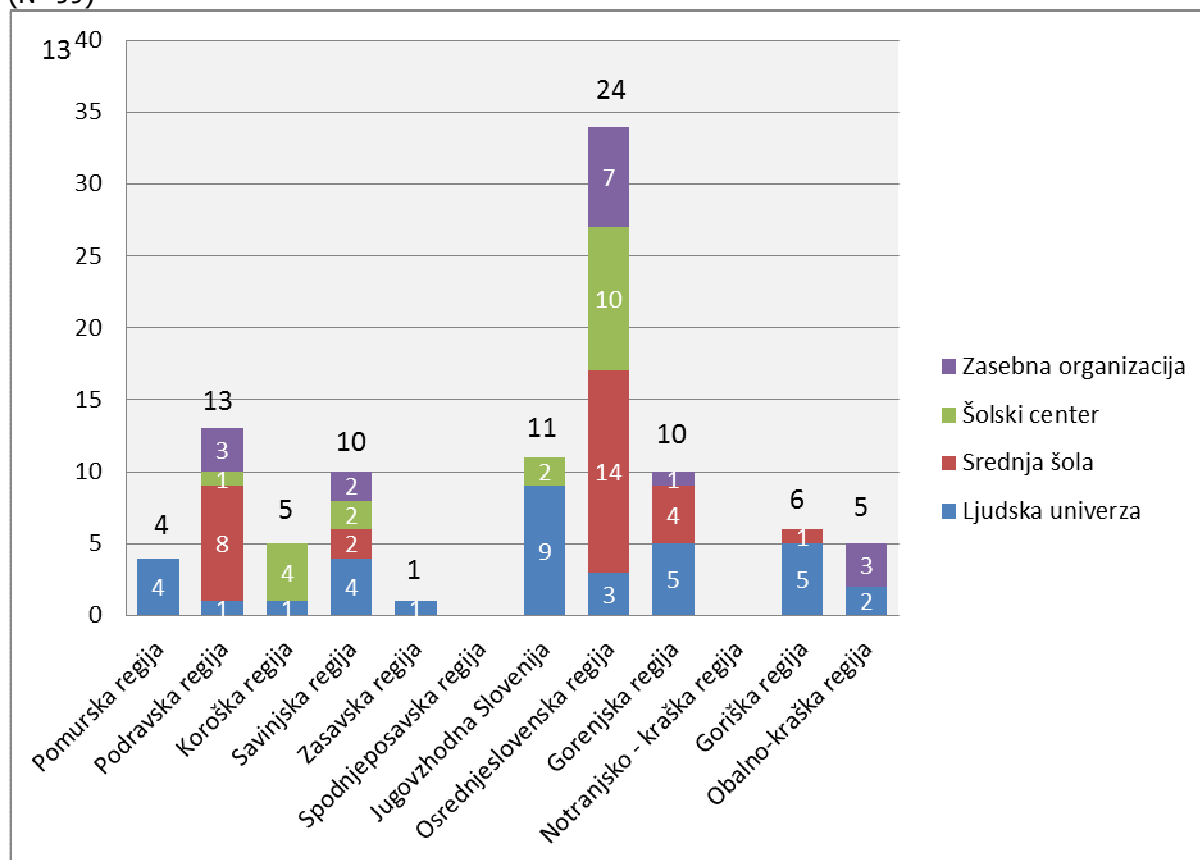
Število usposobljenih, ki prihajajo iz srednjih šol, se po izvedbah programa usposabljanja za vpeljavo model POKI zmanjšuje, kar lahko pojasnimo s tem, da je izobraževanje odraslih pri njih le ena izmed rednih dejavnosti, ki jih izvajajo ter je za

srednje izobraževanje v Sloveniji več ponudbe različnih modelov kakovosti, ki jih organizacija lahko preizkusi. Ko je nastajal model POKI, še ni bilo takšne izbire. Morda lahko z omenjenim razlogom pojasnimo že tudi prej predstavljeni podatek, da je izmed 21 srednjih šol oz. šolskih centrov, ki so v obdobju, ki smo ga vključili v analizo, usposabljale svoje udeležence, danes pa niso nosilke zelenega znaka kakovosti, kar 15 (oz. 71, 4%) srednjih šol oz. šolskih centrov. Čeprav je razlogov za takšen osip lahko več. Eden bi zares lahko bil, da se danes srednje šole, ki izobražujejo tako mladino kot odrasle, ne odločajo za uporabo modela POKI, pač pa se odločajo za katerega izmed pristopov, ki je bil razvit za zagotavljanje kakovosti v izobraževanju mladine, tega pa uporabljajo tudi za odrasle. Druga možnost, ki bi jo bilo vredno raziskati v kakšni drugi študiji, pa je, da so srednje šole oz. šolski centri opustili sistematično skrb za kakovost na področju izobraževanja odraslih. V prvem primeru bi nas lahko skrbelo to, da modeli, ki se uporabljajo v mladinskem izobraževanju, največkrat, kar zadeva kazalnike oz. standarde kakovosti, niso prilagojeni področju izobraževanja odraslih. V drugem primeru pa bi bila situacija še slabša, saj bi to pomenilo, da srednje šole in šolski centri vlagajo premalo v sistematično zagotavljanje kakovosti izobraževanja odraslih. S to analizo ne moremo potrditi ne enega ne drugega. So pa podatki pomemben signal ob razmislekih o prihodnjem razvoju usposabljanja za kakovost v izobraževanju odraslih.

USPOSABLJENI GLEDE NA REGIJSKO RAZMEŠČENOST ORGANIZACIJ

Poglavje predstavlja, kakšna je regijska razpršenost usposobljenih udeležencev, ki so se od leta 2001 do 2011 vključili v program POKI, glede na izobraževalno organizacijo, iz katere prihajajo. V analizi smo upoštevali regijo, kjer ima izobraževalna organizacija svoj sedež.

Slika 53: Usposobljeni udeleženci programa POKI glede na vrsto organizacije po posamezni regiji (N=99)

Vir: Izdana potrdila v programu usposabljanja za uporabo modela za presojanje in razvijanje kakovosti POKI, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije

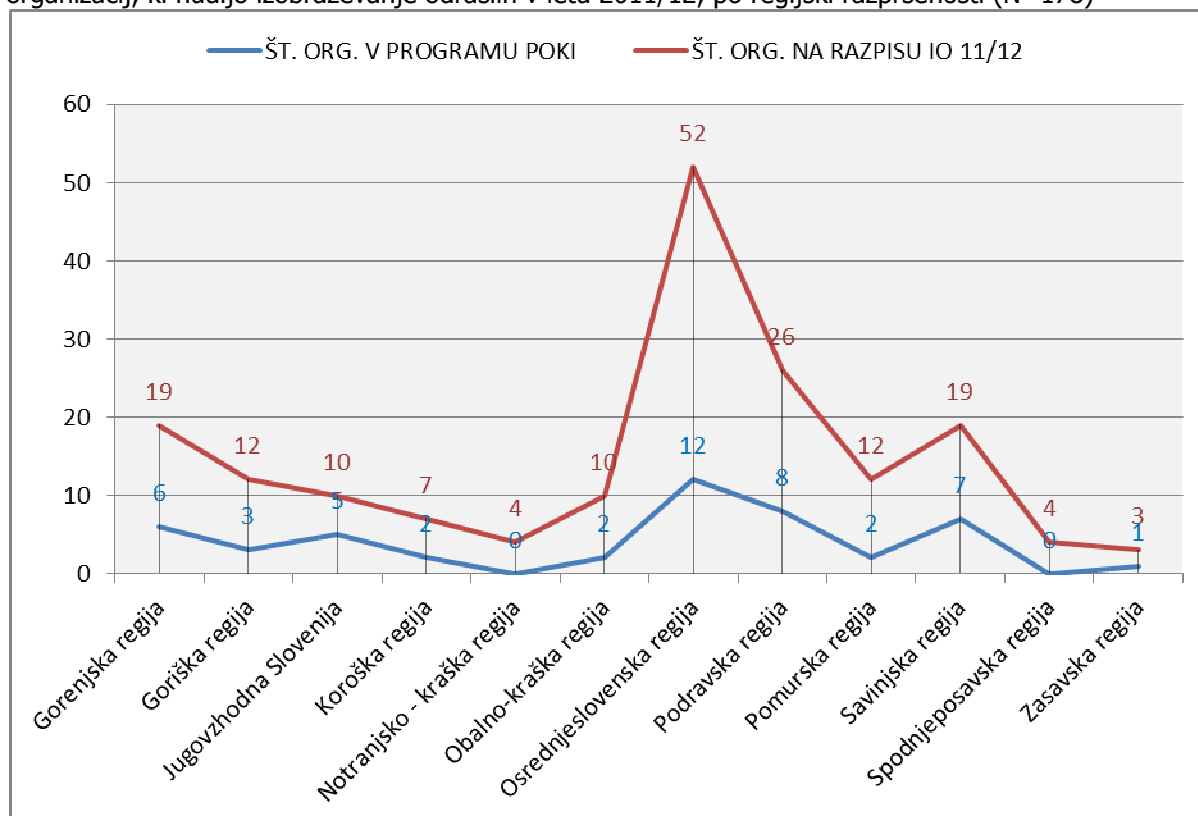
Iz slike je razvidno, da je največ usposobljenih udeležencev v Osrednjeslovenski regiji (34), sledi ji Podravska (13), Jugovzhodna (11), Savinjska (10) in Gorenjska regija (10).

V Osrednjeslovenski regiji največ usposobljenih udeležencev izhaja iz srednjih šol, nekaj manj jih je iz šolskih centrov in zasebnih organizacij, najmanj usposobljenih udeležencev prihaja iz ljudskih univerz. V Obalno-kraški regiji imamo situacijo, ko je največ usposobljenih udeležencev iz zasebnih organizacij (3), nato sledijo udeleženci iz ljudskih univerz (2). V vseh ostalih regijah prevladuje največje število usposobljenih udeležencev, ki prihajajo iz ljudskih univerz.

Pregled pokaže, da iz Spodnjeposavske in Notranjsko-kraške regije ni usposobljenih udeležencev.

Pri primerjavi števila organizacij po regijski razpršenosti, v katerih je vsaj en usposobljen udeleženec, in števila organizacij v posameznih regijah, ki so nudile izobraževanje odraslih v letu 2011/12, se pokaže, da gre za neko »normalno« porazdelitev, saj krivulji v večini tečeta na grafu vzporedno. Števila nič (0) se modra krivulja dotakne pri Spodnjeposavski in Notranjsko-kraški regiji.

Slika 54: Primerjava števila vključenih organizacij v POKI po regijski razpršenosti (N=48) in številu organizacij, ki nudijo izobraževanje odraslih v letu 2011/12, po regijski razpršenosti (N=178)

Vir: Izdana potrdila v programu usposabljanja za uporabo modela za presojanje in razvijanje kakovosti POKI, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije in Razpis za vpis odraslih v šolskem letu 2011/12

V obdobju 2012-2013 poteka sedma izvedba temeljnega usposabljanja za uporabo modela POKI in v tej izvedbi so vključene tudi izobraževalne organizacije iz Spodnjeposavske in Notranjsko-kraške regije. To pomeni, da imamo v letu 2012 že v vsaki regiji Slovenije izobraževalne organizacije, ki presojujejo in razvijajo svojo kakovost s pomočjo modela POKI. Pokaže pa zgornji graf, da imamo še vedno velik razkorak med izobraževalnimi organizacijami, ki so že bile vključene v projekt POKI in tistimi, ki jih v projekt v desetletnem obdobju, odkar ga izpeljujemo, nismo zajeli. To kaže, da obstaja v praksi izobraževanja odraslih še veliko prostora za delo pri presojanju in razvijanju kakovosti izobraževanja odraslih, ko gre za vzpostavljanje samoevalvacije na način, kot je zastavljen v modelu POKI.

UGOTOVITVE

Na koncu povzemamo ključne ugotovitve:

- Program usposabljanja za vpeljavo modela za presojanje in razvijanje kakovosti POKI je bil razvit v podporo temeljnemu usposabljanju vodij in članov skupin za kakovost v izobraževalnih organizacijah, ki so od leta 2001 naprej model vpeljevale v lastno prakso. Program je bil prvič preizkušen v obdobju 2001-2003 ob pilotni vpeljavi modela za samoevalvacijo POKI v izobraževalne organizacije.

Po pilotnem preizkusu in opravljeni evalvaciji smo ga prvič sistematično zapisali v letu 2004, kasneje pa je doživel dopolnitve še v letih 2007 in 2011.

- V obdobju od 2001 do 2011 smo izpeljali šest izvedb usposabljanja za osebe iz izobraževalnih organizacij, ki so bile na javnih razpisih pristojnega ministrstva izbrane za sodelovanje v projektu POKI.
- Udeleženci, ki so se vključili v usposabljanje v obravnavanih šestih izvedbah, so prihajali iz 58-ih izobraževalnih organizacij.
- Skupaj smo v vseh izvedbah usposobili 99 udeležencev. Ko govorimo o usposobljenih udeležencih, mislimo na tiste, ki so v obeh letih redno obiskovali usposabljanje na ACS in izvajali aktivnosti v lastni izobraževalni organizaciji.
- Poleg skupine usposobljenih udeležencev smo v analizi prikazali še skupino, ki smo jo poimenovali »sodelujoči udeleženci«. Mednje štejemo tiste, ki se niso redno in aktivno udeleževali organiziranega usposabljanja na ACS, vendar so izpeljevali aktivnosti v izobraževalni organizaciji. V to skupino se uvrščajo tudi tisti sodelujoči, ki so se udeleževali organiziranega izobraževanja na ACS samo prvo ali samo drugo leto. Med njimi so takšni, ki potem, ko se niso več vključevali usposabljanj na ACS, tudi niso več sodelovali v skupini za kakovost v organizaciji (so zamenjali službo, so se upokojili idr.) ter drugi, ki so, čeprav se niso več udeleževali usposabljanj, še naprej opravljali aktivnosti v skupini za kakovost v izobraževalni organizaciji. Takšnih udeležencev je bilo 117.
- V povprečju se je v vsaki izvedbi za vpeljavo modela POKI v izobraževalno organizacijo usposobil vsaj en udeleženec. Izstopala je prva izvedba, za katero smo pojasnili, da je bila v usposabljanje vključena celotna skupina za kakovost (iz dveh organizacij 6 članov, iz ene organizacije 5 članov in iz ene 4 člani). V kasnejših izvedbah sta se v usposabljanje iz vsake izobraževalna organizacije načeloma vključevala po dva člana. V povprečju smo, če upoštevamo vseh šest izvedb, usposobili 1,7 udeleženca na organizacijo.
- Natančnejša analiza je pokazala, da je bilo v vseh dosedanjih udeležbah 26 oz. 44,8% izobraževalnih organizacij z dvema usposobljenima udeležencema ter 8 oz. 13,7% tistih s tremi ali več usposobljenimi udeleženci. Izobraževalnih organizacij z enim usposobljenim udeležencem je 24,1%. Ugotovimo pa tudi, da je bilo 10 oz. 17,24% izobraževalnih organizacij, ki niso uspele v celoti usposobiti niti enega udeleženca.
- V analizi smo nakazali nekatere težave, s katerimi smo se srečevali v posameznih izvedbah in so vplivale na končno število usposobljenih. Šlo je predvsem za naslednje: 1. Izobraževalne organizacije so v usposabljanje sicer formalno vključile dva udeleženca, kasneje pa so težko ves čas zagotavljale prisotnost obeh udeležencev na usposabljanjih; 2. V času trajanja usposabljanja so nekateri sodelujoči odšli na porodniški dopust, zamenjali službo, se upokojili ali bili prerazporejeni na druge naloge v izobraževalni organizaciji. Izobraževalne organizacije so v teh primerih na usposabljanje poslale »nadomestne«

udeležence, s tem so sicer zagotovile kontinuiteto dela, ne pa tudi celovite usposobljenosti udeležencev, za katero je pogoj sodelovanje v programu usposabljanja tako v prvem kot v drugem letu.

- Zanimalo nas je, koliko od tistih izobraževalnih organizacij, ki so v programu usposabljanja za uporabo modela POKI usposobile enega ali več svojih zaposlenih, je kasneje model POKI tudi zares uporabljalo. Še posebej pa nas je tudi zanimalo, kaj se je zgodilo v tistih izobraževalnih organizacijah, ki v skladu z metodologijo, po kateri štejemo usposobljene udeležence, niso usposobile niti enega svojega zaposlenega. Da bi to vsaj posredno ugotovili, smo opravili analizo podatkov o nosilcih zelenega znaka kakovosti. Zeleni znak kakovosti nosijo izobraževalne organizacije, ki dokažejo, da redno in sistematično izvajajo samoevalvacijo v skladu z modelom POKI. Ugotovili smo, da je izmed vseh izobraževalnih organizacij, kot so v obdobju, ki je zajeto v analizo, poslale svoje zaposlene na usposabljanje, torej tako tistih, ki so svoje zaposlene tudi zares usposobile, kot tistih, ki jih niso, 35 oz. 62,5% takšnih, ki so bile v letu 2012 in sicer do vključno 30.6.2012 nosilke zelenega znaka kakovosti. Zeleni znak kakovosti kaže na to, da so v tem obdobju redno izpeljevale samoevalvacijo po modelu POKI. Izobraževalnih organizacij, ki v obravnavanem obdobju niso bile nosilke zelenega znaka kakovosti, pa je bilo 21 oz. 37,5%. Izmed desetih izobraževalnih organizacij, za katere so podatki pokazali, da niso usposobile niti enega svojega zaposlenega, pa je bilo v obravnavanem obdobju 7 (70%) takšnih, ko so nosilke zelenega znaka kakovosti, 3 (30%) pa je takšnih, ki v letu 2012 niso bile nosilke zelenega znaka kakovosti.

Iz dobljenih podatkov lahko strnemo več sklepov in sicer:

- kot pozitivno lahko ocenimo to, da je bilo od 58 izobraževalnih organizacij, iz katerih so prihajali udeleženci, vključeni v analizo, v letu 2012 62,8% izobraževalnih organizacij nosilk zelenega znaka kakovosti. Podatek posredno pokaže, da je usposabljanje za vpeljavo modela POKI imelo učinke, da je prineslo v izobraževalne organizacije novo znanje, ki so ga organizacije s pridom uporabile pri zagotavljanju sistematičnosti in trajnosti teh procesov. Ob tem je sicer treba povedati, da tega učinka ne moremo pripisati zgolj obravnavanemu usposabljanju. V zadnjih letih je ACS vpeljal tudi usposabljanje svetovalcev za kakovost, ki zagotovo ima učinke na zagotavljanje trajnosti procesov samoevalvacije v izobraževalnih organizacijah. Tudi sam instrument obnavljanja pravice do uporabe zelenega znaka kakovosti je bil uveden prav z namenom motiviranja izobraževalnih organizacij za kontinuirano delo na tem področju. Vendar lahko precej vzrokov za to, da smo pri več kot polovici izobraževalnih organizacij dosegli takšno kontinuiranost dela, pripišemo tudi obravnavanemu temeljnemu usposabljanju vodij in članov skupin za kakovost.
- Podatek o tem, da je od desetih izobraževalnih organizacij, ki niso uspele v celoti usposobiti niti enega zaposlenega, danes kar sedem takšnih, ki so nosilke zelenega znaka kakovosti, potrjuje, da so s kombiniranjem zaposlenih, ki so si v temeljnem usposabljanju za uporabo modela POKI ter z drugimi usposabljanji pridobili ustrezna znanja, uspele zagotavljati kontinuiteto dela na tem področju.

To, da niso uspele v celoti usposobiti niti enega svojega zaposlenega za vpeljavo modela POKI v lastno organizacijo, so očitno kompenzirale s tem, da so učinkovito kombinirale znanja različnih ljudi, ki v izobraževalni organizaciji sodelujejo v procesih kakovosti.

- Manj razveseljiv je podatek o tem, da je izmed 21 izobraževalnih organizacij, ki so s svojimi zaposlenimi sodelovale pri usposabljanju za vpeljavo modela POKI, v letu 2012 pa niso bile nosilke zelenega znaka kakovosti, kar 15 oz. 71,4% srednjih šol. To nam posredno morda lahko govori o tem, da se je, ne glede na to, da smo usposabljali tudi člane skupine za kakovost, ki so prihajali iz srednjih šol, model POKI najmanj »prijel« v srednjih šolah. Možno je sicer, da je med temi izobraževalnimi organizacijami katera, ki še danes uporablja model POKI, vendar ni zaprosila za podaljšanje pravice do uporabe zelenega znaka kakovosti in zato nimamo podatka. Vendar takšnih verjetno ni veliko. Med morebitnimi razlogi za takšno stanje smo v analizi izpostavili, da se danes srednje šole, ki izobražujejo tako mladino kot odrasle, morda ne odločajo za uporabo modela POKI, pač pa se odločajo za katerega izmed pristopov, ki je bil razvit za zagotavljanje kakovosti v izobraževanju mladine, tega pa uporabljajo tudi za odrasle. Druga možnost, ki bi jo bilo vredno raziskati v kakšni drugi študiji, pa je, da so srednje šole oz. šolski centri opustili sistematično skrb za kakovost na področju izobraževanja odraslih.
- Ugotovljeno stanje, ko gre za srednje šole, je za nas pomemben signal, da velja za prihodnje razmišljati, kako (če sploh), tudi med nosilce zelenega znaka kakovosti pridobiti nazaj srednje šole in šolske centre. In kar je še pomembnejše z vidika namena naše analize, kakšne ukrepe vpeljati, da bi v usposabljanje ponovno vključevali več udeležencev iz teh vrst izobraževalnih organizacij. Mogoča je še varianta, da se prouči, če so v tem času druge institucije (npr. Center za poklicno izobraževanje, Šola za ravnatelje) prevzele skrb tudi za usposabljanje kadrov za procese kakovosti v srednješolskem izobraževanju in bi to pomenilo, da bi se ACS v prihodnje prvenstveno usmeril v delo s kadri na ljudskih univerzah. Vse to je stvar razmisleka, tudi ob številnih spremembah, ki se prav v obdobju, ko nastaja ta analiza, dogajajo na področju izobraževanja, vključno s predlogom o združevanju javnih zavodov s področja izobraževanja in drugačni razporeditvi dela med vsebinskimi področji.
- Glede na vrsto izobraževalne organizacije, iz katere prihajajo usposobljeni udeleženci, je analiza pokazala, da je teh največ iz ljudskih univerz, sledijo srednje šole, šolski centri in nato zasebne organizacije. Podatki so pokazali, da se število usposobljenih, ki prihajajo iz srednjih šol, po izvedbah programa usposabljanja za vpeljavo modela POKI, zmanjšuje.
- Analizirali smo tudi iz katerih regij so udeleženci, ki so se usposobili v programu usposabljanja za vpeljavo modela POKI. Analiza je pokazala, da je največ usposobljenih udeležencev v Osrednjeslovenski regiji (34), sledi ji Podravska (13), Jugovzhodna (11), Savinjska (10) in Gorenjska regija (10). Pregled pokaže, da v obdobju, ki smo ga zajeli v analizo, v Spodnjeposavski in Notranjsko-kraški regiji nimamo usposobljenih udeležencev.

3.6.2 PROGRAM USPOSABLJANJA SVETOVALCEV ZA RAZVOJ KAKOVOSTI V IZOBRAŽEVANJU ODRASLIH

Kot smo prikazali že v prejšnjem poglavju, v izobraževanju odraslih že od leta 1999 razvijamo lastni model samoevalvacije – Ponudimo odraslim kakovostno izobraževanje - POKI, ki temelji oz. je kompatibilen z vodilnimi koncepti na ravni Evropske unije in modeli, ki jih v Sloveniji uvajamo v drugih delih vzgojno-izobraževalnega sistema. V prakso smo ga prvič uvedli v letu 2001, doslej ga je uvedlo in uporabljalo 69 izobraževalnih organizacij za izobraževanje odraslih. Model samoevalvacije se je izkazal kot uresničljiv in je tudi ocenjen kot primeren s strani uporabnikov (glej Razvoj kakovosti izobraževanja odraslih – notranje in zunanje presojanje kakovosti: 2008¹⁰³).

Na podlagi poznavanja razmer tako doma kot v tujini, smo že pred uvajanjem modela POKI v prakso ocenili, da tega ni mogoče storiti, če izobraževalnih organizacij ne podpremo s sistematičnim usposabljanjem, ki bi podprlo izvedbo celotnega cikla ene samoevalvacije, saj je samoevalvacija metodološki proces, ki ga je treba poznati in obvladati, če želimo z njeno pomočjo dobiti zanesljive, objektivne in preverljive podatke. Ocenjevali smo, da tega znanja v izobraževalnih kolektivih ni dovolj in zdaj že več kot desetletna praksa je to tudi potrdila. Kot smo prikazali v prejšnjem poglavju, smo za vse izobraževalne organizacije, ki so želele uvesti model samoevalvacije POKI v svojo sredino, organizirali dvoletno akcijsko usposabljanje, ki je podpiralo izobraževalne organizacije pri opredeljevanju lastne kakovosti, pri različnih procesih presojanja kakovosti (na podlagi kvalitativnih in kvantitativnih metod) in pri razvoju kakovosti na podlagi ugotovitev samoevalvacije.

Izkazalo pa se je, da niti to ni bilo dovolj, pač pa so izobraževalne organizacije potrebovale pri izpeljavi posameznih faz tudi svetovalno pomoč. V začetni fazi uvajanja modela samoevalvacije POKI je bilo dovolj, da je bila svetovalna pomoč zagotovljena le na enem mestu (Andragoški center Slovenije). S povečanim vključevanjem izobraževalnih organizacij pa svetovalna podpora, ki jo je dotlej izvajal Andragoški center, ni več zadostovala, ker nismo mogli zadostiti vsem potrebam in je bil Andragoški center za nekatere izobraževalne organizacije lokalno preveč oddaljen.

Rešitev smo našli v vzpostavitvi omrežja svetovalcev za razvoj kakovosti izobraževanja odraslih (skrajšano tudi: svetovalci za kakovost). To omrežje sestavljajo posamezniki iz različnih izobraževalnih organizacij, ki so bili v času vpeljevanja modela POKI aktivno vključeni v vse procese tega uvajanja in so se za to tudi posebej usposabljali, kasneje pa prevzamejo v svoji organizaciji vlogo **svetovalca za razvoj kakovosti izobraževanja odraslih**. Gre za osebo, ki ima več ekspertnega znanja o presojanju in razvijanju kakovosti izobraževanja odraslih in je tako v pomoč vodstvu izobraževalne organizacije, njeni komisiji za kakovost, pa tudi posameznim učiteljem in drugim strokovnim delavcem.

¹⁰³ Možina, T., Klemenčič, S. (2008): Razvoj kakovosti izobraževanja odraslih – notranje in zunanje presojanje kakovosti. Ljubljana, Andragoški center Slovenije.

Pri tem je potrebno upoštevati, da bodo naloge svetovalcev za razvoj kakovosti izobraževanja odraslih povečini opravljali učitelji oz. strokovni delavci ter vodstveno osebje, za katere lahko predpostavljamo, da imajo dovolj teoretičnih in praktičnih znanj s področja izobraževanja odraslih, niso se pa niti v svojem dodiplomskem študiju, velika večina od njih pa tudi ne kasneje, posebej izobraževali na področju samoevalvacije in kakovosti. Tudi tisti, ki so morda že pridobili znanje s področja samoevalvacije in kakovosti, pa povečini nimajo specialističnega znanja, povezanega s svetovanjem za kakovost v izobraževalnih organizacijah za odrasle, saj doslej možnosti za tovrstna usposabljanja v Sloveniji še ni bilo.

Na teh razlogih smo razvili **Temeljni program usposabljanja svetovalcev za razvoj kakovosti v izobraževanju odraslih**, njegov temeljni namen pa je, da si bodoči svetovalci za razvoj kakovosti izobraževanja odraslih (krajše tudi: svetovalci za kakovost) pridobijo znanje in kompetence za samostojno opravljanje svetovalne dejavnosti za razvoj kakovosti v izobraževanju odraslih (Temeljni program usposabljanja svetovalcev za razvoj kakovosti v izobraževanju odraslih, 2012).

PREDSTAVITEV PROGRAMA

Temeljni program usposabljanja svetovalcev za razvoj kakovosti v izobraževanju odraslih je na Andragoškem centru Slovenije nastal leta 2004, prenovljen pa je bil leta 2012. Temeljni namen programa je usposabljanje osebja, ki bo v izobraževalni organizaciji opravljalo nalogo svetovalca za razvoj kakovosti izobraževanja odraslih in sicer nudenje svetovalne pomoči v različnih fazah procesov opredeljevanja, presojanja in razvijanja kakovosti.

Preglednica 55: Predstavitev Programa usposabljanja svetovalcev za kakovost v izobraževanju odraslih

Ime programa:	Temeljni program usposabljanja svetovalcev za kakovost v izobraževanju odraslih
Različice poimenovanja programa:	Program usposabljanja svetovalcev za kakovost v izobraževanju odraslih
Leto nastanka:	2004
Posodobitve programa:	2012
Obseg programa:	Različica 2004: 44 ur Različica 2012: 48 ur
Izvedbe v letih:	2006/07, 2011 (Program po prenovi leta 2012 še ni bil izveden)
Način vključevanja:	Izobraževalna organizacija prijavi posameznika – kandidata za svetovalca za kakovost na javnem razpisu Ministrstva za izobraževanje, znanost, kulturo in šport.
Cilji programa:	Udeleženci: <ul style="list-style-type: none"> - se seznanijo z vlogo in nalogami svetovalca za razvoj kakovosti izobraževanja odraslih, - se seznanijo z etičnim kodeksom svetovalca za razvoj kakovosti izobraževanja odraslih in načeli svetovalnega dela, - se usposobijo za svetovalno delo v procesih opredeljevanja kakovosti – oblikovanja vizije, poslanstva, skupnih vrednot in dolgoročnih ciljev

	<p>razvoja kakovosti izobraževanja odraslih,</p> <ul style="list-style-type: none"> - se usposobijo za nudenje svetovalne pomoči ter posredovanje kakovostnih povratnih informacij v procesih načrtovanja in izpeljevanja aktivnosti presojanja kakovosti izobraževanja odraslih s pomočjo uporabe metod in tehnik samoevalvacije po modelu POKI, - se usposobijo za nudenje svetovalne pomoči ter posredovanje kakovostnih povratnih informacij v procesih načrtovanja vpeljevanja izboljšav kakovosti izobraževanja odraslih in za svetovanje pri njihovem vpeljevanju v prakso, - si pridobijo veščine svetovanja v procesih notranjega motiviranja zaposlenih za kakovost, - se usposobijo za svetovanje izobraževalnim organizacijam v procesih določanja ključnih »interesnih skupin« in pri vzpostavljanju ter vzdrževanju kakovostne komunikacije in dialoga z njimi, ko gre za vprašanja kakovosti, - se seznanijo s pomenom dejavnosti informiranja izobraževalnih organizacij o formalnih zahtevah, povezanih s skrbjo za kakovost izobraževanja odraslih v izobraževalnih organizacijah (zakonodaja, pravilniki, odredbe), - se seznanijo s pomenom dejavnosti informiranja izobraževalnih organizacij o dogajanjih v zvezi s kakovostjo na evropski in svetovni ravni ter se seznanijo, kako se lahko vključijo v ta dogajanja.
Ciljna skupina:	<p>Udeleženci programa so:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vodje izobraževanja odraslih oz. programskih področij, - učitelji izobraževanja odraslih, - in drugo strokovno osebje, ki dela v izobraževanju odraslih. <p>Izjemoma se za svetovalca za razvoj kakovosti izobraževanja odraslih usposablja tudi vodstveno osebje, čeprav je treba v takih primerih presoditi, ali je povezava vloge vodilne osebe in svetovalca za razvoj kakovosti izobraževanja odraslih sploh mogoča in smiselna. Presoja temelji na proučitvi razmer v konkretni izobraževalni organizaciji.</p>
Pogoji za dokončanje programa:	<p>Pogoji za dokončanje programa so:</p> <ul style="list-style-type: none"> - osemdesetna-odstotna udeležba pri organiziranem usposabljanju, - aktivno sodelovanje med potekom usposabljanja, - priprava gradiv in izpeljava opravil za svetovalno delo, kakor so opredeljene v vsakokratni izvedbi Temeljnega programa usposabljanja za svetovalce za razvoj kakovosti v izobraževanju odraslih.

Vir: Temeljni program usposabljanja svetovalcev za razvoj kakovosti v izobraževanju odraslih, 2012, Andragoški center Slovenije in izdana potrdila o usposobljenosti po programu usposabljanja svetovalcev za kakovost v izobraževanju odraslih, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije

Še preden v nadaljevanju prikažemo podatke o dosedanjih izvedbah programa, je potrebno povedati, da so bile dosedanje izvedbe usposabljanja za svetovalce za kakovost ter pogoji za vključitev v usposabljanje, tesno povezani z javnimi razpisi pristojnega ministrstva, ti so namreč določili število svetovalcev, ki jih je na podlagi izbora, ki ga je opravilo ministrstvo, ACS lahko vključil v usposabljanje, določili pa so tudi število izvedb, ki jih bo ministrstvo sofinanciralo. Vsakokratni javni razpis je

opredelil tudi pogoje, ki jih mora izpolnjevati kandidat za svetovalca za kakovost, da se lahko vključi v usposabljanje.

V nadaljevanju na kratko povzemamo ključne pogoje, kot so jih zahtevali javni razpisi.

Javni razpis za sofinanciranje izobraževalnih programov za zmanjševanje izobrazbenega primanjkljaja, ki je bil objavljen v letu 2005, je v točki 8a Svetovalci za kakovost opredelil, da bo »v letu 2006 pričelo z delom največ 20 svetovalcev za kakovost v izobraževalnih organizacijah, ki izvajajo javno veljavne programe splošnega in/ali srednješolskega izobraževanja odraslih.« Opredeljeno je še bilo, da ima izbrani prijavitelj pravico do pridobitve sredstev za največ enega svetovalca za kakovost v izobraževalni organizaciji (Javni razpis za sofinanciranje izobraževalnih programov za zmanjševanje izobrazbenega primanjkljaja, 2005).

V letu 2009 je Javni razpis za sofinanciranje razvoja kakovosti v izobraževanju odraslih od 2009 do 2011 opredelil, da bo »v projektu, ki bo trajal eno leto, omogočeno, da si izbrane izobraževalne organizacije usposobijo po 1 svetovalca za kakovost in z njegovo pomočjo izvedejo različne aktivnosti za presojanje in razvijanje kakovosti izobraževanja odraslih. Svetovalci za kakovost se bodo usposabljali v posebnem programu akcijskega izobraževanja, ki traja okvirno 40 ur.« Razpisanih je bilo 15 mest za usposabljanje svetovalcev za kakovost in ena izvedba usposabljanja, predvidena za leto 2011 (Javni razpis za sofinanciranje razvoja kakovosti izobraževanja odraslih od 2009 do 2011).

Oba javna razpisa skupaj sta torej omogočila vključitev v usposabljanje 35 kandidatov za svetovalce za kakovost in dve izpeljavi usposabljanja, eno v letu 2006 in drugo v letu 2011.

Z javnimi razpisi je bilo še določeno, da se kandidati za svetovalce za kakovost na razpis ne morejo prijaviti individualno, pač pa jih lahko prijavi izobraževalna organizacija, v kateri bodo opravljali vlogo svetovalca za kakovost. Tako izobraževalna organizacija kot kandidat za svetovalca za kakovost sta morala izpolnjevati nekatere pogoje.

Spodnja preglednica prikazuje merila za izbor kandidatov za svetovalce za kakovosti, ki sta jih opredelila oba dosedanja javna razpisa.

Za pravilno razumevanje podatkov, ki jih prikazujemo v nadaljevanju, je potrebno tudi vedeti, da se je temeljno usposabljanje svetovalcev za kakovost v vsakem od javnih razpisov umeščalo v nacionalni razvojni projekt Svetovalci za kakovost v izobraževanju odraslih, ki ga vodi ACS in katerega temeljni namen v njegovi pilotni fazi je bil predvsem ta, da se v izobraževalnih organizacijah vzpostavi vloga svetovalca za razvoj kakovosti v izobraževanju odraslih.

Preglednica 56: Merila, ki so jih na javnih razpisih morale izpolnjevati izobraževalne organizacije in kandidati za svetovalce za kakovost

JAVNI RAZPIS ZA SOFINANCIRANJE PROGRAMOV ZA ZMANJŠEVANJE IZOBRAZBENEGA PRIMANJKLJAJA	JAVNI RAZPIS ZA SOFINANCIRANJE RAZVOJA KAKOVOSTI IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH OD 2009 DO 2011
Izkušnje s presojanjem in razvijanjem kakovosti v izobraževanju odraslih: <ul style="list-style-type: none"> - sodelovanje v projektu POKI (izjava o sodelovanju v projektu POKI) ali - druge izkušnje in dosežki s presojanjem kakovosti izobraževanja odraslih. 	Izkušnje in reference prijavitelja za izvedbo projekta <ul style="list-style-type: none"> - aktivno sodelovanje v projektu POKI, druge izkušnje in dosežki s presojanjem kakovosti izobraževanja odraslih - opravljeno usposabljanje v okviru programa POKI
Število vpisanih odraslih letno v javnoveljavne programe splošnega in srednješolskega poklicnega in strokovnega izobraževanja odraslih v šol. letih 2002/2003, 2003/2004 in 2004/2005: <ul style="list-style-type: none"> - manj kot 300 vpisanih odraslih v zadnjih treh letih skupaj (1 točka) - več kot 300 vpisanih odraslih v zadnjih treh letih skupaj (2 točki) 	Število vpisanih odraslih letno v javno veljavne programe izobraževanja odraslih v šol. letih 2007/2008 in 2008/2009 <ul style="list-style-type: none"> - manj kot 100 vpisanih odraslih v zadnjih dveh letih skupaj (1 točka) - od 100 do 500 vpisanih odraslih v zadnjih dveh letih skupaj (2 točki) - več kot 500 vpisanih odraslih v zadnjih dveh letih skupaj (3 točke)
Kandidat/ka za svetovalca za kakovost v izobraževalni organizaciji: <ul style="list-style-type: none"> - univerzitetna izobrazba - manj kot deset let delovnih izkušenj v izobraževanju odraslih (1 točka) - več kot 10 let delovnih izkušenj v izobraževanju odraslih (2 točki) 	Kandidat/ka za svetovalca za kakovost v izobraževalni organizaciji ima: <ul style="list-style-type: none"> - od 5 do 10 let delovnih izkušenj v izobraževanju odraslih - več kot 10 let delovnih izkušenj v izobraževanju odraslih
Usposobljenost kandidata/ke za svetovalca za kakovost v izobraževalni organizaciji: <ul style="list-style-type: none"> - usposabljanje v okviru programa POKI ali 121 do 150 pedagoških ur drugega usposabljanja za presojanje in razvijanje kakovosti, - usposabljanje za presojanje in razvijanje kakovosti v obsegu od 70 do 120 ur. 	

Vir: Javni razpis za sofinanciranje izobraževalnih programov za zmanjševanje izobrazbenega primanjkljaja, 2005, in Javni razpis za sofinanciranje za razvoja kakovosti v izobraževanju odraslih od 2009 do 2013, 2009, Ministrstvo za šolstvo in šport

Kot je razvidno iz zgornje preglednice, je morala v obeh javnih razpisih izobraževalna organizacija dokazati, da je sodelovala v projektu POKI in s tem v lastno izobraževalno organizacijo vpeljala model za samoevalvacijo ali pa, da že ima izkušnje s presojanjem in razvijanjem kakovosti z uporabo kakšnega drugega pristopa oz. modela. Kandidat za svetovalca za kakovost je moral v prvem razpisu izpolnjevati pogoje izobrazbe in delovnih izkušenj, pogoj pa je bil tudi, da je sam osebno sodeloval v projektu POKI ali že imel znanja s področja kakovosti, ki si jih je pridobil z drugimi usposabljanji. V drugem razpisu pa tega pogoja ni bilo, dovolj je bilo, da je izobraževalna organizacija, ki je prijavljala kandidata za svetovalca za

kakovost, že imela vzpostavljen notranji sistem kakovosti ali po modelu POKI ali po kakšnem drugem modelu. V vsakem razpisu pa je bilo pomembno tudi merilo delovnih izkušenj kandidata za svetovalca za kakovost. Tudi nosilci projekta na ACS smo namreč menili, da svetovalca za kakovost v izobraževalni organizaciji ne more biti začetnik, pač pa nekdo, ki že ima dovolj delovnih izkušenj, ki je v izobraževalni organizaciji cenjen, ima zaupanje vodstva in svojih sodelavcev.

IZVEDBE PROGRAMA

Spodnja preglednica prikazuje podatke o izvedbah temeljnega usposabljanja za svetovalce za kakovost v obdobju 2006 do 2012.

Preglednica 57: Predstavitev izvedb Programa usposabljanja svetovalcev za kakovost v izobraževanju odraslih (Različica: Temeljni program usposabljanja za svetovalce za razvoj kakovosti v izobraževanju odraslih) v obdobju 2006 do leta 2012

Ime programa:	Program usposabljanja svetovalcev za kakovost v izobraževanju odraslih (Poimenovanje po posodobitvi leta 2012: Temeljni program usposabljanja svetovalcev za razvoj kakovosti v izobraževanju odraslih)		
IZVEDBE PROGRAMA	ZAČETEK IZVEDBE	KONEC IZVEDBE	SKUPEN OBSEG IZVEDENIH UR USPOSABLJANJA
1. IZVEDBA	24. 1. 2006	12. 6. 2007	76
2. IZVEDBA	26. 1. 2011	4. 10. 2011	32

Vir: Interna dokumentacija programa usposabljanja svetovalcev za kakovost v izobraževanju odraslih, Andragoški center Slovenije in izdana potrdila o usposobljenosti po programu usposabljanja svetovalcev za kakovost v izobraževanju odraslih, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije

Obe izvedbi temeljnega usposabljanja svetovalcev sta bili izpeljani po prvotni različici Programa temeljnega usposabljanja za svetovalce za kakovost, ki je bila oblikovana leta 2004. Po tej različici je program obsegal 44 pedagoških ur. S tega vidika je potrebno pojasniti razliko med skupnim obsegom programa usposabljanja (44 ur) in skupnim obsegom izvedenih ur usposabljanja v prvi izvedbi (76 ur). Kot smo omenili že v uvodu, je bila prva izvedba usposabljanja, ki smo jo izpeljali v obdobju 2006-2007, del pilotnega razvojnega projekta Svetovalci za kakovost v izobraževanju odraslih, ki ga je v tistem obdobju zasnoval ACS. Pilotni projekt je bil namenjen razvoju koncepta in vzpostavitvi ter pilotni vpeljavi vloge svetovalca za kakovost v izobraževalne organizacije za odrasle. Kandidati za svetovalce za kakovost, ki so se vključili v usposabljanje v tej prvi izvedbi, so tako hkrati postali del nacionalne razvojne skupine, ki je razvijala sam koncept in vlogo svetovalca za kakovost. Ker je bilo potrebno hkrati premisliti in konceptualno zastaviti vlogo svetovalca za kakovost, vzporedno s tem pa so kandidati za svetovalce za kakovost pridobivali nova znanja o tej vlogi in hkrati ustvarjali prostor za vzpostavitev in oživitve te vloge v lastni izobraževalni organizaciji, kar pomeni, da so pilotno vzpostavljali vlogo v lastni praksi, smo po principih akcijskega raziskovanja v tej izvedbi združili temeljno usposabljanje in razvojno delo. Kandidati za svetovalce za kakovost so namreč z lastnimi izkušnjami veliko prispevali k praktičnim premislekom vloge svetovalca za kakovost v izobraževalni organizaciji. Zaradi takšne kombinacije usposabljanja in razvojnega dela je program trajal dlje od načrtovanih ur, kandidati za svetovalce za kakovost pa so

ob uspešno zaključenem sodelovanju v usposabljanju dobili potrdilo o sodelovanju v razvojnem projektu.

Tudi v drugi izvedbi opazimo razliko med obsegom ur usposabljanja po programu (44 ur) in dejansko izvedenim obsegom ur (32 ur). Kot smo prikazali že zgoraj, je javni razpis iz leta 2009 opredelil, da bo usposabljanje izvedeno v »okvirnem obsegu 40 ur.« To je bil okvir, pri načrtovanju in izpeljavi usposabljanja pa se je izkazalo, da so se v usposabljanje zares vključili posamezniki, ki so že imeli temeljno znanje o presojanju in razvijanju kakovosti, zato smo presodili, da bo za nadgradnjo njihovega znanja z vidika vloge svetovalca za kakovost dovolj 32 ur organiziranega usposabljanja, večji del akcijskega usposabljanja smo namenili delu, ko so se udeleženci usposabljanja že preizkušali v vlogi svetovalca za kakovost v lastni izobraževalni organizaciji in izdelkom, ki so jih morali pripraviti na primeru lastne izobraževalne organizacije na svojem delovnem mestu.

Z vidika kontinuiranosti projekta Svetovalcev za kakovost in izpeljave temeljnih usposabljanj, se velja še nekoliko zaustaviti ob spodnji sliki.

Slika 55: Pregled izvedb programa usposabljanja svetovalcev za kakovost v izobraževanju odraslih od leta 2006 do leta 2012

Program usp. svetovalcev za kakovost 1						Program usp. svetovalcev za kakovost 2
2006	2007	2008	2009	2010	2011	

Vir: Interna dokumentacija programa usposabljanja svetovalcev za kakovost v izobraževanju odraslih, Andragoški center Slovenije

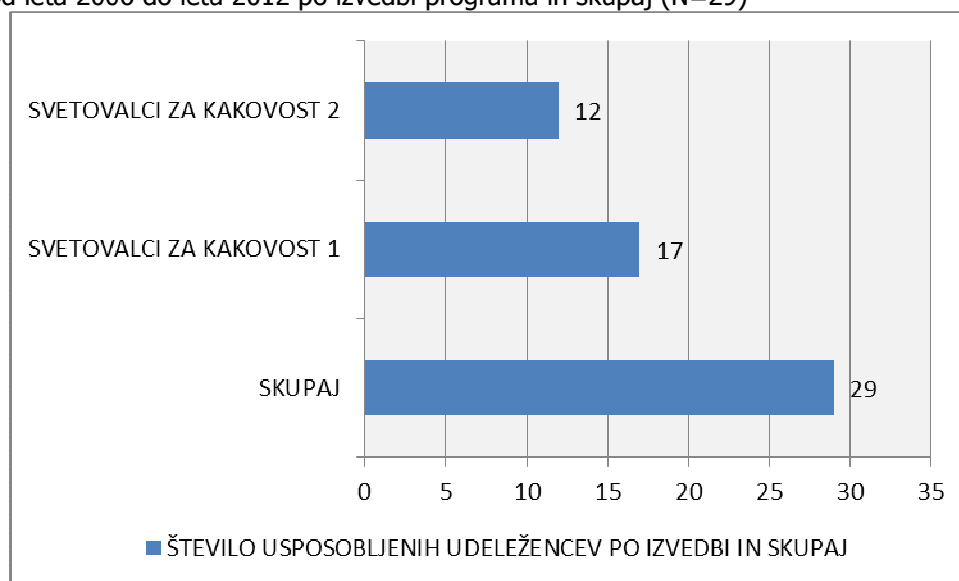
Glede na to, da sta bila v obdobju med 2005 in 2010 objavljena samo dva javna razpisa, ki sta omogočila vključitev kandidatov za svetovalce za kakovost v temeljno usposabljanje, so med prvo in drugo izvedbo minila kar 4 leta. To pa z vidika zagotavljanja kontinuiranosti temeljnega usposabljanja svetovalcev za kakovost ni dobro. Povedati je sicer treba, da je ACS v tem vmesnem obdobju imel možnost, da je izpeljal nekaj kratkih spopolnjevanj za delujoče svetovalce za kakovost. Vendar pa bi bilo zaradi fluktuacije osebja v izobraževalnih organizacijah v prihodnje potrebno zagotavljati možnosti za temeljno usposabljanje svetovalcev za kakovost vsaj na dve leti. Še bolj pomembno pa je poudariti, da je bilo doslej za usposabljanje za svetovalce za kakovost na voljo skupaj le 35 izobraževalnih mest. Če to primerjamo s podatki Razpisa za vpis odraslih v šolskem letu 2011/2012 v javno veljavne programe, pokaže, da to izobraževanje v tem obdobju izpeljuje 178 izobraževalnih organizacij in če bi si postavili ambiciozni cilj, da bi imela vsaka izmed teh izobraževalnih organizacij usposobljenega svetovalca za kakovost, potem vidimo, da so potrebe po temeljnem usposabljanju še zelo velike.

ŠTEVILO USPOSOBLJENIH V PROGRAMU

Poglavje o številu usposobljenih v programu bo usmerjeno na predstavitev udeležencev iz različnih organizacij, ki so se v posamezni izvedbi usposobili za vlogo svetovalca za kakovost.

V Programu usposabljanja svetovalcev za kakovost v izobraževanju odraslih se je v obdobju od leta 2006 do 2011 usposobilo 29 udeležencev. V prvi izvedbi se je usposobilo 17 udeležencev, v drugi pa 12 udeležencev.

Slika 56: Usposobljeni udeleženci v Programu usposabljanja svetovalcev za kakovost v izobraževanju odraslih od leta 2006 do leta 2012 po izvedbi programa in skupaj (N=29)

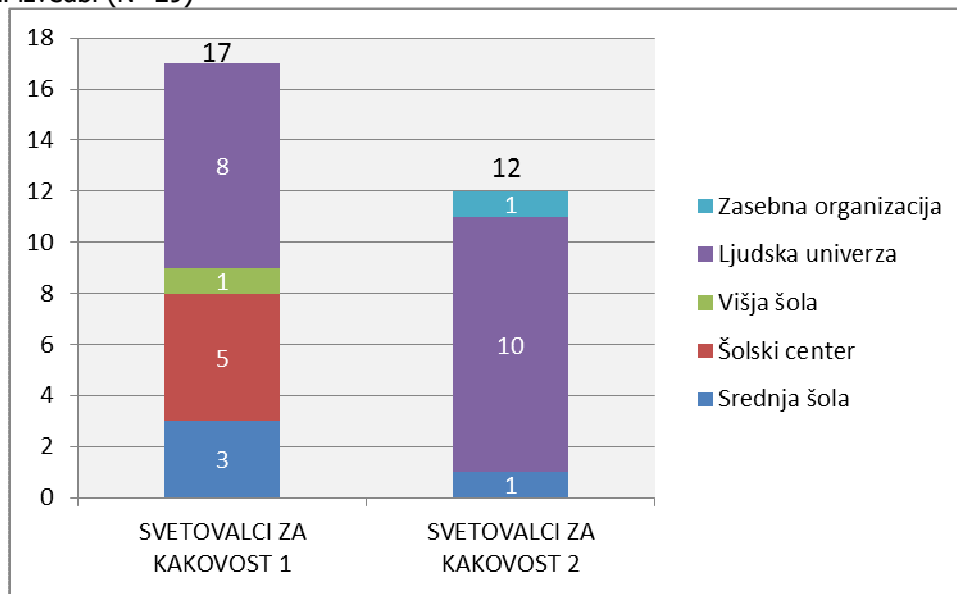
Vir: Izdana potrdila o usposobljenosti po programu usposabljanja svetovalcev za kakovost v izobraževanju odraslih, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije

Iz podatkov je razvidno, da je od 35 vključenih udeležencev v obeh izvedbah glede na razpisna mesta, usposabljanje uspešno zaključilo 29 udeležencev, kar je 83%.

USPOSOBLJENI PO VRSTI ORGANIZACIJ

V sledečem poglavju želimo prikazati število usposobljenih v Programu temeljnega usposabljanja svetovalcev za kakovost v izobraževanju odraslih glede na organizacije, iz katere prihajajo.

Slika 57: Usposobljeni svetovalci za kakovost glede na vrsto organizacije, iz katere prihajajo, po posamezni izvedbi (N=29)

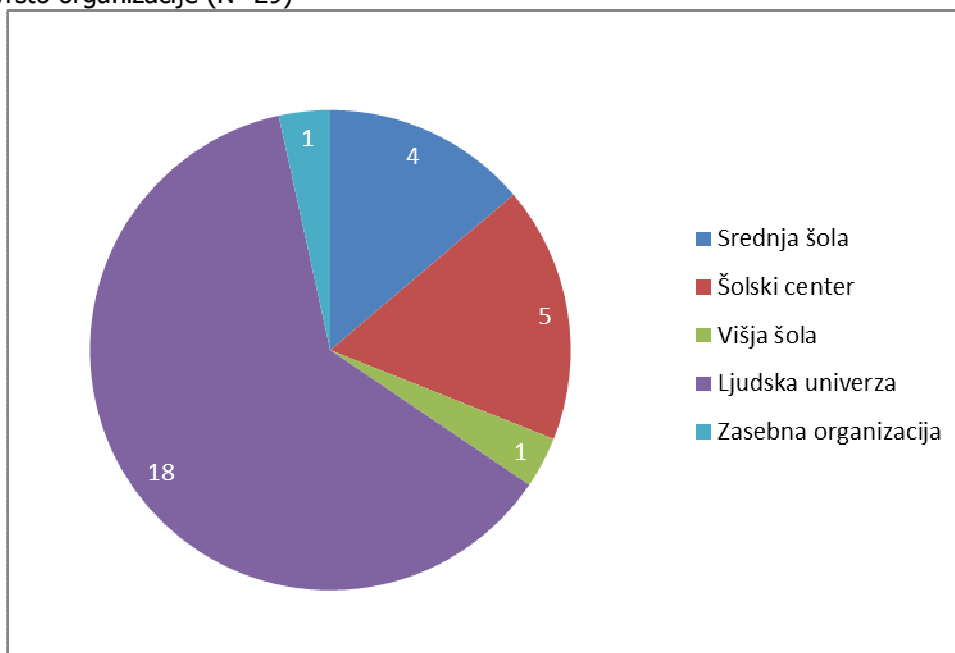

Vir: Izdana potrdila o usposobljenosti po programu usposabljanja svetovalcev za kakovost v izobraževanju odraslih, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije

Razmerje pokaže, da so bili v prvi izvedbi usposobljeni svetovalci iz bolj raznolikih organizacij kot je to značilno za drugo izvedbo. Tako je v prvi izvedbi največji delež usposobljenih iz ljudskih univerz (8), sledijo usposobljeni iz šolskih centrov (5), srednjih šol (3) in višjih šol (1). V drugi izvedbi imamo več kot 80 odstotkov usposobljenih iz ljudskih univerz (10), 10 odstotkov pa jih je bilo iz srednjih šol (1) in zasebnih organizacij (1).

Skupni pregled pokaže, da smo v Programu usposabljanja svetovalcev za kakovost v izobraževanju odraslih usposobili največ udeležencev iz ljudskih univerz, sledijo udeleženci iz šolskih centrov, srednjih šol, zasebnih organizacij in višjih šol. Spodnja slika prikazuje še skupni pregled števila vseh usposobljenih v Programu temeljnega usposabljanja svetovalcev za kakovost v izobraževanju odraslih glede na vrsto organizacije.

Slika 58: Usposobljeni udeleženci v Programu temeljnega usposabljanja za svetovalce za kakovost glede na vrsto organizacije (N=29)

Vir: Izdana potrdila o usposobljenosti po programu usposabljanja svetovalcev za kakovost v izobraževanju odraslih, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije

Da je med usposobljenimi največ tistih, ki prihajajo iz ljudskih univerz, delno lahko povežemo s tem, da se Program usposabljanja svetovalcev za kakovost v izobraževanju odraslih navezuje na Program usposabljanja za uporabo modela za presojanje in razvijanje kakovosti POKI, za katerega smo v prejšnjem poglavju že pokazali, da smo po njem usposobili največje število strokovnih delavcev, ki so prihajali iz ljudskih univerz. Kot smo pokazali v uvodu v to poglavje, je bilo sodelovanje v projektu POKI oz. opravljeno usposabljanje za uporabo modela za samoevalvacijo POKI eno izmed meril za izbor kandidatov za svetovalce za kakovost. Ob tem velja poudariti, da ni šlo za izločitveno merilo, saj sta oba javna razpisa odprla možnost, da usposobijo lastne svetovalce za kakovost tudi izobraževalne organizacije, ki še niso sodelovale v projektu POKI, pač pa uporabljajo druge pristope za samoevalvacijo. Te organizacije so dokazale, da so kandidati za svetovalce, ki jih prijavljajo, že imeli opravljeno temeljno usposabljanje za presojanje in razvijanje kakovosti po katerem drugem programu usposabljanja.

Smo pa že pri analizi usposobljenosti udeležencev po Programu temeljnega usposabljanja za samoevalvacijo po modelu POKI ugotavljali, da so se vanj v zadnjih letih bolj vključevale ljudske univerze kot druge vrste izobraževalnih organizacij. In verjetno lahko pri analizi usposobljenosti svetovalcev za kakovost zabeležimo podobno opažanje kot smo ga že v prejšnjem poglavju, namreč, da so se srednje šole, ki večinoma izvajajo izobraževanje mladine, izobraževanje odraslih pa le v manjšem obsegu, v zadnjih letih verjetno bolj vključevale v projekte in usposabljanja s področja kakovosti, ki so se razvijala na področju mladinskega izobraževanja.

V nadaljevanju nas je zanimalo še, koliko izmed izobraževalnih organizacij, ki so danes nosilke zelenega znaka kakovosti¹⁰⁴, ima tudi usposobljenega svetovalca za kakovost in obratno, koliko je izobraževalnih organizacij, ki imajo usposobljenega svetovalca za kakovost, pa niso nosilke zelenega znaka kakovosti.

Preglednica 58: Izobraževalne organizacije, ki imajo usposobljenega svetovalca za kakovost in izobraževalne organizacije, nosilke zelenega znaka kakovosti do vključno 30. 6. 2012

Št.	IZOBRAŽEVALNE ORGANIZACIJE, V KATERIH IMAJO USPOSOBLJENEGA SVETOVALCA ZA KAKOVOST	NOSILCI ZELENEGA ZNAKA KAKOVOSTI V LETU 2012 in sicer do vključno 30. 6. 2012	
		DA	NE
1	Andragoški zavod - Ljudska univerza Velenje	DA	
2	Andragoški zavod Maribor - Ljudska univerza	DA	
3	B&B izobraževanje in usposabljanje d.o.o.		NE
4	Biotehniški izobraževalni center Ljubljana - Višja šola	DA	
5	Center za izobraževanje in kulturo Trebnje	DA	
6	Ljudska univerza Ajdovščina	DA	
7	Ljudska univerza Celje	DA	
8	Ljudska univerza Kočevje	DA	
9	Ljudska univerza Koper	DA	
10	Ljudska univerza Lendava, Zavod za izobraževanje odraslih in mladine	DA	
11	Ljudska univerza Murska Sobota	DA	
12	Ljudska univerza Nova Gorica	DA	
13	Ljudska univerza Ormož	DA	
14	Ljudska univerza Radovljica		NE
15	Ljudska univerza Škofja Loka	DA	
16	MOCIS, Center za izobraževanje odraslih	DA	
17	Razvojno izobraževalni center Novo mesto	DA	
18	Srednja elektro-računalniška šola Maribor		NE
19	Srednja trgovska šola Ljubljana		NE
20	Šola za hortikulturo in vizualne umetnosti Celje	DA	
21	Šola za strojništvo Škofja Loka	DA	
22	Šolski center Ptuj	DA	
23	Šolski center Rudolf Maister Kamnik		NE
24	Šolski center Slovenske Konjice - Zreče		NE
25	Šolski center Velenje		NE
26	Šolski center za pošto, ekonomijo in telekomunikacije	DA	
27	UPI Ljudska univerza Žalec	DA	
28	Zavod za izobraževanje in kulturo Črnomelj	DA	
29	Zavod za tehnično izobraževanje	Organizacija je v stečaju.	
	SKUPAJ	21 (75%)	7 (25%)

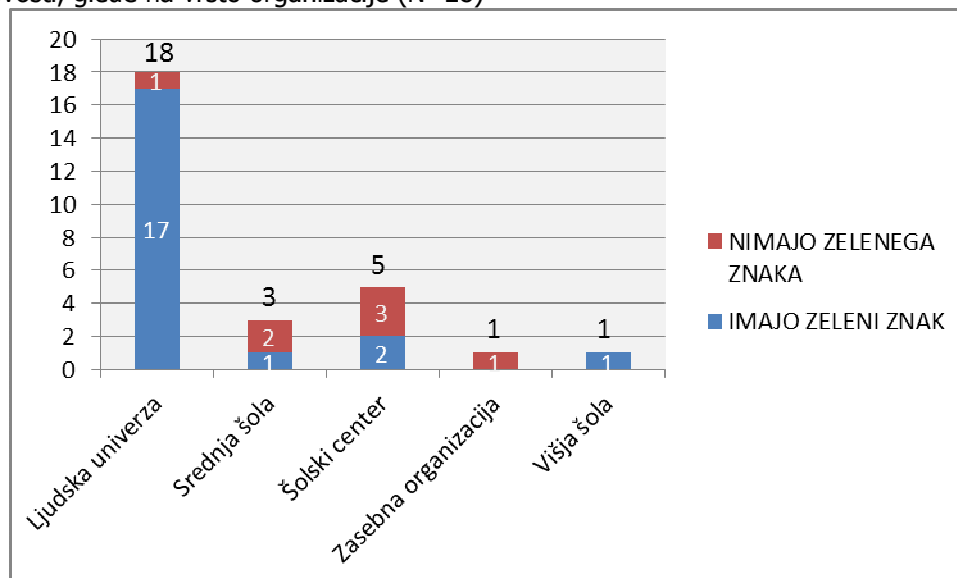
¹⁰⁴ Zeleni znak POKI pridobi izobraževalna organizacija, ki sodeluje v projektu POKI in dve leti po natančno določeni metodologiji presoja svojo kakovost v izobraževanju odraslih ter na podlagi ugotovitev vpeljuje izboljšave. Organizacija, ki ji poteče pravica do uporabe zelenega znaka POKI, lahko ACS zaprosi za pravico do podaljšanja uporabe znaka. S pisno vlogo za podaljšanje pravice do uporabe zelenega znaka POKI mora utemeljiti in dokazati, da dosega vseh naslednjih pet kriterijev za pridobitev pravice do uporabe zelenega znaka POKI in sicer da: 1. organizirano skrbi za presojanje kakovosti vsaj pri štirih kazalnikih, ki jih vsebuje model POKI; 2. v svojih letnih poročilih in načrtih ter na andragoških zborih obravnava vprašanja kakovosti v izobraževanju odraslih; 3. ima oblikovano skupino za kakovost, ki si sistematično prizadeva za razvoj kakovosti v izobraževanju odraslih v organizaciji; 4. ima letne ali srednjeročne načrte za razvoj kakovosti v izobraževanju odraslih; 5. sistematično izpeljuje dejavnosti, ki zvišujejo raven kakovosti izobraževanja odraslih.

Vir: Izdana potrdila o usposobljenosti po programu usposabljanja svetovalcev za kakovost v izobraževanju odraslih, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije in Pregled uporabnikov zelenega znaka POKI, spletna stran Kakovost ACS

Iz zgornje preglednice razberemo, da je med 28 izobraževalnimi organizacijami, ki so usposobile svetovalca za kakovost in danes še delujejo, kar 75% takšnih, ki so tudi nosilke zelenega znaka kakovosti. Posredno bi iz tega podatka lahko sklepali, da vloga svetovalcev za kakovost ima nek učinek na sistematično in kontinuirano delo izobraževalne organizacije na področju kakovosti.

Iz spodnje slike je razvidno, koliko organizacij, ki imajo usposobljenega svetovalca za kakovost, ima oz. nima zeleni znak kakovosti, glede na vrsto organizacije.

Slika 59: Organizacije, ki imajo usposobljenega svetovalca za kakovost ter imajo oz. nimajo zeleni znak kakovosti, glede na vrsto organizacije (N=28)

Vir: Izdana potrdila o usposobljenosti po programu usposabljanja svetovalcev za kakovost v izobraževanju odraslih, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije in Pregled uporabnikov zelenega znaka POKI, spletna stran Kakovost ACS

Kot pri programu usposabljanja za uporabo modela POKI, se tudi v tem programu pokaže, da je največji delež ljudskih univerz, ki resno presojujejo kakovost ter to dokazujejo z zelenim znakom kakovosti, hkrati se tudi redno dodatno usposabljujejo. Vse druge organizacije, glede na vrsto, so v programu v manjšini.

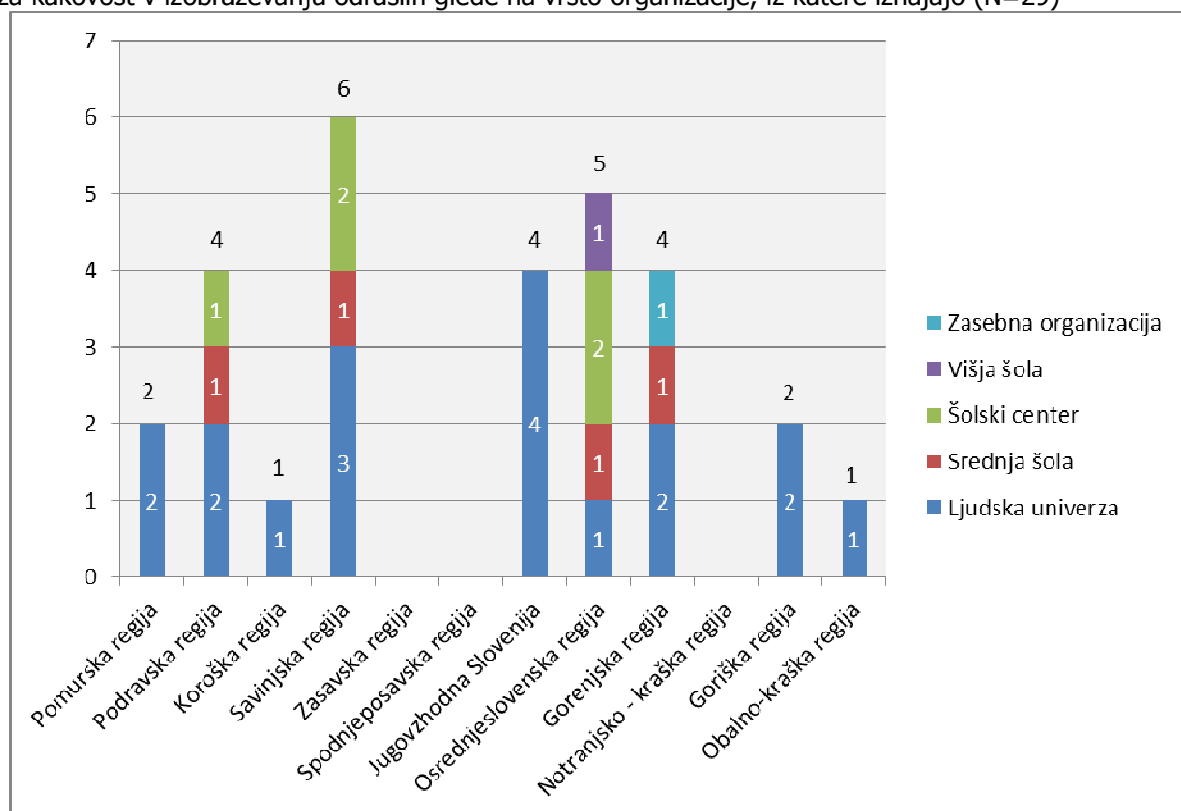
Ko bomo v naslednjem letu izpeljevali drugi del študije in ugotavljali fluktuacijo svetovalcev za kakovost, bo zanimivo analizirati, če imajo v izobraževalnih organizacijah, ki danes niso nosilke zelenega znaka kakovosti, še usposobljenega svetovalca za kakovost.

USPOSOBLJENI GLEDE NA REGIJSKO RAZMEŠČENOST ORGANIZACIJ

V nadaljevanju prikazujemo, kakšna je regijska razpršenost usposobljenih po Programu temeljnega usposabljanja svetovalcev za kakovost v izobraževanju odraslih glede na organizacijo, ki jih je poslala na usposabljanje. Pri regijski razpršenosti smo

upoštevali kraj, kjer ima organizacija sedež. Spodnja preglednica pokaže, da se je od leta 2006 do 2012 po obravnavanem programu usposobilo največ udeležencev iz organizacij, ki imajo sedež v Savinjski regiji (6), Osrednjeslovenski regiji (5), Podravska (4), Jugovzhodni (4) in Gorenjski regiji (4). Iz ostalih regij sta se usposobila po en ali dva udeleženca in sicer iz Pomurske, Goriške, Koroške in Obalno-kraške regije. Iz Zasavske, Spodnjeposavske in Notranjsko-kraške regije nimamo usposobljenih svetovalcev za kakovost.

Slika 60: Regijska razporejenost vseh usposobljenih v Programu temeljnega usposabljanja svetovalcev za kakovost v izobraževanju odraslih glede na vrsto organizacije, iz katere izhajajo (N=29)

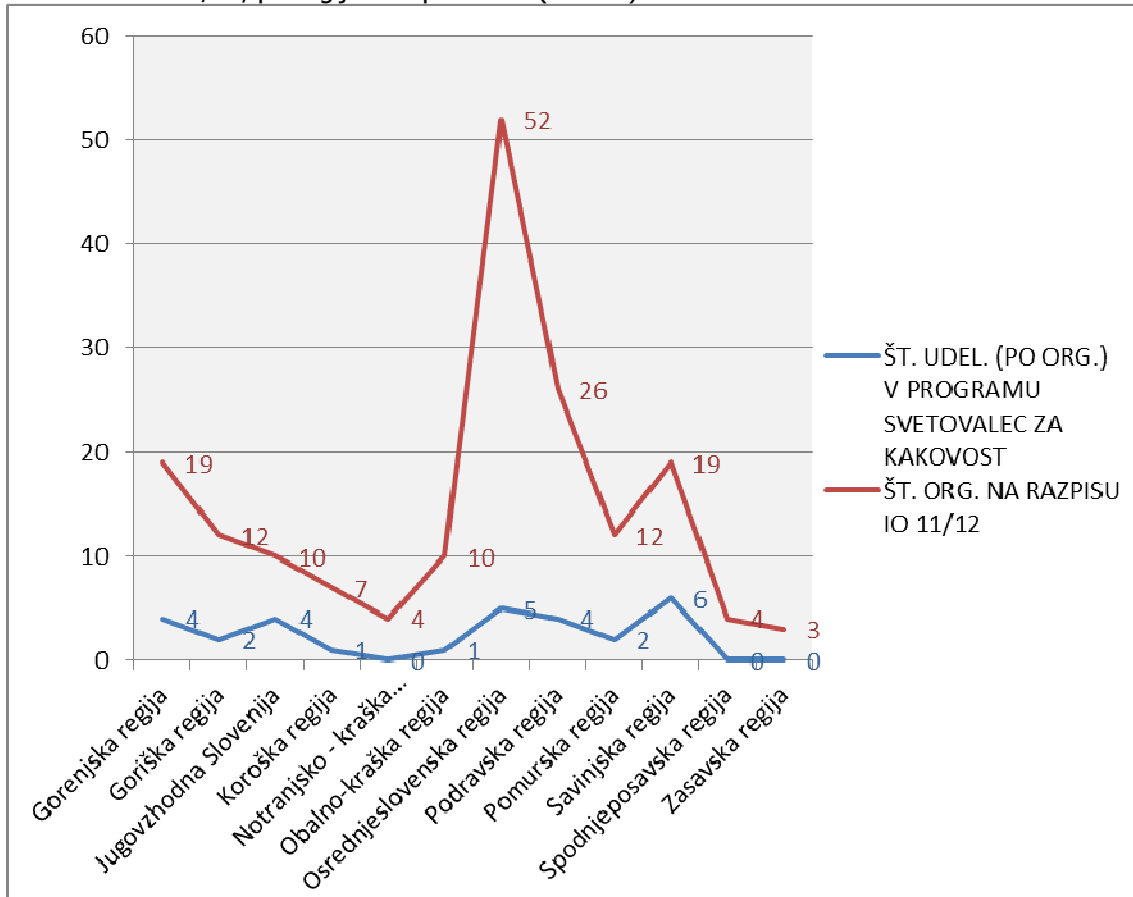
Vir: Izdana potrdila o usposobljenosti po programu usposabljanja svetovalcev za kakovost v izobraževanju odraslih, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije

Glede na vrsto organizacij, iz katere prihajajo usposobljeni, je razvidno, da je največji odstotek usposobljenih svetovalcev za kakovost iz ljudskih univerz (npr. iz Pomurske, Koroške, Jugovzhodne, Goriške in Obalno-kraške regije so vsi udeleženci iz ljudskih univerz). Iz najbolj raznolikih organizacij glede na vrsto organizacij prihajajo usposobljeni svetovalci za kakovost iz Osrednjeslovenske regije, nato sledijo Podravska, Savinjska in Gorenjska regija.

Da bomo lahko bolj objektivno ovrednotili število usposobljenih svetovalcev za kakovost, v nadaljevanju prikazujemo še podatke o tem, koliko je bilo v šolskem letu 2011/2012 po podatkih Razpisa za vpis odraslih v javno-veljavne izobraževalne programe, izobraževalnih organizacij, ki izvajajo javno-veljavno izobraževanje odraslih po regijah, in koliko imamo v teh regijah že usposobljenih svetovalcev za kakovost. Ob vpogledu v podatke velja imeti v mislih, da je bil doslej iz vsake izobraževalne organizacije usposobljen največ en svetovalac za kakovost, se pravi, da je število usposobljenih svetovalcev za kakovost, ki jih prikazuje slika, enako številu

izobraževalnih organizacij v regijah, ki imajo usposobljene svetovalce za kakovost oz. povedano natančneje, ki so usposobile vsaj enega svetovalca za kakovost. Predvideti moramo namreč tudi, da morda v kakšni izmed teh organizacij, danes usposobljenega svetovalca za kakovost ni več zaradi fluktuacije osebja.

Slika 61: Primerjava števila usposobljenih svetovalcev za kakovost (glede na organizacijo, iz katere prihajajo) po regijski razpršenosti (N=29) in števila organizacij, ki nudijo javno-veljavno izobraževanje odraslih v letu 2011/12, po regijski razpršenosti (N=178)

Vir: Izdana potrdila o usposobljenosti po programu usposabljanja svetovalcev za kakovost v izobraževanju odraslih, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije in Razpis za vpis odraslih v šolskem letu 2011/12

Če izhajamo iz ambicioznega cilja, namreč, da bi imela vsaka izobraževalna organizacija, ki izvaja javno-veljavno izobraževanje odraslih usposobljenega svetovalca za kakovost, potem lahko iz zgornje slike najprej ugotovimo, da smo od tega cilja še zelo oddaljeni. Vseh izobraževalnih organizacij, ki so v Razpisu za vpis odraslih 2011/2012 razpisovale javno-veljavne programe za odrasle je bilo namreč 178. Usposobljenih svetovalcev za kakovost pa je skupaj 29. Svetovalce za kakovost je torej doslej usposobilo 16,2% od vseh izobraževalnih organizacij, ki so v šolskem letu 2011/2012 izpeljevali javno-veljavno izobraževanje odraslih. Takšen podatek je seveda razumljiv, saj sta bili doslej izpeljani le dve izvedbi temeljnega usposabljanja svetovalcev za kakovost. Je pa tudi vreden razmisleka, ko bomo v prihodnje snovali nadaljnji razvoj omrežja svetovalcev za kakovost in strateško načrtovali nadaljnje umeščanje vloge svetovalca za kakovost v izobraževalne organizacije za odrasle. Verjetno zares ni realno pričakovati, da bi imela vsaka od teh 178 izobraževalnih

organizacij v prihodnje svojega svetovalca za kakovost, vsaj v kratkem obdobju ne. Zato pa je potrebno, glede na razpoložljive kadrovske in finančne vire pripraviti projekcije, v katerih vrstah izobraževalnih organizacij in po kakšnih kriterijih se bo v prihodnje razvijala vloga svetovalca za kakovost.

V nadaljevanju si oglejmo podatke o organizacijah iz Razpisa za vpis odraslih 2011/2012 še glede na vrsto izobraževalne organizacije, ki imajo sedež v posamezni regiji, v primerjavi s številom usposobljenih svetovalcev za kakovost glede na vrsto izobraževalne organizacije, po regijah.

Preglednica 59: Število izobraževalnih organizacij v regiji, ki izvajajo javno-veljavne izobraževalne programe za odrasle in število usposobljenih svetovalcev za kakovost po vrsti organizacij

ŠT.	REGIJA V SLOVENIJI	IZOBRAŽEVALNE ORGANIZACIJE, KI IZPELJUJEJO JAVNO-VELJAVNO IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH PO REGIJAH IN PO VRSTI ORGANIZACIJE TER USPOSOBLJENI SVETOVALCI ZA KAKOVOST PO REGIJAH IN PO VRSTI ORGANIZACIJE								
		NIŽJE, SRED. POKL., SRED. TEHN. IN STROK. ŠOLE TER GIMN.			LJUDSKE UNIVERZE			DRUGE IZOBRAŽEVALNE ORGANIZACIJE ¹⁰⁵		
		Število organizacij	Število usposobljenih svetovalcev za kakovost	Odstotek usposobljenih svetovalcev glede na število vseh organizacij v regiji	Število organizacij	Število usposobljenih svetovalcev za kakovost	Odstotek usposobljenih svetovalcev glede na število vseh organizacij v regiji	Število organizacij	Število usposobljenih svetovalcev za kakovost	Odstotek usposobljenih svetovalcev glede na število vseh organizacij v regiji
1	Pomurska regija	6	0	0	4	2	50	2		0
2	Podravska regija	17	2	11,76	4	2	50	5		0
3	Koroška regija	4	0	0	2	1	50	1		0
4	Savinjska regija	10	3	30	5	3	60	4		0
5	Zasavska regija	2	0	0	1		0			0
6	Spodnjeposavska regija	3	0	0	1		0			0
7	Jugovzhodna Slovenija	5	0	0	4	4	100	1		0
8	Osrednjeslovenska regija	27	4	14,8	2	1	50	23		0
9	Gorenjska regija	8	1	12,5	5	2	40	6	1	16,66
10	Notranjsko – kraška regija	2	0	0	2		0			0
11	Goriška regija	5	0	0	2	2	100	5		0
12	Obalno-kraška regija	4	0	0	2	1	50	4		0
	Skupaj	93	10	10,75	34	18	52,94	51	1	1,96

Vir: Izdana potrdila o usposobljenosti po programu usposabljanja svetovalcev za kakovost v izobraževanju odraslih, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije in Razpis za vpis odraslih v šolskem letu 2011/12

¹⁰⁵ K drugim izobraževalnim organizacijam glede na Razpis za vpis odraslih 2011/12 spadajo zasebne organizacije, univerze in razvojni centri oz. razvojne agencije, ki izvajajo javno-veljavne programe za odrasle.

Kot je razvidno iz prejšnje preglednice, smo doslej usposobili svetovalce za kakovost kar v polovici od vseh ljudskih univerz, ki izpeljujejo javno-veljavno izobraževanje odraslih ter v samo 10,75% srednjih šol ter šolskih centrov in gimnazij in 1,96% drugih izobraževalnih organizacij.

Z vidika strateškega načrtovanja širitve omrežja svetovalcev za kakovost so ti podatki dragoceni, saj nam pokažejo, da bi morali v prihodnje zagotoviti, da bi imele vse ljudske univerze usposobljenega svetovalca za kakovost, manjka pa jih še polovico. Kar zadeva srednje šole, kjer je vrzel veliko večja, pa bi mogoče za začetek kazalo proučiti, katere od njih imajo formalno organizacijsko enoto za izobraževanje odraslih in širitev omrežja svetovalcev za kakovost na tem področju spodbuditi najprej tako, da bi bile s ponovnim javnim razpisom povabljene k usposabljanju svetovalcev za kakovost tiste srednje šole in šolski centri, ki imajo formalno organizirano izobraževanje odraslih s samostojno notranjo organizacijsko enoto. Kar zadeva druge izobraževalne organizacije, sem v največji meri sodijo zasebne izobraževalne organizacije, ki večinoma izvajajo javno-veljavno jezikovno izobraževanje. Katere od teh izobraževalnih organizacij in po katerih kriterijih bi bile tudi upravičene do sofinanciranja usposabljanja svetovalca za kakovost, bi bilo potrebno posebej proučiti ob nadaljnjih širitvah omrežja svetovalcev za kakovost.

UGOTOVITVE

Ob koncu povzemamo ključne ugotovitve analize.

- Analiza je pokazala, da je ACS v letu 2004 v podporo razvoju in vzpostavitvi vloge svetovalcev za kakovost v izobraževalnih organizacijah za odrasle, razvil program temeljnega usposabljanja za svetovalce za kakovost. Program je bil prenovljen leta 2012, takrat je bil tudi preimenovan v Program temeljnega usposabljanja svetovalcev za razvoj kakovosti v izobraževanju odraslih.
- V obdobju od 2006 do 2012 sta bili izpeljani dve izvedbi usposabljanja svetovalcev za kakovost. Število izvedb je bilo odvisno od javnih razpisov ministrstva, vsakokratni javni razpis je namreč določil število izobraževalnih organizacij, ki bodo v določenem obdobju sofinancirane za vzpostavitev vloge svetovalcev za kakovost v lastni izobraževalni organizaciji, posledično temu pa tudi število kandidatov za svetovalce za kakovost, ki se bodo lahko udeležili temeljnega usposabljanja. V obdobju, ki je bilo predmet analize, sta bila izvedena dva javna razpisa, prvi v letu 2005, drugi pa v letu 2010. Na prvem javnem razpisu je bilo razpisanih 20 mest za svetovalce za kakovost, na drugem pa 15.
- Od kandidatov za svetovalce za kakovost, ki so se vključili v usposabljanje v letu 2006, se jih je v letu 2007 usposobilo 17, izmed tistih, ki so se udeležili usposabljanja v letu 2011, pa se jih je usposobilo 12. Skupaj je bilo tako doslej usposobljenih 29 svetovalcev za kakovost.
- Večina (18 oz. 62 %) usposobljenih svetovalcev so na usposabljanje poslale ljudske univerze, 5 oz. 17 % jih je prihajalo iz šolskih centrov, 4 oz. 13,8 % iz

srednjih šol, po en usposobljen udeleženec pa je iz zasebne izobraževalne organizacije in višje šole.

- Zanimalo nas je tudi, koliko od tistih izobraževalnih organizacij, ki imajo (ali so imele) svetovalca za kakovost, jih je bilo do vključno 30. 6. 2012 med nosilci zelenega znaka kakovosti. Analiza je pokazala, da je 75 % od tistih izobraževalnih organizacij, ki so usposobile svetovalca za kakovost, tudi med nosilci zelenega znaka kakovosti. Posredno iz tega lahko sklepamo, da tudi svetovalci za kakovost v izobraževalnih organizacijah s svojim specialističnim znanjem s tega področja prispevajo k sistematičnemu in kontinuiranemu delu izobraževalne organizacije na področju kakovosti.
- Analiza podatkov glede na regijo, v kateri imajo sedež izobraževalne organizacije, iz katerih prihajajo usposobljeni svetovalci za kakovost, je pokazala, da doslej nismo uspeli usposobiti svetovalcev za kakovost v vseh slovenskih regijah. Nobenega svetovalca za kakovost doslej nismo usposobili v Zasavski, Spodnjeposavski in Notranjsko-kraški regiji.
- Z vidika premisleka o tem, koliko svetovalcev za kakovost bi potrebovali, da bi z njimi lahko pokrili potrebe po svetovalni dejavnosti za kakovost v izobraževalnih organizacijah za odrasle, je pomenljiv podatek, da je bilo v Razpisu za vpis odraslih 2011/2012 v javno-veljavno izobraževanje 178 izobraževalnih organizacij, ki tovrstno izobraževanje izvajajo. Usposobljenih pa imamo 29 svetovalcev za kakovost, kar pomeni, da smo s tem v dosedanjem obdobju vzpostavljanja vloge svetovalca za kakovost pokrili le 16,2 % izobraževalnih organizacij.
- Nekoliko raznolika slika se pokaže, če opravimo analizo po vrstah izobraževalnih organizacij. V tem primeru lahko ugotovimo, da je v vseh slovenskih regijah nižjih ter srednjih poklicnih in strokovnih šol ter gimnazij 93, usposobljenih svetovalcev za kakovost v tovrstnih izobraževalnih organizacijah pa je 10 oz. 10,8 %. Drugačna je slika pri ljudskih univerzah. Teh je bilo v obravnavanem razpisu 34,2 (52,9 %) pa jih ima usposobljenega svetovalca za kakovost.
- Ponovno se pokaže slika, ki smo jo zaznali že pri analizi temeljnega usposabljanja za uporabo modela za samoevalvacijo POKI. Namreč, da smo večino svetovalcev za kakovosti usposobili na ljudskih univerzah, precej manj pa na srednjih šolah in v drugih vrstah izobraževalnih organizacij.
- Z vidika nadaljnjega razvoja vloge svetovalca za razvoj kakovosti v izobraževalnih organizacijah in nacionalnega omrežja svetovalcev za razvoj kakovosti, bi bilo za prihodnje potrebno strateško opredeliti, na kakšen način in kam je smiselno omrežje širiti. Smiselno bi bilo, da se čim prej omogoči nova temeljna usposabljanja, s katerimi bi pokrili naslednje: 1. Omogočili vzpostavitev vloge svetovalcev za kakovost na tistih ljudskih univerzah, ki doslej svojih kadrov še niso vključevale v temeljno usposabljanje za vzpostavitev vloge svetovalcev za razvoj kakovosti; 2. Spodbuditi bi bilo

potrebno zanimanje srednjih šol za vzpostavitev vloge svetovalca za kakovost, to velja posebej za tiste srednje šole, ki imajo vzpostavljeno notranje-organizacijsko enoto za izobraževanje odraslih. Opredeliti bi bilo potrebno merilo števila vpisa odraslih, ki je dovolj obsežen, da je smiselno in potrebno, da izobraževalna organizacija zato vlaga v razvoj izobraževanja odraslih tudi z vzpostavitvijo vloge svetovalca za kakovost. 3. Redna temeljna usposabljanja, ki bi se izvajala na 2 do 3 leta, bi omogočila tudi, da se zapolnijo vrzeli, ki v izobraževalnih organizacijah nastanejo zaradi fluktuacije že usposobljenih svetovalcev za kakovost (odhod v drugo službo, upokojitev, prerazporeditev na drugo delovno mesto ipd.).

- Poleg temeljnega usposabljanja novih svetovalcev za kakovost, pa je v prihodnje potrebno zagotavljati tudi možnost spopolnjevanja delujočih svetovalcev za kakovost ter zagotavljanja strokovnih kadrov, ki na nacionalni ravni skrbijo za razvoj in delovanje nacionalnega omrežja svetovalcev.

4 VIRI IN LITERATURA

Avsenik, Š. (2006). Razvoj in evalvacija programa Projektno učenje za mlajše odrasle v Sloveniji, diplomsko delo. Ljubljana: Filozofska fakulteta.

Benedik, I. (1994). Sam do znanja. Ljubljana: Andragoški center Slovenije.

Benedik, I. (1996). Organizirano samostojno učenje – pristop v učenju in izobraževanju za potrebe 21. stoletja (1. del). Sodobna pedagogika, št. 1- 2, letnik 1996, str. 48-56.

Benedik, I. (2000). Organizirano samostojno učenje: dozrajšnji razvoj in razvoj v prihodnosti, interno gradivo. Ljubljana: Andragoški center Slovenije.

Benedik, I. (2001). Organizirano samostojno učenje odraslih v Sloveniji, magistrsko delo. Ljubljana: Filozofska fakulteta.

Birman Forjanič, Z.; Đorđević, N.; Klemenčič, S.; Vilič Klenovšek, T.; Možina, T.; Orešnik Cunja, J.; Žalec, N. (2008). Prikaz dosežkov in razvojnih izzivov izobraževalne dejavnosti Andragoškega centra Slovenije: izhodišča za oblikovanje nove zasnove andragoškega spopolnjevanja. Ljubljana: Andragoški center Slovenije.

Bogataj, N. (ur.) (2005). Študijski krožki - od zamisli do sadov v prvem desetletju. Ljubljana: Andragoški center Republike Slovenije.

Bogataj, N. (2007). Centri za vseživljenjsko učenje: nove možnosti za vse. Ljubljana: Andragoški center Slovenije.

Bogataj, N. (2012). Analiza študijskih krožkov: nelektorirano poročilo stanja in trendov. Ljubljana: Andragoški center Republike Slovenije. Dostopno na: http://arhiv.acs.si/porocila/Analiza_studijskih_krozkov.pdf.

Dobrovoljc A.; Hlebec V.; Klemenčič S.; Knaflič L.; Močnik R.; Nadrag P.; Istenič Starčič A. (2003). Evalvacija socialnointegracijske vloge programa Projektno učenje za mlajše odrasle. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete.

Drofenik, O. (1993). Funkcionalno opismenjevanje odraslih v Sloveniji: poročilo o poteku dela v letu 1992 in Zasnova programa dela v letu 1993. Ljubljana: Andragoški center Slovenije.

Drofenik, O. (1993). Vloga sofinancerjev pri izvajanju programov Usposabljanje za življenjsko uspešnost. V: Krajnc, A. idr. (1993). Funkcionalna pismenost: drugi slovenski posvet. Ljubljana: Andragoški center RS, str. 14-38.

Drofenik, O. (1998). Evalvacija programov Usposabljanje za življenjsko uspešnost: nacionalno poročilo za leti 1996 in 1997. Ljubljana: Andragoški center Slovenije.

Evalvacijska študija Javno veljavni program Projektno učenje za mlajše odrasle - PUM, Program Temeljno usposabljanje za mentorje – TUM PUM (2010). Ljubljana: Andragoški center Slovenije.

E-Novičke Andragoškega centra Slovenije od 1992 do 2012. Ljubljana: Andragoški center Slovenije. Dostopno na: <http://www.acs.si/e-novicke>.

Ileršič, A. (2007). Programi za razvoj pismenosti. Ljubljana: Andragoški center Slovenije.

Interna dokumentacija programa usposabljanja svetovalcev za kakovost v izobraževanju odraslih. Ljubljana: Andragoški center Slovenije

Interna dokumentacija projekta ALLEGRO. Ljubljana: Andragoški center Slovenije.

Interna dokumentacija projekta POKI. Ljubljana: Andragoški center Slovenije

Interna dokumentacija projekta Študijski krožki. Ljubljana: Andragoški center Slovenije.

Interna dokumentacija projekta Študijski krožki »Beremo z Manco Košir«. Ljubljana: Andragoški center Slovenije.

Interna dokumentacija projekta VIVACE. Ljubljana: Andragoški center Slovenije.

Interna poročila ACS o izvedbi programov ISIO v letih od 2000 do 2012. Ljubljana: Andragoški center Slovenije.

Interna poročila ACS o izvedbi programov UŽU v letih od 1992 do 2011. Ljubljana: Andragoški center Slovenije.

Ivančič, A. in Gnidovec, M. (2005). Delovno mesto kot dejavnik ohranjanja in izboljševanja pismenosti. Družboslovne razprave, letnik 12, št. 51, str. 113-138.

Izdana potrdila o usposobljenosti po programu Svetovanje in mentorstvo pri organiziranem samostojnem učenju, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije. Ljubljana: Andragoški center Slovenije.

Izdana potrdila o usposobljenosti po programu Temeljno usposabljanje vodij in mentorjev študijskih krožkov, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije. Ljubljana: Andragoški center Slovenije.

Izdana potrdila o usposobljenosti po programu Temeljno usposabljanje mentorjev in vodij študijskih krožkov »Beremo z Manco Košir, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije. Ljubljana: Andragoški center Slovenije.

Izdana potrdila o usposobljenosti po programu Temeljno usposabljanje za mentorje v programu Projektno učenje za mlajše odrasle, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije. Ljubljana: Andragoški center Slovenije.

Izdana potrdila o usposobljenosti po programu usposabljanja svetovalcev ISIO, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije. Ljubljana: Andragoški center Slovenije.

Izdana potrdila o usposobljenosti po programu usposabljanja svetovalcev za kakovost v izobraževanju odraslih, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije. Ljubljana: Andragoški center Slovenije.

Izdana potrdila o usposobljenosti po programu usposabljanja za uporabo modela za presojanje in razvijanje kakovosti POKI, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije. Ljubljana: Andragoški center Slovenije.

Izdana potrdila o usposobljenosti po programu usposabljanja učiteljev za izvajanje programov UŽU, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije. Ljubljana: Andragoški center Slovenije.

Izdana potrdila o usposobljenosti po programu Usposabljanje za mentorje študijskih krožkov v okviru projekta ALLEGRO, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije. Ljubljana: Andragoški center Slovenije.

Izdana potrdila o usposobljenosti po programu Usposabljanje za mentorje študijskih krožkov v okviru projekta VIVACE, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije. Ljubljana: Andragoški center Slovenije.

Izdana potrdila o usposobljenosti po programu Uvodni seminar o postavitvi in vodenju središča za samostojno učenje, arhiv izdanih potrdil Andragoškega centra Slovenije. Ljubljana: Andragoški center Slovenije.

Izhodišča in strokovne podlage za prenovo programov, interno gradivo. (2011). Ljubljana: Andragoški center Slovenije.

Janko, A. in Možina, E. (1994). Evalvacija v programih za funkcionalno pismenost. V: Kožuh, B. in Kramar, M. (ur.). Vzgoja in izobraževanje danes – za danes in jutri: zbornik gradiv s posveta, Portorož, 24. do 26. november 1994. Ljubljana: Zveza društev pedagoških delavcev Slovenije, str. 264-279.

Javni razpis za sofinanciranje izobraževalnih programov za zmanjševanje izobrazbenega primanjkljaja. (2005). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.

Javni razpis za sofinanciranje za razvoja kakovosti v izobraževanju odraslih od 2009 do 2013. (2009). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.

Javrh, P. (2011). Razvoj učiteljeve poklicne poti – Učno gradivo 2, Poklicanost. Ljubljana: Andragoški center Slovenije.

Javrh, P. in Kuran, M. (2012). Temeljne zmožnosti odraslih. Priročnik za učitelje. Ljubljana: Andragoški center Slovenije.

Klemenčič, S. (1995). Učimo se v študijskih krožkih. Ljubljana: Andragoški center Slovenije.

Klemenčič, S. in Možina, T. (2011). Presojanje in razvijanje kakovosti v izobraževanju odraslih. V: Kos Kecojević, Ž. in Gaber S. (ur.). Kakovost v šolstvu v Sloveniji. Ljubljana: Pedagoška fakulteta, str. 176-225. Dostopno na: <http://www.solazaravnatelj.si/ISBN/978-961-6637-32-9.pdf>.

Knaflič, L. (2000). Družinska pismenost v Sloveniji. V: Pismenost, participacija in družba znanja - 4. Andragoški kolokvij z mednarodno udeležbo. Ljubljana: Andragoški center Slovenije, str. 20-21.

Knaflič, L. (2002). Predstavitev novih programov za zviševanje ravni pismenosti. E-Novičke Andragoškega centra Slovenije, december 2002, str. 4-5.

Knaflič, L. (2006). Pismenost odraslih na podeželju, raziskovalno poročilo. Ljubljana, Andragoški center Slovenije. Dostopno na: http://porocila.acs.si/datoteke/Pismenost%20na%20podezelju-lektorirano_25.4.pdf.

Knaflič, L.; Mirčeva, S.; Možina, E. (2001). Temeljno znanje in spretnosti mladih, brezposelnih in staršev otrok, raziskovalno poročilo. Ljubljana: Andragoški center Slovenije. Dostopno na: <http://porocila.acs.si/datoteke/CELOTA18.pdf>.

Knowles, M. S. (1975). Self-Directed Learning: a guide for learners and teachers. New York: Association Press.

Kopenhagenska deklaracija. (2002). Kopenhagen: Evropska komisija. Dostopno na: http://europassd.cedefop.europa.eu/img/dynamic/c1401/type.FileContent.file/Copenhagen_sl_SI.PDF.

Kucler, S. B. (2004). Podeljena letošnja Evropska jezikovna priznanja - Med dobitniki tudi ACS kot koordinator nagrajenega projekta. E-Novičke Andragoškega centra Slovenije, december 2004, str. 6-8. Dostopno na: http://www.acs.si/upload/doc/193_Podeljena_letosnja_Evropska_jezikovna_priznanja.pdf.

Možina, E. (2011). Mejniki v razvoju področja pismenosti odraslih v Sloveniji. V: Javrh, P. (ur.). Obrabi pismenosti. Ljubljana: Andragoški center Slovenije, str. 15-35.

Možina, E.; Emeršič, B.; Knaflič, L.; Radovan, M.; Vehovar, V. (1999). Nacionalna raziskava Pismenost odraslih in udeležba v izobraževanju: tehnično poročilo. Ljubljana: Andragoški center Republike Slovenije.

Možina, E.; Javrh, P.; Kuran, M.; Vrbanjščak, K.; Šmalcelj, P.; Radovan, M.; Jamšek, D. (2010). Evalvacija javno veljavnega programa Usposabljanje za življenjsko uspešnost (UŽU) in Temeljno usposabljanje za učitelje v programih UŽU: povzetek zaključnega poročila. Ljubljana: Andragoški center Slovenije. Dostopno na: http://arhiv.acs.si/dokumenti/Evalvacija_JVP-UZU_in_TU_UZU.pdf.

Možina, T. in Klemenčič, S. (2008). Razvoj kakovosti izobraževanja odraslih – notranje in zunanje presojanje kakovosti. Ljubljana: Andragoški center Slovenije. Dostopno na: <http://poki.acs.si/documents/N-49-8.pdf>.

Možina, T. in Klemenčič, S. (2012). Mozaik kakovosti, Priporočila za vzpostavitev in razvoj notranjega sistema kakovosti v izobraževalni organizaciji. Ljubljana: Andragoški center Slovenije. Dostopno na: <http://kakovost.acs.si/doc/N-934-1.pdf>.

Nacionalna strategija za razvoj pismenosti 2006. Dostopno na: www.mizks.gov.si/fileadmin/mizks.gov.si/pageuploads/podrocje/razvoj_solstva/projekti/pismenost/strategija_NS RP_koncna.doc.

Novak, D. (2007). ALLEGRO – nagrajeni projekt Andragoškega centra Slovenije. E-Novičke Andragoškega centra Slovenije, september 2007, str. 2-3. Dostopno na: http://www.acs.si/upload/doc/192_ALLEGRO_nagrajeni_projekt_Andragoskega_centra_Slovenije.pdf.

Odredba o smeri izobrazbe vodje mentorske skupine in mentorjev v izobraževalnem programu Projektno učenje za mlajše odrasle. Uradni list RS, št. 63-3025/1999.

Okrožnica Ministrstva za šolstvo, znanost in šport o navodilih o postopku za obnovitev licence za mentorje PUM, št. 604-04-5/2001 z dne 11. 4. 2001.

Poročila o delu Andragoškega centra Slovenije v letih 1992 do 2011, interno gradivo. Ljubljana: Andragoški center Slovenije.

Poročila o delovanju središč za samostojno učenje. Ljubljana: Andragoški center Slovenije. Dostopno na: <http://ssu.acs.si/porocila/>.

Pravila za pridobitev potrdila za posameznike o sodelovanju v projektu POKI, interno gradivo. (2004). Ljubljana: Andragoški center Slovenije.

Pravila za pridobitev potrdila za posameznike o sodelovanju v projektu Svetovalci za kakovost, interno gradivo. (2006). Ljubljana: Andragoški center Slovenije.

Pravila za pridobitev potrdila za posameznike o sodelovanju v projektu Svetovalci za kakovost, interno gradivo. (2011). Ljubljana: Andragoški center Slovenije.

Pravilnik o nadaljnjem izobraževanju in usposabljanju strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju. Uradni list Republike Slovenije, št. 64/2004 s sprotnimi dopolnitvami.

Pravilnik o napredovanju zaposlenih v vzgoji in izobraževanju v nazive. Uradni list Republike Slovenije, št. 54/2002; št. 123/2008; št. 44/2009; št. 18/2010.

Pregled dosežkov projekta POKI v letih od 2001 do 2011. (2011). Ljubljana: Andragoški center Slovenije.

Pregled uporabnikov zelenega znaka POKI. Spletna stran Kakovost. (2012). Dostopno na: http://kakovost.acs.si/spodbude/zeleni_znak/pregled/

Program temeljnega usposabljanja mentorjev študijskih krožkov. (2011). Ljubljana: Andragoški center Slovenije. Dostopno na: <http://izobrazevanje.acs.si/dokumenti/N-523-1.pdf>.

Program temeljnega usposabljanja Svetovanje in mentorstvo pri organiziranem samostojnem učenju. (2011). Ljubljana: Andragoški center Slovenije. Dostopno na: http://izobrazevanje.acs.si/programoteka_as/razvojni/samostojno_ucenje/index.php?nid=5960&id=522.

Program temeljnega usposabljanja Uvodni seminar o postavitvi in vodenju središča za samostojno učenje. (2011). Ljubljana: Andragoški center Slovenije. Dostopno na: http://izobrazevanje.acs.si/programoteka_as/razvojni/samostojno_ucenje/index.php?nid=5960&id=521.

Program temeljnega usposabljanja za učitelje v programu Usposabljanje za življenjsko uspešnost Beremo in pišemo skupaj - UŽU-BIPS. (2011). Ljubljana: Andragoški center Slovenije. Dostopno na: <http://izobrazevanje.acs.si/dokumenti/N-487-1.pdf>.

Program temeljnega usposabljanja za učitelje v programu Usposabljanje za življenjsko uspešnost Most do izobrazbe - UŽU-MI. (2011). Ljubljana: Andragoški center Slovenije. Dostopno na: <http://izobrazevanje.acs.si/dokumenti/N-486-1.pdf>.

Program usposabljanja svetovalcev za kakovost v izobraževanju odraslih (2004). Ljubljana: Andragoški center Slovenije.

Program usposabljanja za uporabo modela za presojanje in razvijanje kakovosti POKI. (2004). Ljubljana: Andragoški center Slovenije.

Program usposabljanja za uporabo modela za presojanje in razvijanje kakovosti POKI. (2007). Ljubljana: Andragoški center Slovenije.

Program usposabljanja za uporabo modela za presojanje in razvijanje kakovosti POKI. (2011). Ljubljana: Andragoški center Slovenije. Dostopen na: <http://izobrazevanje.acs.si/dokumenti/N-497-1.pdfv>

Programi usposabljanja za življenjsko uspešnost (UŽU). Dostopno na: <http://pismenost.acs.si/projekti/uzu/>.

Programoteka programov usposabljanja in spopolnjevanja Andragoškega centra Slovenije. Dostopno na: http://izobrazevanje.acs.si/programoteka_as/.

Projektna dokumentacija projekta Razvoj in implementacija središč za samostojno učenje, interno gradivo. Ljubljana: Andragoški center Slovenije.

PUM Projektno učenje za mlajše odrasle - temeljni izobraževalni program za mentorje (1999). Ljubljana: Andragoški center Slovenije.

Radinovič Hajdič, M. (ur.). (2012). Odpiramo poti do znanja: zbornik Centrov vseživljenjskega učenja Slovenije. Novo mesto: RIC; Jesenice: Ljudska univerza; Slovenj Gradec: MOCIS; Postojna: Zavod Znanje; Koper: Ljudska univerza; Ptuj: Ljudska univerza; Murska Sobota: Ljudska univerza; Krško: Ljudska univerza; Žalec: Ljudska univerza; Ljubljana: CDI Univerzum; Velenje: AZ Ljudska univerza; Nova Gorica: Ljudska univerza; Trbovlje: Zasavska ljudska univerza; Maribor: AZ Ljudska univerza.

Razpis za vpis odraslih v šolskem letu 2011/12. Ministrstvo za šolstvo in šport in Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve. Dostopno na: http://www.mizks.gov.si/fileadmin/mizks.gov.si/pageuploads/podrocje/odrasli/Vpis/Razpis_2011_2012.pdf.

Rezultati javnega razpisa za centre vseživljenjskega učenja – CVŽU in odpiranje sistemov izobraževanja in usposabljanja v širše okolje – partnerstva. Ministrstvo za šolstvo in šport, 25. 07. 2008. Dostopno na: http://www.mizks.gov.si/si/okroznice_razpisi_in_javna_narocila/javni_razpisi/?tx_t3ja_vnirazpis_pi1%5Bshow_single%5D=903;
http://www.mizks.gov.si/fileadmin/mizks.gov.si/pageuploads/razpisi/Strukturni_skladi/Centri_vsezivljensko_ucenje_25_7_08_seznam.xls.

Rezultati javnega razpisa za sofinanciranje izobraževalnih programov za dvig ravni pismenosti in Projektno učenje za mlajše odrasle od 2010 do 2013. Uradni list RS, št. 59/10, z dne 23. 7. 2010. Dostopno na: http://www.mizks.gov.si/si/okroznice_razpisi_in_javna_narocila/javni_razpisi/?tx_t3ja_vnirazpis_pi1%5Bshow_single%5D=1094.

Rezultat javnega razpisa za sofinanciranje razvijanja in širjenja mrež z IKT podprtih lokalnih/regionalnih svetovalnih centrov in centrov za poklicno svetovanje. Ministrstvo za šolstvo in šport, 11. 01. 2006. Dostopno na: http://www.mizks.gov.si/si/okroznice_razpisi_in_javna_narocila/javni_razpisi/?tx_t3ja_vnirazpis_pi1%5Bshow_single%5D=363;
http://www.mizks.gov.si/fileadmin/mizks.gov.si/pageuploads/razpisi/investicije/rezultat_sirjenje_mrez_ikt_izbrani_izvajalci.xls.

Seznam izvajalcev javno veljavnih programov za odrasle. Dostopno na: http://www.mizks.gov.si/fileadmin/mizks.gov.si/pageuploads/podrocje/kadri/xls/razvid_odrasli_11_7_12.xls.

Sklepi o določitvi izvajanja in sofinanciranja izobraževalnih programov in dejavnosti za odrasle v letih od 2006 do 2012 in priloge za dejavnost splošno-izobraževalnih središč za samostojno učenje (SSU). Dostopno na: http://www.mizks.gov.si/si/delovna_podrocja/direktorat_za_srednje_in_visje_solstvo_ter_izobrazevanje_odraslih/izobrazevanje_odraslih/:
http://www.mizks.gov.si/fileadmin/mizks.gov.si/pageuploads/podrocje/odrasli/sklep_priloga_ssu_odrasli_razmestitev_9_7_12.pdf;
http://www.mizks.gov.si/fileadmin/mizks.gov.si/pageuploads/podrocje/odrasli/Sklep_financiranje_izob_programov_odrasli_2011_Priloga_Sredisca_samostojno_ucenje.pdf;
http://www.mizks.gov.si/fileadmin/mizks.gov.si/pageuploads/podrocje/odrasli/Odrasli_razmestite_v_2010_Sklep.pdf in
http://www.mizks.gov.si/fileadmin/mizks.gov.si/pageuploads/podrocje/odrasli/Odrasli_razmestite_v_2010_SSU.xls.

Slovenske regije v številkah 2012. (2012). Ljubljana: Statistični urad RS. Dostopno na: <http://www.stat.si/doc/pub/REGIJE-2012.pdf>.

Spletna stran programa PUM. Dostopno na: <http://www.acs.si/pum>.

Spletna stran projekta ISIO. Dostopno na: <http://isio.acs.si/>.

Spletna stran projekta Organizirano samostojno učenje. Dostopno na: <http://ssu.acs.si> in <http://www.acs.si/ssu>.

Spletne strani 14 Centrov vseživljenjskega učenja, ki s pomočjo sredstev Evropskega socialnega sklada in Ministrstva za izobraževanje, znanost, kulturo in šport delujejo v obdobju 2008-2013: http://lu-jesenice.net/?page_id=960; <http://www.cvzu-dolenjska.si/>; <http://www.lu-koper.si/podrocje.aspx?id=48>; <http://www.cvzu-krasno.si/>; <http://www.cvzu-posavje.si/>; <http://www.vzu.si/index.php?id=4>; <http://www.upi.si/projekti/cvzu-savinjska> (in posebej še spletne strani partnerskih organizacij); <http://www.cvzu-podravje.si/>; <http://www.cvzu-lur.si/>; <http://www.cvzu-pomurje.si/projekt-cvzu/>; <http://www.cvzu-zgornjepodravje.si/>; <http://www.cvzu-koroska.si/>; <http://cvu.gess.si/gobecnews/?rubrika=28>; http://www.lung.si/index.php?barva_crka=r&id_podatka=75.

Sprememba pravil za pridobitev potrdila za posameznike o sodelovanju v projektu POKI, interno gradivo. (2011). Ljubljana: Andragoški center Slovenije.

Temeljni program usposabljanja svetovalcev za razvoj kakovosti v izobraževanju odraslih. (2012). Ljubljana: Andragoški center Slovenije.

Temeljni program usposabljanja za mentorje v programu Projektno učenje za mlajše odrasle (2011). Ljubljana: Andragoški center Slovenije. Dostopno na: http://izobrazevanje.acs.si/programoteka_as/razvojni/pum/index.php?nid=5950&id=498.

Temeljno usposabljanje svetovalcev v središčih ISIO. (2009). Ljubljana: Andragoški center Slovenije.

Vehovec, M. (ur.) (2012). Letno poročilo o izvedbi nacionalnega preverjanja znanja v šolskem letu 2011/2012. Ljubljana: Državni izpitni center.

Vilič Klenovšek, T.; Klemenčič, S.; Možina, T.; Rupert, J. (2012). Zunanja evalvacija dejavnosti svetovalnih središč v letih 2010-2012, evalvacijska študija. Ljubljana: Andragoški center Slovenije.

Vilič Klenovšek, T.; Rupret, J.; Jelenc Krašovec, S. (2011): Svetovalna dejavnost v izobraževanju odraslih. Ljubljana: Andragoški center Slovenije.

Žalec, N. (2008). Poročilo o izpeljavi programa Temeljnega usposabljanja za mentorje v programu Projektno učenje za mlajše odrasle (TUM PUM) v letu 2004, interna dokumentacija projekta PUM. Ljubljana: Andragoški center Slovenije.

5 KAZALI PREGLEDNIC IN SLIK

5.1 KAZALO PREGLEDNIC

Preglednica 1: Programi temeljnega usposabljanja izobraževalcev odraslih, ki so predmet analize.....	10
Preglednica 2: Temeljni vsebinski sklopi in spremenljivke.....	11
Preglednica 3: Podatki o Programu temeljnega usposabljanja mentorjev študijskih krožkov	19
Preglednica 4: Podatki o izvedbah Programa temeljnega usposabljanja mentorjev študijskih krožkov	21
Preglednica 5: Usposobljeni mentorji in vodje študijskih krožkov v Programu temeljnega usposabljanja mentorjev študijskih krožkov po letih.....	23
Preglednica 6: Usposobljeni mentorji in vodje študijskih krožkov v Programu temeljnega usposabljanja mentorjev študijskih krožkov, glede na vrsto organizacije, preko katere so se usposabljali.....	27
Preglednica 7: Usposobljeni mentorji in vodje študijskih krožkov v Programu temeljnega usposabljanja mentorjev študijskih krožkov in število prebivalcev glede na regijo.....	30
Preglednica 8: Prikaz vsebin Programa temeljnega usposabljanja vodij in mentorjev študijskih krožkov ter Programa temeljnega usposabljanja mentorjev in vodij študijskih krožkov »Beremo z Manco Košir«.....	36
Preglednica 9: Podatki o Programu temeljnega usposabljanja mentorjev in vodij študijskih krožkov »Beremo z Manco Košir«.....	38
Preglednica 10: Podatki o izvedbah Programa temeljnega usposabljanja mentorjev študijskih krožkov »Beremo z Manco Košir«.....	39
Preglednica 11: Usposobljeni mentorji in vodje študijskih krožkov v Programu temeljnega usposabljanja mentorjev in vodij študijskih krožkov »Beremo z Manco Košir« glede na leto izvedbe programa.....	40
Preglednica 12: Usposobljeni mentorji in vodje študijskih krožkov v Programu temeljnega usposabljanja mentorjev in vodij študijskih krožkov »Beremo z Manco Košir« glede na vrsto organizacije, preko katere so se usposabljali.....	43
Preglednica 13: Usposobljeni mentorji in vodje študijskih krožkov v Programu temeljnega usposabljanja mentorjev in vodij študijskih krožkov »Beremo z Manco Košir« glede na regijo	45
Preglednica 14: Prikaz vsebin usposabljanja Programa usposabljanja za mentorje študijskih krožkov, ki spodbujajo učenje tujih jezikov pri marginalnih skupinah.....	48
Preglednica 15: Podatki o Programu usposabljanja za mentorje študijskih krožkov v okviru projektov ALLEGRO in VIVACE.....	49
Preglednica 16: Podatki o izvedbah Programa usposabljanja za mentorje študijskih krožkov v okviru projektov ALLEGRO in VIVACE	50
Preglednica 17: Usposobljeni mentorji študijskih krožkov v Programu usposabljanja za mentorje študijskih krožkov v okviru projektov ALLEGRO IN VIVACE glede na regijo	51
Preglednica 18: Podatki programov usposabljanja mentorjev in vodij študijskih krožkov	53
Preglednica 19: Usposobljeni mentorji in vodje študijskih krožkov po letih.....	55

Preglednica 20: Usposobljeni mentorji in vodje študijskih krožkov glede na vrsto organizacije, preko katere so se usposabljali	58
Preglednica 21: Usposobljeni mentorji in vodje študijskih krožkov glede na regijo	60
Preglednica 22: Podatki o Programu temeljnega usposabljanja za učitelje v programu Usposabljanje za življenjsko uspešnost Beremo in pišemo skupaj – UŽU BIPS.....	68
Preglednica 23: Podatki o izvedbah programa temeljnega usposabljanja učiteljev v programu UŽU-BIPS	69
Preglednica 24: Podatki o Programu temeljnega usposabljanja za učitelje UŽU-MI	77
Preglednica 25: Podatki o izvedbah Programa temeljnega usposabljanja za učitelje UŽU-MI	78
Preglednica 26: Podatki o Programu temeljnega usposabljanja za učitelje UŽU-IP	85
Preglednica 27: Podatki o izvedbah Programa temeljnega usposabljanja za učitelje UŽU-IP	86
Preglednica 28: Podatki o Programu temeljnega usposabljanja učiteljev UŽU-MDM	93
Preglednica 29: Podatki o izvedbah Programa temeljnega usposabljanja za učitelje UŽU-MDM	94
Preglednica 30: Podatki o Programu temeljnega usposabljanja učiteljev UŽU-MK	100
Preglednica 31: Podatki o izvedbah Programa temeljnega usposabljanja učiteljev UŽU-MK	101
Preglednica 32: Podatki o Programu temeljnega usposabljanja učiteljev UŽU-RŽU	107
Preglednica 33: Podatki o izvedbah Programa temeljnega usposabljanja učiteljev UŽU-RŽU	108
Preglednica 34: Podatki o programih temeljnega usposabljanja za učitelje UŽU	113
Preglednica 35: Podatki o Programu temeljnega usposabljanja za vzpostavitev svetovalnega središča za izobraževanje odraslih v izbranem okolju/regiji.....	125
Preglednica 36: Podatki o izvedbah Programa temeljnega usposabljanja za vzpostavitev svetovalnega središča za izobraževanje odraslih v izbranem okolju/regiji.....	126
Preglednica 37: Podatki o programu temeljnega usposabljanja vodij in svetovalcev v svetovalnih središčih ISIO	130
Preglednica 38: Podatki o izvedbah programa temeljnega usposabljanja vodij in svetovalcev v svetovalnih središčih ISIO.....	131
Preglednica 39: Predstavitev Temelnjega programa usposabljanja za mentorje v programu Projektno učenje za mlajše odrasle (PUM)	139
Preglednica 40: Podatki o izvedbah programa Temeljno usposabljanje mentorjev v programu PUM	141
Preglednica 41: Potek razvoja mreže izvajalcev PUM	142
Preglednica 42: Število mentorjev programa PUM, število mentorjev, ki so obnovili licenco za delo v programu PUM in število mentorjev programa PUM, ki imajo pravico do opravljanja dela v programu PUM	146
Preglednica 43: Podatki o programu temeljnega usposabljanja Uvodni seminar o postavitvi in vodenju središča za samostojno učenje	159
Preglednica 44: Prikaz posameznih izvedb programa Uvodni seminar o postavitvi in vodenju središča za samostojno učenje po letih izvedbe (začetek in konec izvedbe) ter skupnem obsegu izvedenih ur usposabljanja.....	161
Preglednica 45: Primerjava števila vseh usposobljenih strokovnih delavcev po programu Uvodni seminar o postavitvi in vodenju središča za samostojno učenje iz posamezne regije s številom v letu 2012 delujočih SSU in Točk VŽU v posamezni regiji	173

Preglednica 46: Podatki o programu temeljnega usposabljanja Svetovanje in mentorstvo pri organiziranem samostojnem učenju	177
Preglednica 47: Prikaz posameznih izvedb programa Svetovanje in mentorstvo pri organiziranem samostojnem učenju po letih izvedbe (začetek in konec izvedbe) ter skupnem obsegu izvedenih ur usposabljanja.....	178
Preglednica 48: Primerjava števila vseh usposobljenih strokovnih delavcev po programu Svetovanje in mentorstvo pri organiziranem samostojnem učenju iz posamezne regije s številom v letu 2012 delujočih SSU in Točk VŽU v posamezni regiji	187
Preglednica 49: Predstavitev Programa usposabljanja za uporabo modela za presojanje in razvijanje kakovosti POKI	193
Preglednica 50: Predstavitev izvedb Programa usposabljanja za uporabo modela za presojanje in razvijanje kakovosti POKI do leta 2011	194
Preglednica 51: Usposobljeni in sodelujoči udeleženci v programu POKI ter skupno število udeležencev po posamezni izvedbi.....	198
Preglednica 52: Izobraževalne organizacije, vključene v posamezno izvedbo Programa usposabljanja za uporabo modela za samoevalvacijo POKI ter usposobljeni po izobraževalnih organizacijah	200
Preglednica 53: Usposobljeni glede na število vključenih organizacij v posamezni izvedbi v programu POKI	202
Preglednica 54: Izobraževalne organizacije, iz katerih prihajajo udeleženci usposabljanja programa POKI in izobraževalne organizacije, nosilke zelenega znaka kakovosti do vključno 30. 6. 2012.....	203
Preglednica 55: Predstavitev Programa usposabljanja svetovalcev za kakovost v izobraževanju odraslih	215
Preglednica 56: Merila, ki so jih na javnih razpisih morale izpolnjevati izobraževalne organizacije in kandidati za svetovalce za kakovost	218
Preglednica 57: Predstavitev izvedb Programa usposabljanja svetovalcev za kakovost v izobraževanju odraslih (Različica: Temeljni program usposabljanja za svetovalce za razvoj kakovosti v izobraževanju odraslih) v obdobju 2006 do leta 2012	219
Preglednica 58: Izobraževalne organizacije, ki imajo usposobljenega svetovalca za kakovost in izobraževalne organizacije, nosilke zelenega znaka kakovosti do vključno 30. 6. 2012...	224
Preglednica 59: Število izobraževalnih organizacij v regiji, ki izvajajo javno-veljavne izobraževalne programe za odrasle in število usposobljenih svetovalcev za kakovost po vrsti organizacij	229
Preglednica 60: Prikaz organizacij po kategorijah	249

5.2 KAZALO SLIK

Slika 1: Usposobljeni mentorji in vodje študijskih krožkov v Programu temeljnega usposabljanja mentorjev študijskih krožkov skupaj po letih (N=635).....	24
Slika 2: Usposobljeni mentorji in vodje študijskih krožkov v Programu temeljnega usposabljanja mentorjev študijskih krožkov po letih (N=635)	25
Slika 3: Usposobljeni mentorji in vodje študijskih krožkov v Programu temeljnega usposabljanja mentorjev študijskih krožkov, glede na vrsto organizacije, preko katere so se usposabljali (N=635)	28
Slika 4: Delež usposobljenih v Programu temeljnega usposabljanja mentorjev študijskih krožkov, ki prihajajo iz izobraževalnih organizacij, delež tistih usposobljenih, ki prihajajo iz organizacij, katerih primarna dejavnost ni izobraževanje in delež tistih, za katere nimamo podatka o organizaciji (N=544)	29
Slika 5: Usposobljeni mentorji in vodje študijskih krožkov v Programu temeljnega usposabljanja mentorjev študijskih krožkov glede na regijo (N=635)	31
Slika 6: Delež usposobljenih mentorjev in vodij študijskih krožkov v Programu temeljnega usposabljanja mentorjev študijskih krožkov (N=602) in delež prebivalstva glede na regijo (N=2.049.261).....	32
Slika 7: Usposobljeni mentorji in vodje študijskih krožkov v Programu temeljnega usposabljanja mentorjev in vodij študijskih krožkov »Beremo z Manco Košir« glede na vrsto organizacije, preko katere so se usposabljali (N=76)	44
Slika 8: Usposobljeni mentorji in vodje študijskih krožkov v Programu temeljnega usposabljanja mentorjev in vodij študijskih krožkov »Beremo z Manco Košir« glede na regijo (N=76).....	45
Slika 9: Usposobljeni učitelji v Programu temeljnega usposabljanja za učitelje UŽU BIPS v letih 2003 do 2006 (N=103).....	70
Slika 10: Usposobljeni učitelji v Programu temeljnega usposabljanja za učitelje UŽU-BIPS v letih 2003-2006, glede na vrsto organizacije, ki jih je poslala na usposabljanje (N=103).....	71
Slika 11: Usposobljeni učitelji v Programu temeljnega usposabljanja za učitelje UŽU-BIPS v letih 2003 do 2006 glede na regijo (N=103)	73
Slika 12: Usposobljeni učitelji v Programu temeljnega usposabljanja za učitelje UŽU-MI v letih 2003 do 2006 (N=92).....	79
Slika 13: Usposobljeni učitelji v Programu temeljnega usposabljanja UŽU-MI v letih 2003-2006, glede na vrsto organizacij, ki so jih pošiljale na usposabljanje (N=92)	81
Slika 14: Usposobljeni učitelji v Programu temeljnega usposabljanja UŽU-MI v letih 2002 do 2006 glede na regijo (N=92)	82
Slika 15: Usposobljeni učitelji v Programu temeljnega usposabljanja za učitelje UŽU-IP v letih 2006 in 2010 (N=49).....	87
Slika 16: Usposobljeni učitelji v Programu temeljnega usposabljanja UŽU-IP v letih 2006 in 2010 glede na vrsto organizacije (N=49).....	88
Slika 17: Usposobljeni učitelji v Programu temeljnega usposabljanja za učitelje UŽU-IP v letih 2006 in 2010 glede na regijo (N=49)	89
Slika 18: Usposobljeni učitelji v Programu temeljnega usposabljanja za učitelje UŽU-MDM v letih 2006 in 2010 (N=40).....	95

Slika 19: Usposobljeni učitelji v Programu temeljnega usposabljanja učiteljev UŽU-MDM v letih 2006 in 2010, glede na vrsto organizacije (N=40).....	96
Slika 20: Usposobljeni učitelji v Programu temeljnega usposabljanja za učitelje UŽU-MDM v letih 2006 in 2010, glede na regijo (N=40).....	97
Slika 21: Usposobljeni učitelji v Programu temeljnega usposabljanja UŽU-MK V letih 2006 in 2010 (N=33).....	101
Slika 22: Usposobljeni učitelji v Programu temeljnega usposabljanja UŽU-MK v letih 2006 in 2010, glede na vrsto organizacije (N=33).....	102
Slika 23: Usposobljeni učitelji v Programu temeljnega usposabljanja za učitelje UŽU-MK v letih 2006 in 2010, glede na regijo (N=33).....	104
Slika 24: Usposobljeni učitelji v Programu temeljnega usposabljanja za učiteljev UŽU-RŽU v letu 2011, glede na vrsto organizacije (N=27).....	109
Slika 25: Število usposobljenih učiteljev za izvajanje programov UŽU v letih od 2003 do 2011 (N=344).....	114
Slika 26: Število vseh usposobljenih učiteljev UŽU v letih 2003 do 2011 glede na vrsto organizacije (N=344).....	115
Slika 27: Število vseh usposobljenih učiteljev UŽU v letih 2003 do 2011 glede na regijo in vrsto organizacije (N=344).....	116
Slika 28: Usposobljeni vodje in svetovalci po Programu temeljnega usposabljanja za vzpostavitev svetovalnega središča v izbranem okolju/regiji v letih 2001 do 2005 (N=40)	127
Slika 29: Usposobljeni vodje in svetovalci po Programu temeljnega usposabljanja za vzpostavitev svetovalnega središča v izbranem okolju/regiji v letih 2001 do 2005, glede na regijo (N=40).....	128
Slika 30: Usposobljeni vodje in svetovalci po Programu temeljnega usposabljanja vodij in svetovalcev v svetovalnih središčih ISIO v letih 2006 do 2012 (N=51).....	132
Slika 31: Število usposobljenih vodij in svetovalcev po Programu temeljnega usposabljanja vodij in svetovalcev v svetovalnih središčih ISIO v letih 2006 do 2012 (N=51).....	133
Slika 32: Število usposobljenih vodij in svetovalcev po Programu temeljnega usposabljanja vodij in svetovalcev v svetovalnih središčih ISIO v letih 2006 do 2012, glede na regijo (N=51).....	134
Slika 33: Delež usposobljenih mentorjev PUM glede na vrsto organizacije (N = 85).....	148
Slika 34: Število mentorjev PUM glede na regijsko razpršenost izobraževalnih organizacij, ki so jih napotile na usposabljanje (N = 85).....	149
Slika 35: Prikaz števila usposobljenih oseb po programu Uvodni seminar o postavitvi in vodenju središča za samostojno učenje po letih (N=236).....	163
Slika 36: Prikaz deležev usposobljenih oseb po programu Uvodni seminar o postavitvi in vodenju središča za samostojno učenje glede na vrsto organizacije, ki jih je napotila v usposabljanje (N=236).....	166
Slika 37: Primerjava deležev vseh usposobljenih oseb po programu Uvodni seminar o postavitvi in vodenju središča za samostojno učenje glede na vrsto organizacije, ki jih je napotila v usposabljanje (N=236) z deleži v letu 2012 delujočih središč za samostojno učenje glede na vrsto organizacije, pri kateri deluje središče za samostojno učenje (N=29).....	167
Slika 38: Prikaz deležev usposobljenih oseb v obdobju od 1995 do 2012 po programu Uvodni seminar o postavitvi in vodenju središča za samostojno učenje glede na vrsto organizacije, ki jih je napotila v usposabljanje in po posamezni izvedbi programa (N=236).....	170

Slika 39: Pregled po deležih usposobljenih po programu Uvodni seminar o postavitvi in vodenju središča za samostojno učenje glede na regijsko razmeščenost organizacij (N=236)	171
Slika 40: Primerjava števila vseh usposobljenih po programu Uvodni seminar o postavitvi in vodenju središča za samostojno učenje (N=236) glede na regijsko razmeščenost organizacij, ki so usposobljene napotile v program, z regijsko porazdelitvijo v letu 2012 delujočih središč za samostojno učenje (N=29) in Točk vseživljenjskega učenja (N=158).....	172
Slika 41: Prikaz števila usposobljenih oseb po programu Svetovanje in mentorstvo pri organiziranem samostojnem učenju po letih (N=180).....	180
Slika 42: Prikaz deležev usposobljenih oseb po programu Svetovanje in mentorstvo pri organiziranem samostojnem učenju glede na vrsto organizacije, ki jih je napotila v usposabljanje (N=180)	182
Slika 43: Prikaz števila usposobljenih oseb po programu Svetovanje in mentorstvo pri organiziranem samostojnem učenju po posameznih letih, v katerih je bil program izveden in glede na vrsto organizacije, ki je usposobljene napotila v usposabljanje (N=180)	184
Slika 44: Pregled po deležih usposobljenih po programu Svetovanje in mentorstvo pri organiziranem samostojnem učenju glede na regijsko razmeščenost organizacij, ki so usposobljene napotile v usposabljanje (N=180)	185
Slika 45: Primerjava števila vseh usposobljenih po programu Svetovanje in mentorstvo pri organiziranem samostojnem učenju (N=180) glede na regijsko razmeščenost organizacij, ki so usposobljene napotile v program, z regijsko porazdelitvijo v letu 2012 delujočih središč za samostojno učenje (N=29) in Točk vseživljenjskega učenja (N=158)	186
Slika 46: Nastanek modela za presojanje in razvijanje kakovosti Ponudimo odraslim kakovostno izobraževanje (POKI) in Programa usposabljanja za uporabo modela za presojanje in razvijanje kakovosti POKI	192
Slika 47: Pregled izvedb programa POKI od leta 2001 do leta 2012.....	195
Slika 48: Oblikovani kategoriji udeležencev glede na njihovo udeležbo in aktivnost v programu POKI	198
Slika 49: Usposobljeni udeleženci po posamezni izvedbi programa usposabljanja za vpeljavo modela POKI (N=99).....	199
Slika 50: Organizacije, ki so bile vključene v program POKI in so/niso nosilke zelenega znaka kakovosti, glede na vrsto organizacije (N=56).....	205
Slika 51: Usposobljeni udeleženci programa POKI glede na vrsto izobraževalne organizacije, ki jih je poslala na usposabljanje (N=99).....	206
Slika 52: Usposobljeni udeleženci glede na vrsto organizacije po posamezni izvedbi programa POKI (N=99).....	207
Slika 53: Usposobljeni udeleženci programa POKI glede na vrsto organizacije po posamezni regiji (N=99).....	209
Slika 54: Primerjava števila vključenih organizacij v POKI po regijski razpršenosti (N=48) in številu organizacij, ki nudijo izobraževanje odraslih v letu 2011/12, po regijski razpršenosti (N=178)	210
Slika 55: Pregled izvedb programa usposabljanja svetovalcev za kakovost v izobraževanju odraslih od leta 2006 do leta 2012	220
Slika 56: Usposobljeni udeleženci v Programu usposabljanja svetovalcev za kakovost v izobraževanju odraslih od leta 2006 do leta 2012 po izvedbi programa in skupaj (N=29) ..	221

Slika 57: Usposobljeni svetovalci za kakovost glede na vrsto organizacije, iz katere prihajajo, po posamezni izvedbi (N=29)	222
Slika 58: Usposobljeni udeleženci v Programu temeljnega usposabljanja za svetovalce za kakovost glede na vrsto organizacije (N=29)	223
Slika 59: Organizacije, ki imajo usposobljenega svetovalca za kakovost ter imajo oz. nimajo zeleni znak kakovosti, glede na vrsto organizacije (N=28).....	225
Slika 60: Regijska razporejenost vseh usposobljenih v Programu temeljnega usposabljanja svetovalcev za kakovost v izobraževanju odraslih glede na vrsto organizacije, iz katere izhajajo (N=29).....	226
Slika 61: Primerjava števila usposobljenih svetovalcev za kakovost (glede na organizacijo, iz katere prihajajo) po regijski razpršenosti (N=29) in števila organizacij, ki nudijo javno-veljavno izobraževanje odraslih v letu 2011/12, po regijski razpršenosti (N=178).....	227

6 PRILOGE

PRILOGA I: Seznam delitve organizacij, ki so posameznike napotile na usposabljanje za mentorje in vodje študijskih krožkov

V preglednici je prikaz organizacij, ki smo jih uvrstili pod posamezno kategorijo. Predstavljene so samo kategorije, ki smo jih sami oblikovali in za katere se nam je zdelo pomembno, da bralec vidi, katere organizacije so pod njih uvrščene. Kategorije kot so ljudska univerza, osnovna šola, srednja šola in šolski center, knjižnica zato v preglednici niso prikazane.

Preglednica 60: Prikaz organizacij po kategorijah

A.L.P. Peca d.o.o., Ravne	ZASEBNA IZOBRAŽEVALNA ORGANIZACIJA
ABIS d.o.o.	
Agencija Tolminska, Izobraževalno središče	
Alfabet d.o.o.	
Andragoški center D.O.O., Sp. Idrija	
Animacija Plus	
ARX, d.o.o.	
Athena	
Bahor, d.o.o.	
College za kvaliteto življenja, d.o.o., Grosuplje	
CRI Celje d.o.o. - REHA Center	
DOBA VIR ZNANJA, d.o.o.	
Euro šola Ljubljana	
Glotta Nova d.o.o.	
Idrijsko-Cerkljanska razvojna agencija d.o.o. Idrija	
Impol - Kadrin, d.o.o., Slovenska Bistrica	
INTER-ES, d.o.o., izobraževanje in svetovanje	
INVEL, d.o.o.	
Izobraževalni zavod Memory	
Izobraževalno razvojni zavod IZRAZ	
KADIS Kadrovsko izobraževalni inženiring d.o.o.	
LEILA, Višja strokovna šola, d.o.o.	
Lončarski atelje Barba Štembergar Zupan s.p.	
MADE Poslovne storitve d.o.o.	
Metronom, Tomaž Ban s.p.	
MITRA, d.o.o.	
Much, izobraževanje, d.o.o.	
Sativa-Godec & Co., d.n.o., Dob pri Doomžalah	
Sledi d.o.o., založništvo, izobraževanje in svetovanje	
Smeri, izobraževanje, svetovanje in razvoj, d.o.o.	
STIK - izobraževanje, Skralovnik Marjana, s.p.	
Stik, d.o.o., Izola	

UDC Koroške, d.o.o.	DRUGE IZOBRAŽEVALNE ORGANIZACIJE
VITRA, Center za uravnotežen razvoj Cerknica	
Andragoški center Slovenije	
Andragoško društvo Koroške - UTŽO	
Društvo Univerza za tretje življenjsko obdobje Sevnica	
Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani	
META, zavod za razvoj družinskega in ženskega podjetništva	
Posoški razvojni center Kobarid	
Socialna akademija	
Univerza za III življenjsko obdobje	
VID - Vseživljenjsko izobraževalno društvo Velenje	
Vrtec Šentvid	
AA INŽENIRING, ANITA AMBROŽ S.P.	GOSPODARSKE IN STORITVENE ORGANIZACIJE
Biro M, d.o.o.	
Center VITA	
Dom upokojencev Idrija	
Društvo Interes	
Festo, d.o.o., Ljubljana	
GIZ podjetnost	
HALO	
Starlet, d.o.o.	
Tečaj d.o.o.	
Tiža d.o.o.	
Vilen-Šnuderl & Co.	
Založba Obzorja Maribor, d.d.	
Zavod Vrbov Log	
Društvo klekljaric idrijske čipke	KULTURNO DRUŠTVO/ZVEZA IN PODOBNE ORGANIZACIJE
Društvo ljubiteljev kulturne in naravne dediščine Anbot Piran	
Društvo Panorama, društvo za ohranjanje kulturne dediščine	
Društvo za ustvarjalnost in izobraževanje Art Vizija	
Gorenjski muzej	
Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti	
Kulturno društvo Črenšovci	
Kulturno društvo Galerija GT	
Kulturno društvo Remšnik	
Kulturno turistično rekreacijski center Radeče	
Kulturno umetniško društvo Bitnje	
Madžarsko kulturno društvo Petofi Sandor, Ljubljana	
Marko Ogris s.p.	
Park Škocjanske jame	
Pravljično gledališče Ljubljana	

Tržaška matica		
Tržiški muzej		
Zasavski muzej Trbovlje		
Zgodovinsko društvo Gornja Radgona		
Zveza kulturnih društev Lendava		
Zveza kulturnih društev občin Kungota, Pesnica, Šentilj		
Gozdarski inštitut Slovenije	KMETIJSKO GOZDARSKI ZAVOD/ZDRUŽENJE IN PODOBNE ORGANIZACIJE	
Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Žalec		
KGZS - Kmetijsko gozdarski zavod Celje		
KGZS - Kmetijsko gozdarski zavod Kranj		
KGZS - Kmetijsko gozdarski zavod Ljubljana		
KGZS - Kmetijsko gozdarski zavod Murska Sobota		
KGZS - Kmetijsko gozdarski zavod Nova Gorica		
KGZS - Kmetijsko gozdarski zavod Novo mesto		
KGZS - Kmetijsko gozdarski zavod Ptuj		
Zavod za gozdove Slovenije		
ZGS, OE Nazarje		
Zveza kmetič Slovenije		
Društvo Mladinski ceh		MLADINSKO DRUŠTVO/ZDRUŽENJE/ ZVEZA IN PODOBNE ORGANIZACIJE
Društvo podeželske mladine Mislinjska dolina		
Društvo prijateljev mladine Dravograd		
Društvo prijateljev mladine Puconci		
Društvo prijateljev mladine Škofja Loka		
Medobčinsko društvo prijateljev mladine Ajdovščina		
Zavod Janeza Smrekarja (Skala)		
Zveza društev prijateljev mladine Ajdovščina		
Zveza prijateljev mladine Krško		
Zveza prijateljev mladine Ljubljana - Moste-Polje		
Društvo IZVOR za zdravo življenje	ZDRAVSTVENE IN INVALIDSKE ORGANIZACIJE/DRUŠT VA/ZVEZE IN PODOBNE ORGANIZACIJE	
Društvo za zdrav osebni razvoj Radovljica		
Inštitut RS za rehabilitacijo		
Klinični center Ljubljana, Interna klinika		
Korak, Zavod za varstvo in rehabilitacijo po poškodbi glave, Kranj		
OZARA Slovenija		
Sonček - Zveza društev za cerebralno paralizo Slovenije		
Splošna bolnišnica Slovenj Gradec		
TERAKTIV Storitve delovne terapije d.o.o.		
Zarja, Zavod za varstvo in rehabilitacijo po poškodbi glave		
Zavod za usposabljanje invalidne mladine Kamnik		
Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije		
Center za socialno delo Radlje ob Dravi		
Center za socialno delo Ravne na Koroškem		
Center za socialno delo Slovenj Gradec		

Center za socialno delo Žalec	DRUGO
Društvo upokojencev Jesenice	
Društvo za razvoj civilnih iniciativ Most, Žalec	
Gospodarska zbornica Slovenije	
Institut za varilstvo, d.o.o.	
Inštitut za ekologijo Ljubljana	
Konfederacija sindikatov Slovenije PERGAM	
Krajevna skupnost Svibno	
Maksima, Lošdorfer in drugi, d.n.o.	
Ministrstvo za obrambo	
Območna organizacija ZSSS Podravja	
Podjetniški center Slovenj Gradec, d.o.o.	
Polijska uprava Celje	
Sindikat medicinskih sester Florence-Pergam	
Sindikat PERGAM	
SLORI, Slovenski raziskovalni inštitut	
Upravna enota Idrija	
Upravna enota Škofja Loka	
Zavod RS za zaposlovanje	
Zavod za prestajanje kazni zapora Ljubljana	
ZPO Celje-javni gospodarski zavod za urejanje javnih parkirišč in gospodarjenje z javnimi objekti	
Zveza svobodnih sindikatov Slovenije, Ljubljana	
Zveza svobodnih sindikatov Slovenije, ZASAVJE	